

**Áprily Lajos
összes versei**

TARTALOM

FALUSI ELÉGIA

Ajánlás
A rím
Falusi elégia
Nevek
Árpád
Endre
Ödön
Péter
Valér
László
A hold kiszáll
Hómezőkön is túl...
Ősz
Szület
A tanya
A malom
Tutajok
Séta egy holt városban
Kisváros
Kolozsvári éjjel
Most már a holt fürdőt is ismered
Vonatra várok
Találkozás
Szeptember
Kis fenyőfa
A torna végén
Órák
Antigone
Patroklos alszik
Jozafát
Őszi monológ
Búcsú a havastól
Naplemente, I
Láng a ködben
Szalonka-les
Hóban
Álom a vár alatt
Az irisórai szarvas
Halálmadár

ESTI PÁRBESZÉD

Éjjeli zene, I
Tavaszodik, I
Marathon
Hallali
A győztes
Március
Faust ünnepén
Márta
Tündér-határon
A márványunk meséje
A finále
Bessenyei
Vadludak
Nostalgia
Fiamnak

Karmester-ős
Áldozat
Tetőn
A Fejedelemhez
Opitz Mártonhoz
Októberi séta
Menjünk a hóba
Esti párbeszéd
Vigasztaló vers
Nyár
Fekete lány
Utolsó tutaj
A hegyek
A hegylakók
Juhok
A tűz az ormon
Apám emléke
Ha élne
A völgybe vissza

RASMUSSEN HAJÓJÁN

Tavaszi háború
Napló
Tavasz a házsongárdi temetőben
Rabok
Levél
Virág-ének
Szeptemberi fák
Vers vagy te is
Ma milyen szép vagy
Téli reggel
A fiatal tanítónő halálára
Ahasvér
Holló a kereszten
Esti dal
Vihar után, I
Koromszem
Ikaros
Két virág
A vasúti ör dalol
Holló-ének
Találkozásom Farkas Gabriellel
Rasmussen hajója
Fegyvertelen vadász dala
Hídon
Utcák
Feldkirchi hangulat
A podságai forrás
Életrajz
Madarak
Vallomás
RÖNK A TISZÁN
Fegyverszünet
Köszönet a napsugárnak
Beethoven halála
Szilencium
Kerget az ős

Ének a halkuló madárról
Kötörés a völgyben
A tengeren rab énekel
Így akarja a sors
Otthagyd a házadat
Keleti szél
Biztatás a télben
Halott pásztor őrzi a telket
Gyümölcsoltó
Imádkozom: legyen vidám
A madarász
Mindszent
Kisért a nap
Mátrabükki sí-nyomok
Pillanat, I
Mogyorók
Magányos aktor Kecskeméten
Kék őszi nap
Ritkul a hosszú mályvasor
Kék sugarak
Az út
Az aranyosó balladája
Arythmia
A menekülő vers
Valaki sír
Új középkor
A kor falára
Rönk a Tiszán
Az orvhalász
Tavaszi fény
Enyedi csend
Nyugtalanság
Régi város integet
Mély, tompa hang
A menekülő
Jaj, a vihar

A LÁTHATATLAN ÍRÁS

EGY POHÁR BOR

Egy pohár bor
Biztató vers magányosságtól irtózó
léleknek
A zarándok
Denevér - foly a vér
A láthatatlan írás
Őszi muzsika
A csavargó a halálra gondol
Most szólj, rigó
Veletek vándorolgotok
Beszélgetés a földdel
Rohan a kő
Pisztrángok kara
Királyasszony kertje

HOL JÁRT A DAL?

Bibliásan
Így kellett volna
A sötétség verse
Kálvin, 1535
Észak felé
Skót hangulat
Lassú szárnyon
Hívogat a szél
Valaki jön
Elhallgatás
Félelem nélkül
A névtelen fogoly
Hol járt a dal?

FEKETE KŐ

Fekete kő
Két út
A kertbe ment
Együtt az erdőn
Aranykapu
A halott
Kalács, keddi kalács
Fehér kiséret
Az esküvő
Szilveszter
Túl ötven erdőn

ÁBEL FÜSTJE

ÉBERSÉG

Magányosság
Suhogás
Nyírfák
Őszelő, I
Októberi kép
Napsugár
Lemenő nap
Éjjeli szél
Egyedül
Csend, I
Az őz
Ágyások
Kisanna jön
Anyám hangja
Az álom óre
Pillanat, II
Apám, anyám
Árnyékok
Menj!
Keresni fogsz
Az őszi hang
Üzenet
Hol vár a rév?
Titok
Fatolvaj
November, I
Sötétben
Meddig él a csend?
Unoka
Visegrád, I
Erasmus
Vakoknak mondom
Március, 1944
Tavaszi hajtások
Hős

Európa
Riadó
Klió
Laokoon a kisebbik fiához
Ütközet után
A Duna tavasza
Legenda
Az esetetek
Buda, 1945. február
Menedék, I
Éberség
Jehova
Az én poétám
Kicsi virág
Égzengés, I
Foszlik a kőd
Tavaszdodik, II
A háború
A Sphynx

MENEKÜLÉS

Féltél, anyám?
Gyerek-szemmel
Szélesend
Labda-fellegek
Menekülés
A varázs
Hideg fellegek
Fellegvonulás
Új raj vonul
Szürkületkor
Ábel füstje
Zivatar
Az égi oszlop
Viharfelhő
Együtt velük

MADARAK ZENÉJE

Pirók
Jynx torquilla
Koncert
Madarak zenéje
Hajnalszürkület
Zöld harkály
Szajkók
Halász-sas
Három madár
Fekete rigó
Gyurgyalagok
Költöző madár
A hűségesek
Cinkék
Ködben
Motacilla alba
Májusi reggel
Ölyv
Rigó
Vale
Tél

GYILKOS APOLLÓ

Aszály
A mennynek mondom
A szörnyeteg
Gyilkos Apolló
Feloldás

Zápor

BETEGSZOBA

Testem
Betegszoba
Műtét
Ennyi maradt
Esik
Keselyű
Hajnalodik

DÍSZTELENÜL

Havazódó fiatal lány
A kiránduló társ emléke
Sebezhetetlenül
Epigramma
Vénség
Naplemente, II
Az apa
Világítás
Az utolsó találkozás
Eső
Az illanó szín
Isten veled
S ha megfakult...
Az utolsó körben
Fáradtság
Csüggedés
Dísztelenül, I

FORRÁSVIZEK

Parajd, 1897
Parajdi források
Málnászó öregasszony
Bolond Zsuzsika
Ének a Küküllőhöz
A régi házban
Halálpatak
Tavaszi viharok
Menta
Juhászcutya
A tűz kialszik
Viharfelhők
Vadlúd
Új hős
Természet, I

ANNÁNAK HÍVTÁK

AZ ÖREGSÉG ÁRNYÉKÁBAN

Laokoon
Téli út
Az öregség árnyékában
Új tavasz
Narcissus
Rossz éjszakák
Tavaszelői szél
Völgyek vándora
Nulla dies sine linea
Fellegek játéka
Nem lehet
Felelet
Trauma
A félkegyelmű
Séta Debrecenben
Falusi postaló
Odysseus végső kalandra indul

Nő már a nap
A februári hó dalol
Tavaszi vizek
Kakukk
Fűzfa-zsongás
Csorgó
A somvirágos oldal
Hivogató vers
Visegrádi vadászat
Hová lettek?
Maion
Anonymus
Párversek
Szorongás
Ködös évszak előtt
Északi rózsák
Őszi rigódal
Hypertonia

JELENTÉS A VÖLGYBŐL

ÁMULNI MÉG...

Jelentés
Ámulni még...
Szarvasok
Amerre Dante járt
Assisi, jöjj...
Agadir
Az erősebbek
Felhőt szerettem nézni
Prometheus
Felicián leánya
Pataki bor
Kis ballada
Lidi fogadóné
Farkaskutya
Kérés az öregséghez
Megtisztulás
Egy nap
Három nő
Nem mondhatom már
Kézszerítés
Még élek
Apámra gondolok
Költő
Faust és a Gond
„Ó, idő, futós idő”
Jöjj, négy soros
Vád
Üstökös
Szirti sas
Mi a neved?
Hol itt a rév?
Fényképemre
Ravennai strófa
Nézz fel!
A sárkány
A változás
Az öregség barlangjában
Ha vén vagy már
Non omnis moriar
Fecske
Az irigym
Száguldó autósnek
Társtalanul
Öregasszony arca

Szív
Véendiákok
Fényképet néztem
Szobor
ÉVSZAKOK ZENÉJE
Rímjáték havasesőben
Új cinkeszó
Megcsordul az eresz
Hív a verőfény
Mennék eléd
Március 1
Patakomb
Zsenge március
Szókül a fűz
Régi poeta
Jössz, ifju zöld...
A somfa-csonk
Tavaszt hozok
Szajkó
Napkelte Visegrádon
Visegrád, II
Hazug tavasz
Didergés a tavaszban
Torz március
És mégis jössz
Fácános erdőn
Sárga színek
Induló rigódal
Fácán-hang
Leánykőköröcsin
Borúra fényt várj
Déli szél
Győzelem
Fűmagot vetettem
Új fény
Könyörgés a tavaszhoz
Április bora
Tavaszi pillanat
Ébredező mythologia
Eros
Felhők alatt
Hogy hívtalak
Örülj, szívem
Új bor
Langyos eső
Rügyeknek és madaraknak
Dunánktól kérдем
Az első égi szó
Áprilisi hangulat
Ti-ti-ti!
Altató
Esőcseppek
Szeret az erdő
Tavaszi ég
Így is jöhetne
Telehold
Május muzsikája
Heves májusi napon
Májusi strófa
Marasztanálak, májusom
Nem maradt tovább
Júniusi éjszakák
Égzengés, II
Hallgató kakukkszó
Csiga-nyom

Vihar előtt
Növekedés
Éjjeli zene, II
Akácerdő, viharban
Csendesülő vihar
Látogatás
Ott vándoroltál
Közeledő vihar
Villámok
Varjak
Erdőszéli tölgy
Pázsiton
Kánikula
Jöjj, hús eső
Nyárvégi játék
Szeptemberi ég
Biztatás fiatal fenyőknek
Néma kőbánya
Őszelő, II
Kopogtatás
Fényfolt
Deres a fű
Az őszre várj
Ladik
Vadlúd voltam
Ragyogó hervadás
Carpe diem...
Király az őszben
Gesztenyelomb
Lomb-halmok
Fácánkakasom
Süvöltő
Csak menj
Hinta
November, II
Őszvégi kicsi dal
Lesnek reám
Nyilvessző
Intérieur, I
Csend, II
Hóhullásban
Rabló
Hófűvás
Kunyhó
Regösök húrján
Mit rejt a kód?
Fázom
Téli panasz
Védő ködben
Kerget a tél
Ne keressetek
Téli könnyek
Madárszó a ködben
Erdei út
Búcsú a hótól
Zúzmara
Téli tanács magamnak
Fa vagyok
Intés kutyámnak
Kutyám halálára

EPITÁFIUM

Tavaszi reggel
Epitáfium
Majd ringatod...
Patak - !
Tarkul a völgy
Szomszédok
Kín és vágy
Jöjj, zöld madár
Ütés
Borogató kéz
Új szó
Majd az idő...
Késsel beszéllek
Csodát!
Jöjj, Múza...
Négysoros a négysoroshoz
Gyász
Most ősz-idő jön
Novemberi esőben
Vadlúd-vonulás
Ablakhoz szálló cinkeraj
Nagy őszi csend
Rigó riaszt fel
Csóka-hangok
Kiszáradt nyírfa
Romok
Kinek mondjam?
Téli jelentés
Indulnak már

RÓMAI ŐRVONALON

Káprázatok, I
Amphitheatrum
Aelia Sabina
Lunula
Szentendrei vízió
Aquincumi strófa
A gladiátor
Gaia Valeria Nonia
Marcus Aurelius
Az őrszem

AKARSZ-E FÉNYT?

ŐSZI TÜKÖR

Apámnak
Kritika
Vizimalom
Fekete lány, II
Ismét viharban
Rábamenti alkonyat
Megtorpan hajrázó futásod...
Kirándulás
Párizs ajándéka
Maholnap őszi ködben
Hoztalak...
Két ácsfiú
Ómagyar Mária-siralom
Négysoros
Az én csodám
A fák
Két város
Virág helyett
Város...!
Enyedi diákok

Az igazoló könny
Ki mondja meg...
A nap krónikájából
Túl minden párton
A kor
A legyőzöttek strófája
Szóltam a szélhez
Csak egy virág
Dante
Itélet napja
Nietzsche ellen
Nyugtalan égbolt
Búcsú a kortól
Legyen már vége!
Az elveszett hang
Ki hallja meg?
Messiás nélkül
Lelkem felel
Haza
Bárányfelhők
Légy hős
A rabló
Miatyánk
Verőfény
Nagy tél után
Köd, I
Omlik a fal
A harc végén
Taganrog
Ketten
A fáklya éneke
Forrás!
Hiradás
Silet Musa
A dezentor
Nyírfa voltam
Kivánság
A ragyogó madár
Köd, II
Sárréti zongoraszó
Negyvenéves fiannak
Bevezető strófa
Fájdalom
Hívogatás
Jó vagy, Ravenna...
Hítető játék
Akarsz-e fényt?
Védekezés
Mulandóság
Vándor
Indulj
A hegy bibor...
Oidipusz leánya
Szélvihar
A szenvedő
Ada-Kalé
Karácsony-est
Ámokfutó
Irigyemnek
Akkord haláltáncból
A halál himnuszából
De profundis
Imádság
Nagy pesti télben
Bartimeus
Útravaló

Szép elmúlás
Varjú a hóban
Őszi tükör
Üzen az ősz, I
Vágy
Olvasó nő
Vadrózsafa
Vers-bírálat
Borvíz
Templom
A túlsó partról
Töredék
Áprilisi mennydörgés
Elkésett villám
Zsémbes kis vers
Kirándulók
Részvét kísér
Vesztőhelyen
Mámortalanul
Ha már az utat nem folytathatom...
Ne ejtsetek majd szót ágyam körül...

NAPFOGYATKOZÁS

Oedipustól kérdezem
Megraboltan
Pilinkézz, porka hó
Mint Shelley...
Törött pohár
Halk suhogás
Koratavas
Fénylik a hegy
Újra itt vagy
Ibolya
Szállj, Ábel füstje
Országút és ösvény
Szemem siettet
Májusi vihar
Mostoha május
Árvíz
Kevélykedőnek
Fülemleszó
Tanács
A sebek fájtak
Albert Schweitzer
A magas nyárfa
Atra cura
Vonaton
Zempléni táj
Vércseppem sorsa
Relativitás
Tél integet
Intérieur, II
Milton
A negyedik emeleten
Nagyvárosi ködben
Csókolj, verőfény
Ritka madár
És újra nő a nap
Zsófia
Valahol indulsz
A tavasz felel
Az első villám
Emlékezet
Senilia
Fátyol mögött
A növekedő fényhez

Fogyó idő
Gondtalan madarak
Talajvizek
Mit érsz, tavasz...
Gyermekkori emlék, I
Veszteség
Ünnep előtt
Almahéj
Turgenyev
Ami kibíthatatlan
Dísztelenül, II
Biztatás
Hangolnak már
Rügy-rengeteg
Vezeklés
Annácska
Magányos éjjelek
Áprilisi strófa
Éjjeli nesz
Álmatlan órák
A nyírfa sírt
Dalol a pinty
Menedék, II
Autóút temető mellett
Sír a nyírfa
Gyönyörű napok
Ragyogó nap
Oriolus galbula
Unokám kirándulásra ment
Értem a szót
Vendég-fogadás
Szemérmes pinty
Sugártalan nap
A völgyünk csendje
Erdei jelenet
Sötétedik
Az öregember és a halál
Kiáltás
Május halottja
Nagy fehér felhő
Apa, fiú
Napfogyatkozás
Felelet egy ismertetőnek
Glaukoma
Ábel és a rengeteg
Temetés után
Fiatal nő
Seregély-had

Mi vár reánk?
Kis fehér felhők
Félvers
Kolonoszi kép
A benyújtott kéz
Férfi vagy-e?
A zene fogy
Ketten figyelünk
A halál rokona
Ha megkérdeznéd...
Június 21.
Ludak
Természet, II
Ó, júniusok
Csendes pillanat
Ember!
Köszönet
Látogatók
Hang hívogat
Felismerés
Vállald a szót
Élni akarok
Azúros ég
Tájszólás
Nyüzsgő bolyok
Gyermekkori emlék, II
Unokák
Üzen az ősz, II
Mélységes csend
Az álomhoz
Az öregség ellen
Lemezen a hangom
Október, I
A vízi szörnyeteg
Öregek az őszi parkban
Régi lány
Ázott galyon síró madárka szól...
Őszi csoda
Kályhatűz
Falevelek
Október, II
Dédunoka
Könnyek
Magamnak
Az önistenítő
December végén
Mámoros verselő
Ritka csókok

Ne zúgolódj
Adonis vernalis
A RÉGI FORRÁS

Fiatalkori versek

Álmodozva
Iduska
Czi!
Ad astra!
Szonett
A régi húr
Március, II
Emberek
Vihar után, II
Zúg a patak
Káprázatok, II
Lemondás
Chopin-albumra
Örökség
Ave Galbina!
Lakótársam
Valamikor
L'heure exquise
A túlsó part felé
Falusi nyár
Memento
A Chopin-gyászinduló egy versszak
Sírbráblás
Merész dolog ma stanzában dalolni...
Ismayer
Az éj kutyái
Május virága...
Őszi versek
Táncrendre
Régi emlék
Dal az iskoláról
Lámpafény
Csend, III
Vakáció
Olyan mindegy
ÁLOM A VÁR ALATT
GYERMEKVERSEK
Rapsonné erdejében
Pele-ütő Dénkó

FALUSI ELÉGIA

Ajánlás

Ne haragudj. A rét deres volt,
a havasok nagyon lilák
s az erdő óriás vörös folt,
ne haragudj: nem volt virág.

De puszta kézzel mégse jöttem:
hol a halál nagyon zenél,
szíromtalan csokrot kötöttem,
piros bogyó, piros levél.

S most add a lelked: karcsu váza,
mely őrzi még a nyár borát -
s a hervadás vörös varázsa
most ráborítja bíborát.

A rím

Hazája álom és titok,
szem-nem-legelte pázsitok.

Egyszer csak itt van s mint kis ér,
csilingel és kísér, kísér.

S fürtös csengő lesz: hangpatak,
amelybe új csengés szakad.

Mentát locsol, szirmot sodor
és illatos lesz, mint a bor.

És mámoros lesz, partot ont,
kurjongató, vidám bolond.

A mély felé örvénnyel ás,
hogyan belenézni: kábulás.

A fényen tündökölvé fut
és fényes tündérvölgybe jut.

S tó lesz, virágot úsztató,
habnyugtató és tiszta tó.

Nem ás, nem ont és nem kering -
csak ring s a lelkem benne ring.

Falusi elégia

1

Nagyalvók, itt az égerfák tövében,
reám ismertek, ugy-e: én vagyok.
Be régen is volt, úristen, be régen,
mikor mosolygó élők voltatok.

Vágytam, nem is tudom már, mennyi éve,
meghitten járni újra köztetek,
harangvirágos, omló föld ölébe
olyan nagyon miért siettetek?

Én messze jártam, szomjazó csavargó,
vérhullatásos arra most az út:
míg nagy mezőn embert kaszált a sarló,
magammal vívtam irtó háborút.

Mikor a völgy felett zúgott a gránát
s a régi föld rengett alattatok,
a borzalmas ötéves éjszakán át,
ti, ugy-e, akkor is aludtatok?

S míg szenvedő szemem rémségre döbben,
itt korhadt rács közt csöndes fű zizeg,
s idegtelen, odvas szemgödrötökben
letűnt világom képét őrzitek.

Marasztaló varázsbarlangotokban,
szemgödrötök védő mélységiben
- anyám emlőjén sem pihenne jobban -
kisgyermek-arcom is békén pihen.

S az esztendő hiába fordul újra,
a lombokkal hiába sápadok,
ott élek én pirostüzesre gyúlva,
ahogy régente annyit láttatok.

A megtartó és féltő aggodalmat
nem is felejttem el, ne féljetek:
viszonzásul, becézgető hatalmak,
hús évé őrzöm kedves képetek.

Megőrizem rózsásnak, mintha élne,
magam teszek most búbájos csodát,
s harangvirágos, omló föld ölébe
viszem hűséggel és védem tovább.

Jó bácsik, nénik s holtjaim szemében
szelíden alvó rózsás kisgyerek:
nagyalvók, itt az égerfák tövében,
viszontlátásra. Béke veletek.

2

Testvér, ki itt már harminc éve alszol
kábult, véget nem érő álmokat,
amíg körül rigó- s poszáta-dal szól
és altat holtat és virágokat,

Testvér, ki nem hagytaál rám semmi képet,
egy korhadó rács emlékéét csupán:
elindultam most - megkeresni Téged -
e pislogó jánosbogár után.

De halk emlékekkel hasztalan kereslek,
a régi rácsos halmot nem lelem.
Ahol a föld lassan fölitta tested,
most vadbozót és vadvirág terem.

Éger tövén piros szamóca lángol,
a százszorszépnek lepke tetszeleg,
és vadméh gyűjt a lilium porából -
Eltűnt Testvérem, hol keresselek?

3

Testvér, ki tőlem bokrok és virágok
hűs, illatos titkába rejtezel,
Testvér, akit már fel sosem találok:
miért vagy hozzám mégis oly közel?

Mint kisfiúcska, jártam itt naponta,
valamikor sok boldog éven át,
kis társaimmal gondtalan csapongva
magamnak itt leltem játszó-tanyát.

Testvér, Tevéled semmit sem törődtem,
a szomszédságod csöppet sem zavart,
kis gallykunyhómra lombokat ha törtem
s halomba raktam a hullott avart.

Ha csábítottak a piros szamócák
vagy az aranyporzójú lilium,
vagy vakmerő kézzel téptem le rózsát
ápoló virágú szomszéd sírokon.

Ha gödröt ásni jött ásós-kapás nép,
kíváncsi kedvvel néztük, mennyit ás,
és nem volt több, mint kedves tűzijáték,
halottak napján a világitás.

Játékainktól nem volt semmi messzebb,
mint a koporsó és a furcsa holt:
lelkendező, meleg gyereksziveknek
Halálország az élet kertje volt...

Aztán: bolyongtunk messze, hánytvetetten
és hűtlenül elhagytunk Téged is.
Tudás fájának áldozatja lettem
s Halálország most már az élet is.

Azóta: Testvér, Téged is szeretlek,
járván halálos örvények felett,
azóta bútlanságomért vezeklek
s kábult fejem a mélytől szédeleg.

Testvér, ugy-e, Te is már elfeledted
álomriasztó kis játékaim,
ha pajkosan futottam át feletted
vagy néma szomszédok sírhalmain.

Talán, míg kis lábam dobbanva rajtad,
rigót-elejtő lázban átszaladt,
talán, ha megvolt még a keskeny ajkad,
Te mosolyogtál lent a föld alatt.

4

Testvér, Te itt már harminc éve alszol,
dédelget itt egy névtelen verem,
és harminc éve híred sincs a harcról,
amit mi vívunk szörnyű éberem.

Halálos úr pihentető kegyelme
e helyt örök hűbért adott neked.
Minket az élet portánkról kiverve
kálváriás utakra kergetett.

A semmisülés kéje ringat itten,
míg én, magamra lázadó Kain,
hányszor homályos rengetegbe vittem
emberkerülő háborgásaim.

Szító tavasz vagy nyári nap verése
itt nem hevít, a porló csont hideg,
de rettentő az élt szív büntetése,
a Dante-kínnal zendülő ideg.

Undor kinez, vagy perzselő kívánság,
langyos szigetre nem jutunk soha -
Mért csak Neked jutott a nagy kiváltság,
az ifjan-elmulás felségjoga?

S mégis, ha szánva, sajtó életemnek
cserébe kérnéd megmaradt felét,
csöndes Testvérem, mert nagyon szeretlek,
el nem fogadnám a kínált cserét.

5

Apád, ki itt hagyott magadra, árván,
kit bús emléked most is látogat,
búcsúzva bízta rám: „A sírja táján
szedj majd a sírra friss virágokat.”

Virág, virág a sírra volna bőven,
a kis kapun túl színtenger fogad.
Mégis mit ér, ha széles temetőben
meg nem találok régi sírodat?

De szálló rímek tán Reád találnak,
színes virág helyett komor virág:
Testvér, lelkében fűnek és virágnak,
fogadd el ezt a bús elégiát.

Nevek

Oly bibliás-szelídek, mint a János,
és fátylasok, mint őszutón a hold.
Aki viselte, csöndes és leányos,
vagy férfias, de gerlelelkű volt.
Halk útitársak, kedves alakok,
arcukra enyhe békefény világol.
Kezükben könyv, virág vagy sétabot,
amint kilépnek emlék-félhomályból.

Most nem tudom, mi kárhozat haragja
tiporta, mely rettentő istené,
hogy úgy jönnek fekete vérbe fagyva,
minthogyha Dante pokla küldené!
Jönnek tolongva és hivatlanul,
tetemre hívó, támológó sorokban,
torzult arcukra Rembrandt fénye hull,
ha gránát mennydörög vagy akna robban.

Árpád

„VIII. 28. Enyed jutott eszembe.
Ha meghalok, mi lesz a kisfiamból?
Dnyeszter, cölöp-tutajhíd, Mariampol.
A híd ívén: Zum Sieg. A győzelemben.”

A győzelem volt lelketekbe írva,
rohamra űző, vakmerő ígéret,
s veszített csaták után kihullt a véred,
eposzról így lett rettentő szatíra.

S Uzsoknál új fű leng a régi véren.
Mariampolnál bosszuló hadak
rohannak most a „győzelem” nevében.

Amíg belőled semmi sem maradt,
csak egy homályos, bús emlék-alak
s tekinteted egy kisfiú szemében.

Endre

Holdfényes erdőn barna őzre lesni,
páfrányos partról fogni gyors halat,
kicsi kosárba friss gombát keresni
nagy szőke-szürke törzsű fák alatt,
horzsolt kis térddel győzni durva sziklát,
fenyvesben szedni édes áfonyát
és pamlagos mohon járni mezítláb -
hát nem lehet, jaj, nem lehet tovább?

Volt, hol nem volt... Most véres bosszutor van.
Krimhilda napja, szomjas és komor.
A vendégek kidőlnek hosszú sorban
s padlóra ömlik itt a drága bor.
S a testhalmokra új lábak taposnak,
egy titkos átok sorsokat kever -
s Hagennal együtt, jaj, vérebe roskad
ártatlanul a zsenge Giseler.

Ödön

Néhány napot ha vártál volna még:
napfényes ősz jön és kirándulások,
győzelmet fognak ünnepelni mások
s színesebb lesz az életbúborék.

Egy forró könnycsepp, egy szikrányi élc:
hiánya lesz a győzedelmi karnak,
halálsúlyos rögök fognak, takarnak,
s nem sejtethed most már, hogy bennem élsz.

S mogorva tél egy képet küld elém:
az ódon utca árva, hangtalan,
csak ablakodból hullt a hóra fény.

Az íróasztalnál egy ember állt,
mozgott, keresgélt, furcsán, lázasan -
s nem tudta, hogy már rég halottra vált.

Péter

Mosolytalan, tétova kisgyerek,
mikor felelni kell, a hangja reszket.
A latinból sosem tanulja meg
a híres dulce et decorum est-et.
Ha nap süt rá, szabad órákon át
erdőbe űzi egy titkos szemérem,
mindig minthogyha rejtené magát
(később nem is lel rá a harci érem).

Sötét vackán is álmokat csihol
s az álmához szeretne tiszta párnát,
s talán akkor is álmodik, mikor
titok-testébe tép az éji gránát.
S nyitott sírjánál zeng a hősi szó:
„...nevét nem fogja emlegetni forum,
de hős volt mégis. Tudta: élni jó,
de halni is szép. Dulce et decorum...”

Valér

(Tábori lap)

„Haragszol, testvér? Nincs reá okod.
S ha volna: este én már nem leszek.
Békült szívemmel hóba roskadok
s ragyogva néznek rám az Alpések.

Gránát szakítja itt a szűz havat
s a sárban füstokádó poklot ás.
Fejem fölött ezernyi gyorsvonat,
echózva bömböl a hegyóriás.

Indulunk mi is mindjárt messzire,
a poklon túlról nyújts testvérkezet.
Én nem haragszom többé senkire...”

Este roham volt. Este elesett.

László

1

Véres, de nem félelmes. Nem zavar.
Vádas csapatban csöndes néhai:
egyensúlylelkű, ritka észmagyar,
legjobb barátja Kant és Bolyai.

Eszmény. Professzor. Vallomástevő.
Reátapadnak csillogó szemek.
Lelkes világa: szellem, szám, erő -
amíg a föld alatta megremeg.

Küszködve ébred, ingadozva vár,
jól tudja, hogy mindent kockára tesz.
De reng a föld és lángol a határ -
s a karját megragadja Szokratesz.

2

Ó, ezt az Egyet nem törvényiga
nyűgözte zordul és nem ár sodorta,
nem trombita és vér-romantika,
de lelke sodra állította sorba.

S most már új csillag gyúlhat új egen,
jöhet pokol, pusztulás, béke bármi:
nem fog már többé csöndes Órhegyen
diákcsapattal csillagot csudálni.

És csöndesülő, fátyolos szivek
marsot hiába vernek annyi vérhez:
a végtelenben nem találja meg
egy hang, mely holnap már utána kérdez.

3

Mindig milyen korán aludni ment.
Zsibongott még a sok diákszoba,
s nagy homlokára már leszállt a csend.

Be sokszor néztem azt a homlokot.
Ó, nem, nem régi hellén szobrokon:
az összhang ott a homlokán lakott.

Hibátlan ívű ritka béke-bolt,
alatta nagy szkepszis-tusák után
a harcnak már örökre vége volt.

Erdőn töretlen tükrű, ritka tó,
mit szirti fecske szárnya nem sebez,
se pásztordobta szikla, csobbanó.

És mert nyugodtabb volt a többinél,
irigye lett a robbanó acél,
a szent homlok ma már: homlok-darab.

S a gőgös érc győzelmet ünnepel -
pedig csupán a tükröt törte el:
az összhang mindörökre megmarad.

Nagy homlokára hogy leszállt a Csend!
Mindig milyen korán aludni ment...

A hold kiszáll

A nap torzulva hull a kúsza fákhöz,
nem ritkít már az ágyúk ostora,
Egyet hörög még és kimúl a páthosz,
s az óda itt fel nem támad soha.

Gőzölve áll az árva harci róna,
a köd leszáll, a lappantyú sikolt -
és halkán, mintha holtak anyja volna,
könnyel kiszáll a sárgaszárnyu Hold.

Hómezőkön is túl...

Maholnap őszi ködben áll a házunk
s körül a fák is mindmegannyian.
S túl őszi tarlón, hómezőkön is túl,
valahol messze jön-jön a fiam.

Nyárban fogant, tavasz világra hozza,
rózsás fülébe április kacag,
s nem olt halálos bánatot szivébe
hervadt levél és ősirózsa-szag.

Pici vendégét egypár kurta évre,
már várja őt az Élet-szálloda,
a nagy *chaos*-ból vakmerőn kiválik
s majd, büntetésül, visszatér oda.

Új lét csirája, első rózsabimbó,
kis álmodó az anyaszív alatt,
zsarnokságod hatalmát máris érzem:
bilincsbe verted mennyi vágyamat!

Ó, mennyi álmom, mennyi tervezésem
széttépte apró, nyugtalan kezed,
mondd meg, mit adsz majd érettük cserébe?
mit adsz nekem, ha Párist elveszed?

Talán a sok feláldozott reményből
tebened szomjúság és vágy fakad
és évek múlva majd valóra váltod,
amit a sors ma tőlem megtagad.

Amíg anyád bágyadtan zongorázik
és gondol néha elmerengve rád,
s künn ősz van -: fejét tenyerébe hajtja,
jövődbe néz és mit se lát apád.

1912. október

Ősz

Most már a barna, dérütötte rónán
mulandóságról mond mesét a csend.
Most már szobádba halkán elvonulhatsz
s hallgathatod az álmodó Chopint.

Most már a kályhatűz víg ritmusára
merenghetsz szálló életed dalán,
míg bús ködökből búcsút int az erdő,
mint egy vöröshajú tündérleány.

Szüret

Most nézheted kívülről büszke-búsan:
hegy oldalában, csengő ég alatt
dalos, pogányos munka mint halad
arany croquantban, égő chasselas-rouge-ban.

Az ég alján szedők csapatja távol,
mint puttonyhátú óriás csigák:
egy méla dallam halkan hallik át
borús orosz fogoly-symphoniából.

A hegytetőn púp: hordó és szekér,
lomhán csurog bele az őszi vér,
az ostorszó s a tréfa messze pattan.

Egy meglesetlen, édes pillanatban
két imbolygó alak egymáshoz ér,
s a mustos, édes ajkuk összecsattan.

1917

A tanya

Beteg fiacskámnak mesélem

Búcsúzva már a dombra száll a nap,
a házak esti fényben állanak.

Kapu kitárul, hangos pásztorok
piros arcáról izzadság csorog.

Itatnak. Fejnek... Majd kiköt, pihen
ember meg állat álom öbliben.

A színfedélen varju szundikál,
a hold reá arany ködöt szítál...

És hirtelen - csalódás? látomány?
halk reszketés fut át a kis tanyán.

És csöndesen megindul felfele,
a jegenyefa lesz a tengelye,

s remegni kezd, zengő csudát zenél
hétezerhétsházhetvenhét levél.

És ami nappal józan és sivár,
mesefészek lesz, bűvös ősi vár.

S forogni kezd, mint egy bűgőcsiga,
ott alszik benne Csipkerózsika.

A vén magtár ma tündér-táncterem,
a kert arany gyümölcsöket terem.

A pocsolókon gyémánt fény remeg,
kuruttyolnak a békahercegek.

Palánk tövéből égre nő a bab
és Póli néni seprűnyélre kap.

Táltos-tüzet zihál a vén gebe,
begyógyul minden ostorvert sebe,

s száguld a pásztor, a kis Lucián,
Maros vizén - az Óperencián...

Az ősi várban kedves mesenép
így éli mókás tündér-életét.

Táncolva lejt, nevet, vígan lakik
holdfényes éjszakákon hajnalig.

De hogyha földereng a szürke fény
és elbődül az első kis tehén,

a forgó kastély is döbbenve áll
s tündéri népe messze visszaszáll.

És szürke ember, állat szertesztét
megkezdi újra szürke életét.

A malom

Egyhangúságban csacska izgalom:
hullámos árban ócska kis malom.

Láncokra verve sok-sok éve már
ezüst vizen arany termésre vár.

A keskeny pallóján aki belép,
megérzi meghitt, ősi életét.

Futó vendége mindig van néhány,
falusi asszony, falusi leány.

De férfiakból már csak vén akad
s az asszonynép is fáradt, hallgatag.

Egykor pedig itt volt a tréfa-hely -
de sok hab elfutott azóta, hej!

Most künn a szél is búsabban dudol,
míg elbeszélnek a holt fiúról.

Szitál a liszt, a kőkerék forog,
fürödnek künt a csordapásztorok.

A vén kaszál, a gyöngye kéz arat,
s a fiú lent a Montellón maradt...

...Kolomp. Lejáratták a tengerit.
És fenn a tölcsér újra megtelik.

És újra hallasz minden régi neszt
s egy régi asszony új mesébe kezd.

A többi meg bóbiskol hallgatag,
nem is tudod: figyelnek? alszanak?

És közben hull a liszt: örök homok -
s a nagy kerék künn sóhajt és zokog.

1918

Tutajok

Állunk a parton. Szép aranymadár
acélos fényű hullámokra száll:

Tollászkodik a zengő-szárnyu nap,
felé fehérlő foltok siklanak.

Nagy méltósággal, mint a hattyuraj,
a fordulóban úszik hat tutaj.

Vizen derengő ősi fantomok,
keletre lengő vízi vándorok.

Kormánylapátról gyöngyeső pereg
habloccsanásra. „Meddig, emberek?”

„Zámig.” - A válasz tompa és komor
s mélységes, mint a munka és nyomor.

Alkonyba bűgő titkos harsona,
úgy zendül, mintha Thamust mondana.

S tűnnek, haladnak, szürke hat madár,
hét napja és hét éjszakája már.

Séta egy holt városban

Az életfüst ha fojtogat,
a múltba költözik lakásom.
Ma rom-gyermekvilágomat,
e holt várost megint kiásom.

Egykor: mosolygó, messzi föld
és rózsaszínű köd felette;
de ifjuság-vulkán kitört
s a forró láva eltemette.

A néma láva-óceán
alá nem fért múkincs-vadorzó;
ma is szüzen tekint reám
sok régi kép, sok drága torzó.

Hol egy-egy régi sírja van,
szivem meg-megremegve dobban,
s elimbolygok bizalmasan
apró emlék-sikátorokban.

Át romba dült szentélyeken
tovább, tovább visz kúsza lábam,
míg meghajtom bűnös fejem
az ártatlanság templomában.

Kisváros

Szeszélyes rajzu szőnyeg:
ódon tető-sorok.
Felettük örökdő hegy,
az Órhegy mosolyog.

Az esztendők ivelnek,
a vén idő forog.
Redős Ór-Gullivernek
az arca mosolyog.

Ha rajta langyos éjjel
szerelmes imbolyog,
ezer virág-szemével
az Órhegy mosolyog.

Ha napsugár cikázik,
ha zivatar morog,
ha sárga földje ázik,
a hegy csak mosolyog.

Ha bíbor homlokáról
a szőlővér csorog
s elfogja könnyü mámor,
az Órhegy mosolyog.

Ha összebújva fáznak
lent nyüzsgő kis bolyok,
a vén hegy csak pipázgat
s fehérén mosolyog.

Ha kis kemény vaságyban
a kisdíák zokog,
magához inti lágyan
s szemébe mosolyog.

S ha törpe öndicséret
lent himnuszába fog,
ajkán szatíra ébred
s az Órhegy mosolyog.

Időtelen tövében
történt különb dolog:
valaki ott merészen
ősökről álmodott.

S az Óperenciákra
el innen ment gyalog -
a hegy hiába várja,
de büszkén mosolyog.

S ha emberkék pörölnek,
ha gőg, harag dohog:
ott fent a néma Órnek
lakói boldogok.

Hol rejt a fák homálya
sok néma oszlopot,
a föld-karját kitarja
és vár. És mosolyog.

Kolozsvári éjjel

A kövezet akácvirágos,
holdfényben áll a sarki bolt.
S nem ismer rám a régi város,
a régi hold.

Kopott kövét a régi útnak
riasztó léptekkel verem.
S akácfalombok összesúgnak:
„Nem ismerem...”

Tárt ablakon az éjszakába
egy nóta száll, halk, mint az ősz.
S a dal és aki zongorázza,
nem ismerős.

Egy kertajtó kilincse moccan
és visszakoccan: „Idegen...”
S rá felbúg rég nem sírt jajokban
az idegem:

Holdas tetők, virághavas tér,
dalok, tüzek, csodák:
nem az enyém többé! - Ahasvér,
gyerünk tovább!

Most már a holt fürdőt is ismered

Be jó, hogy jártam erre is veled:
most már a holt fürdőt is ismered.

A suttogó, nagyárnyú sétaút
milyen döbbent magányosságba fut.

Mínthogyha néha most is rezgene
a lombja közt a régi térzene.

Korhadtan áll a vén malomkerék,
a víz tanácstalan fut szerteszét.

Csak egy verandás villa nem romos,
ott ül az ősz fürdő-tulajdonos.

Fehér ruhában, mint egy vén színész,
kék füstön át a multba visszanéz.

Nem is rezzenti fátyolos szemét,
úgy hallgatja a régi térzenét...

A vendéglő virágos terrasját
csevegve lakja csacska társaság.

Vágyódva ring az ifjú és a lány,
a Strauss-keringő hullámos dalán.

Az asztalnál, egy pesti lap mögött
jó nagytata borozgat és köhög.

És imbolyog, mint induló hajó:
ó, élni, élni, élni volna jó!...

...Hús esti égből száll a permeteg,
alusznak már a régi valcerek.

Romokra száll az este illata,
s a kis fürdő halott. Mint nagytata. -

Vonatra várok

Páros vasív feszül a láthatáron.
Vonatra várok. Reggel óta várom.

Időt mulatni kisvárosba térek,
zászlók dagadnak ott a nyári szélnek.

Rácsok mögött a nyár virágot ápol,
szédül a szív a rózsá illatától.

És itt is vannak konduló harangok
s toronyra szálló hófehér galambok.

A kedves itt is vágyva vár az éjre
s a kútnak itt is van csengő zenéje.

És itt is vannak naplementi séták...
s a könyvesboltban kották és poéták...

S mégis: ölen a fényes, enyhe nyárnak
sötét csoportok vérről deklamálnak.

És villám gyúl ki némelyik szemében,
mert a beszédük nem az én beszédem.

S mint ellenséget pillanatnyi harcon,
sötét szemük lobogva méri arcom.

Amint kiérek zajból, utca-porból,
véletlen útam csöndességbe torkol.

Bágyadt szemem halott betűkre téved,
ó, itt is csak virágban él az élet.

És itt is mámoros lepkék toroznak
virágain a holt professzoroknak.

A fejfák itt is bánattal köszönnek
s az élők rendre itt is erre jönnek.

Sötét urak is egyszer ide dőlnek -
miért tüzelnek és miért gyűlölnék?

Találkozás

Kökényvirágos Őrhegyen
úgy szállt le, mint az álom.
Ballagtam búsan, csöndesen
homályos esti tájon.

Az arcán nem volt alkonyat,
csak hívó, szent nemesség,
és szólt: „Kövess. A holtakat
a holtak hadd temessék.”

„Mester - feleltem -, értelek,
te holtra nem haragszol,
de lobbanó tekinteted
most életet parancsol.

S az élet mély, mély és csodás,
ha azt te prédikálsz,
és mégis, Mester, megbocsáss,
ha kúsza szívvel állok.

A hantoló Antigone
szomorú ősnővérem,
s a Labdakida-átoké
a vérem, sűrű vérem.

A völgyből, nézd, felintenek
a fejfák és kereszték,
jó Mesterem, megértelek,
csak engedd, hogy temessek.

De majd, ha hamvadó szemem
nem fátyolozza bánat,
Uram, akkor csak ints nekem:
akkor megyek utánad.”

Szeptember

Jaj, ezek a homályos reggelek,
amikor minden vágy a nyár után hal!
Huszonöt éve, fázós kisgyerek,
az iskolába indultam apámmal.

A kert fölött már leng a szürke szál,
hörögve gördül már a szomju hordó.
A kőfálnál lecsüggedt fejjel áll
s szíromtalan borzong a napraforgó.

De túl a hegyről már a fény izen,
a nap hideg gyöngyös levélre csillan,
s felgyújtja borzongó, sötét szívem,
mint egy homályos kis körtét a villany.

Kis fenyőfa

1

Én lankadó virágot
ma nem hozok neked,
még sorsgúnynak vehetné
tövises életed.

A szép tavaszt kivárom,
a langyos felleget,
s elcsöndesült fejedhez
fenyőfát ültetek.

Egyetlenegy fenyőfát
a névtelen sokért,
a fenyvesekbe rejtő
kirándulásokért.

Áldások erdejéért
szerény emlékezés,
egyetlenegy fenyőfa
kevés, nagyon kevés.

De gyantás rejtekéből
a mult sóhajt reám,
kagyló ölén tovább zúg
a tenger-óceán.

S ha majd távol havasról
vadízű szél suhog,
egyetlenegy fenyőfa
rokon zúgásba fog.

S az illatos viharban
tán én is ott leszek:
Apám, üzennek értünk
a zúgó fenyvesek.

Felhő suhogva hajlik,
ezernyi tű remeg -
s egyetlenegy fenyőben
felzúg az életed.

2

Kis tövét a földbe tettem,
zsenge szállal ágazót,
öntözgettem önfeledten
s így hullattam rá a szót:

Kis fenyőfa: könnyű lándzsa,
sok nyilacska - nőjetek,
gyenge sarjatok ne bántsa
lombriasztó fürgeteg.

És ha nedvet ösztövéren
vén föld nem tud adni még,
szálljatok le mély gyökéren
megkeresni holt szívét.

Annyi élet, annyi álom,
annyi holt vágy szunnyad ott,
szívjatok fel szomju szálon
színt, erőt és illatot.

S elmulásnak barna szárnya
futni fog majd tőletek -
mulandóság ostromára
kis fenyőfa, büszke dárda,
sok nyilacska - nőjetek.

A torna végén

Reményik Sándornak

Ki bajvívóhelyt nem tapostam
és nem kerestem glóriát,
harcos lovaggá ütne mostan
regényes allegóriád.

De félek: ritkán lát a korlát,
új udvaroktól irtozom.
Pedig megszoktam rég a tornát:
saját magammal birkozom.

A torna végét egyre várnám,
de dárdámban nincs irgalom,
mert villogó öngúny a dárdám
s vas-ellenzöm: a fájdalom.

S amíg a vért a harcot állja,
maradjak névtelen lovag,
sisakom kék acélhomálya
hadd árnyékolja arcomat.

Amíg a döntő pillanatban
majd hátracsuklom szótlanul,
s akkor a rostély visszacsattan,
s akkor a dárda földre hull.

Órák

Szívem felett a zsebben,
nagyon sok éve már,
szívemnél vérmesebben
egy régi óra jár.

Alatta, lomha inga,
szívem lustán dobog,
zihálva néha, mint a
kifáradt vándorok.

Feleselő nővérek,
két furcsa gépezet,
itt versenyezve mérnek
időt és életet.

S midőn az óra tik-ja
nagynéha nem zenél,
a szív megállapítja:
az óra most nem él.

S ha majd - nem is sokára -
a szív nem muzsikál,
az óra konstatálja:
A szív rugója áll.

Antigone

A Nap nagymessze, drága Haimon,
most oldja bíbor csónakát,
a harmat-fényű Dirke-tájon
tengerfuvalmak szállnak át,
s a szőke por éjjel be fogja
temetni könnyű lábnyomom -
Sötét az Acheron homokja:
itt meg kell halni, Haimonom.

Mit is keresnénk árva-ketten,
hol égis ér a gyűlölet?
Én gyűlöletre nem születtem
és itt szeretni nem lehet;
s az ősem átka, haj, suhogva
végigsüvölt a sorsomon -
Sötét az Acheron homokja:
itt meg kell halni, Haimonom.

Itt meg kell halni: Dike fénye
ki tudja, meddig nem derül,
mikor lesz embernek reménye
testvért szeretni emberül?
De lenn, törvények átkozottja,
majd új világról álmodom -
Sötét az Acheron homokja:
itt meg kell halni, Haimonom.

Patroklos alszik

A halott Ady emlékének

...S amikor a nap láng-arany szekéren
a borszínű tenger-habokhoz ért,
kigyúlt a harc a patamarta téren
s égis csapott a holt Patroklosért.

És vég nélkül viharzott róna-hosszat:
pajzs öble döng és dárda-hegy zuhog,
zivatarától sírva hajladoznak
a vérbe gázolt tamariszkuszok.

És túl szekér-dörgésen, harci lármán,
szitok közül a győzelem kicseng:
„Mienk!” üvölti s ittasul a dardan
s a myrmidon rá visszazúg: „Mienk!”...

...Patroklos alszik. Barnabőrü testét
vér szalagozta s roncsoló kerék.
Bozontos melléről durván leszedték
napcsillogású büszke fegyverét.

Ő itt a béke szent holtak-szigetje,
dühödt sörényű tengerár felett,
márvány-öböl, amelyben számkivetve
a némaság örök horgonyt vetett.

Ó, Patroklos nem volt még ilyen árva,
bár birtokáért böszült torna folyt -
homoksebezte, halott ajakára
azért fagyott a furcsa, torz mosoly...

Jozafát

Ó, én is laktam fényes palotában
s a bútalanság volt fehér arám,
szírom-szőnyegre lépett könnyü lábam
kábító rózsafák pazar során.

Lotus ringott a kert tündér-tavában,
nyelvét nem öltögette dudva rám.
Mért is sodort - virágot - kúsza vágyam
túl kastélyom bizalmas udvarán?

Künn koldust láttam, csonka volt a lába,
s halottat vittek ciprusos homályba
s láttam tört ívű, sorvadt rózsafát,

s mióta visszatért, a lelke árva
s csak hervadásra gondol és halálra
bánat-királyfi: szegény Jozafát.

Őszi monológ

Hallod? - Megint az ősi jaj:
a páncélfényű őszi varjak:
a nyár tüzéből perje-raj,
amit az őszi szél kavargat.

Látod: ha most elomlanál
borzongató magányu réten,
s kíséretőd, a gyors halál,
befogná kék szemed sötéten,

itt pásztor nem találna rád,
míg hó után a sás kisarjad,
csak a fekete szerenád,
a páncélfényű őszi varjak.

„Milyen fehér!” - „Milyen fehér!”
rikácsolnák nagyélü csőrrel.
„Enyém a szív!” - „Enyém a vér!”
s lecsapnának nagyívü körrel.

Kutatgatnák berzenkedőn,
hol áll a véred régi vedre,
s szállnának érte vad mezőn
páncélos, szárnyas ütközetre.

S ha lent eldőlt az ütközet,
felcsapnának széltől kavarva,
s száguldva vinnék holt szived
a villámtalan zivatarba!

Búcsú a havastól

Málnásy Károlynénak

Galambfehér volt, nyolcvan éves,
sejtette már a végtelent,
s öreg legény a kedveséhez,
halál előtt búcsúzni ment.

S ahol a csillogó ígézet
erdőhomályban elborul,
fiákeréből visszánézett
Herepei professzor úr.

S mikor a szőke sziklavölgyre
viola hullám érkezett,
búcsú-kalappal üdvözölte
az alkonyuló bércet.

A völgyből felkúszott csörögve
egy régi hang: a csermelyé,
és azt csörögte: „mindörökre
tenger felé - tenger felé...”

Valahol angelus-harangot
szólaltatott az este lenn,
s az Órhegy alján köd borongott,
olyan köd - mint a tengeren.

A szürkületben fájva pengett
a sarjúról egy halk kasza,
a fák felett sírás kerengett:
„A gyurgyalag... Indul haza.”

Bukó korongon máglyaszín gyúlt,
nagy szív, amelyre vér tolul -
s indult a ló és halni indult
Herepei professzor úr...

Naplemente, I

Ne menj tovább. Hull már a harmat,
fejünk felett a végtelen kék;
lent zúg a víz és sír a fecske:
várjuk meg itt a naplementét.

Egy szót se szólj. Csak nézz a napba,
míg én a fejemet lehajtom.
Két mozdulatlan kőszoborra,
így hulljon ránk a nyári alkony.

A vándor lent a sziklavölgyben
megérzi tán, mily bús, milyen szép:
két ifjú fent a sziklaélen,
ki várja már a naplementét.

Láng a ködben

Még fest az alkony. Már a nagy palettán
más színe nincs, csak szürke és sötét,
hóillatú szél tépi, rázogatja
az égerfák megritkult üstökét.

A víz a nagy multat halkán siratja,
ónszínű várát rakja már a köd.
Körül halál. Egymás szemébe nézünk
távolba iramló sinek között.

S amint egymás keblére ráborulunk
remegve, fázva, lázba, csókosan,
úgy érzem: gyúlt ajkaink tüzének
valami csodás glóriája van.

Hogy minden élet itt a holt vidéken
két csókra duzzadt ajkunkban lobog,
piros kis lángban, mely köd-éjszakán most
szikrázva, izzva-bízva átragyog.

Szalonka-les

Bükkcserje közt piros virágu mart,
a mentén kékes esti köd lebeg.
Hol barna bükkök némán ködlenek,
álmos holló a szálerdőbe tart.

A mogyorófa-barka megremeg:
futó fuvallat, izgatott, zavart,
felborzolja az álmodó avart
s szítálva indul könnyű permeteg.

Hat óra. Kürtszót küld egy messzi gyár.
A rigó füttye halkul, egyre jobban.
Rejtett madár most édes nászra vár.

Fegyver feszül az izgatott marokban...
Most. Jönnek... Boldog, büszke mátkapár.
S forró szívükre gyilkos puska robban.

Hóban

Az erdőszélen lopva róka jár
s csapás végén havas bozótba fordul.
Mint holt kastélyon bűvös mese-zár,
a hó a sí alatt halkán csikordul.

A köd mögül rekedten szól a „kár”,
jeges bajusszal ballag a favágó;
az útnál megváltó napokra vár
s vércseppeket hullajt a kecskerágó.

Felborzolt tollal ül a hím-pirók,
hózuzmarát szítál az ág le rája,
félálomban lát nyár-illúziót
s olyankor szól althangú fuvolája.

Álom a vár alatt

A székegy rege: Rapsonné asszony, hogy sziklavárából táltos lovaival a tordai templomba kényelmesebben ellátogathasson, egy hegy aranyért meg egy völgy ezüstért utat építtetett az ördöggel. Mikor fizetésre került a sor, a tündéresszony kiját-szotta az ördögöt, ez meg dühében a bűvös utat szétrombolta.

(Öt óra! Fel, fel kis turista!
Öltözz sietve, jössz velünk.
Legyen botod, kisfejsze, bicska,
Rapsonnénál ebédelünk.)
S mentünk. Köddel köszönt a várrom,
bronz homlokán ezüst szalag,
rég vasárnap, régi nyáron
kolomp csengett, patak szaladt...

És egyszer elnyomott az álom
Rapsonnénál a vár alatt:

Harangszó csendült, messze, mélyen,
sötét hullámú, vontatott,
a szellő kék selyem-kötélen
egy mély harangot kongatott.
Kastélyá tornyosult a várrom,
kápráztatott sok ablaka,
s arany-kapun, gyémánt-batáron
kiszállott Rapsonné maga!
Elébe vágtam fúlva, futva
s elálmélkodva szertelen.
„Álmélkodó halász-fiúcska,
templomba nem jönnél velem?
Nem hallod-e a mély harangot?
templomba vár a városom,
paripát kapsz, apródi rangot,
tied a legszebb táltosom...”
S táltos lovon, gyémánt-batáron,
sátán-úton, erdők felett,
repültünk, mint a könnyű álom
s a széthajtotta fellegek;
faluk és villogó keresztjük
suhogva szálltak vissza lenn...

(No nézd, milyen sokat kerestük,
s itt elaludt a szemtelen.)

Régi vasárnap, régi nyáron
patak s idő hová szaladt?
Hová repült a légi álom
Rapsonnénál a vár alatt?
Hová repült a várba hangzó,
templomba hívó gíngalang?

Most hogyha csendül halk harangszó,
jól ismerem: csak sírharang.
Fekete holló száll fölöttem,
nem káprázó, tüzes kerék.
Rapsonné vára, visszajöttem,
Rapsonné asszony, élsz-e még?
Ott túl a rengeteg homályon
egy szép országot ismerek,
partján habverte sziklaszálon
botot cifráz egy kisgyerek.

Haj, elvesztettem s nem találok,
szekér az útján nem zörög,
nincs arra jel, nincs arra lábnyom,
eltüntették az ördögök.
Kutatom kéz-árnyalta szemmel
s a szemem köddel lesz tele -
fölötte átsapott a tenger,
tajtékos évek tengere.

Útromboló fekete ördög,
lásd, engem is megátkozott -
Rapsonné asszonyom, könyörgök:
még egyszer add a táltosod!

Az irisórai szarvas

Virradt. A fákra egyre csendesebben
rivallt alá a mély felhő-torok.
Gáncsot vető boróka-rengetegben
akadtak rá a csorda-pásztorok.

A gornyikhoz levitte nemsokára
tarkóra vetve egy szilaj csobán,
s megvolt az alku egykettőre: ára
egy korty fenyővíz s egy marék dohány.

A simmentali borjának fogadta
fakorlátos, legeltető helyen,
tőgyén mohón csüngött az istenadta,
és elfeledte, hogy testvértelen.

És elfeledte a futó erecskét,
amely bukfenceket kacagva hányt,
s mely hús homályba fogta gyenge testét,
el a zuzmószakállú ősmagányt.

És elfeledte a forrás kis odvát,
amelynek tükre csábító titok,
s ha eltikkadva meg-megszomjazott, hát
napverte, langyos vályúból ivott.

Kristály-tükörben nem láthatta mását,
mikor a szarva büszkén ütközött,
meg nem sejthette büszke származását,
és borjúnak nőtt fel borjak között.

És lett pompás agancsú háziállat,
vadász-szívekbe dobbantó remek,
s csudálva nézte, rajta mit csudálnak
csudálkozó kiránduló-szemek...

De nyárutón, mikor a kék havasról
omlott a köd s leszállt az ősz vele,
beláthatatlan ködruhás magasból
szarvasbögés bűgött a völgybe le.

S akkor: párát zihált remegve szája,
idegen lett palánkos otthona,
idegen lett testvére, mostohája -
s a ködbe hördült, mint az orgona.

Halálmadár

Havas tetőknek már lefolyt a vére,
sötétlilára vált a szürkület.
Sziklák közül a hold cyclops-szemére
szájtátva bámul sok sötét üreg.
A tónak lent hullámos lesz a tükre,
szellő-uszályon édes mézga-szag -
S lompos fenyőre, görcsös ujjú bükkre
a baglyok nesztelen kiszállanak.
Az egyik indít és nem vár hiába:
indul a bűgő, érzelmes zene,
s visszhangosan simul az éjszakába
tavaszi vágyak Ú-hangversenye.
Mióta enyhe szél csapott a hóra,
a koncert áll sok éjszakája már,
s ujúzva száll pásztortalálkozóra
a lomharöptű, barna mátkapár.

Egy éjszaka az Ú-szimfóniába
a völgy felől egy fájó hang hat át,
csak az tud így zokogni, aki árva
s tavasszal hontalan keres tanyát;
csak annak bűghat így a szíve fájva,

akit halálos bánat úz tova
lappangató, sötét erdő-magányba -
s meg nem vigasztalódhatik soha.
Zavar, szünet. Kínálkozó arának
a hím szíven találva nem felel.
Aztán kiáltó szók huhogva szállnak
s „Hová való vagy?” - messze zeng a jel.
„Lentről jövök...” - a hang riadva repked,
mint vadgalamb, akit serét talált -
„S hangos panasszal, mondd, mért sértegetted
a mámoros, szerelmes éjszakát?”
Mikor leszáll, lomhán lecsügg a szárnya,
pár kandi rá tágult szemet mereszt,
aztán nyugalmat kényszerít magára
s pihegve, lassan a mesébe kezd:

„A víz mentén, a nagy havas tövében,
ahonnan indulnak erdő-nyilak,
boruló bükkfa-bolt alatt sötétén,
magában áll az erdőőri lak.
A télre ott vonultam el merészen,
nagyodvú bükkfában teleltem át,
s néztem kilesve néha karcsu résen
fehér falucska sok füstoszlopát.
Míg egy napon roppant a jég, a tóé,
áldott szél támadt, langyos fürgeteg,
lelkendezett a cinke, és a hólé
ezüstcsengőket csengve görgetett.
Mikor kitártam, könnyű volt a szárnyam,
meleg párát szitált az alkonyat,
vártam, huhogtam, hívtam, újra vártam
és - megtaláltam künt a páromat.
Jaj, tudtok ti is édesen remegni
s nagyon forrón huhogni, elhiszem,
de úgy, mint ő, dalolni és szeretni
nem is tudott, nem is fog senki sem.
Jaj, barna volt a tolla, mint az éjféli,
s csiklandó, mint a bársonyos moha,
s kápráztatóbban két fényes szeménél
jánosbogár nem tündökölt soha.
Egyszer kiült megint a bükkfaágra,
sokfoltú éjben drága barna folt,
s nagyon dagadhatott a szíve tája,
mert ennyi vággyal még sosem dalolt.
A karcsú ág is reszketett alatta,
némán figyelt a barna házikó,
s csudálkozó szemét reá nyitotta
a hóvirág s a piros mandikó.
Megénekelte cinke ritka kedvét,
a fák rügyét, amely hintázva ring,

a hóvirágot és a nyárfa nedvét,
mely mint a vére, erjedőn kering.
Megénekelte azt a drága csendet,
amelyet elhoz minden alkonyat,
a patakot, amely lefutva csenget,
s csacskán locsolgat omló partokat,
a vágyat, amely hajtja most a pásztort,
míg ő juhok hajt serkedő gyepen,
fajd mámorát és édes ízű nász-tort
s megénekelte lobbanó szemem.
A vér is megcsordult reá a fában
s a visszhang is dalolta himnuszát,
mert vágy piroslott mindenik szavában
és élet, élet, élet, ifjúság!

Az erdőőrnél mécsvilág derengett,
a hang beszállt homályos ablakán.
Az ágyon, hasztalan remélve csendet,
lázban feküdt az erdőőr-leány.
Halkan könnyögött és nagyon fehéren:
»Jaj, nem lehet sok óra hátra már.
Kergesse el, minden szentekre kérem,
házunkra száll a csúf halálmadár!«
Ajtó kinyílt, csukódott. Puska robbant,
a dalt elvágta dörgő-rémesen.
Egy lomha test tompán a földre dobbant,
tört ívű szárnya rángott véresen.
Kiömlő vére hóvirágra pergett,
búcsúztatója csengő hó-zene,
s hörgő-riadtan a tavaszra dermedt
homályosuló drága két szeme.
Reárepültem, csókoltam, takartam,
szívárgó vére szárnyamhoz tapadt,
aztán a mellemet véresre martam
és téptem, téptem gyöngé tollamat.
Magányos este másnap arra jártam
és láttam: gyermekkézen sorra jár,
csúfolva hurcolják fejét a sárban:
»Halál! Halálmadár! Halálmadár!«
S most itt vagyok. Zokogva, könnyörögve:
egy rejtett kis barlangot mondjatok,
mely emberszemtől elfed mindörökre,
jaj, ennyi gyászt és ennyi bánatot...”

Elhallgatott. A bánatos mesére
válasz nem jött soká. A csend fűlött.
Bagolyszemekben a hold sárga fénye
nagyon sárgán, nagyon mélyen tüzelt.

ESTI PÁRBESZÉD

Éjjeli zene, I

Még ne aludj. Figyelj az éjbe
s ne bánd, ha álmatlan halad:
tavaszi záporok zenéje
dalol az ablakunk alatt.

Már hold szítál az utcasorra,
fáradt felhőt szalaszt a szél,
s a mámoros fedél-csatorna
tovább zubog, tovább zenél.

Hallod? Kolompok muzsikája,
finom harangszóval rokon.
Most az acélkék éjszakába
úgy kondul, mint a xylophon.

Most halkul, turbékolva lágyan:
burukkoló galamb-torok.
A kisfiúnk felül az ágyon
és elbűvölve mosolyog.

Tavaszdik, I

N. Tessitori Nórának

Sáncban a hóviz
könnyü hajót visz,
füstöl a fényben a barna tető.
Messze határba
indul az árva,
leng madárka: billegető.

Titkon a Bükkben
moccan a rügyben
- mint csibe héjban - kandin a lomb,
s mintha a róna
kedve dalolna,
úgy muzsikál, muzsikál a kolomp.

Indulok. Értem.
jól tudom: értem,
értem üzenget a zsenge határ:
„Szíved, a bomlott,
ócska kolompot
hozd ide, hozd ide, hozd ide már!”

Marathon

Fanyar füstjét a langyos kékbe fújja
az áldozatra lobbant róna-gaz:
a perzsa Tél hadát rohamra gyúlva
ott lenn legyőzte a görög Tavasz.

Itt fenn, ahol ritkul a fák borúja,
a fény egy holt rigóra sugaraz:
torzult nyakát a hús avarba fúrja,
reá a barka sárga port havaz.

Hogy lent a mámor harsonái szóltak,
száguldva szállt első ünnep-heroldnak,
hol éber fák füleltek nesztelen,

s amint elérte fülva és lobogva,
forró szívét a rengetegbe dobta
sistergő csóva-módra: Győzelem!

Hallali

Ez aztán harsány, szent vasárnap:
vadász-öröme gyúlt a Nap,
piros rohamra harsonáznak
szívem fölött a sugarak.

Illanna, bújna, bajt előzne,
s elébe nyíl-zápor szakad.
Alvó erdők piros kis őze,
döbbent szívem - add meg magad.

Ma nem pihensz avar-homályon,
fény-kedvedért most meglakolsz:
fényárvizes vad rónaságon
sötét ladikban ül a Sors.

Nézd: már az erdön láng szivárog,
az odvakat szikrák verik,
aranyos bőrű indiánok
már gyújtogatják a prairie-t.

Lángszőke nád lobogva lázad,
nézd: máglya már a tar csalit! -
Piros sugarak harsonáznak
fölötted itt ma hallalit.

A győztes

Ferrero-illusztráció

Prédát küldött a légiók előtt:
kincset, rabszolgát s pár cseresznye-tőt.

S a kincse, mint a nyugtalan higany,
eltűnt a Város orgiáiban.

Rabszolga-népe Spartacushoz állt
s vörös tüzet vitt és vörös halált.

S keresztéken, kegyetlen ég alatt
az Appián állt hörgő sorfalat...

...S tavasztűz lobban most a kerten át,
fehérre gyújtja a cseresznyefát.

S a kisfiam ámulva odalép,
és azt mondja: Csodaszép! Csodaszép!

Március

A nap tüze, látod,
a fürge diákat
a hegyre kicsalta: a csúcsra kiállt.
Csengve, nevetve
kibuggyan a kedve
s egy ős evoét a fénybe kiált.

Régi, kiszáradt
tó vize árad,
néma kutakban a víz kibuzog.
Zeng a picinyke
szénfejű cinke
víg dithyrambusa: dactilusok.

Selymit a barka
már kitakarta,
sárga virágját bontja a som.
Fut, fut az áram
a déli sugárban
s hőkken a hó a hideg havason.

Barna patakja
napra kacagva
a lomha Marosba csengve siet.
Zeng a csatorna,
zeng a hegy orma,
s zeng - ugye zeng, ugye zeng a szived?

Faust ünnepén

Barkás fűzek között a tóban
tükröt talál az ég-azúr.
Cigánytanyán kamasz kezében
hallelujázva zeng a húr.

Milyen jó volna most örülni,
dalolva, mint a húr örül.
A bánat fekete kutyája
sötét ívben körül-kerül.

Riasztgató mozdulatomra
alattomos körrel kitér.
Öreg házak során lapulva
alkony felé hazakisér.

Sugártalan könyvtárszobában
elér, babonásan megáll
s fekete álarcát ledobja:
a halál!

Márta

1

*(Elmúlt nyaramban tündökölve, távol,
így látom a tél jeges ablakából:)*

A parton ül. Tekintetét a víz
pajkos hullámmal olykor elragadja,
kagyló-fülébe süketítve cseng
a kerekek dübörgő zuhatagja.

Erdők közül a kis malompatak
páfrányos partok hűvösét lehozza,
s a lábait, mezítlen lábait,
a permeteg hidegre harmatozza.

Gyönyörút lát: a zsilipen felül
fiúk fürödnek, kis paraszt-szatírok.
A zúgó felett szivárványhidat
vernek a láthatatlan pionírok.

Most felsikolt és csillogó szemén
örömtűz lobban, két parányi kis láng:
halász-zsinegről, friss tajték közül
riadt lábához penderül a pizstráng.

Ma így szeretném hívni: kis szírom,
tavaszi szín siető lombok alján.
A fa fölötté roppant lampion
s a lampiontól arca rózsá-halvány.

Hullt lomb helyén behull a napsugár
és ringó hálót bont a fény alája.
Feje fölött búcsú-muzsika jár:
a levelek halálos muzsikája.

De kis lelkéhez nem szól semmi jel,
paskolva fürdik csalfa fényhabokban,
s olykor nyitott csöpp szájjal fölfigyel:
a gesztenye tompán a fűbe dobban.

Tündér-határon

Nagy Emmának

A kunyhóm vadvirágos réten áll,
harangvirágos, kék tündér-határon.
A csillém minden reggel messze száll
és minden este újra visszavárom.

Tündér-határon túl csillagmohos
erdő-homályban tompán zeng a tárna.
A csillém minden reggel arra száll,
s megáll titokzatos kincsekre várva.

S ha néha tárna-súllyal érkezik,
olyan mámorral dús a ritka este,
dalol a hálám: ó, áldott a sok
parányi csákánytól kérges kezecske.

Áldott a csille, mert elémbe hull
emberkézről, sugártól szűz aranyja,
s áldott a kedvem is, mert újra cseng
tengerfenékről fölmerült harangja.

De máskor - annyiszor! - olyan fukar,
írigy kezekkel várják túl a törpék,
szomjú ölébe mitse töltenek,
hogy a kedvem harangját összetörjék.

Hegy árnya nő, madárka-szó csitul
s régóta várok már az alkonyatra,
s a fák fölött a csille fölmerül:
vajon mit hoz, mi titkot tartogat ma?

Megáll s kilendül páros ajtaja,
mint két szomorú szárny az esti pillén -
s kezem csalódva visszahull: megint,
megint üresen érkezett a csillém.

A márványunk meséje

Egy bős villám-ököl lezúzta.
Kövirózsás, szeles, derült
magasságból patakmederbe,
iszap-gödörbe úgy került.

Kövirózsák közt ezer évig
megváltó mesterkézre várt,
hogy egy világnak megmutassa
a benne alvó ideált.

Iszapsírból durván kivette
egyszer néhány paraszt-tenyér,
s otromba épületkövekkel
elvitte egy zörgő szekér.

És lépcső-alja lett belőle
a gazdasági udvaron,
goromba lábbal megtapossa
tudatlan ember és barom.

Béres-bakancs döngő zajára
remegve fölneszel, vigyáz,
vörös fénye tompán kicsillan
a napsugárban: „Pheidias?...”

...Idő-ciklon száguld felettünk,
rom lesz a lépcső, rom a ház.
Romok között a holdsugárban
hideg halálszél harsonáz.

S a szél reáhord szemfedőül
sötét földet, sötét mohát -
s a szépség ismeretlen arca
vég nélkül álmodik tovább.

A finále

Öreg leszek, vénebb a téli napnál,
kedvem sötét lesz és hajam fehér.
S mint a csitult patak a torkolatnál,
lankadt szívemben meglassul a vér.

Ha harmat-hűssel ér az este, fázom,
nem melegít az elzúgott tusa,
s ha támadok, az ugrást elhibázom,
mint Akela, a dzsungel farkasa.

Csak csöndre várok és komor követre
s barlang-homályba visszaroskadok.
Míg zeng az erdő s forró ütközetre
rohannak boldog, ifjú farkasok.

Bessenyei

Fülöp Károlynak

Tornácon állt s a pusztaságra nézett:
keletre szállt az elzengett vihar.
Szökött felhőit hívta már a fészek,
a sziklából rakott öreg Bihar.

Nyugat felé, piros látóhatáron
jelenés támadt, lenge délibáb
(nagyon távolról, túl a délibábon
marsot fújtak a testőr-trombiták):

Egy park a vágyak tündér-városából,
gáláns ünnep, bizalmas öblü páholy,
s egy gárda-bál, meleg hullámra ringó:

esték, amikor költő volt s király -
Künn megszólalt a mélabús tilinkó
s lassan beballagott az esti nyáj.

Vadludak

Az ablakom a szürkületbe tárom
s szemem kiáltó hang után kutat,
de pára-kendős égen nem találok
az éjszakába szálló vadludat.

A templom omló szürkeségbe ormol,
borzong az ákác, mint a nagybeteg,
s átrémlenek a szomszéd utcasorból
a lenge leplű ház-kísértetek.

Hogy visszatér a régi, bús ígélet -
mindig ilyen volt erre a világ:
a Holt-Marosból pusztá ködbe nézett
vadlúd szavára a tógás diák.

Tán látomás e felleg-szürke torlás
s mi álmodunk köd-óceán alatt,
s fejünk fölött egy félelmes vitorlás:
horgonytalan mulandóság halad.

S be jó a csöndes óceán-fenéken
e félálomba zsibbadt öntudat,
ha vágya fenn a láthatatlan égen
vadludat ríkat, újra vadludat.

Ó, hányszor hittem, szárnyamat kibontom,
ha hívó szél jön, messze tengeré,
és átrepülök túl a horizonton
távol derengő tengerek felé.

Késő. Meddő csatán a szárny kifáradt,
tél jön, fojtó, didergető homály.
S a pince torkán édes illat árad:
sötét mámort kínáló muskotály.

Nostalgia

Idegenül ver itt a szívem,
sok itt a zaj, sok a sugár.
Nagyon szeretnék visszamenni:
a hallgatás barlangja vár.

Magányom sziklaboltozatja,
sötét, sok-esztendő tanyám,
ahol a vérem dobbanását
tanútlan csendben hallanám.

Barlangtüzem ki nem világít,
fájdalmam szirtbe zárt titok.
Panaszaim sötétbe dermedt,
alaktalan stalagmitok.

S a mély ha néha megmorajlik,
hallgatom: künn a szél szalad -
s a sorsom szent bűvópatakja
tompán zuhog a föld alatt.

Fiamnak

Voltam alkonyba bűgő tibia.
Te légy jövődő gondolat-csatán
piros hajnalba bűgő trombita.

Voltam romokra hulló permeteg.
Légy villámtól feszülő éjszakán
rontó, teremtő nyári fergeteg.

Voltam pennában sercegő erő.
Légy kohófényben sújtó kalapács,
idők üllőjén konduló verő.

Voltam lepattant húrú hegedű.
Légy boltozat-rendítő orgona,
echót riasztó, dörgő zengzetű.

Voltam haszontalan műhely-salak.
Te légy titkos szépségű, ritka kő,
miből a művész óriást farag.

Voltam tört palló szikkadó eren.
Légy zajló árban jég- s hullámtörő,
acélos élű és könyörtelen.

Voltam sötét, lomos hajófenék.
Te légy hajókosár árboctetőn,
ahonnan táruul tenger-messzeség,

s amíg alatt hullámcsapás üvölt,
szálljon belőled lélekrengetőn
remények új igéje szerteszt:

Föld!

Karmester-ős

Romantikám kék fellegében
hullám felett a parton áll
s a vérrel virradt század-élen
dalt álmodik, dalt komponál.

Magányos úr, de mégsem árva,
szentimentális kis család,
vén mandolin és ócska hárfá
kivallatják a bánatát.

Mert bánat őt is könnyen éri,
Antoinette-ért könnyet ont,
de fitymáló gúnyal kíséri
világverő Napóleont.

S ha harcok dördülése távol
muzsikáló szívébe reng,
fájdalmas disharmoniából
könnyes dalocskákat teremt...

S most bennem bujdosik zenéje,
a mélabú, mit rám hagyott.
De haj, e másik század éle
reám is vérrel virradott.

Robogva csap szelíd dalomba
egy messze-dörgő Mars-fogat
s a véres hangzavar zszibongva
riasztó dalra bujtogat.

Az induló piros parázsa
már-már kilobban, mint a vér -
De ím, karmester-ős varázsa
száz éven át szívemhez ér.

Látom: homályos század-élen
hullám felett a parton áll,
lendül a bot szikár kezében
és halkán Gluckot intonál.

Áldozat

A Petőfi-centenáriumra

Testvér, ünnepre serkent tűzimádó,
áldozni völgybe nem megyek veled.
Úgyis hiába volna, törpe tűznél
idézni százesztendős szellemet.

A hegyre jöjj. Öles máglyát rakunk ma
a legmagasabb szirt szélmart fokán,
legyen lángot lobbantó áldozásunk
barlang-lakóké, zordon és pogány.

Babona-szóval ott idézzük Őt meg:
„Lázak királya!... Tűz-fejedelem!...”
Míg lángövezte, óriás alakja
örvénylő szikra-táncban megjelen.

Tetőn

Kós Károlynak

Ősz nem sodort még annyi árva lombot,
annyi riadt szót: „Minden összeomlott...”

Nappal kószáltam, éjjel nem pihentem,
vasárnap reggel a hegyekre mentem.

Ott lenn: sötét ködöt kavart a katlan.
Itt fenn: a vén hegy állott mozdulatlan.

Időkbe látó, meztelen tetőjén
tisztást vetett a bujdosó verőfény.

Ott lenn: zsibongott még a völgy a láztól.
Itt fenn: fehér sajttal kínált a pásztor.

És békességes szót ejtett a szája,
és békességgel várt az esztenája.

Távol, hol már a hó királya hódít,
az ég lengette örök lobogóit.

Tekintetem szárnyat repesve bontott,
átöleltem a hullám- horizontot

s tetőit, többet száznál és ezernél -
s titokzatos szót mondtam akkor:
Erdély...

A Fejedelemhez

Erdélyországi őszi rónaságon,
ütközetekben megfáradt hadak,
Fejedelem, ma néma hódolattal
szined előtt, imhol, megállanak.

A századok felhőiből tekints ránk,
dédelgető sugárral, mint a nap.
Tekintetedre hattyús lobogóink
mély bókolással földre hajlanak.

Nemcsak magunk vagyunk: ma felvonulnak
jeledre roppant szellem-ezredek.
Őrhegy tövétől messze Dardzsilingig
toborzó harsonáid zengenek.

Ma mind, akiknek multban és jelenben
Te adtál messzehordó szárnyakat,
fészekbe visszavágyó szárnyalással
seregszemlédre visszaszállanak.

Imhol Diákod, kit rokont keresni
egy más világrész titka csábított,
adóját hozza... lobogó szemében
ma is kísért az oldatlan titok.

Imé, Tanítód, gyújtó fáklya-szellem,
meghajtja halvány martir-homlokát,
ki a tudásnak büszke forradalmát
alvó szivekbe tűzzel vitte át.

És jön Tudósod, számok óriása,
s hálát leróni, ím, elédbbe lép,
a számlálatlan csillagokból hozza
a végtelenség szent üdvözlését.

És jön Poétád, éjkomor szemének
tekintetét hálával szegzi Rád,
ki annyiszor sötét márványba véste
a végzetes magyar tragédiát.

Seregek jönnek néma áhítattal!
Ha szótlán ajkuk dalra nyílana,
Fejedelem, fel az egekre szállna
a hála óriási dallama.

Seregek jönnek Hozzád megköszönni,
Fejedelem, a százados csodát,
hogy milliónyi magrejtő rögödből
virtust nevelt „vitézlő oskolád”.

Hogy új erőket sarjadzott az erdő,
hitet lelkedzett a termő határ,
s a napsütésen porladó barázdán
tudás-kalászt vetett a búzaszár.

Ó, égre zendülő, sötét viharban
hányszor tiporva állt a drága rög!
Arany kalász helyén hányszor sötétlett
szélfújta perje s hamvadó üszök!

Szent kincsedből hányszor nem maradt más,
csak multra emlékeztető romok,
hányszor torzulva dermedett az ürbe
villámsujtotta béke-templomod!

De tűz kilobbant, villám elviharzott,
ritkult szivekben megfakult a gyász,
s az új tavasszal új vetéseidben
hitet termett a győzelmes kalász.

Az újrakezdés vakmerő reménye
legyőzte itt az ostromló halált,
s daccal vágott a mindig új jövőnek -
Fejedelem, a fundamentum állt!...

Színed előtt ma is riadva állunk,
sírból kiszállt az ősi félelem:
árvízzel csap ki fundamentumodra
a száguldó világtörténelem.

Hullámaid már templomodra küldi,
zivatarából pusztulás süvölt,
lábunk alatt ijesztő rendüléssel
indul a régi fejedelmi föld.

A századok felhőiből tekints ránk,
vigasztaló sugárral, mint a nap.
Tekintetedre hattyús lobogóink
a megrendülő földre hajlanak.

Te vonsz majd minket végső számadásra,
Te hallgass meg, ha végzetünk siket.
Ütközetekben megfáradt hadaknak
adj meg nem rendülő, erős szivet.

Erős hitet, hogy hattyúidnak ajkán
sokára csendül még a hattyúdal -
s a szellem elrendeltetése: élet,
feltámadás és örök diadal!

Opitz Mártonhoz

Te nem szeretted zordon csúcsainkat,
neked idegen volt a „hún” beszéd.
Neked a Csáklya villámvert profilja
hiába mondott százados mesét.

Ha fejedelmi kegy fényét elúntad,
mentél keresni csillogóbb napot.
Kis partjainkról szélesebb vizekre
kéjjel siklott ki könnyű csónakod...

...Mi itt keresztre rendeltetve állunk.
Minket a hűség Krisztus-szege tart.
Égő reménység: árva „húnjaid”-ból
jövőt nevelni, embert és magyart.

Élünk Golgota-fellegek tövében,
vádol a mult és rémít a jelen,
s halunk erdélyi szent Thermopylaeben
némán, büszkén, örökre névtelen.

Októberi séta

1

Ez itt a hervadás tündér-világa.
Akartál látni szép halált velem?
A Bükkös-erdő bús elégiája
szép, mint a halál és a szerelem.

Fától fához remegve száll a sóhaj,
közöttük láthatatlan kéz kaszál.
Az ágakról a fölrebbent rigóraj
tengődni még a holt irtásba száll.

Lombját a gally, nézd, mily kimélve ejti,
holnap szél indul, döntő támadás,
holnaputánra minden elfelejti,
milyen volt itt a végső lázadás.

Mint gyertya-csonkok roppant ravatalnál,
tönkök merednek dúltan szerteszét,
s a nyár, ez a kilobbant forradalmár,
vérpadra hajtja szőke, szép fejét.

2

A partot fűzek testőrsége óvja,
a tollforgójuk ritkítottan ing.
Halkan himbál a horgom úsztatója,
nagyot csobbant a játékos balint.

Fény-pászma hull most messze, holt mezőig,
s a víz egy percre hullámos határ:
innen mosolygó partja tükröződik,
itt egy utolsót lobban még a nyár.

De túl, gyepén a ritkuló bereknek
ijedt lombok rebbenek szertesét,
a szél felettük pókszálat lebegtet,
ezüst pókszálat és ezüst zenét.

Az ősz hárfás tündére jár a réten,
az ő húrjáról szól a halk zene.
Most át fog jönni: árnyékát sötéten
pallónak átveti a jegenye.

Menjünk a hóba

Milyen fehér az út. Menjünk a hóba,
hagyd itt ma ezt a sápadt koronát,
amit a villanylámpa-gloriola
munkára hajló homlokodnak ad.

Levetném én is most egy alkonyatra
a fáradságom: szürke rabruhám,
s hagynám, simuljon drága égi vatta
éber sebemre altató-puhán.

Ilyenkor, egyszer... szálltunk még a hóba,
tündér karácsony volt, emékezel?
(A csónakunk sosem siklott azóta
boldogság kék partjához oly közel.)

Hó volt a fákon, vagy tündér-kelengye?
Szél járt felettünk, vagy varázs-fogat?
S havasra vittek, vagy a végtelenbe
a párás, zuzmarás mokány-lovak?

Fenn házikó várt - mint a Grimm-mesében -
és pattogó tűz és arany tea,
s hórengetegben nagyra nyílt sötéten
bennünk egy vérvörös ázálea...

Azért - fehér az út - menjünk a hóba,
fogadd el azt a fényes koronát,
amit a pelyhek csillagzuhogója
a múltba fordult homlokodnak ad.

Esti párbeszéd

„Nézd: csillagot hajít az ég,
tüzes futárt szalaszt keletnek...”
- Halott futárt. A csillagok
milyen káprázva megremegnek.

„Halott futárt. Mi is futunk
titok-postával nemsokára...”

- Sötét hídnál átnyergelünk
a hollószínű paripára.

„Csak élet várna: fényes ég,
egy part, ahol örök sugár van...”

- Az unokád arcára sütsz,
ha visszasütsz a holdsugárban.

„Neked pedig, neked talán
egy csöndes csillag jut szobául...”

- S ahol lakom, az ablakom
a szomszéd csillagokra bámul.

„...Vagy mindkettőnket, úgy lehet,
a semmiség fehér bölcsője ringat...”

- S a napsugár, a napsugár,
a napsugár sem sejtí sírjainkat.

Vigasztaló vers

Ne félj, az óra meg nem áll,
szelek szűnnek, vizek apadnak.
Hiába hosszú, vége lesz
az éjszakai sivatagnak.

Sívó, sötét homok felett
a hajnalszél kibontja szárnyát
s elmenekül a puszta-rém,
a bíboros ruhájú skárlát.

Ne félj, az óra meg nem áll.
Reggel felé elszáll a láz is,
reggelre enyhülés fogad,
forrásvizes, hűvös oázis.

Új fényel csillogó utunk
riasztó árnyékkal nem állja,
sem orgonálva nem kísér
a bú alattomos sakálja.

Ne félj, az óra meg nem áll.
Mint valami fekete várrom,
a gond komor pirámisa
elmarad a látóhatáron.

Nézd, gyöngyházfény az ablakon,
a köd csak egypár szürke foszlány,
s azt is széttépi most a nap:
sörényes, büszke hímoroslán!

Nyár

Marosszentimre, 1921

Mi már a tengert nem látjuk soha.
Nekünk a tenger látomás marad,
melyre olasz-kék menny ont sugarat,
elérhetetlen part, hullám-csoda.

Itt nem fogadnak bókos pálmafák,
pártázatos, fehér kastély helyett
mogorva templom vár a víz felett,
falusi fűz, falusi árvaság.

De ez a nagy folyó, látod, tied,
sugaras Lidód; zúgó tengered,
s ez a hömpölygő dallam, lásd, enyém -

És este kinyitom az ablakom
és a históriáit hallgatom:
egyetlen transsylvan hősköltemény.

Fekete lány

Lendül a hab, s a part falán
ezüstsarkantyús lába dobban:
nézd, fürdik a fekete lány,
fekete lány fehér habokban.

Elszenderült a bú szemén,
hullámba hull ma teste, lelke,
hullámos hajú vőlegény
milyen erősen átölelte.

De nézd: sötét erdők között
nagy, ordas fellegek szakadnak
s jön árja zápor-öntözött
görgeteges hegyi pataknak.

Haragos, szennyes áradat,
a medrét örvény-karmok ássák.
Kérd meg a hökkent gátakat,
gáncsolják a vizek futását.

Ne essék folt fényes haján,
iszapos ár hozzá ne érjen:
fekete lány talán, talán
utolszor fürdik - hófehéren.

Utolsó tutaj

Olyan némán suhannak, mint az évek,
álmatlan évek végtelen vizen.
Bátran vágnak az ismeretlen éjnek
s ki hol kötnek, nem tudja senkisé.

Utolsó fény játszik a vizek árján,
estébe fül a harmatos határ,
s föléjük, mint egy hamvadó szivárvány,
kiterő ívet húz a jégmadár.

Az egyikén egy asszony áll: alakja
az evezőre hajlik; szobra vonz.
A szél az ingét zászlóként ragadja.
És más ruhája nincs. A bőre bronz.

A másik késve küzd a fordulóban,
a partba vágta szédült homlokát,
de már magához tért s a hosszú sorban
siet megint az éj felé tovább.

Olyan némán suhannak, mint az évek.
Csak egy kiáltó jel száll: hosszú jaj -
s csüggedt kezéd lassan kezembe téved
s remegve kérded: „Utolsó tutaj?”

A hegyek

Te meg fogsz halni. Ők meg állni fognak
komor trachytba dermedett titoknak.

Ne higgy nekik. Csak játszanak tevéled,
csak hitegetnek némán, hogy nem élnek.

De én kilestem: csalfa óriások,
nappal halottak, éjszakára mások.

Olyankor bennük döngő ritmus éled,
olyankor súlyos titkokat cserélnek:

„Láttad? - vetettek.”

„Holnap újra vetnek.”

„Temetnek.”

„Vetnek.”

„És megint temetnek.”

Hajnal felé a harmatos homálynak
pünkösdi rózsaszirmokat dobálnak.

Majd, mint akit tündér varázsa ver meg,
pazarló karjuk újra visszadermed.

S feszülnek újra: végtelennek űre,
s hidegen néznek le a temetőre.

A hegylakók

Szemük: derült szem,
szárnyas és merész.

Ha lent elunta,
fellegekre néz.

A temetőjük
emlékjeltelen,
virág-se-látta
puszta cinterem.

Ó, a „halál” itt
nem borzongató,
több súlyt alig hord,
mint az „este” szó.

Sors habja, tiszta,
mint a gát vize,
ha néha loccsan,
nem fél senkise.

Csak sor-kerítő,
ősi véradó,
- itt én se lennék
néma lázadó -
csak végtelenség
tiszta dallama -

Én itt meg tudnék
szépen halni ma.

Juhok

A kőgátnál a víz vadul zuhog.
A parton szőke hullám jön: juhok.
Botverte és napverte kis család,
hozzák az erdő minden illatát,
hozza a lankák hús üdvözlését

tekintetük, a méla szembeszéd.
Elnézzük egymást. S mint egy látomás,
kísérni kezd egy volt találkozás:

Nagy völgybe estem. Völgyben kell a mákony,
az ember ott beteg s boldogtalan;
homályos kávéházi éjszakákon
a füstbe szórtam drága önmagam.
Hiába zúgott mámoromba halkan
nagymessziről egy rozzant, régi gát,
ha - zuhogók helyett - az esti parkban
hallgattam a szökőkút műdalát.
Hiába jött a messzi posta értem,
ha záport küldött egy ködös tető,
s ha úri sétálók között sötéten
fel-felbukkant a zord szénégető...
Azonban egyszer... Távolság már a hajnal
vadrózsa-bokrának bimbója nőtt,
s amint kinyílt az ajtó unt sóhajjal:
juhok álltak a kávéház előtt.
Szelíd hullámok göndör-szőke tóban,
botvert, esővert, hajszott kis család,
de verten s út porába lankadóan
hozták a lankák hűvös illatát.
Az egyik összecsukló lábbal éppen
az útszélig vonszolta el magát,
és rám nézett és harmatos szemében
vád volt, riasztó, karvalykarmu vád.

A pásztorjelre szomjan és gyötörve
indult a nyáj tűnő lankáival -
S a sápadtságom akkor összetörte
erős szárnyával egy piros vihar.

A tűz az ormon

Kis esti láng
rokkant a csúcsra távol.
Szakadt szilánk
a hűvös este csillagából.

Valakit ott
a hold álomba ejtett:
tüzet szitott,
de gallyat rakni elfelejtett.

S most már remeg,
piheg a lobbanása:
bágyadt, beteg
madárszívecske dobbanása.

Piros szírom
üszkös, fekete ágon,
olyan finom,
elfűjné esztendő's leányom.

Alvó vadász
vagy bundás kecskepásztor
ott éjszakáz,
de nem tud még a hamvadásról.

S ha felijed
s meglátja fenn a holdat:
hulló, hideg
harmattól fázva összeborzad.

Apám emléke

Zengő patak völgy, szirtes, katlanos,
szurdukja fentebb tisztásokra bomlik,
a kecske rajtuk kis csapást tapos -
Egy régi völgyhöz mily nagyon hasonlít.

Ott élt apám. Világa: kis faház,
tüdőfeszítő, ősi fenyves-ájer;
a társasága: vakmerő vadász,
lompos fa-munkás és zordon baráber.
Úgy este-tájt a ház elé kiállt,
ha sejtelem kínozta, bús, halálos,
és onnan várta: elszakadt fiát
mikor bocsátja már a láz s a város.
Csak várta, míg ruhája és a gyep
havasi ég hús harmatával ázott,
és aztán újra árva este lett,
a völgyben egy olasz harmonikázott.

S volt egy karácsony: a havas barak
lakói messze, kis falukba szálltak,
s ő bent a tornyosuló hó alatt
karácsonyfát gyújtott a vad magánynak.

Olyankor csend volt, zsibbasztó, siket,
s jeges magányban megfagyott a vére,
s a hó-tengerben - szürke kis sziget -
döbbenve gondolt furcsa életére.

Ha élne

Ha élne, este csöndesen döcögve
kiállana a vén, kopott küszöbre,
s kemény kezembe lankadt jobbot adva
érdeklődő vidámsággal fogadna:
„Zivatarfelhők nem jártak felétek?
A pisztrángoknak jó volt a csalétek?
A hátizsákod nem sértette vállad?
Ott fenn a fenyveserdők mit csinálnak?”
Aztán turista-élceken derülve
vacsora-váró asztalomhoz ülne;
én meg vidulva ritka tréfa-kedvén:
legszebb halam a tányérjára tenném.

A völgybe vissza

Felhő-toronyból tompa kürt rivall:
portyázni készül a szabad vihar.

A felleghídja lebocsátva már,
kibomlott hajjal száll a szélfutár.

Parancs szemén és lobbanó harag:
„Mit álmétkodtok Felleg-vár alatt?

Urunk: a Zivatar üzen velem,
azt üzeni: övé a végtelen.

Övé a hullám és övé a hal,
csúcsok felett övé a diadal.

Akit lesújt, az, mint a szén, elég -
a völgybe vissza, kandi csőcselék!”

Féltünk. Futottunk. Fent a vak vihar
mennyköveket szórt ballistáival.

RASMUSSEN HAJÓJÁN

Tavaszi háború

Schéfer Lászlónak

Mentünk a csiklandó tavaszban,
permeteg hullt ránk, ködfinom.
Kibuggyant könny csillant a fákon.
Állt még a hó a Dobrinon.
Gallyak hegyén s rejtett magokban
aludtak még a szép színek.
Csak az avarban leskelődtek
bolyhos leánykőkörcsinek.
A fák felől hideg fuvalmat
küldött egy hófoltos halom:
a menekülő tél utolsó
hídfőt rakott az oldalon.

Papok jöttek fiú-csapattal.
Bomlottak a vidám sorok,
s a ritka óra rárohantak
a kisdíák-imposztorok.
Lobbant a kedv a papszivekben,
s pajzán diák s komoly barát
a szűz, csiklandozó tavaszban
csatát kezdettek, hócsatát.
A bibliás, fehér kezekben
tapadt a hó pompás-puhán,
célba freccsent a kiskabáton
és puffogott a pap-csuhán.

Hurrázva állt a harc sokáig,
gyönyörű volt: víg s vértelen,
s az apró gézengúzoké lett
- hurrá! - a harsány győzelem.

S fenn, a visszhangos Hója-szélen
kacagás csendült, kisfius:
a harcot győztesen kacagta
s tapsolt, ujjongott Március.

Napló

Ma nem gondoltam rád, kedves fiam.

Homályban ültem, hangulattalan,
nagy seb-bilinccsel - bénán, mint a rab,
vártam, mikor lop sugarat reám
egy könyörülő, keskeny ég-darab.
De a tavaszról nem jutott öröm.
A nap nem szárnyam volt, csak börtönöm.
Király, ki koldus-kézzel érkezett...

Egy nap - megint egy nap, mely elveszett.

S mikor - fiam - kész volt a számadás,
eszembe villant a kirándulás.
Az ég feletted genciána-kék,
ragyog reád a végtelen vidék.
A hátizsákosodat büszkén viszed,
kövek közül szürcsölsz forrásvizet.
Bokor tövében elrejtőzve vár
tündér-virág: tarka rigó-pohár.
Az erdő száz kincset kínál neked:
arany bábrablót, hőscincéereket.
Prairie-k fiának álmodod magad,
kalandjaidban könnyű szárny emel,
nomád és hős vagy, szertelen, szabad!

Ezt a napot mégsem vesztettem el.

Tavasz a házsongárdi temetőben

Apáczai Csere Jánosné, Aletta van der Maet emlékének

A tavasz jött a parttalan időben
s megállt a házsongárdi temetőben.

Én tört kövön és porladó keresztben
Aletta van der Maet nevét kerestem.

Tudtam, hogy itt ringatja rég az álom,
s tudtam, elmúlt nevét már nem találom.

De a vasárnap délutáni csendben
nagyon dalolt a név zenéje bennem.

S amíg dalolt, a századokba néztem
s a holt professzor szellemét idéztem,

akinek egyszer meleg lett a vére
Aletta van der Maet meleg nevére.

Ha jött a harcok lázadó sötétje,
fényel dalolt a név, hogy féltve védje.

S a dallamot karral kísérve halkan,
napsugaras nyugat dalolt a dalban,

hol a sötétség tenger-árja ellen
ragyogó gátat épített a szellem.

Aletta van der Maet nevét susogta,
mikor a béke bús szemét lefogta.

S mikor a hálátlan világ temette,
Aletta búja jajgatott felette,

míg dörgő fenséggel bűgött le rája
a kálvinista templom orgonája.

Aztán a dal visszhangját vesztve, félve
belenémult a hervadásba, télbe.

Gyámoltalan nő - szól a régi fáma -
urát keresve, sírba ment utána...

A fényben, fenn a házsongárdi csendben
tovább dalolt a név zenéje bennem.

S nagyon szeretném, hogyha volna könnyem,
egyetlen könny, hogy azt a dallamot
Aletta van der Maet-nak megköszönjem.

Rabok

Nagy Jenőnének

Ahol laktam,
minden reggel rabok haladtak
hajszolt ütemre, fegyverek között.
Mindig pár furcsa, emberarcu rom,
talpuk alatt sikoltozott a hó,
mögöttük villámlott az őrszurony.
Gombon babrált
és fáradt súllyal meglendült a kéz.
S láttam:
egyik a templom-csúcsra visszanéz.
Aztán sikátor-csendbe fült a trapp.

Rab voltam én is, téli munka-rab.

Aztán száguldó lobogóival
megérkezett a tavaszi vihar.
Valahol gátat robbantott az ár,
hidat rabolt.
A riadóval száz patak-herold
rohant:
száz végtelenbe villanó sugár.
A ragyogó út csattogó kövén
végigtáncolt egy szabadult csikó,
holló-nyakán hanyatt-esett a fény.
S láttam az ölyvet, az azúr-királyt:
a nap felé
mámorosan körözve szállt!
S amerre mentem, tűz játszott velem,
és nőtt a tűz
s minden reggelre nőtt a félelem,
hogy a láz egyszer oly forrón fut át:
ha rabok jönnek, részegen lerontok
s letépem róluk a daróc-ruhát!

Levél

Gruzda Jánosnak, a tél-festőnek

Mi itt a téli Szép titkát kerestük
halott falukban, hó-hullámokon,
s beporozott az erdők zuzmarája,
lelkünk a tél lelkével lett rokon.
Ajándékozhat színt és dalt a nyár is:
fehér hazánk a vad-nyomos határ.
December és dér. Madaram a holló,
monumentális, büszke gyászmadár.

Ha meghalok, nagyon megváltozom majd:
átszálllok egy kis kék felhő-közön
és a tavasz lelkére rátalállok
s a fiatal tavaszba költözöm.
Fénnyel jövök vagy fuvalom-zenével
s a hó megindul téli házakon,
lerázom az akácok zuzmaráját
s a jégcsapok vizét megcsorgatom.
Lecsapok a hó-rejtő fűz-berekre
s a varjú-tábort messze kergetem,
felvillanok egy csiklandó sugárban
s a néma pásztort megnevettem.
A barna felhő búskomor szívébe
csóvát dobok, hogy zivatar legyen -
s egy éjjel diadalmasan leszálllok

felleg-vizekre szomjas Órhegyen.
Halomba, zápor-gyöngyösen letépem,
ami virág van száz vadrózsafán,
és virradatkor óriás csokorral
bedobom a leányok ablakán!

Virág-ének

Odalent a folyón szakadoz már
roppanva a téli palást.
Jöjj le a fűzfa-berekbe,
nézd meg a jég-rohanást.

Hullámot a mélybe szorítva,
a lelkemen áll a palást.
Ülj le a lelkem partján,
várd meg a rianást:

Arany-fejszés tavasz jön
gátolhatatlanul.
A part virága halni
szabad hullámba hull.

Te ringó rózsaszirmot
szelíd kézzel kifogsz.
Vizemben, karcsú asszony,
megint fürödni fogsz.

Szeptemberi fák

Bükkök smaragd színét erezve fent
az első pár vörös folt megjelent.

Állunk. Kezedben késő kék virág.
Azt mondod: Ősz. Az első őszi fák.

Én azt mondom: Vér. Vérfoltos vadon.
Elhullt a Nyár a nagy vadászaton.

Amerre vitte buggyanó sebét,
bíboros vére freccsent szerteszét.

Ahol a nyom-vesztő bozóthoz ért,
hogyan tékozolta, nézd, a drága vért.

S míg vérnyomán vad szél-kopó csahol,
hörögve összeroskad valahol.

Vers vagy te is

Indulsz. A mozdony sürget már dohogva
és a tavaszba messze-fut veled.
Ne vidd a vádat és a bút magaddal,
hogy hűvös szóval megsértettelek.

Vers vagy te is. Ezért van harc közöttünk.
Rég vívom érted a művész-tusát.
Ki a hibás, ha túlságos közelből
nem hallom lelked tiszta ritmusát?

Ki a hibás, ha néha feltolulva
egy kusza hang harmóniádba tép,
és gúnnyal int szivárványos magasban
a büszke, győzhetetlen eszme-kép?

Vers vagy te is. A harcban meg nem érzed,
hogy míg hozzád ér, bennem fáj a gáncs.
A fájó gáncs nem céltalan civódás,
s kedves, nem ok, hogy érte visszabánts...

Már távolodsz. A gép repít robogva.
Nem is tudod, hogy most lettél enyém.
Varázs-ütésre dallamod kiépül,
s zengő egész vagy, zengő költemény.

Ma milyen szép vagy

Ma milyen szép vagy és milyen meleg.
A hervadástól féltve védelek.

Ne mondd, hogy pusztá rém e félelem -:
a múzeumban voltál már velem?

Üveg alatt, a félhomályon át
nézted a pálma kő-bordázatát?

Hideg sírjába most is visszajár
káprázatul a lázas, ősi nyár.

Tollak ragyognak, napsugár zuhog,
visszalobognak izzó trópusok.

Élő pompája, láttad-e, mi lett?
Kőgyűjtemény-dísz. Pálmakövélet.

Kihűlt világok múmiája csak.
Megölte észak: „Erdély, Kolcpatak.”

...Hiába óvlak, elrepül nyarad.
Világok térnek vissza nélküled.

Melegségedből ennyi sem marad:
„Sabal maior - Pálmakövület.”

Téli reggel

Ködben ember haladt.
Páncélos hó harsant a súly alatt.

Szakadt a fátyol: hegytetőre ért.
Nap villogtatta bükkcserjén a dért.
Gallyak hóbarlangjába cinke szállt,
fény szédítette s egy napos titok,
s dermedt rügy-csipkerózsikák között
dalolt:
- Nyitni fog - nyitni fog - nyitni fog!...

Feje felett
azúr-kék szajkó-toll csillant a fán
s hókristályos lett kalap és kabát:
a ríkoltozva rebbenő madár
leverte rá a cifra bükk havát.

S amerre járt:
hegyek ontották rá a napsugárt
s hó-szikra kápráztatta - milliárd!...

Köd várta lent.
A ködbe visszament
s házába tért derült aszkétaként.

Két szemben a csodálkozás kigyúlt:
- Sötét ember, honnan hozol ma fényt?

A fiatal tanítónő halálára

Mikor a nap sugárt kacagva vet,
a vén kert most is hallja, hogy nevet.
A költeményt szerette és a dalt;
egy iskolai ünnepélyen
egyszer Vörösmarty-verset szavalt,
s hangjában Szép Ilonka bánata
úgy fáj, mint hullt virágok illata.
A mélabút az ablakon kívül
tavasz hallgatta értelmetlenül,

kacér tavasz, még hűtlen és hideg -
de lobbantak a hű diák-szivek.
Kertek felett a szél nyarat sirat.
Halálos hírt repít a távirat.
Friss hantot, ó sírt vándor-köd belep
és bűg tovább a zord ipartelep.
S a szálló ködben, nem tudom, miért,
most egy mosolygó, kedves arc kísért:
friss föld alól a szép fehér-ruhás holt
s a viaszajgó Szép Ilonka-sor:
„...Hervadása liliomhullás volt...”

Ahasvér

Egy német festő képe alá

Arcát nap ostromozta és havas szél.
Mióta fut, már nem tudta Ahasvér.

Utak, faluk nagy mult-örvénybe hulltak.
Hollók repültek, századok vonultak.

Kisebzett lábbal, roskadozva, fázva
egyszer bement egy városvégi házba.

Künn hold vöröslött, óriás narancs-folt.
A házban dermedt arcú csend parancsolt.

Halott szobában mosolyogva, halva
gyermek feküdt. Fény hullt a ravatalra.

A ravatalnál torzult gyertya égett,
szökítve még a drága szőkeséget.

S mert minden holt egy nagy titok tudója,
döbbenve állt a vég kengyelfutója.

Megsemmisülés meddő kergetője
csak nézte, mintha titkot lopna tőle.

Mosolyát nézte, mely tán diadalmi,
mert meg tudott meg-sem-vénülve halni. -

A fákból mozdult künn az új tavasz-vér.
Sírt s új tavaszba úgy futott Ahasvér.

Holló a kereszten

Zápor elől futott kocsink.
Fekete felleg-táptosok
zivatarat vontattak az égen.
A városvégi szőlőhegy fokán
- mint véres őse egykor Golgotán -
várva, mikor öleli át az est fenn,
magában, feszület nélkül, sötéten
állt a kereszt.
Holló gubbasztott a sötét kereszten.

A holló álmodott:

Tömeg-zúgás indult a hegy tövében.
Valakit hoztak. Annyi bánatot
holló nem látott még ember szemében.
Rikácsoló, kaján szó hullt: „A mester!”
Vetélkedő gúny vágott rá: „Király!”
És a kereszt megtelt egy szőke testtel.
Karján végigfutott a vér, az omló,
s a szegre-sujtó kalapács nyomán
végigfutott a borzongás a fán -

Nagyot rikoltott s felrebbent a holló.

Esti dal

Makkai Sándornak

Ültem bent a két fiammal
tűzvilágos pamlagon.
Jött az este, barna koldus,
könnyesen jött és vakon.
Őszi zápor dobverése
peregett az ablakon.

Két fiacskám karcsu testét
átölelte két karom.
(Hármas árnyék játszva lengett,
nőtt mögöttünk a falon.)

És az esttel víg dalokra,
Grimm-mesékre jött a gond.
Búgott künt a szél dorombja,
óriási bú-doromb:
Fognak-é majd lelkesülni
új világok tavaszán
fény-imádó, büszke szemmel
fent az ember magasán?

Vagy kavargó ködbe hullva
minden álmuk úgy vesz el:
tolla-foszlott, csonka szárnyal,
ember-csúcshoz oly közel?
Vagy az ösvény gyenge gyepről
vadbozótú láphoz ér,
és a csalfa lép iszapja
újra vér, jaj, újra vér?!...

Ültem bent a két fiammal
s mint az óriás-kígyó,
tűzvilágos pamlagunkon
úgy bűvölt a vízió.
Két fiacskám karcsu testét
félte fogta két karom.
(Nőtt az árnyék, óriásra
nőtt mögöttünk a falon.)
S vércsecsőré kínt csapott rám,
régi kínnal vérrokon -
és a falra sors-sötéten
felkomorlott Laokoon.

Vihar után, I

Olosz Lajosnak

Hajnal felé rejtett üregje részén
- rémülve még - kijött bozontos Ős.
Nagy, búskomor, barlang-sötét szemébe
szélvész csapott, sikoltó, eszelős.
A völgyön tompa rengés reszketett át,
a földindulás rémével rokon.
A szürkületben vízcseppek remegtek
a bordás, óriás páfrányokon.
Bö lény-felhőkön mennykövek robogtak,
lobos tűz csattant egy magas tetőn.
A szakadékok dörrenő ölében
vizek rohantak szikla-rengetőn.

Állott morajló felleget figyelve,
míg csillapult a zúgó hangzavar,
s bódulva, mint egy szirt-sújtotta állat,
összerogyott a hörgő zivatar.

Mozdult. Kiáltott. Lázasan kereste
riadó társát túl, sziklák között;
a Hangot, mely félelmes éjszakákon
jajára mindig visszaütközött.

Vár. - Csend. - Kiált. - Csend. - Búgó, bús üvöltés -:
mind mozdulatlan pusztaságba hal.
Mehalt a hang. Robogó mennykövektől
éjjel ledült a zengő sziklafal.
Rendülve hátrál. Tántorodva érzi:
valami döngve benne is ledül.
S dadogva szót próbál formálni szája,
egy szót, mit így ejt késő unokája
az ember-rengetegben:
Egyedül.

Koromszem

Valami rossz tündér játszik velem:
kőszálgatok a régi dombsoron
s a völgyek régi arcát nem lelem.
Valami rossz tündér játszik velem:
kitárul túl a régi hegyvilág
s nem küld felém futárt a végtelen.
Szememre fátyol szállott és homály,
s hiába csillog: bennem fáj a táj,
a mosolygása bennem fénytelen.
Valami rossz tündér játszik velem.

Tudom már. - Zúgó páncél-táltoson
vágtattam egyszer Vorarlbergen át.
Alattam mélység és patak rohant,
felettem kőszirt és lavina-gát.
A rhododendronos hegyoldalak
hajnal-sugártól lettek fényesek:
hó-hálósipkás óriás fiúk,
akkor keltek ködből az Alpések.

Amint mellettünk némán elsuhant,
mese-országot ringatott a tó,
s valami súgta: „Szépség... drága perc...
ünnep, mely vissza nem fordítható...”

A napkirály parancsszavára fenn
a szűz magasság bíborosra gyúlt.
S a mozdony-füstből egy alattomos,
apró koromszem a szemembe hullt.

Szememre fátyol szállott és homály
s káprázhatott már, bennem fájt a táj,
bús lett a hajnal, mint az alkonyat,
s vitt, messze vitt a vágató vonat.

Kószálgatok a régi dombsoron,
a völgyek régi arca nem nevet:
halálomig szememben hordozom
a vorarlbergi kis koromszemet.

Ikaros

A gémet láttam, lent, a néma gémet,
a mély, kavics-tarkázta part felett.
Fehér kagylók közé bukott fejének
puha párnát fakó homok vetett.

Láttam, hűlő nap rá hogyan sugároz
s hogy éri őszi záporok nyila.
Tragikusabban nem zuhant Ikaros
a tenger tajtékos szikláira.

Hullám hullám után illant az éjbe,
s rém lett belőle, bántó torzalak.
És hetyke gúnnyal cirkáltak feléje
ezüst páncélban csillogó halak.

A gémet láttam, lent, a néma gémet:
temetőjére halkan hullt a hó.
Jégből a szárnya úgy dermedt az égnek,
mint egy pólusra tűzött lobogó.

A tél strázsálta győzelmes-kevélyen
s a szél zúgott zimankós éneket...

Magasan, büszkén, fényes őszi égen
láttál-e már vonuló gémeiket?

Két virág

Túl a pallón szőke part volt,
szőke parton barka-ág.
Barka-szagra cserje-ölben
felfigyelt a hóvirág.
Szóltam hozzá: part virága,
lepke álma, szűz talány,
hazaviszlek hervadozni
kedvesemnek asztalán.

Sok-sok év mult. Vízhez értem.
Barna parton sás susog.
Parti ködben hajladoznak
alvilági nádasok.

Fuvalomra írisz ingott
nád között a part során -
barna szirmú sors-virága,
asphodelos, ily korán?
Kedvesem kért: „Hozz virágot.”
Hullám cseng a part falán:
Asphodelos hogy fog állni
kedvesednek asztalán?
Parti ködben lelkek álltak,
árva lelkek, annyian -
Visszanéztem: messze ággal,
barka-ággal, hóvirággal
most indult a kisfiam.

A vasúti őr dalol

Lélek az alvó pusztaságon,
a sorsom némán állom itt.
Körülöttem künn őszben, éjben
vadlúd vonul, farkas vonít.

Ha néha jelzésül kigyújtom,
köd ostromolja lángomat.
Egy perc, s káprázó villanással
tovarobog a gyorsvonat.

A nap maholnap télbe zordul,
körös-körül leég a nád.
A mozdony majd a hóba dobja
ezernyi meddő csillagát.

Az ablak jégrajzán keresztül
zúzmarásan beint az ág,
s egy éjjel fekete marokkal
szíven szorít az árvaság.

Szabad széllel köszönt a hajnal,
rózsákkal a sugár-arany -
s én egy utolsó tompa jajjal
a kerekek közé vetem magam.

Holló-ének

Lomb aranylik
lenge ágon,
pók ezüstöz
holt mezőket.
Holló-hangok

hamvas égen -
holló-párom,
hallod őket?
Felleg-úton
itt vonulnak,
fellebegnek,
visszahullnak.
Pár a párral,
csak magukban,
szél előttük,
tél nyomukban.
Pár a párral,
soha hadban,
rikácsoló
nagy csapatban.
Éjszakázva
dúlt berekben,
rom-falukban,
rengetegben,
s új birokra
kelve reggel
köddel, faggyal,
fergeteggel.

Pók ezüstöz
holt mezőket,
holló tart a
kormos éjnek.
Holló párom,
zeng fölöttem,
zeng fölöttem
sorsos ének:
Csak magamban,
csak magadban,
virradatban,
alkonyatban,
soha csacska
csóka-hadban,
rikácsoló
vad csapatban.
Messze szállnánk -
visszaszállunk:
visszavár a
sziklaszálunk.
Durva fészken
vadfa ringat,
ott neveljük
fiainkat.
Sírdombjáról
kurta nyárnak

egyszer ők is
útra szállnak.
Észak útján,
soha délnek
- zeng fölöttünk
sorsos ének -,
soha hadban,
csak magukban,
szél előttük,
hó nyomukban,
éjszakázva
rom-berekben,
dúlt falukban,
rengetegben.

Jaj, magányos,
kósza fajta,
árvaságnak
átka rajta.
Napsugárban,
felleg-árban,
tél-szakában
jár magában -
úgy vesz el az
Éjszakában.

Találkozásom Farkas Gabriellel

Repkényes kőfal, csorgó kút, kis utca,
estére váró francia falucska.
Haladtam halkán és nagyon magamban
a hulló naptól csillanó aranyban,
s mint végtelen sétákon, otthon, ősszel,
itt sem találkozhattam ismerőssel.
Csak a halál... a dombokról leszállna,
az utca-fordulónál rám találna...
S fogyott a fény és messze volt a párom,
s a Mont-Blanc s a halál a láthatáron.

Kis templom-térre értem. Rajta árván
friss oszlop állt: aranyírású márvány,
fölötte két sötét sas-szárny ivel:
„Morts pour la France”, nevek, Jean... Jacques... Pierre...
s közöttük egy név: Farkas Gabriel.

Az ismeretlen arcu holt,
találgatom, vajon ki volt?
Határán túl szakadt magyart
milyen szeszélyű sors zavart

hullatni távol drága vért
e más hullámú halmokért?
Mogorva sas nem válaszolt.

S ahol az árnyék óriásra nőtt,
leültem a szomszéd kis bár előtt
és nemsokára édes aromát
kínálgatott a hűvös citroneade.
Harangcsendítő, langyos este lett,
szellő indult a templomtér felett,
s az arcán semmi túlvilági jel,
halkan mellém ült Farkas Gabriel.

Fejünk felett kíváncsi csillag égett,
úgy kezdtünk csöndes esti párbeszédet.
A Mont-Blancról, melynek hideg fehéré
hóval mosolygott kurta életére.
Az ősről, aki - míg hadak bomoltak -
burgundi ég alatt maradt fogolynak.
Magáról és a vágyról, mely hiába
csalogatta az ősi pátriába.

S szelíd szavából úgy áradt a béke
- csillagvilág az elcsitult vidékre -,
hogy én sem féltem, leljen rám akárhol,
a mindenütt-jelenváló haláltól.
Csak hallgattam, fakó ajkát figyelve,
sírból kiszállott Farkas Gabrielre,
amíg a hang lágyan simult a csendbe:
„Olyan mindegy, melyik kapun suhanunk át a végtelenbe.”

Rasmussen hajója

Páncél szügyét a fergetegnek
halálra-szánt daccal szegi.
Virágos kikötőre gondol:
ezer kendő intett neki.

Jól tudja, egyszer nincs menekvés,
az útnak vissza-útja nincs.
Örök zátonyra fogja testét
a diadalmas jégbilincs.

Megyek a Rasmussen hajóján,
zivataros fedélzeten,
s mint Childe Harold, a partra küldöm
jóéjt kívánó énekem.

Olykor keresve visszaneztek:
szép volt az élet? Nem tudom.
Köd-óriások kergetőznek
mögöttem a sötét uton.

Kiáltanék az éjszakába,
kiáltásomra nincs „hahó”.
Kísértetes magányosságba
siklik a páncélos hajó.

Ahol kiköt, fehér öbölben
virág és asszony nem terem.
A jég zengése zúg alattunk,
a jég zengése végtelen.

Szívem fölött egy déli emlék
tévedt sugara átoson.
Lengő fekete lobogóval
Valaki vár a póluson.

Fegyvertelen vadász dala

Völgyek felett hangos torokkal
üzenhet a vadásztülök.
Békét kötök az állatokkal,
az erdővel kibékülök.

Rejtőzve már többé nem állok
zsákmánnyal csábító lesen.
Márciusi szalonka-párok
suhanjanak szerelmesen.

Jöhet a bükkös karcsu vadja,
a lenge-lányos őz-alak,
nem puska-dörrenés fogadja,
csak egy szelíd „nem bántalak”.

Völgyben, vadonban, rónaságon
a békesség bolyong velem.
Csak egy öröm van a világon
s ez az öröm fegyvertelen.

S a régi őz, ki annyi vérrel
pirosított havat, mohát,
s reám nézett rémült szemével,
a régi őz is megbocsát.

Hídon

Megnéztem a Nádist, a patakot,
szalad-e a mezőbe szabadon?

Tükrét fodrozza még a fűzfa-gally?
szivárványozza még a gyár-olaj?

(Rio de la Platám volt s tengerem,
ahol cél villan és kaland terem.)

Vallattam a mezőt: a gátakat
töri az ár, mikor zápor szakad?

S ha még rombolva zúg a síkon át,
van-e, ki rímbe rejtse mámorát:

gyúló gyerek, kit elfog a csodás,
részeg és forradalmas áradás?

Megnéztem a Nádist, a patakot:
rend már az úr a régi partokon.

Milyen furcsát változtunk mind a ketten:
Két gránit part. Futunk fegyelmezetten.

Utcák

Ez lefutott a nyugtalan patakra,
fiús, szabad világ volt és enyém.
A záporokból zúgó vízözön lett,
az árvizekből csengő költemény.

Ez telep volt. Lenn kattogott a munka,
anyám itt gondtól roskadozva túrt,
és minden reggel fojtó nyomorunkba
belerivallt tompán a gyári kürt.

Itt lány lakott. Rózsáit fallal óvta
a kálvinisták barna temploma.
Vércsék a tornyon. Néha csókjainkba
belebúgott az esti orgona.

Kollégium. Langyos hullámu évek,
remete-sors csöndes tanár-soron.
Aztán a nagy tűz felcsapott lobogva -
aztán rom-élet, fullasztó korom.

Két hársfa-sor. Kíváncsi nép alattok.
Kék rajz az égen: ismerős hegyek.
A gyászlovak patája csattog,
amikor arra elmegyek.

Feldkirchi hangulat

Virradhatnál egy furcsa fényű napra,
nem várnál a dübörgő gyorsvonatra.

Volnál kedvvel kelő feldkirchi polgár,
talán poéta, tán ill-parti molnár.

Harangvirágszín ég alatt, vasárnap,
felintenél a gleccseres határnak.

S mezítlén térdű társakat keresve,
indulnál a kalandos zerge-lesre.

Ha néped ünnep-este táncra csalja,
ujjonganál a hangos jódli-dalra.

Vagy hallgatnád, ha kedved szebbet áhít,
zöld patakok szilaj rapszódíáit.

Mikor megtép a bánat csipke-bokra,
néznél sziklákra plántált Krisztusokra.

S ha már a szíved rossz ütemre dobban,
csitítgatnád vén-csendű templomokban.

Keresztet minden angelusra vetnél
és minden embert tisztábban szeretnél.

S ha otthonodba vándort küld a távol,
hallanál néha Transsylvaniáról...

...A svájci erdőt zord echó zugatja:
dübörög már a sorsod gyorsvonatja.

A podságai forrás

Tompa Lászlónak

Ott él vöröslő sziklafényben:
örökre sajtó sziklaseb.
Erdők csillagmohos csodája
sohase volt rejtelmesebb.

(Dárdájával tán itt kutatta
a föld szivét egy ős titán
s a bűn helyén bilincses átok
maradt a bős dőfés után:)

Vize egy zengő pillanatra
a fényre néha felbuzog -
de börtönébe visszarejtik
az alvilági mágusok...

Szeretnék Podságára menni,
mikor a nyár nagyon nevet.
Patak-parton meglátogatnám
titokzatos testvéremet.

Pihentető kövére dülve
várnám, míg jó a szent varázs
s a rejtett földalatti jelre
felcseng a boldog buggyanás.

Meghallgatnám a vallomását,
a vívódást, amely örök.
S magam sorsát is szánva szánám,
ha börtönözve bűg s hörög.

Életrajz

Aznap sokáig néztem künn a holdat,
fátylak futását, rezgő csillagot,
s a magasságok szikrázó zenéje
elhullatott egy hangulat-magot.

Vers lett belőle. Kósza vers: dalolva,
rádió-szárnyon járta be a Tért.
Nosztalgias vers volt: a csillagokba
a rádió-hullámon visszatért.

Madarak

*„Pascua qui volucrum vivus
Walther, fuisti...”*

Hó esett. A tar hegy orma
habféhéren integet.
Erdőkből a hó leűzött
őszapókat, pintyeket.
Almafánk és csipkebokrunk
madarak tanyája lett...
Walther von der Vogelweide
lelke száll a kert felett.

Titkos erdőn, vadcsapáson,
babonás ösvényeken
ez a nyugtalan madár-raj
hányszor volt kíséretem.
Mennyi fütyös és bolondos,
vígán cserregő barát...
Megetetem Walther von der
Vogelweide madarát.

Most a ködből méla hangok
hullanak, mint halk rimek.
Bús pirók-jel. Csak varázsló
és poéta érti meg.
Pinty felel rá. Cinkeszó. - Most
szállingózni kezd a hó.
S Walther von der Vogelweide
megölel a múlton át, mint
mesebeli nagyapó.

Vallomás

Kuncz Aladárnak

Igaz -: én itt a sorssal nem csatáztam,
én döbrent szemmel láttam itt a vért,
és nem lengettem omló barrikádon
fehér zászlót a véres emberért.

Viharokból kibomló új világért
csak álmom volt, nem lobbanó vitám.
Rohamra nem harsogtam riadókat
jövő-ködökbe zúgó trombitán.

A seb, mit rajtam vad kor ökle zúzott,
sötét heggé simult minden dalon.
De mint a monda tóba hullt harangja,
a mélyben él az ember-fájdalom.

S én nem tudom, hogy meddig él a versem,
titánok halnak, tornyok rengenek.
Ahol világ-traverzek összedülnek,
a vers, a versem hogyan halna meg?

Ha nem leszek, nem fogja tudni senki,
sorsomnak mennyi furcsa titka volt.
A hült sorok: megannyi érc-koporsó,
s a könyv, a könyvem gránit-kriptabolt.

De túl romon, ha perce jön csodáknak,
a mély megkondul, mintha vallana,
s a bolt alól harangtisztán kicsendül
s magasra száll az ember dallama!

RÖNK A TISZÁN

Fegyverszünet

A sorsom, vén ellenfelem,
fehér zászlót békülve lenget.
Úgy küldi át fegyvertelen
követét: a nyárvégi csendet.

Apadt vizünk is vész után
felejtí záporok haragját:
átszűrve sűrű lomb-szítán
finom zenével zsong a nagygát.

Itt nincsenek hangos viták,
babonás, tiltó öv határol.
Csak a halott jezsuiták
járnak át a Kálváriáról.

Csak körte dobbant és batul,
amit az ősz már meglegyintett.
És milyen kritikátlanul
dalolnak itt a karsu pinyek.

Fény hull, álomba szédítő.
Szúnyog-balet ring-leng a hőben.
És a ragadozó Idő
áll, mint az ölyv a levegőben.

Köszönet a napsugárnak

Tavaszdik. Holt tavaszok
fáradt szívembe visszajárnak.
S fáradtan is köszönni kell,
köszönni kell a napsugárnak.

Köszönöm, hogy hervadva is
tavaszi halk mámorba estem.
Köszönöm, hogy új fény ragyog
a főtéri aranykeresztben.

Köszönöm, hogy kisgyermek
mezítláb malomkerekezik.
Ásott tövű vén almafák
fiatalos kedvvel rügyeznek.

Köszönöm a szél jóízét,
aromáját a barka-szagnak.
Köszönöm, hogy hegyoldalon
ibolyászó lányok kacagnak.

Köszönöm, hogy napos gyepen
fehér fénnel vakít a vászon.
Köszönöm, hogy friss fák alatt
szelíd szívvel megint halászom.

Habos felhők fejem felett
vitorlásan feszülve szállnak.
Üzekedő játékaikat
köszönöm életnek, halálnak.

Beethoven halála

Lakatos Imrénének

Különös fény lobbant az ablakokra,
viharral vemhes, mély felleg-bibor.
Az asztalon, késő kínálkozással,
bontatlan állt a rajnamenti bor.

Lassult és elakadt az ódon inga.
Az ablakon pattant a jég-serét,
s villám-karmester fenn elindította
a zivatar bőszült orchesterét.

Az óriás felérezett a hangra.
Igy rebbent meg, ha dúlt séták után
zengett az égi zongorák haragja:
Ez a nagyobb! Ez a nagyobb titán!

Időt ostromló büszke lázadását
rég rejti majd a némító Titok,
s ez a vetélytárs felleg-zongorákon
titáni kézzel még zenélni fog.

Robbant a menny és lobogott az utca -
Sötéten várta túl a néma part.
Karja kinyúlt és elcsukló ököllel
megfenyegette künn a zivatart.

Szilencium

Joó József emlékének

Mentem haza éjféli óra táján,
öregdiákok báli éjszakáján,
eremben édes áramlásu bor.

Aludt a téli templom-utca mélyen
s aludt a holdfényes templom-fedélen
a varju-sor.

Én egyszer erre jártam iskolába -
Gondolkoztam sok messze-hullt fiun.
Némán emelkedett az éjszakába
az ó-kollégium.
Éjfélutáni, mély szilencium.

És Téged akkor árnyékból, sugárból
elém kápráztatott a fél-sötét:
szoborszabású, szép atléta-melled,
fekete arcod dús szemöldökét,
ahogy szemem sokszor rajtad feledtem,
hegyi falucska föld-edzett fián.
Kemény kezedből hogy repült a labda
métás csatákon künn a kúrián!
A hó ment és az erdőig kimentünk
hangos fiúkkal várni márciust.
A hó jött s dísztelen diákszobában
Aranyt olvastunk és Horatiust.
És most egy hang suhant fülembe: hangom,
ahogy zúgták a boltíves falak,
mikor diáklejtésű régi szóval
kerestelek, ha nem találtalak:
Domine Joó József...!

S talán a hold, talán a bor varázsa
a furcsa vágyat sugarazta rám:
a hold alatt, a nagy szilenciumban,
Domine - hogyha elkiáltanám -
S mozdult a hangom -
Hallgatott az utca,
hallgattak vérestitkú harcterek.

Öregdiákok báli éjszakáján,
domine Joó József, kerestelek.

Kerget az ősz

Kertünk felett felleget rohan,
szél rázza már a tört hidat.
Vizedről, játékos fiam,
hozd el már kis hajóidat.

Vitorláid gyanútlanul
vesztükbe mért indítanád?
Ártó, hideg viharba fúl
a sugaras robinzonád.

Szél fosztogatja holt nyarad.
Szabad fiam, szabad madár,
csukd össze könnyű szárnyadat:
jégfedeles kalitka vár.

Az erdőszél felé se menj,
az észkos oldal csupa dér.
Lejtőidet köd önti el,
zörgő, gonosz tüskéivel
megindul az ördögszekér.

Ének a halkuló madárról

Ritkábban jössz, nemes madár,
madara szépséges titoknak,
szivárványos hangulatoknak,
ritkábban szállsz az ablakomra.

Régebben gyakran látogattál,
ablakomon többet maradtál.
Sokszor jöttél tavasz-követnek,
suhogó szárnyú üzenetnek,
s én áldottam varázslatát
fiatalos jövetelednek.

Udvaromon, kényes madár,
fekete gondok hessegetnek.

Vénülsz te is, mese-madár,
ragyogó színeid fakulnak,
szivárvány-tollaid kihullnak,
beteg szárnyad csapása lomha -
Nincs messze már: kopott madár,
meghalva hullsz az ablakomra.

Kötörés a völgyben

Ülök a hosszú munka-sorban,
a gypszélen követ török.
Mindegy, hogy virrad rám a reggel:
fény hull, vagy felleg-szó dörög.

Pogány szerszám a kalapácsom,
kegyetlenül zúz és hasít.
Tüzet lobbant a szikla-kőből.
Erdélyi kő: komor dacit.

Kifúlt szívem zihálva rebben,
zsibbadtan hull alá a kéz.
Mire a csillagfény kivillan,
tüzem kigyúl. A prizma kész.

Lázamnak néha szűk a katlan,
a bús sorból kiugranám.
De a napest a csúcs csodáit
olyan dúsan ragyogja rám.

S új kő-dombnál talál a reggel,
ütött ujjamból hull a vér.
De vert út lesz a prizma-kőből
és a fiam tetőre ér!

A tengeren rab énekel

Örömtelen, rabmunka-reggel.
Borút hoz és viharszelet.
Evezőm fáradtan csikordul
a csapkodó vizek felett.

Elnézem záporfüggönyön túl
hogy halványul a messzi part,
ahol tetőkön énekeltem
szilaj tengert, szabad vihart.

Talatta, ujjongtam, talatta,
visszhangos öblű szirteken
s a part a hullámoknak adta
- talatta! - szárnyas énekem.

...Talatta. Tenger rabja lettem,
fülembé zúgó hab szakad.
Könyörtelen lapátolásra
magához ránt a gályapad.

Ha fellegekről visszafordul,
szemem testvér-kínokba lát.
Bilincses lábbal hogy daloljam
a rabtartó tenger dalát?

Dalaim zsendülő csiráit
magamba fojtva hordozom,
s a part kiránduló hajóit
sötét szóval megátkozom.

Így akarja a sors

Makkai Sándornénak

Fordul az út. Amerre száll a nap,
a messzeségben síkok integetnek.
Emlékjelül, ha jó a pillanat,
mit hagyok itt a búcsúzó hegyeknek?

A bús királyi asszony jár eszemben
s kíséretet régi, illatos nevével,
kit sorscsillagja erdőkön keresztül
vesztett világból másfelé vezérel.
Látom halványan és sötét ruhában,
az élet és az év augusztusában.
Zörgő kocsin megy, hullámos hegyélen,
faluk maradnak el mögötte mélyen,
várak, juhok, vizek: erdélyi álom -
Aztán leszáll a hárserdős határon.
Sötét szobor. Mögötte kékbe vesznek
vonalai a rengeteg Meszesnek.
Búcsúzva visszanézne még a tájra,
messze, ahol lehullt a koronája.
Kocsija vár, sürgeti már az éjjel.
És, csillagának árva bujdosója,
finom pengével és finom kezével
sorsát az erdőszéli hársba rója.

A tölgyfa zúg. Sercegve sír a késem,
amíg a régi jelt törzsébe vésem:
Sic Fata Volunt.

Otthagysz a házat

Hívó szél lebegteti
útra-kész hajódat.
Jelre vársz és otthagysz
parti házikódat.

Hóba bújt hegyek felől
hűs ködök zavarják.
Otthagysz a kertedet
télnek és viharnak.

Fűzes fürdőpartodon
sír a víz utánad.
Félelmetes tükre vár
sokhidas Dunának.

Fészekhez szokott madár,
romjáról a nyárnak
felszállsz sírva búcsuzó
költöző madárnak.

Durva kéz orozza el
szép paeoniáid.
Hernyózatlan állanak
pónyik-almafáid.

Törpe rózsatőd felett
gyom nevel koporsót.
S messze onnan zúg az ár,
más vizek zenéje vár
s zúg tovább a sorsod.

Keleti szél

Hogy száll a sok fehér galamb,
pehely-galamb a sok fedélre.
Új tél. Zsibongó, pesti tél.
Ne félj, ne gondolj régi télre.

Nézzük meg lenn a vén Dunát,
vizét a hídláb hogy zugatja.
Ne félj, nincs benne semmi vád,
nincs benne múltad egy patakja.

Nézzük meg, hóhulláson át
hogyan int az erdők barna csokra.
Ne félj, a csúcsok rajza más,
nem emlékeztet egy vonás
az elmaradt erdősorokra.

Én csak a széltől féltelek,
keletről érkező vihartól,
mely felkel március körül
s feléd indul a régi partról.
Körülnyargalja telkedet,
fákon tör át és szikla-záron,
vizes felhő-rongyokba tép
s keresztül zúg a sík határon.
Kifulladt, ifjú, szép herold,
kit hírrel küld hozzád a távol,
foszlányt röpít, fuvallatot
temetőid virágszagából.
A száján bimbók íze van
s tavaszi füst fanyar zamatja.
A kerted sűrű illatát

arcodba és szívedbe csapja.
Füledbe zúg, nyomon kísér,
úgy érkezel meg szökve, félve.

Maradj itthon tavasz körül,
tavasz felé ne menj a szélbe.

Biztatás a télben

Menjünk a hóba - régi szót
ma emlékezve mondunk.
Fehér megint a szép világ
s megint sötét a gondunk.

A város villany-ezre vár.
Hallgass a régi szóra,
s a hóra vidd a gondodat,
a hóra vidd, a hóra.

A friss hullással elvegyül.
Fagy őrzi, február van.
De víg patakká lesz a hó
az első napsugárban.

Oszló füstöt ki látna meg
fehér felhő-seregben?
Ki lelhetné meg gondodat
sugárzó tengerekben?

Halott pásztor őrzi a telket

A tűzhely füstje megszökött,
az élet elpártolt a háztól.
Egy lélek mégis ottmaradt
s tovább vigyáz: a régi pásztor.

Ott él a holt ablak mögött
s neszel, ha szél haragja rázza.
Sarokba tett halászbótom
s halásztarisznyám megvigyázza.

S őrzeni hosszú tél után
kiballag holdas éjidőre,
ha hívják künn a csillagok,
a nagydiófás hegytetőre.

Amíg a lomb között halad,
pár vadveszőt lemetsz a kacra.
Öreg szemével féltve néz
a sárguló kajszin-barackra.

Most fényben ül, most meglapul,
árnyékkal rejti most az éjjel.
A pipafüstje elvegyül
a vadvirág lehelletével.

Az ösvény harmatos fűvét
csizmásan is alig tapossa.
A fényködös hegyoldalon
magasra nő, titokzatosra.

S mikor a hajnal csúcsot ér
s fészken az első cinke rebben,
a puszta házba visszatér
s tovább vigyáz a képkeretben.

Gyümölcsoltó

Reményik Sándornak

A néma telken láttalak.
Bimbózott sűrűn már a kertünk.
A szíved mély volt és sötét.
Minket kerestél. Nem feleltünk.

Tűz gyúlt a szomszéd fák alatt.
Szélben körülölelt a füstje.
Aztán kék szárnyal szállt tovább
szagos fűzekre, vízezüstre.

A mozduló erők között
sokáig álltál gyenge vállal.
Tudtad, hogy nincs több fegyvered
ütközni végzettel, halállal.

Aztán gondoltál messze, ránk.
Két csillapító, barna szemre.
Kolostor-csendre Váradon.
Egy kézre. Tán az én kezemre.

S indultál vissza. Vert a fény.
Csodálkoztál: a nap ragyoghat?
A lelkedben, mint drága súlyt,
hordoztad a szelíd halottat.

Imádkozom: legyek vidám

Én Istenem, legyek vidám,
hogy házamat vidítani tudjam.
Mosolyogjak, ha bántanak
és senkire se haragudjam.

Arcom ne lássa senkisémet
bánkódni gondon és hiányon.
Legyen szelíd vasárnapom,
ha mosolyog a kisleányom.

Én Istenem, legyek vidám,
ma minden gondot tűzre vessek.
Nyujtsam ki kincstelen kezem
s szegényen is nagyon szeressek.

Tudom, sokat búvölt a gyász,
a hollós téli bút daloltam.
A bátrakkal hadd mondok el:
panaszkodtam, mert balga voltam.

Én Istenem, legyek vidám,
ujjongjon újra puszta lelkem,
mint rég, mikor falum felett
az első forrásvízre letem.

Ködökbe csillanó sugár,
víg fecskeszó bolond viharban,
tudatlan gyermekhang legyek
a jajgató világzavarban.

A madarász

Már minden törömet lehoztam,
ma elhagyom cseles tanyám.
Amit kalitkáimba fogtam,
azt is mind elbocsátanám.

Madárrabok szemét meguntam,
nekem nem kell kalitka-dal.
Jöhet már más leső-helyemre,
cselt jobban értő, fiatal.

Magasra is hiába mennék,
szédülök már a csúcsokon,
s akinek annyi cselt vetettem,
a ritka sast el nem fogom.

Kis, könnyű púp a hátizsákom.
Az este vár. Indulhatok.
Madarak, fenn a kék magasban,
repüljete, daloljatek.

Már minden törömet lehoztam,
ma elhagyom cseles tanyám.
Amit kalitkáimba fogtam,
azt is mind elbocsátanám.

Mindszent

A tűzfalakra hús ködöt
sír a november mélabúsan.
Emberfűrtös villamosok
futnak a ködbe koszorúsan.

Mindszent-virágos ár sodor
s egy dísztelen sír gondja éget:
ó, hogyha áthajítanám
koszorúval a messziséget.

Tudom, hogy vár ma, nő a köd,
nincs rajta rács, nincs rajta kőjegy.
Határon átkiáltanám:
ringasd szelíd karokkal, Órhegy!

Körül az este glóriás:
ezernyi gyertya gyúl - s kilobban.
Ő alszik fénytelen tovább
a kergetőző évszakokban.

Hó villan. Vérpíros bogyót
fehérbe ejt a rózsabokra.
Sírok között friss por szítál
a temetői nyúllyomokra.

Aranybogár a bodzafán,
a csúcson villámok csatáznak.
Karó-dárdás terraszokon
asszonyok szőlőt karikáznak.

A sárga gesztenyés tövén
az élet ifjú láza tombol.
A labdázó fiúk zaját
szél hozza a kollégiumból.

S jönnek szirénás, vad szelek,
hogy fenn az új telet jelentsék.
Az én életem évszakos,
az ő évszaka: végtelenség.

Kisért a nap

A sík vaspárja csillogott.
Vadlúd legelt a réteken.
Rohant a gép s míg este jött,
az osztrák Alpesek fölött
kisért a nap.

S éreztem ezt - a gép rohant -:
ez a nap lát most engemet.
Ez a nap látta holt apám
s barlangos, véres ősoimet.
Fejük felett ragyogva járt,
Balassit látta s Gringoire-t.
S kísért a nap.

S gondoltam ezt: lélek leszek,
virágtalan, vad réteken.
Már nem tudom, ki volt anyám,
nem tudom, volt-e gyermekem.
És nem lesz bennem semmi más,
csak egy vörös, nagy látomás,
mely átsüt még a nagy ködön:
kisért a nap.

Mátrabükki sí-nyomok

Két könnyű talp suhogva von
barázda-párt a porhavon.
Húsvéti hó, csalóka is:
tegnap szitálta április.
Bükkök között amerre jársz,
már pinty dalol, kis útitárs,
s hol hóba vésed szűz neved,
ködök mögül a nap nevet.
Kék ablakon holnap lesüt,
megöl nyomot, nevet, betüt.
S aztán sem szél, sem ősziimat,
sem estifény, sem virradat
itt meg nem sejtí bájadat.

Ó, mátrabükki sí-nyomok -
dalok sorsára gondolok.
A versem is csak ennyi volt:
már pintyek riadója szólt,
szikrát a nap kacagva szórt -
s leírtam egypár balga sort.
Tavaszi hóba balga sort.

Az életem csak ennyi volt.

Pillanat, I

Hogy futnak szeptember felé
kifűlt, kengyelfutó irammal -
Fényes napok, forró szelek,
csillagszalasztó éjjelek -
Belőlük mit vigyek magammal?

Én már a szépet hullatom,
kincseimet rostába szedtem:
előttem koldus még az út,
aranymező az út mögöttem.

Egyetlen perc... Ezt elviszem,
hullástól is megőrizem:
Arany pajzsát a déli nap
fejed felett ragyogva tartja.
S harmatosan, szemérmesen,
a nyár bronzával ékesen,
hamvas-tizenkétévesen
vízből kilépsz a friss Tapolca-partra.

Mogyorók

Kis útitárs, az este jön,
üljünk le itt a vén kövön.

Amit adott a nagy bozót,
törjük meg itt a mogyorót.

Míg szállnak, mint a gyors nyarak,
különös, síró madarak...

Egyszer, magányos útközön,
még ültem így egy hús kövön.

Az este jött lassan, lilán,
és társam volt egy kicsi lány.

Már sárga volt a vad bozót,
kövön törtük a mogyorót.

Már nedves fűben ment a nyáj,
félemlített az esthomály.

A vén idő játszik velem,
ma összezseng a múlt, jelen.

Harang kong, zeng az esti ég
s a harmincéves messziség.

Magányos aktor Kecskeméten

*„Az ifjak meggyújtottak egyet az égbe
nyúló, magányosan álló fenyvek közül...
hajnalban ott állt előttünk az óriási fa,
mint egy fekete obelisz, leégett ágaival.”*

Déryné Naplója

Szekérsorral, cigányosan,
echót verő vidám zenével
barangoltak Erdélyen át:
vándorszínészek Dérynével.
Zörögtek zengő fák alatt,
mély völgyeken végigporoztak.
Itattak csurgó kőközön,
havasi réten táboroztak.
Idéztek zúgó tapsokat,
a gondoknak fittyet vetettek,
hevültek múlt kalandokon,
csiklandó tréfákon nevettek.
Vár lett a gyékényes szekér
s fenyőfa gyúlt, ahol kifogtak.
Vacsora-tűzhelyük felett
felséges csillagok ragyogtak.
Víg dalra gyújtottak s a dalt
erdő-zúgás kísérte karban.
A sűrűben megállt a vad
s fülelt a süppedő avarban.
Nézték az éhes lángokat,
milyen mohón magasra nőnek.
Tarajos, felcsapó tüzét
nézték a felgyújtott fenyőnek.
Nem is fa: lélek. Óriás,
aki páthosszal ég a fában.
A rengetegben tűz-sziget,
csóvás csillag az éjszakában.

Amíg a csúcsok állanak
fekete dárdákkal, sötéten.

Katona József elmaradt
s dült lánggal égett Kecskeméten.

Ezt megtanulta mesterül:
jövőtlen szívvel égni mában.
A nem-játszott tragédiát
felgyújtja százszor önmagában.
Magányos aktor. Tapsa nincs,
mégsem tudhatja senki szebben:
fékez, kibillen és bukik
a három vérrrel írt szerepben.

Ma törvényszóra esküszik
s emésztő harcot vív a tettel.
Kegyetlen sors-fenség előtt
fejet hajt bánki tisztelettel.
Mert rend, hogy feltörő tüzét
lefogja hétköznapi hatalma,
és rend, ha bölcs alattvaló
láz nélkül jár a hivatalba.
És rend, hogy gúnyszó válaszolt,
vagy hallgatás a szenvedélyre,
s az élet „rózsa-harcain”
sötét szalagjel volt a bére.
És rend, hogy érdes szép helyett
hízogató szokat ünnepelnek,
s forró szavára biztatón
szikrázó csillagok felelnek.
S törvény és elrendeltetés
kedvet csíholni bús ivásban,
mikor a „lélek ingadoz,
mint a vándor a hófúvásban”.

Aztán sötéten elborul
s meging a nagy-törvényű sorban.
A kedve villámmal kigyúl
és forradalmat szí a borban.
Szívében pártütő erők
alkut, lemondást összedúlnak,
s echózva zúgja átkait
a bőszen lázadó Peturnak.
Mert arcán álarc volt a csend,
sors trónusán hazug a fenség,
csak egy igaz van, egy erő:
a zendülő békételesség.
Lobogni, tenni, vallani,
nagy lánggal, melynek szűk az ország:

ez volna élet, büszke cél,
nem füstbe fojtó búskomorság.
Ez volna tett: meddő magányt
viharzó szóval megtagadni,
s a bujdosó, kacér sikert
szilaj kézzel torkon ragadni.
Ó, ha a bor kioltaná
a gondot, mely agyában öröl
s kitörne egyszer vakmerőn
a törpe, rabtartó időből.
Zihálva érzi mámorát,
ahogy kéjjel kiront a mából
s csordult kupával tékozol
a halhatatlanság borából!

De lázra reggel érkezik,
hajnalt „zokog a toronyóra”.
Az ablak álom-kergető,
hideg fényt hint a lázadóra.
A mámoros dörömbölés
zuhanva roskad önmagába.
A lélek fázva öltözik
búbánat-szötte pór-ruhába.
Csak bor-tűz délibábja volt
az éjben villámló dicsőség.
A nappal munka-ritmusát
kattogja már a vén szövőszék.
A sors kemény parancs-szavát:
„Tűrj békességgel” - újra hallja.
Nem lázadó már, csak Tiborc,
a névtelenség hullt magyarja.
S beteg szívében nincs sugár
átütöni ezt a szürkeséget...

Mire derengő ég alatt
mozdult a víg aktor-csapat,
a felgyújtott fa csonkig égett.

Kék őszi nap

Nyár-mímelő, kristályos délután.
Az égi tó tengerszem-tükrű, tiszta.
Hogy futnál most egy kék szellő után
a nyár selyem-kék sátorába vissza.

De pázsitunkra suttogó, beteg
levélke zörren. Hasztalant akarnál:
a lelkedet már bú kötözte meg
s bokád finom, fehér bilincs: ökörnyál.

Ritkul a hosszú mályvasor

Ritkul a hosszú mályvasor,
az ághegyekre fecske gyúl,
fázósan megborzong a kert,
megyünk, itt marad egyedül.

A napraforgón cinke csüng,
a bokrokon vörös bogyók,
rozsdállanak lapos kövön
a kővel zúzott mogyorók.

Az erdőn sír a fásszekér,
a Hajtásvölgyben köd terem,
a lelkenek villáma nincs,
a felhő mennydörgéstelen.

A dombon ázott eb vonít,
a tölgyfalombot szél veri,
alatta fűvek lengenek,
az este germán, wertheri.

A felleg már a fákra dül,
zápor alatt sóhajt a ház,
vihar-lovon kizúg az ősz
s a völgyön végig-harsonáz.

Kék sugarak

Az anyám szeme elmúlt nyolcvanéves,
de mint a szajkó szárnya-tolla: kék.
Nézem s mögötte messze felmagaslik,
ahol laktunk, az erdős kék vidék.

Én nem tudom, hogy milyen kék a tenger,
mi hegyre mentünk, ha kék volt a nyár.
Nekünk az erdő volt a végtelenség,
nekem a szajkó volt a kékmadár.

Az évek rabló-kézzel fosztogatnak,
színek halála minden szürkület.
Rekedt szajkóim régen elrepültek,
irtás az erdő is falunk felett.

Fáradt szemem is egyre veszti fényét.
Kertek felett is szürke gőz terem,
s az októberi eső zuhogója
olyan sötét és olyan végtelen.

Ha most az égi kékség is kilobban,
a szép színekből nekem mi marad?
Nő a homály s én néha úgy marasztom
azt a fogyó, szajkó-kék sugarat.

Az út

Jöttem az erdőszél felől,
magamban, dallal, messziről.

Friss volt a rét, alig-napos,
lábam bokáig harmatos.

A sűrűség s a rejtelem
remete-csendje jött velem.

Ámultam malmon, várakon,
harangszó-hangú falvakon.

Álltam tetőkön és romon,
jártam virágon s vér-nyomon.

S kérdeztem: Kosbor, liliom,
messze van-e még a sirom?

S kérdeztem: Krisztus, szent Hitel,
mért van, hogy mégis ölni kell?

És a tetőről szállt szavam:
Az ember csúcsa merre van?

Jöttem az erdőszél felől.
Hoztam a lelkem messziről.

Utam és dalom elakadt:
sorompót értem, gyárat.

Jaj, erdő nélkül nincs titok -
A város zúg. Én hallgatok.

Nem dalolok, nem kérdezek,
csak néma, nagy gyerek leszek.

Az arcomon szelíd derű.
És a halálom egyszerű.

Az aranymosó balladája

Laktam hangos zúzók alatt,
aranykincses pataksoron,
és mindig volt aranyporom.

Mindennap megcsodált a nap,
mert látta: dúsan érkezem,
szikrázik mind a két kezem.

S egy lányt küldött a szürkület,
s szólt: Mennyi csillogó arany -
Hogy megszökítné szép hajam!

És sirtak kürt az őszi fák:
aranyporozd be bánatunk,
úgy pompásabban halhatunk.

S futárt küldött a téli nap:
Arany-nábob, ma küldj sokat,
kőd kússza már a csúcsokat.

Lány elhagyott, lomb elfagyott,
a nap nem küldött sugarat.
Kincsemből semmi sem maradt.

S tavasszal jött egy csöpp bogár:
Arany-király, egy porszemet,
megaranyozni testemet.

Aranyhalacska penderült
s kért: Vízeséses, vad helyen
elhullattam egy pikkelyem.

Sírokról jött egy sárga méh
és szólt a zümmögő zene:
A liliomnak kellene.

És hárman szóltak: Nem felelsz?
Mondd meg, hová lett annyi kincs?
És szánva mondtam: Annyi sincs.

És sírva mondtam: Semmi sincs.

Arythmia

Rossz szív... Lihegve lüktet, tétováz -
aztán megindul bénán és bomoltan.
Jaj, hallom jól a nyers ütem-hibát -
én annyi vers-ütem fölé hajoltam.

Verhetne más dalt? Jégfelhős az ég,
vihár-harangot ráz a mély feléje.
Az én tántorgó, lázas ritmusom
romló világok összetört zenéje.

Barbár verőjű Sors dobolja itt
a zorduló idők ütem-parancsát.
Ágyam mellett eszelős asszony áll:
bomlott sörényű múzsa: nyugtalanság.

A menekülő vers

A vers vagyok: riadt vers, vériszony
s perzselt világok fáklyafénye bennem.
Halálra szánva meg nem halhatok:
a torzulásból messze kell üzennem.

Ciklon-szelekben sír a föld. Riadt
jövendölők a bíbor naplementek.
A gálya kész s ha zúg az új özön,
én minden szépet önmagamba mentek.

Tudom, hogy csúcsig loccsan majd az ár.
De pusztulások hörgő éjszakáján,
tornyos vizekbe fült hegyek felett
megmentett kincsel fog lebegni gályám.

S mikor kifúlva lüktet már a vész
s nagy, villámló Kéz végigsújt az áron:
egy fényes sziklán gályám földet ér
s a Napnak minden szépségem kitárom.

Valaki sír

Sokszor, ha állok künn az emberek közt,
az összevissza-városrengetegben,
zsongó hajókon, vásárcsarnokokban,
lázás zenéjű perron-forgatagban,
lélekriasztó, nyers rivalda-fényben -
egy síró hangot hallok mostanában.

Olykor megárad, néha föld alól jön,
úgy tántorog fel, mint a vészkiáltás
a csákányokra omló tárnamélyből.
És néha úgy nyög, mint pásztorgyerek,
aki napos magasból mélybe szédült
s a szakadékban fekszik összetörten.
És néha bűg lázadva és sötéten:
bukott szabadsághős a cella-vackon.

És néha úgy sír, mint én sirtam egyszer,
temetőszélen kisgyermek-koromban,
mikor az ég kigyúlt pokolpirosra,
a szomszédunkban asztagok ropogtak,
fekete perje-hullás verte arcom
és szállt a gyepre hurcolt bútorokra,
s fáztam sötétől és kísértetektől.

És néha sír szűkölve, mint az eb,
akit gonosz gazdája künt rekesztett,
lázzal kaparja a pántos kaput,
borzongatott szőrére hull a hó
s ordaszagot szimant az éjszakában -
Ó, lélek, néha hallak mostanában!

Új középkor

Testvér, a földről szökni kezd a fény
s goromba gyolcsig vedlik itt a pompa.
Törd össze tükröd, vesd le álruhád.
nincs menedéked, csak a katakomba.

Palotáidba csóvát sújt a szél,
csillárodát egy vak villám kioltja.
Készíts kanócot, s gyűjtsd a mécs-olajt,
sötét világ a sírok kriptaboltja.

Fenn szó vakított, szikkasztott a fény -
zsoltár-fogantatók a hosszú éjek,
ős ritmusokra árnyak ringanak
és ismét aknamélyből zúg az ének.

Látóbb a lélek, mint a macskaszem
s lázas szemek közt tisztán áll az oltár.
Szódról lefoszlik minden cifraság
s szív-ezredek dobbannak, hogyha szóltál.

Sors szánt feletted, romlás tornyosul,
a végítélet részeg lába tombol.
S mint újszülött-hang, győztes-érdesen
új lélek Krisztus-hangja sír a romból.

A kor falára

Itt éltem én is. Rabkoszton, vizen.
Itt lázadoztam, itt zúzódttam össze.
Egy vak poroszló szárnyam és tüzem
e zord idő-cellába börtönözte.

De néha túl a rácsozott idón
csillagmezőket lobbantott a távol.
Szél jött és megtelt hervadó tudóm
a végtelenség fenyvesillatával.

Olyankor ráztam gúzsos szárnyamat,
kitörtem volna óriás terekre.
S ősökre néztem, gazdag és szabad,
aranyformáló régi mesterekre.

S gondoltam rá, ki jó százév után,
arcába tűz az új világ sugára.
S szent szánalommal néz majd vissza rám,
kortól kifosztott, koldus dédapára.

Rönk a Tiszán

Ravasz Lászlónak

Alföld. Rohan a gép velem.
Zöld és virágos végtelen.

Torony. Túl rajta: tóvidék.
Őrház körül arany csibék.

Most faluvég. Pár pusztasír.
Most nyáj. Mocsári gólyahír.

A sás közt karcsú gólya lép:
verőfényes Petőfi-kép.

Tört szárnyú, furcsa szélmalom.
Négy csorba házfal. Csárdarom?

Kertek közül egy ér kivág.
Barackvirág. Barackvirág.

Most: vízben álló fűzberek.
Villámló varjú-hadsereg.

A gazban ársodorta szán.
Most: - egy tutajrönk a Tiszán.

Csak nézem és a lomha test
a fényes ködben élni kezd.

Most karja támad, társa nő.
Már tíz fenyő, már száz fenyő.

A törpe síkon nő tovább,
hatalmas, büszke délibáb.

Sötéten égig fellebeg:
bozontos fenyves-rengeteg.

Az orvhalász

A hold most száll a hegyre. Még
a fűben nem járt senkise.
A szénafekvésből kiránt
az ég hajnalkék mágnese.

Némább a tolvaj nem lehet,
sem énekem, sem füttyszavam.
Az óriás lapuk között
tanútlanul lopom magam.

Mosdóvizet az ér kínál,
horogvesszőt a vadberek.
Minden gyümölcsöt ismerek,
minden vizet megízlelek.

Minden nyom itt az én nyomom,
minden hegy itt az én hegyem,
minden hal itt az én halam -
s lappangva járok. Nincs jegyem.

De tilalomban nincs erő,
a vadbogyóban nincs zamat,
nincs forrás, mely kioltaná
patakhöz űző lázamat.

Ez a hal-orzó szenvedély
lihegve meddig fut velem?
Jaj, hűthetetlen szomjuság,
altathatatlan szerelem.

Tavaszi fény

Fiatal isten: szőke fény
tüzet lobogtat érkezőben.
Ma kilopnám a két szemed
a kerepesi temetőben.

Én fénytelen verem vagyok,
az én szememben mélabú van.
Mit keressen a napsugár
fényfullasztó sötét hamuban?

Te nem gondolnál holtra ma,
benned heves dal volt az élet.
A tavasz villám-árama:
gyújtogató, piros kíséret.

E lázzal torzuló világ
nem tükröződött soha szebben.
Kacagó nők, tavaszi fák
meggyúltak a te két szemedben.

Kilopnám most a két szemed:
a tűz egy szikrát erre dobna -
s homokba fulladt holtshozed
nagyot lobogva felragyogna.

Enyedi csend

Járai Istvánnak

Enyedi csend - ma megkívántalak.

Hogy ültél kertek s százéves falak
áldott hűségben, dombok vállain -
Gyümölcsseim sárgára benned értek
s benned fakadtak friss virágaim.
Belőled jöttek a könyvtár-homályban
öreg könyvekbe bűvölt szellemek.
Szent álmodásod a torony-harang is
csak bársony ujjal érintette meg.
Ha sűrű volt, te hűtötted le vérem,
te őriztél a városvég felett,
hol a kápolnadombi sétatéren
tanyát fogtunk a vesztett ház helyett.
Vidéki voltál. Zsibbadt. Egyzenéjű.
De egy-zenédben hogy dalolt a szín,
ha - mint aranyhal kristálykút-fenéken -
mélyedben olykor megcsillant a rím.
Voltál nászinduló és dajka-dallam,

bróm békessége és halál-követ.
Apám nyolcvanhatéves ősz fejével
öledbe hullt a méhesből jövet.
S volt egy napod. Az Isten fénye késett,
sötétbe hullt a megbomlott világ.
Jaj, most is hallom rémült szívverésed,
s hallom, milyen vad-élelet sikoltasz,
amikor átdöfnek piros szuronnyal
az első ellenséges trombiták.

Ezt pesti utca-lázban énekeltem.
Füst hullt a zajba és kémény-salak.
Enyedi csend - te régi, drága, tiszta,
reád gondoltam és áldottalak.

Nyugtalanság

Csapkodszt, feketeszárnyu szél,
sorsom zenéje, nyugtalanság.
Suhogó crescendóidat
rohanásomban félve hallom.
Kiáltanék, de hasztalan:
zúgásodat túl nem kiáltom.
Este párnáig elkisérsz,
belesüvöltesz hajnalomba.
A templompadba ülsz velem,
a zoltárfénybe árnyat ejtesz.
Lázízedről ma már tudom:
a gyermeklázam is te voltál.
Előbb vadúzó szomjuság,
aztán üzöm a rengetegben.

Ki vagy, hogy ilyen véresen
sarkantyúzod sírhoz-futásom?
Prédára ajzott karvalya
bús, tolla-foszlott életemnek?
Versembe dobbant lüktető
hajszolt apáim ritmusából?
Lelkembe robbant fellege
a kénköves világviharnak?
Jaj, nem tudom, ki küld. Hagyom,
hogy sodrod hömpölygessen lelkem.
Viharos crescendóidat
rohanásomban félve hallom.
S már fáj, úgy fáj a pillanat:
egyszer megáll kengyelfutásod,
halálba fült hajrád felett
mint győztes angyal áll a csend -
s nem hallom már a hallgatásod -
ó, nyugtalanság, nyugtalanság...

Régi város integet

Tél zúg felettem. Torlasz minden útszomszomságot
s a gond portyái űznek itt a síkon.
Se vár, se domb. Se fegyver. S egy napon
a szűkülő kört mégis átszakítom.

Talán tavasz lesz, útra-lázító.
S mint a vándor, ki hívó dallamot hall,
a hátizsákot vállra szíjazom
s megindulok magamban hosszú bottal.

A pusztákon túl város int nekem,
felette fenyves-csúcsokból sötét sor.
Fekete tornyok, bástya, vont hidak,
pártázatos fal, ágyúrész. Középkor.

Csörren a hídlánc. Pántos kapu döng,
hogy bebocsát az ordas alabárdos.
Benn zsong a nép, a tornyon zene szól:
fényben tavaszt köszönt az ócska város.

A templomból az ős dísszel kilép:
a városbíró. Centumvir-kiséret.
Túl zeng a Cenk s a fényben átölel
a háromezredes mélyü élet.

Riasztott lelkem vassal vétezem,
többet nem játszom majd a csacska rímmel.
Mint aurifaber, mint argentifex
ércet formálok ötvös-öseimmel.

Éjjel sötét bástyából kémlelem
piros villámát messzi préda-tűznek.
Ott a halál jár. Perzselt földeken,
tatárhadakkal hajdúk kergetőznek.

S míg hallom: túl az óriás falon
a század zúg és zúg a Barca-róna,
belül kohótűz és erő dalol
s ölel a vár, a városom. Corona.

Mély, tompa hang

Tompul a hang,
fogynak a vallomások.
Titkom felé
mindig mélyebbre ások.
Az akna szűk,
sebesre zúzza vállam,
de ércemet
lenn meg kell, hogy találjam.
Rég hóba fúlt,
ordas erdélyi őszön
rejtette el
bennem egy ötvös-ösöm.
Tán vén leszek,
hajszálaim fehérek,
ha egy napon
arany-kútfőhöz érek.
Vér lesz pecsét
a zengő kötöreesen,
de kincsemet
körülragyogja mécssem.
S amint magam
mindig mélyebbre ásom,
tompul a hang,
de nő titok-tudásom.
A hangomon
sötét zenéjű lelkek:
gyökereim
kórusban énekelnek.
Nem hallik át
a földfeletti zajba,
rajtam kívül
talán más meg se hallja.
Én is csak úgy,
ha kripta-némaság van
s még egy tücsök
sem sír az éjszakában.

A menekülő

A szeme: két riadt madár.
Az emberszót nem bírta már.

Hang hívta, tán a tengeré,
s indult a nagysziget felé.

Bozontos volt a nagysziget,
közepén kunyhót épített.

Varázslatos tiltó-övül
három kört vont a ház körül.

Krisztus-tövisből sűrű fal:
gúny volt az első örvonal.

Magánya második körén
magas gög volt a vársövény.

A legbelső tiltó-varázs:
örvény-mélységű hallgatás.

Itt nincs idő és nincs zene,
csak a hullámok üteme.

Körön s világokon belül
világot épít, egyedül.

Jaj, a vihar

Jaj, a vihar, hideg vihar,
barbár szelek vad őszi sodra.
Jaj, a szilaj zápor-roham
özönnel zúg a terraszodra.

Jaj, a homály, ablak-homály,
útját a csepp sietve rója.
Jaj, rácsos párkányodra hull
az ampelopsis kék bogyója.

Jaj, az avar, rakott avar
a földre hajtott rózsafákon.
Jaj, a rigók, a gyász-rigók
aludtvér-szín galagonyákon.

Jaj, az utam, ázott utam,
vörös fák szegik haloványan.
Jaj, az erdélyi tölgyesek
vörös haddal jönnek utánam.

Jaj, a tüzem, beteg tüzem,
most foszlik füstje lomha köddé.
Az erdőn elveszett a nap,
jaj, nem kerül meg soha többé.

A LÁTHATATLAN ÍRÁS

EGY POHÁR BOR

Egy pohár bor

Forma van a versem
egyszerű sorában:
ötvös volt az őszám
Brassó városában.
Kalapácsolt, vésett
kohó-szikra mellett,
ezüst ampolnákat,
úrvacsora-kelyhet.
Kupák aranyércét
képpel kifaragta,
drágakövet plántált
finom foglalatba.
Boglárokba gyöngyöt,
türkizt, csudakéket,
kösöntyüket költött,
asszonyékességet.
Címert domborított
vén terem falára,
fejedelmi kannát
Bethlen asztalára.
Fújtatója dongott,
kalapácsa csengett,
varjak fellegezték
odafent a Cenket.

Öreg századába
ha most visszamennék,
míves mesteremnek
inasa ha lennék.
Mégis csal az üllő,
mindig csalt a forma,
tiszteltem a strófát,
mintha érce volna.
Míves műhelyemben
kohótüzet raktam,
salaktól az ércét
tűzzel tisztogattam.
Piros parazsamból
üllőlapra tettem,
ötvös-kalapáccsal
kelyhet készítettem.

Szabad kék időkben
hegy-vándora voltam.
Erdélyi nagy erdőt
végigbarangoltam.
Tájak jószagával
tele lett a lelkem,
napos Maros-mentén
sokszor szüreteltem.
Mustját derítettem,
színborát kivártam,
nemesebbet szűrni
századokba jártam.
Elsodort a sorsom,
addig kalandoztam.
Poharat is, bort is,
magammal elhoztam.
Állok poharammal
fájó magyar földön,
s hegyeim borával
telistele töltöm.

Telistele töltöm.

Biztató vers magányosságtól irtózó léleknek

Tudom, hogy hull a nap,
örömök szállanak,
kedves fők hullanak,
sírdombok mállanak.
Egy-egy kéz, drága kéz,
mindegyre elereszt,
mindennap vereség,
mindennap új kereszt.
Szem mögött, szó mögött
gondárnyék feketül.
És mégis: ne remegj -
nem maradsz egyedül.

Ködödben csillag ég,
gondodból fény terem:
vers-lelkek lengenek
nyomodban ezeren.
Zászlós és halk csapat,
elszánt és bús-szelíd
vers-lelkek, viharos
vad korban tetteid.

S szűkülő kör mögött,
halkuló ház körül,
mélyülő bú felett
hűség áll örödl.
Jó lelkek, anyian,
árva és elesők,
szépséget szomjazók,
kútfődet keresők.
Szédülni nem szabad,
zuhannod nem lehet:
szirten is rózsaaág
vigyázza lelkedet.

Tudom, hogy két kezem
nem part és nem erő:
maholnap aszu ág,
szélvert és remegő.
Mentésre ingatag,
tartásnak nem elég -
síkon át, hegyen át
kinyújtom tefeléd.

Örömök szállanak,
kedves fők hullanak,
vén sírok mállanak,
estébe hull a nap.
Szem mögött, szó mögött
gondárnyék feketül.
És mégis - ne remegj:
lélek van teveled,
nem maradsz egyedül.

A zarándok

Kőrösi Csoma Sándor emlékének

1

Én láttam őt a városvég felett
indulni könnyű bottal, egymagában.
Ott ültem fenn az erdőszéli domb
galagonyavirágos oldalában.

A templomcsillag búcsúztatta még,
aztán a fényben nőtt a tér naponta.
Tekintetem büszkén utána nyúlt,
amerre őt a fajta vágya vonta.

Néztem, komor hegyeknek hogy feszül,
s hervadt pusztákról hogy lép át a hóba.

Nyugati ködben messze elmaradt
a nagy lázakba zsibbadt Európa.

S még mindig ment és óriásra nőtt:
égő zarándok, vakmerő apostol.
Míg elnyelte a magasság s a csend:
Himalája, a roppant kőkolostor.

2

Én láttam őt, amikor útra ment,
s láttam a dardzsilingi szalmaágyon.
Nagy, látomásos szemmel hogy futott
hazafelé az irtó pusztaságon.

Zengő szelekben, vad vizek felett
lihegve lábalt mindig új oromra.
Számum ragadta: forró szomjúság,
míg rálelt városára. Városomra.

Tűzzel kivert száján a régi szó,
a visszahívó föld zenéje égett.
Ó, idegenül hallgatók hogyan
érthették volna ezt a lázbeszédet?

Késő dicsőség szent révületét,
s a mámortalan, tompa szót: Hiába...
Az óriást, aki lobogva hullt
a felséges magyar tragédiába.

Denevér - foly a vér

Első fiam első rímére

Enyeden van egy kicsi út,
éjjel csavargó s róka járja.
Juhar-során már nem megyünk
az erdők epres laposára.

A Holt-Marosba nem megyünk
kecskebékás tavaszi érre -
s a padhoz, ahol „foly a vér”
volt első rím a „denevér”-re.

Kézenfogó kicsi kezéd
s a kicsi út vörös keresztje
hogy elmaradt - Szédülten állsz,
világ szelében lengedezve.

Látod, maholnap vén leszek,
lassan félszázra nő az évem,
és százesztendős holt apám
enyedi föld rengeti mélyen.

S mégis, ha szűk alvás után
hideg lengéssel jó a hajnal,
s parkunkba zirrenő rigók
szállanak le fekete rajjal,

mennék apámmal, riadót
ver a szívem s útnak eredne
szajkó-rikoltásos, hűvös,
babonás székely rengetegbe.

Hol a keze? Hol a kezed?
Holdfény villan a denevéren.
Hallgat a zirrenő madár.
És foly a vér. Úgy foly a vérem.

A láthatatlan írás

Hull künn a köd
s a színeket kioltja.
Csak egy marad:
a kúpos erdő kék-fekete foltja.
Ülök magam
tompán a téli ködben,
s zord vonalad
az erdön túl ma is szemembe döbben.
Most messze vagy:
különös, más planéta.
Vallok neked,
mint régi és divatja-múlt poéta.
Az erdön túl,
valaha így neveztek -
A köd mögött
akkor is így idéztek és kerestek?
Én a neved
mindig halkabban ejtem,
elhallgatom
s tán nemsokára tengerszembe rejtem.
Pedig tudom:
te vagy a Hang, a Hívás,
szívó Delej
s szemembe sajtó Láthatatlan Írás.
Elhullhatok,
eltép a hűtelenség:
homlokodon

egy fényzilánkkal sem csorbul a fenség.
Te megmaradsz:
morajos szikla-ország,
történelem,
lelkemen-túli, zord kívülvalóság.

S mégis: velem
egy-test vagy, mint a titkom.
Nincs messzeség,
nincs vád, mely életemtől elszakítson.
Más benned él,
foghat, taposhat, únhat.
Kút vagy nekem
s vágyat buzogtatsz, fogyhatatlan újat.
Patakjaid
bennem el nem apadnak,
mélységeid
mélységeimben kinccsel felfakadnak.
Vadméheid
a rétemen toroznak,
havasaid
nárciszaim csokrában illatoznak.
Ösvényeid
a két talpamban élnek,
harangjaid
hajnal körül a tornyomban zenélnek.
Fellegeid
az én tetőmre szállnak,
viharaid
az én barlangjaimban orgonálnak.

S ha hallgatok,
nem tudom: ritka csendem
bennem van-é,
vagy künn, a benned alvó rengetegben?
S a nagy moraj,
nem tudom, hegycsuszamlás?
Fellegrabaj?
Fadöntés? Lélekomlás?

Őszi muzsika

Galonya felett most a szél
az erdő lelkét rázza-rázza.
Suhogásában megremeg
a vadászház borona-váza.

Aranypénzét a megrohant,
riadó bükk jajgatva szórja.
A csapkodott, habos patak
piros levelek úsztatója.

Hisztériás harkály sikolt -
Jaj, ha a nyárba visszaszállna...
Az üszkös csonkfenyők között
a szélcsapástól hull a málna.

A dorongúton a vihar
eszélős pásztorlányt daloltat.
A szomszéd málnavész körül
bozontos medve szimatolgat.

Egyszer a sors odasodor.
Valami vár, talán a végem.
A békesség, borona-ház,
patakparti remeteségem.

A könyveket elhullatom,
egy lesz velem, Antigoné tán.
Írt szépségből csak ő marad
a havasi külön planétán.

A napjaim vasárnapok,
magam a lázas, régi gyermek.
A bükkökön nyestet lesek
s örülök mohának s epernek.

Ha vendég jön, vendégeim
pásztorgyerek s esztana-lánya.
Rétemnek sok virága lesz,
nekem csak egy: a genciána.

Ritkul a csokra s elmarad,
síró madár a házra röppen.
Kék-szajkótollas kalapom
megvizesül az őszi ködben.

Hülő ködökből hó ered,
kék hóteteje lesz a háznak.
Csereklye-tűz. A farkasok
az Istenszéken orgonáznak.

A csavargó a halálra gondol

Uram, a tél bevert a templomodba.
Álltam vaspántos portádon belül
s ámulva néztem botra-font kezemre
sugárban omló fényességedet.
Térdelt a nép, én álltam egyedül,
úgy hallgattam, amit beszélt papod:
„Ez világot szívedben megutáljad
és úgy menj ki belőle meztelen -”

Uram, te ezt így nem akarhatod.

Tudom, hogy földed nagy területéből
egyetlen barlangod jutott nekem,
s megreng az is, ha viharod zenéje
végigrobajlik fenn a tölgyeken.
De ha tavaszod jó, enyém az erdő,
és jó hozzám az erdő: ennem ad,
rigószavaddal kelt a kora-reggel
s odvamba surran este sünfiad.
Gazdám, a nyár, az ősszel hullt levéllel
új őszig minden gondot eltemet:
meztél járj harmatos meződet
s verőfényed fűrészt mellem.
S ha kóborolni küld a nyugtalanság
s nótázva fut mellettem patakod,
kurjantással köszöntöm kék lakásod,
s füttyörészem s Uram, te hallgatod.
Zöld asztalomon vadgyümölcs az étel,
otthon-kínáló tűz nem int felém,
de mondd, volt-e valaha szép világod
valakié úgy, ahogy az enyém?

Ha menni kell, vállamról rongy-ruhám
egy rándítással elhullathatom,
saruim szíja sem marad velem.
Uram, utálni nem tudom világod,
de indulhatok, amikor kívánod,
igéd szerint: egészen meztelen.

Most szólj, rigó

Az a rigódal érdekel ma engem,
mely fenn a nyírfán, fiatal meréssel,
megszólal künn a hajnalszürkületben
halk indulással és emelkedéssel.
A fuvolása régi ismerősöm,
láttam tavasszal s láttam súlyos őszön,

és láttam hóhullásban, hogyha gyomra
szemet keresni üzte ablakomra.
Viharos hócsapásra, szélverésre
csak néha moccant fájó zirrenése.
Ott állt sötéten, hősi egymagában,
fekete szén a fényes zuzmarában,
úgy nézett rám egy karnyújtásra tőlem,
hogy hazavágyó dal buggyant belőlem.
De ő csak hallgatott. Mint néma, bátor,
ragyogó és fekete inspirátor.

Most szólj, rigó. Hófoltok halni készek,
nyírfák körül szellő-szüzek cicéznek,
mogyoróbokrok aranyat szitálnak,
ötszáz leány kacag a napsugárnak.
Most szólj, rigó. Faormon, póznacsúcson,
hangod dagadjon és lobogva gyújtson,
gyökerekig fusson tüze a fákon,
gyújtsa fel gyúlhatatlan némaságom,
avaromnak vessen szikrát alája,
legyek a tavasz piros lármafája,
riassza fel dalaid áradása
rabdalaimat zengő lázadásra.
Torkod remegve és ujjongva sírja,
hogy líra - líra - líra - líra - líra!

Veletek vándorolgotok

Tavaszy Sándornak

Mentek. Üzen az óriás,
az izmos hegyvidék.
Közöttem és közöttetek:
riasztó messziség.

S mégis, ha kék vasárnapot
derít az égburok,
hangos turista-csapatok,
veletek indulok.

Suhogó lábamról a föld
megismer: Erre jársz?
Veletek kóborolgotok,
mint titkos útitárs.

Veletek vándorolgotok
kőkörcsin-réteken.
Éneketekbe belezúg
szabadság-éneke.

Veletek eszteniák körül
fenyőágyat vetek,
tűzet vigyázok s csillagot
veletek, veletek.

Pihenve is botot szorít
két nyugtalan kezem:
már menni, menni kellene,
utakra éhezem.

Hajnali széllel riadó
erdei csapatok,
van-e még új cél, új tető?
én meg nem lankadok.

Titeket csorgó csillapít,
én mindig szomjazom.
Csak inni, inni - nem tudom,
lesz-e még tavaszom.

Maholnap zuzmarás az út,
virág sincs, vén vagyok.
S veletek, mindig veletek,
csak vándorolgotok.

Beszélgetés a földdel

*„Dacia dat tumulum...” Erdély adja a sírt.
- Szenci Molnár Albert halálára írt epigrammából*

Ó föld - földem, amelyre most a szélben
piros levél hull s hűs eső csorog,
ó part, amelyre szomjan visszatértek
világcsodákkal élő vándorok,
lehullt anyakéz helyett anyakézzel
a csendesítő ágyat te vetted,
szólsz és megindul intó esti szódra
sok főlehajtó kedves gyermeked.
Dacia dat tumulum.

Ti rokon-testek, kedvesek, barátok,
te engedelmes lábú hosszú sor,
hol a művész, ki márványkőbe vésse
ezt a múltást - az óriás Aux morts?
Peregve tűntök szédítő ködében,
s egyetlen csuklót meg nem foghatok.
Hiába sírnám: Suhogó haláltánc,
halálba-indulók, megálljatok.

Ó, láttam hullni drága eszmetársam,
aki árnyékba - árnyék - itt suhant,
a verejték-áztatta pesti ágyról
hogy húzta őt a házsongárdi hant.
Ó föld: Cenkalja, Órhegy, templom-árnyék,
sok karthauzi-szegfűs cinterem,
van-e rögöd, mely nem halállal áldott
s van-e köved, amely delejtelen?

Amit te adtál, mind tiéd az élet,
s tudom, az is tiéd, ki elhagyott,
te szólsz s megindítod a messzeségből
s lesz hűtlen nyugtalanból hű halott.
Ó, sokasodó testek altatója,
a súlyukkal a súlyod egyre nő,
s egyszer szívem tövéig ér a vonzás,
erdélyi föld, erdélyi temető.
Dacia dat tumulum.

Rohan a kő

Ki rémített meg, életem?
Ki lódított meg úgy, hogy annyi
iram-fogó hágó után
ilyen szédülten tudsz rohanni?

Futsz, mint a sziklakő, melyet
tavak felett, köves tetőkön
kamaszkedvünk elindított
mélységre dőlt vadlegelőkön.
Hajrá! tompán kondult a gyp
a súlyos léptű indulástól.
Indul a kő! Hahó, vigyázz:
szökj el előle, kicsi pásztor.
Szökj el, virág. - Vakon tiport
kosborokon, bábakalácson,
aztán magasra megszökött
egy áfonyás vakondturáson.
Aranytüzes gyík földbe bú,
hószín csiperkék meglapulnak.
Fogoly riad, s hogy nevetem
rémületét a hosszú nyúlnak.
Hajrá, be gyönyörű roham!
Freccsenve most társkőbe csattan.
De már süvöltve bűg tovább,
zengeti bűgását a katlan.
Reccsen a gally, ahogy beront
virágesős galagonyásba.
A ciher felett óriás

félkereket vet rohanása.
A mélység kösziklás falán
kirobban még fekete körben.
Vad loccsanása csúcsig ér
és eltűnik a tört tükörben.

Ki lódított meg, életem?
S kinek lehet mámor, hogy annyi
lihegtető hágóm után
a mély felé így tudsz zuhanni?

Pisztrángok kara

Benkő Gyulának

Erőnkét lassú víz apasztja,
heves fény s emberszó zavar.
Rég volt, mikor a sík folyóig
lesodort a vak zivatar.

Szakadó felhők záporától
árrá dagadt a patak-ér,
s az áradástól meg nem őrzött
sem kőodú, sem part-gyökér.

Azóta úszunk, folyton úszunk
a vízzel szembe, cél iránt,
utunkat malmok torlaszolják,
a zuhogó súly visszaránt.

Halászsas-árnyék hull a vízre,
ravasz törrel kísért a gát.
Búvóhelyen töltjük a nappalt
s megvárjuk a hús éjszakát.

Azóta minden éjjel úszunk:
futunk a tikkadás elől,
havasra fel, hol mély az erdő
s forrás-ízű a patak-öl.

Fehérmelles vízirigó ül
habos kövön s fürgén neszez.
A martok tajtékos vizébe
finom fenyőtű permetez.

A foltos, ritka napsütésben
zölden ragyog a fák moha,
s ha szél mozdul, kövünkre perdül
a málna és az áfonya.

Futunk, futunk a látomással,
súlyos habot hasít a szánk.
Riadozunk az óceántól,
az ér, az ér a mi hazánk.

Vihar ijeszt, kígyó riasztgat,
meredek útunk nehezül.
S szivárványos testünk az éjben
végső iramra megfeszül.

S mire kipirkad fenn a hajnal
s vörös fény gyúl a fenyvesen,
az érhez zúgón, szirten által
megérkezünk győzelmesen.

Királyasszony kertje

Visegrád, 1938

Megálltam itt a nyugtalan világban
és vándor-párom, erre hoztalak.
Megállítottak a patakos erdők,
a vércsés sziklák és a várfalak.

Megkötözött a kép: a víz világa,
szálló hajó a torlódó vízen,
hősi tető, hol vadvirágcsokorból
harcos középkor és múlás üzen.

A királyasszony kertje... így nevezted.
A campanula nagyharanggal int,
magasra nő a kosbor, sose láttam
ilyen dús ibolyát és kankalint.

Tudod a jelt? A vén kaputoronyban
kibukkannak reá az őrszemek,
s királykisasszonyok a gesztenyésben
különös bókkal táncot lejtének.

Karolj karomba, kedves, és ne rezzenj,
mikor az árnyék nagyra nő lilán
s a néma úton szembejön sötéten
szakállas arcú Zách Felicián.

Suhogó múlt és lélek itt az erdő,
bolyongóit már régen ismerem.
Ha vándorolgotok a csalfa csendben,
az Áruló is sokszor jön velem.

Nézd, ott lakott. Onnan nézett a vízre
s töprenkedett a véres hőskoron.
Amikor már nem volt egy hű vitéze,
bástyája lett a várhegy és a rom.

Zúgott a vádak fegyveres haragja,
ő néma úr volt és fegyvertelen.
Kemény hátát a kőnek megvetette:
Támadj, világ, támadj, történelem.

És hallgatásban csendet ért a lelke
zaj és dicsőség, vér s vizsály után.
S csak nézte: évek s hullámok szaladnak
az áradó és lankadó Dunán.

A sziget népe emlékszik reá még,
még látják fényes aggastyán-fejét,
vén szálfá-testét, úgy, ahogy leírják,
akik kapálták még a szöllejét...

És most, a vesztett hegyvilág után, lásd,
reánk vár itt a völgy és fenn a rom.
Jöjj s mondd utánam halk asszony-szavaddal:
Jó itt nekünk az áruló-soron.

jó itt az edző, nyugtató magasság,
a síkon lengeteg az életem.
Mindig hegy volt hazám és most a hátam
a sűrű multú hegynek megvetem.

Jöjj fel velem. Nézz hű szemmel keletre,
s fogóddz a hegybe, hogy most élni merj
s a zord szelekkel támadó időknek
bátor szívvel, de békésen felelj.

Figyeld a Dunán elfutó hajókat
és valld: az óra gyorsan illan el.
De amíg élsz, a múlt, a dal s az erdő
és az örök vágy emberré emel.

HOL JÁRT A DAL?

Bibliásan

A kígyó felsiklott a sziklán,
eltűnt, a rom rejtette el.
A kígyó felsiklott a sziklán
és nem maradt utána jel.

A pizstráng megvillant a habban,
hullt lepke küzdött a habon.
A pizstráng megvillant a habban
és nem maradt utána nyom.

A sólyom átnyilalt a kéken
és néha villant, mint a hal.
A sólyom átnyilalt a kéken
s mögötte nem maradt vonal.

Én nem vagyok se hal, se kígyó,
az eget úszva nem szelem.
Én nem vagyok se hal, se sólyom -
És nem marad jelem.

Így kellett volna

Így kellett volna: meg-megállni,
virágaidat megcsodálni.

Kezed többször kezembe fogni,
mosolygásodra mosolyogni.

Súlytalan szívvel útrakelni,
erdőn madarakat figyelni.

Patakos réteken derülni,
sárkányok útját kikerülni.

A vadméhekkal kóborolni,
s dalolni, mindig csak dalolni...

Jaj, örömet ritkán fogantam,
ágyásaidon átrohantam.

Életednek vihara voltam,
íriszeidet eltiportam.

Játékaidat összetörtem,
dal-csecsemőimet megöltem.

Fekete gondok közt tanyáztam,
feltört kezemmel kútat ástam.

A sárkányokkal viaskodtam,
királylányig sosem jutottam.

Ha roskadoztam, vizet adtál,
szelídségeddel megittattál.

S ha te sem tudtál csendet adni,
a fényességes nagykapun
sötéten fogok átrohanni.

A sötétség verse

Görög tárgyú színpadi játékból

A ködből lettem, köd vagyok,
párás nyomomban éj terem.
A lábamról harmat pereg:
most jöttem át a tengeren.
Hullám fején a fény kihúnyt,
kihúnyt a fény a part felett.
Ajtó elé a lány kiáll
és halkán mondja: Este lett.
Az emlő nedves bimbaját
gyerekszájából kifordítom.
Hétszer jövök s hétszer lehull
asszonytestről a gyöles chiton.
A hullámok sós illatát
szikkadt virágra lehelem.
A lány kibontja dús haját
és halkán mondja: Szerelem.
Az erdőn kentaur csörtet át
a fénytelen csapásokon.
Vad-rémítő juhásztüzet
himbál a szél a hegyfokon.
Hétszer jövök s fénnel telik
a csorba hold arany fele.
Hétszer jövök s a lassú vér
meleg zenével lesz tele.
Csendemre csillagfény alatt
megáll a lázas harcütem.
A spártait s az athenit
én hellénekké békitem.
Az égi réten szendereg

Ares, a véres mámorú.
Meleg tűzhelyről álmodik
az irtó testvérháború.
A csendből lettem, csend vagyok,
tetők felett, vizek terén.
Vagyok a nagy, sötét kerék
a végtelenség szekerén.
Már gördülök. Bilincseim
a pillákról eloldozom.
A vadrétek virágszagát
a tengerekre hordozom.

Kálvin,1535

Aetatis suae 26

Ott ül a tornyos, vén Basileában,
fiatalon, a zord idők fokán.
Helvét magasság ég a messzeségben
s a kor viharsugára homlokán.

Páris felől piros máglyák lobognak,
jajgatva sír egy messzi, tompa kar.
Ádám esendő, átkozott fájában
lázad a bűn és zúg a zűrzavar.

Vergődve látja lázmeleg szemével,
igazság annyi hőse hogy zuhan.
S kitör a jajszó nyugtalan szivéből:
Meddig a próba, meddig még, Uram?

A vörös Münster várja már Erasmust,
az ősz, ki hullva is világtudás.
De Pál apostol óriás alakja
fölébe nő, mint égő látomás.

S feleletül mögötte felmagaslik
a vérestestű embernek-fia:
fény hull sebéből és a fény zenéje:
Egyedül Istené a glória.

S két szót kiált a bibliás magasság,
hogy megkondul belé a végtelen:
Eleve-elrendeltetés az egyik,
s megváltó arcú társa: kegyelem.

S megered tolla lázas éjszakákon,
és növekedve ír és írva nő.
Amit leír, a századokba csendül,
sors lesz belőle, szellem és erő.

Acélos új rend, győzelmes tanítás,
világformáló s mégis ősi szó.
S teremtve hull a szomjazó szivekbe:
Igaz tudomány. Institutio.

Észak felé

Versem, repülj fel és krugass,
ősz van ma, darvas, vadludas.

Rekedt a hang, szél fut vele,
messzire indulók jele.

Nem dél a cél, más itt a rend:
Balassa is északra ment.

S a bomlott tengerész-titán,
hősöm: Hatteras kapitány.

Szakadjon fék, hulljon le súly,
szabadulj, lelkem, szabadulj.

Hol hó-országot ér az út,
hullass el minden mélabút.

Maradjon messze északon:
fekete toll fehér havon.

S ha a tavasz majd visszaküld,
úgy szólj, mint a tavaszi kürt.

Kicsi leány majd kiszalad,
felnéz, meglát a kék alatt.

Körül rigói zengenek,
s rügy, rügy, rügy fakad, rengeteg.

Skót hangulat

Köd a vízen, köd a határban,
folyó, fehér köd, északi.
Tejével a zsibbadt mezőket
hogyan elaltatta valaki.

A part feketeszikla-lábán
a hullám rejtetten csobog.
A vizes gyepen szundikálnak
az ázott, összebújt juhok.

Különös lehet itt az álom,
sóhajtoznak, sírnak a fák.
Kísértetes kastély-zugokban
alusznak a vén balladák.

A tengeren szellemhajóvá
nő a sötét halász-ladik.
Patrick Spens úr a vízfenéken
kisasszonyokról álmodik.

A sirály szédülten kóvályog
s a szürkeségbe hull vakon.
Szédülök én is. Álmodom tán,
hogyan itt járok most északon.

S Szentandrásnál, mint alvajáró,
kit hold helyett a köd kísér,
jön a gyönyörű skót királynő:
a galamb-nyaka csupa vér.

Lassú szárnyon

Uram, a két szárnyam nehéz,
hozzád emelkedni ma nem mer.
Ne bilincselj meg és ne bánts
nagy súlyoddal, a félelemmel.

Te nagy völgyedben ne legyek
énekre béna, hitre gyáva.
Úgy kapaszkodjam, Kéz, beléd,
mint kicsi koromban anyámba.

Hívott erőseid dalos
lakomáján mindig ne késsem.
Kapudtól ne térítsen el
utat veszítő szédülésem.

Viharszeles mélyed felett
meredekedet bizva járjam,
sziklafalon hajnalmadár,
örömpiros legyen a szárnyam.

És hogyha mégis hullanék
sugaradban vagy sűrű hóban,
sohasem látott arcodat
láthassam egyszer, zuhanóban.

Hívogat a szél

A Rózsadombról fú a szél,
levelet űz és felleget.
- Gyere ki, vándor cimborám,
csatangolunk a fák során.
- A gond nem enged. Nem lehet.

Tetőn a zápor megsuhog:
- Szeretőm voltál, ne tagadd.
Meleg-muzsikás éjjelen
sokat ölelkeztél velem.
- Ne hívj. Nincs időm. Nem szabad.

A villám felleget hasít
s dörren a csúcson: - Tűz vagyok.
Csúcs-kereső rokon-tüzem,
velem a szabadság üzen.
Hajrá a csúcsra! - Hamvadok.

...Majd alszom perjefű alatt.
Idő nem űz és gond nem él.
És nem történik semmi sem.
Fény gyúl. Eső hull. Zúg a szél.

Valaki jön

Jön, jön. Kalapján tarka lomb,
eső a lombokon.
A néma kőbányák felett
jön már a nagy rokon.

Fütyétől megrezdül a bükk,
koppanva hull a makk.
Ködben sirató asszonyok:
vércsék sikoltanak.

Finom, ezüstös drótyait
feszíti már a pók.
Cincognak cinkével vegyest
a karcsú őszapók.

Recsegve ég a kerti tűz,
cihert emészt a láng,
pityegve sír a tengelic,
hintázza kék katáng.

Két lankadó vállad köré
ma bú-köpenyt keríts,
a rétre menj, rumlánggal ég
az őszi kikerics.

Ne félj, ha holtjaid szava
füledbe tévedez,
ösvényen ballag a halál
és este, este lesz.

Elhallgatás

Hagyd abba már. A furulyán
csorbulva áll a szád.
Nincs is, akinek sorsodat
dalolva vallanád.

Kihűlt a látó révület,
kimúlt költő-korod.
Minek a kedv-eröltetés,
ha nincsen mámorod?

Némítsd el azt a búdat is,
mely benned rejtve sír.
Maholnap Hamlet sem leszel,
csak dúlt és árva Lear.

A halál, nagy borzongatód,
sivár és fekete.
Babonás kék homálya nincs,
már nincs költészete.

Ha már többé nem úgy dalolsz,
mint lírikus rigók,
hallgass el és hullj sírba, mint
a néma milliók.

Félelem nélkül

Én Istenem, mi lett velem:
nincs bennem többé félelem.

Szólítgatom, de nem felel, -
Istenem, hol vesztettem el?

Mert megvolt bennem, meg, nagyon.
Ő volt riasztó nagy bajom.

Szorítottam anyám kezét,
ha hallgattam a rémmesét.

Estefelé a temető
nyugtalan volt s remegtető.

Ha hívtak felleges hegyek,
rémmel kísért a rengeteg.

Párisban is, fiatalon,
gyötört halálos izgalom.

Ó, férfi-kedv, hős mámorú -
Elszántságom be szomorú.

Különös jární egyedül,
sírni is félelmetlenül.

Meglátni józan éjeken:
az élet volt a félelem.

S ahogy erőt apadva vesz,
a félelem is veszni kezd.

S ha a halál szót vált velem,
felelni rezzenéstelen.

A névtelen fogoly

Erdődbe csalt a ritka nap
s a hótlan téli táj.
Málló falaid kőporát
taposom most, király.

De régi felség, megbocsáss
és feddő szót ne szólj:
ma nem te érdekel, hanem
a névtelen fogoly.

A barna rab, ki harcokon
hiába volt vitéz:
kopjátlan, íjatlan kezét
kirágta szikla, mész.

Ki míg hangos parancsolók
rakattak új falat,
görnyedve és lihegve járt
a ciklops-súly alatt.

Feje felett naponta nőtt
a roppant tornyu vár.
Megizzadt izmán ragyogott
a déli napsugár.

S ha néha őrizetlen állt,
elnézett messzire.
Azután új kőért hajolt
és fájt barbár szíve.

Hol járt a dal?

Hol járt a dal - mit kérditek?
Kutak titkát ki fejtí meg?

A dalnak is titok marad,
miért dagad, miért apad.

Hányszor van úgy, hogy mélyre ás,
s ti azt mondjátok: hallgatás.

És mondjátok: meghalt, pedig
csak barlangokba rejtezik.

Mélyen muzsikál odalenn,
de zenéje szövegtelen.

Én ismertem némát, nagyot,
ki Nessus-ingben „hallgatott”.

Hol járt a dal? Könnytől vakon
sötéten ült a sírokon.

Delejes örvényekbe szállt
és sorsot látott és halált.

És villámfényben látta lenn
a szépség testét meztelen.

Az Isten titkát leste meg,
ha újra szól, azért remeg.

De nem vall róla szó soha,
csak a különös mosolya.

FEKETE KŐ

Fekete kő

Hullt, hullt a föld és hullt, hullt a csokor.
Földzuhatagból felcsapott a por.

Nem elég mélyek itt a sírhelyek.
Én így temetlek: elmerítelek.

Búmat fekete kőnek rádkötöm
és lebocsátlak, át a nagy ködön.

Lelkem ködén, míg tested mélyet ér.
Ott fogsz aludni. Homlokod fehér.

A szádon megszébbítő mélabú.
Nyolcvankét éves tündér, őszhajú.

Mély temető lesz, csenddel gyógyító,
balzsamozó víz, új Szentanna-tó.

Leszálok hozzád engedelmesen
s eldédelgetlek, mint ahogy sosem.

Megint ketten leszünk, ketten csupán,
mint rég, falun, sok téli délután.

Megköszönöm a könnyet és tejet,
egyetlent féltő sok félelmedet.

Megköszönöm a nótát és mesét,
az élet babonás költészetét.

Csukott szemedbe már megmondhatom
egyszerű szóval: Jó voltál nagyon.

S ha néha újra láz jön, új vihar,
s nagy éji nyugtalanság felkavar,

egy mély hullámmal tested felvetem
s a csillagoknak meglebegtetem.

Két út

Októberi tarka fák közt
hegyvidéken vitt az utam
s áldott testű ifjú asszony
lassan szembe jött velem.
Jött a völgy felől pihegve,
arca meggyulladt a szélben.

Így vitt engem is, mesélte,
hegy felé az én anyám.
Vitt a hűlő postaréten
szívdobogva nagyanyámhoz
(régii tornyú városvégen
házikóban éldegélt,
télre gondolt, téli fára,
unokára és halálra
s várva-várta jöttömet).
Útra súlyos testű voltam,
neki mégis könnyű voltam,
mert örömmel hordozott.
Vitt az őszben nagyanyámhoz,
hegyre-forradt házikóba,
míg november meghozott.

Istenem, be furcsa most így:
völgy felé a tarka fák közt
holt anyámat én viszem.
Viszem őszben és havakban,
viszem halkán és titokban:
őt se lássa senki sem.

Istenem, be kicsi test volt,
súly alig volt két karomnak,
s most mint vén, zuhant harangnak,
mélybehúzó súlya van.
Jött a hóhozó november,
ő világra hozta testem,
én megszülni nem fogom.
Harangsúlyú kicsi testét
hordozom, csak hordozom.

A kertbe ment

Uram, én nem tudom, milyen a kerted,
a virágosod és a pázsitod.
Én nem tudom, virágok ültetését
ágyásaidban hogy igazítod.

Csak azt tudom, hogy kendőjét levette
júniusi vasárnap hajnalán,
beteg lábával és beteg szívével
bánatosan kertedbe ment anyám.

Uram, tele volt immár félelemmel,
sokszor riasztó árnyék lepte meg,
de szigony-eres, érdes két kezével
még gyomlálgatta volna kertemet.

A kicsi teste csupa nyugtalanság,
s most elgondolni nem tudom, hogy ül.
Virágosodban könyörülj meg rajta,
hogy szegény ne szenvedjen tétlenül.

Mezőiden ne csak virágmagot vess,
virágaid közé vegyíts gyomot,
hogy anyám keze gyomlálhassa kerted:
asphodelosod és liliomod.

Együtt az erdőn

Most ismét együtt mennek át az erdőn,
halk már a lábuk, nem roppant galyat.
Elöl tízéves kicsi lány, utána
mythologikus nagyanyám halad.

Különös szárnyak rebbennek a fákon,
lenn bársonyhátú, barna gomba vár.
Fény gyúl a gyermek encián-szemében:
Ismerlek, gomba, ismerlek, madár.

Szivárványos gyík futkároz nyomukban
s aranyló, óriási rézfutók.
Fekete tyúkot lelnek hangyabolyban,
babona-értők és titok-tudók.

Ahogy haladnak csillagos mohában,
nagy odvas szemmel bámulnak a fák.
Tisztáson a dongós harangvirágok,
mint a halálharangok, akkorák.

Most lejtnek. A lejtőn túl: ködös rét,
bokros homályban fénytelen patak.
Merülnek már és gombával, virággal
a réti ködbe beleomlanak.

Aranykapu

Én is játsztam, énekeltem ezelőtt sok évvel,
sok kis rézcsengettyű-hangú falu-gyermekével.
Kerti gyepen, temetőben, láncba-fogva játsztam
- temetővel szemben laktunk, faluvégi házban -,
csilingelt a temetőkert, csilingelt a kertünk,
dolgos anyám csak hallgatta, ahogy énekeltünk,
ahogy a sok rézcsengettyű dalosan szavalta:
Nyitva van az - aranykapu - menjetek be - rajta.

Aranykaput dolgos anyám gyermekül se látott,
mindig sűrű fellegen át látta a világot.
Csak a sors villáma lobbant hangos csattanással,
csak a gond kapui nyíltak vascsikordulással.
Néha mégis szelídebb fény villant meg az álmán,
hitte, hogy a ködökön túl aranykapu vár rám,
s gond-kapuit meseszóval, dalokkal takarta:
Nyitva van az - aranykapu - menjetek be - rajta.

Most a dombon, Rózsadombon, aranykapu nyílik,
aranykapu ragyogása ellátszik a sírig.
Szól a dal is, fénytelen és különös a dallam,
egyetlenegy hang dalolja, mégis ide hallom.
Föld alól szól - aki mondja, elszáradt az ajka:
Nyitva van az - aranykapu - menjetek be - rajta.

A halott

S a nagy zene tovább szól hangja nélkül,
hervadt szájából megszökött a vér.
De szeme él s mindig mélyebbre kékül,
mikor a messzeségből visszatér.

Ahol búsan s magában jár, a tájék
ugy-e kék táj, a vizek kék tavak?
Fölöttük a halk fényben jégmadárcék,
nagy fecskefarkú lepkék szállanak.

S a rét, ahol megáll múltját keresve,
ezer-virágú genciána-rét?
S ha árnyékával rálebeg az este,
nem fekete az árnyék: kéksötét.

Így jár-kelet kék határból kék határba,
s míg átjön tó-partján és réteken,
a kékséget két nagy szemébe zárja,
rámnéz és ideadja mind nekem.

Kalács, keddi kalács

Már szombat este megsütötte
anyám. És reggel már adott.
Az aranya besugarazta
a harangos vasárnapot.

Vasárnap estig nem fogyott el,
fénye áthullt az ünnepen.
Még hétfőn is jutott belőle.
És kedden is. De csak nekem.

Ma sem tudom, hol rejtegette,
melyik fiókból jött elő,
de olyan áldott volt az íze,
olyan hétköznapi-szentelő.

Az asztalkendőből kibukkant
szép sárga fénnel: Itt vagyok.
Nagy árnyékok, fekete gondok,
még várjatok, maradjatok.

Igénytelen polgár-kalács volt,
olyan egyszerű, mint falum.
És mégis úgy megnőtt azóta,
mint úrvacsora-szimbolum.

Száguldó évek távolából
megérezem néha jószagát:
a tűzhely tájáról elindul
s betölt szívet, betölt szobát.

Lelki kenyér inség-időkben,
verőfényes vigasztalás...
Pedig tudom: a keze föld már.
És nincsen több keddi kalács.

Fehér kíséret

Hús tengeri hajnal. Fedélzeten állok.
Madarak kísérek, lebegő sirályok.
Úgy lengenek néha, mintha szálon húznám,
szárnyukon a hajnal, alattuk a hullám.
Hajladoznak, hullnak, incselkedve néznek,
fehérruhás lányok szebben nem cicéznek.
Pajkosan lecsapnak, gyöngyös habba dülnek,
záporos tajtéktól meg-megrészegülnek.

Ilyen madaraim nekem sosem voltak,
fehér bókolással így nem udvaroltak.
Fekete madarak engem nem szeretnek.
Fekete madaruk nincs a tengereknek.
Fekete madarak csak az erdőn laknak,
partig elkísérnek, aztán elmaradnak.
Nagy fekete rajban csak eddig gyötörtek:
ragadozó lábbal örömmre törtek,
sokszor temetőből lopakodva jöttek,
kevés virágomra árnyékot vetettek,
daloló kedvembe rikácsolva csaptak,
színes tollak közé feketét hullattak,
s éjszaka is, hogy az álmom kínnal ölje,
ablakomat verte csőrük jégesője.

Fekete madárnak vízen nincs hatalma,
fekete madár a vízbe belehalna.
Fehér madarakkal észak felé szállok -
Bókoljatok körül, lebegő sirályok,
gyönyörű sirályok!

Az esküvő

S amikor már asztalhoz ült a násznép,
nagy messzeségből megjött az apa.
A csákóján, ahogy fogasra tette,
csillant az őszi erdők harmata.

Nem látta senki, amikor belibbent,
s nem tudta senki, hogy már köztük ül,
hogy szemben ül a párral s nézi lányát,
menyasszony-lányát, telhetetlenül.

És lassan ismét megmoccan az ajtó:
csillagjövészkor megjött nagymama.
Én Istenem, hogy is fog itt leülni,
szepegtető az úri lakoma.

A pihegéstől mozgott még a szája,
nehéz útról, a hegyről jött szegény.
Pár szál katalin-virág volt kezében
s az örök fehér kendő volt fején.

Nesztelenül leült az ó divánra
s ott hallgatott a nagy némák jogán.
Szeme kék fénnel járt a vőlegényen,
az embersorba érett unokán.

S a drága párt oly élön átölelte
a halálból sugárzó szeretet,
hogy a szívük titkos delejre dobbant
és a szemük áldottan nevetett.

Szilveszter

Ezt a napot nem várta senki még
úgy, mint anyám. Még támadott a tél,
a frissen hullt hó ablakunkig ért,
a borostyánkő-csőrű hímrigó
dermedve hullt a vadszöllő közé.
A temető-út hó-leples jegén
- jaj, babonás jel - elesett a pap -
S ez a nap mégis: bölcső volt neki,
mely a tavasz-csecsemőt rengeti.
És szólt: Hiába hull. Holnap, fiam,
egy kakasléppel megnő a nap.

Nőtt, nőtt. Pár nap s az olvadás kicsalt.
Jaj, a hóember milyen furcsa rom.
Eltemetem a meggyászolt rigót
s nézem a nagy kakast az udvaron.
Parancsoló, piros királyfejét,
izmos lábát, az idő-mozdítót -
Egy kakasléppel - milyen csudás...
S este, mikor a fejem leteszem,
milyen félelmes, milyen óriás.
Idő-kakas. Ó, hány titokzatos
kakaslépés mért illanó időt,
amíg kilépte mind az éveket.
Patak hány indul, pázsit hány ujul,
amikre kék szemével nem nevet.

Szilveszter volt. Éjfél. A levegőben
szivárványos rakéták tűzszaga.
A mámor és rakéták versenyében
süvöltött a berlini éjszaka.
S egy képet láttam, messze, keleten:
fenn a hegyoldal fehér hóalap.
Madár áll rajta, misztikus, magas:
sírdomb felett az óriás kakas,
emeli lábát -
s egy kakasléppel megnő a nap.

Túl ötven erdón

Fogy az ösvény, fogy a napfény,
hideg árnyék hull a hegyre.
Áll mögöttem ötven erdő,
ötven évem rengetegje.
Torkomig ver csorba szívem,
tűz a talpam, seb a térdem.
Annyi rémtől megfutottam,
míg a ritkulásig értem.

Seb a szívem, seb az arcom,
vadtövistől vér az ingem.
Aki erdő-járni küldött,
az ha megismerne engem.
Sűrűségen átfutottam,
avarának vért is adtam,
ami bennem fiatal volt,
rohanásban elhullattam.
Szívem szárnya, szemem fénye,
kurjantásos fiú-kedvem,
férfi-sorsom mély zenéje
elveszett a rengetegben.

Csudaváró esti lázban
fekszem itt a ritkulásban
meglazulva, szerteesve,
s nincsen, aki megkeresne.
Járna értem, mint a hangya,
mint a Lemminkejnen anyja:
addig járna, felkutatna,
kicsi méhvel írt hozatna,
varázsszókkal összerakna,
úgy siratna, úgy szeretne...

Fekszem itt a szürkületben,
túl a rétnak nagy a csendje.
S zúg mögöttem ötven erdő,
ötven évem rengetegje.

ÁBEL FÜSTJE

ÉBERSÉG

Magányosság

Szentgyörgypusztá. Lenn patak, fenn mező.
Itt minden hiúságtól elvonultam.
Mind ritkábban szól hozzám a jövő
s mind ékebben énekel a múltam.

Suhogás

Itt mindig fú a szél. Az ősi hely
tán tenger volt s már csendet nem tanul.
Vagy az idő ez - az Idő, amely
suhog felettünk szakadatlanul?

Nyírfák

El-elnézem finom nyírfáimat,
úgy állnak, mint egy szőke lánycsapat.
Finn lányok. Szűz lelkük kedves nekem,
Küllikki, Hilka - így dédelgetem.

Őszelő, I

Szeretnél napfényben ragyogni még?
Késő. Ma gyászba öltözött az ég.
Madárraj sír a nyírfán: őszapók,
s a réteket beszötte mind a pók.

Októberi kép

A bokros bányáoldal sárga folt,
melyet fagyal bíbor-barnája pásztáz.
A bíborban fécánkakas rikolt,
s bennem kigyúl a rég alvó vadászláz.

Napsugár

Ma jó napom lesz, békesség-napom.
A hegyoldal fenn friss hóval vakít.
Kisétálok s füttyel csalogatom
a havas erdők halk pirókjait.

Lemenő nap

Pirosan kelt s most is pirosan int,
mikor leszáll a hó-ködös hegyen.
A fátyolban olyan a színe, mint
a pirosság a hímpirók-begyen.

Éjjeli szél

Üvöltözött, száguldott és dobolt,
házunkra zúdult vad hullámverése.
Félelmetes volt és gyönyörű volt:
a végtelenség tenger-lüktetése.

Egyedül

A völgyünkben síró, sötét köd ül.
Ma nem járt erre még a zord vadőr sem.
Ma egyedül maradtam. Egyedül?
Az ablakomra szállt egy víg ökörsem.

Csend, I

Nem húz az égen több vadlúdcsapat,
szél sem rezzenti künn a bús határt.
Halkan feszül a néma pillanat,
s nézd: száll a hó. Az első. Csendre várt.

Az őz

A leskelődő őznek nem titok,
hogy itt lakom. Rég várom, hogy lejöjjön.
De fél. Ha tuskómon fát hasítok,
fejszém csapása végigzeng a völgyön.

Ágyások

Strófák földből. Amíg formálgatom,
érezem, hogy árad rajtuk át a dal.
A rög dala. Vén szívvel hallgatom,
milyen érdes és milyen fiatal.

Kisanna jön

Szalad a hó, szállnak a bogarak.
Egyszer a fény őt is elhozza. Várom.
Kicsi csillét kötnek a sugarak
s ideküldik egy napsugár-fonálon.

Anyám hangja

Fekszem a farkasréti hó alatt.
Rossz alvó voltam, súlyos most az álom.
De ha tavasz jó, azt a sugarat
s a szél jószagát újra megkivánom.

Az álmom óre

Lábujjhegyen járta körül a bölcsőm,
s hogy férfi-álmom is hosszabb legyen,
sokáig ágyam. És hogy fel ne költjön,
egy reggel úgy ment el: lábujjhegyen.

Pillanat, II

Vajon melyik tavaszból érkezett
a szívduzzasztó ritka pillanat?
Megláttam őszülő hajad megett
hosszú, fekete, sűrű lányhajad.

Apám, anyám

Elmentek innen sok-sok éve már,
de árnyékcuk búsán visszajár.
Bocsássatok meg, élő kedvesek,
hogy egyszer én is bús árnyék leszek.

Árnyékok

Jössz már, fiam? Jöjj, sok a rossz napom,
nehéz tavasz volt, őrlő küzdelem.
Árnyékok szállnak le a patakon
és a halálról beszélnek velem.

Menj!

Megállok. Menj! Csak menjen, akiben
magasságokba húzó láz lakik.
Állok s nézem, hogy lépsz a nagy iven
egyik csillagtól másik csillagig.

Keresni fogsz

Különös táj lesz, sűrű lesz a csendje,
csak mélabúd halálos húrja szól.
Belejajdulsz a süket végtelenbe,
keresni fogsz, és nem leszek sehol.

Az őszi hang

Hallod, fiam, mennek a vadludak.
Valahol
bátyád felett is így száll most a V,
s a fellegek is sorsos arcuak.
Rá gondolunk. Ránk gondol. Tudja jól:
úgy fáj a lelkünk, mint most az övé.

Üzenet

Mi nem leszünk s ragyogni fog a rét,
harangszó száll és pillangók lobognak.
Megcsókolom az unokám szemét,
így üzenek a drága, szép napoknak.

Hol vár a rév?

Az idő testamentumos. Titok,
hogy merre vár fekete kompu révem.
De egyet már fájdalmasan tudok:
nem az örökkévaló Cenk tövében.

Titok

Ha megtudod, ne mondd el, jó hivem,
hogy éhezünk. De van nagyobb titok:
csábít az orvvadászat. Ennyiben
Shakespeare-hez legalább hasonlítok.

Fatolvaj

Rosszalva néznek rám a reggelek:
hogy illik össze ősz fej és lopás?
Eddig csak gyönyörködve néztelek,
most megrabollak, erdő. Megbocsáss.

November, I

A pázsitunkon sűrűn áll a dér,
törötten ing pár megtépett virág.
Háború van, gőzölve dől a vér,
zokogva húznak fenn a vadlibák.

Sötétben

Maradjunk így, gyertyát se végy elő,
legyen sötétség, lelkem így pihen.
Olyan rejtő és olyan ölelő -
talán anyám testében volt ilyen.

Meddig él a csend?

Itt nagy a csend. De meddig él a csend?
Holnap talán már leroppan a korlát,
a rohanó zaj végzetet jelent
s fáradt testemet kerekek tiporják.

Unoka

Kicsi virág - itt köd van és sötét,
és átok jár a földön szerteszét.
Te fénybe jutsz. Vajon mit érezel,
mikor leírod: Anno 2000?

Visegrád, I

Ha gyertya mellett ülök egyedül
s zaj indul az erdőn, hogy megriasszon,
azt hiszem néha: erre menekül
s befut hozzám a rémült Zách-kisasszony.

Erasmus

Körül az új idők tusája tombol.
Basileám békéje hova lett?
Eszményeim kihullanak koromból,
de élek pártok és idők felett.

Vakoknak mondom

Szemeteken dühösség hályoga.
Veletek menni nem fogok soha.
A jövő elé tisztán állhatok:
én láttam, mikor ti vakultatok.
1944

Március, 1944

Ó, reménység-pusztító, torz idő!
Hószél csap rám, ha ablakot nyitok.
A tavasz késve és borzongva jó,
irtózik attól, amit hozni fog.

Tavaszi hajtások

Ó, maraszátok a fogyó telet,
ne üssetek át még az avaron,
ne keljetek még - fenn, a föld felett
őrült forgószelek jár: a borzalom.

Hős

Ó, szörnyű kor, mely vassal s vérrel érvel!
Érces csengésű hősi ideál!
Az itt a hős, aki a kor dühével,
bús homlokát felszegve, szembeszáll.
1944

Európa

Krisztus, Homeros, Dante, Goethe népe,
mely most pazarlod férfi-gyermeked,
ha lezuhansz a múlttalan sötétbe,
ki gyújt majd benne új tüzet neked?

Riadó

A vészharang... Hogy tudsz aludni még?
A világ fenyves-rengetegje ég!
Ragadj szerszámot s ásd az árkot, olts -
és ha kezed nem bírja már: sikolts!

Klió

Örök tornyában ült. Futott az éjjel.
Hamut kavart a szél s véres ködöt.
És vésni kezdte borzongó kezével:
„Az év: Ezerkilencszáznegyvenöt...”

Laokoon a kisebbik fiához

Látod, jön már a tenger taraján -
Jaj, így álmodtam ezelőtt sok évvel.
Rád tekerődzik, most bátyádra, rám,
s összeroppant rettentő gyűrűjével.

Ütközet után

A végzet itt mohó kézzel kaszált.
Berzenkedik az erdőn már a holló.
Ó, ne nyilazd le ránk a döghalált,
szánj meg, pogány Nap, rettentő Apolló!

A Duna tavasza

Friss széna leng a megduzzadt Dunán,
s virágok, lassú ringással vonulva,
sok-sok virág - s a virágok után
pár szörnyű hulla, jaj, pár szörnyű hulla.

Legenda

Este leszállt s ment, ment, míg odaért,
ahol a dúlt földet még füst takarta.
Hajnalban a keresztre visszatért,
s reggel látták, hogy csupa vér a talpa.

Az elesettek

Fejük elfordult torzan és merészen,
merev görcsben feküdtek, annyian!
Kerestem s meg-megállt a szívverésem:
Ki vagy, halott? Jaj, nem te vagy, fiam?

Buda, 1945. február

Pázsitja, parkja: gránátverte föld,
palota-romja dögrejtő verem.
Kópusztaság. A te sorsod süvölt
sorsa szelében, rom-Jeruzsalem.

Menedék, I

S mikor völgyünkre tört az áradat
s már hegy se volt, mely mentő csúccsal intsen,
egyetlenegy kőszikla megmaradt,
egyetlen tornyos sziklaszál: az Isten.

Éberség

Álmodni szült anyám. Hol itt az álom?
Itt rémség várt, vad, vérbűzös verem,
tüzek hörögtek végig a világon.
S futottam, jaj, rettentő éberem.

Jehova

A régi vagy: átok s halál ura,
ínségből súlyos ostort fonsz nekem.
De megmentetted három gyermekem,
s nincs más szavam, csak egy: Halleluja!

Az én poétám

Szent minden láz és minden vízió,
titán Petőfi, Dante óriás.
De ma te vagy költőm, komor zsidó,
dörgő igéjű, zord Ézsaiás.

Kicsi virág

A borzalmak közt itt éltél velem,
irtó időkben élet-értelem.
Búbájad átütött a vérködön,
mint liliomszag hullabúzókon.

Égzengés, I

Hallgass el, ágyú. Csak ti zengjetelek,
ti komoruló, megbántott egek.
Ó, milyen más vagy, villám-ostorú,
szabadító, szent égháború!

Foszlik a köd

Vad próba volt ez, bős idegroham.
De csendesül, pár görcs és vége van.
Sugár tör át a dúlt agy-éjszakán
s a véres örült végignéző magán.

Tavaszodik, II

Vér, vér s üszök. Lesz itt feltámadás?
Gyerekszívekben, eszmékben, betűkben?
A szomszédomban izmos ember ás,
és hajt a borsóm, frissen, gyönyörűen.

A háború

Mártának

A vér borától részeg volt s dühödt,
de únta már, hogy mindig öldökölt,
s ütni akart csak. Szíved szembejött,
s reásújtott a rettentő ököl.

A Sphynx

A sűrű vértől már ökredezett,
de új vérért hörgött a szörnyeteg.
Fiatal, barna testre éhezett,
a véradónkat az fizette meg.

MENEKÜLÉS

Féltél, anyám?

Sírod körül harc volt, hadnép rohant,
vad ütközetben reszketett a hant.
Féltél, anyám? és gondoltál-e rám?
Te nem féltél, csak féltettél, anyám.

Gyerek-szemmel

Öreg vagyok. Tán gyermek is? Lehet.
Sosem csodáltam így a felleget.
Szüzességük nem bűvölt így sosem.
Itt lenn valami meghalt. Keresem.

Szélcsend

A fényes égen sűrűn áll a sok
selyem felhőcske. Szőke vánkösök.
Egy pihegő szellő-raj arra száll
s pufók arcát ráhajtva, szundikál.

Labda-fellegek

Gömbfelhők szállnak át a hegy mögül,
libegve ússzák át a fél eget.
A völgyben óriás-fíúcska ül
és szappanbuborékot ereget...

Menekülés

Sötétek voltunk, ember és világ,
ti hófehérek, rózsásak, lilák.
Itt árva lett a szépség s üldözött,
s szűz bujdosók, közétek költözött.

A varázs

Szépségetekkel simogattatok,
vonzottatok és varázsoltatok,
színetekben szabadság tündökölt -
De aztán - annál szörnyűbb volt a föld.

Hideg fellegek

Az erdőket jeges szél verte meg,
felettük éhes ölyv köröz kevélyen.
Hova lettek a bárány-fellegek?
Nagy farkas-felhők felfalták az égen.

Fellegvonulás

1

Ha ez a ringó fellegraj zenélne
és Memnon-zsongást sugarazna szét,
kifeküdném az ég alá, az éjbe
s úgy hallgatnám a bujdosó zenét.

2

Te szólnál: Mit figyelsz a fellegekben?
Zenét - felelném -, rejtelmes szavút.
A végtelenség nem sirt soha szebben -
s most vedd le rólam ezt a mélabút.

Új raj vonul

...Keletre húznak. Mennyi szép idom!
Ez az előbb Atlas volt, most Triton.
Az az Olympos... Tündöklő csoda
lebeg utána: márványpalota.
Most hősín gyapjú leng. Kié vajon?
Penelopé fon ezüst guzsalyon.

Szürkületkor

S ha esti szélben megfakul a fény,
a lelkemben fogtok még fényleni,
mint olvasás után a költemény,
ti, boldog Isten költeményei.

Ábel füstje

Tudod-e, Ábel füstjéből mi lett?
Nézd azt a selymes, szőke felleget.
A Kain füstje? Mint szenny és korom
ott feketül a bús világ-romon.

Zivatar

Mennydörgésükben harckocsik robogtak,
komorsággal vonultak, mint a gyász,
szélzúgásukban rab szüzek zokogtak,
te zúgtál át az égen, Íliász?

Az égi oszlop

Lengő torony. Fényes felleg-titán.
Ez volt az Isten-rejtő égi jel,
az a felséges oszlop, mely után
révült arccal megindult Izrael.

Viharfelhő

Korom színét komor bíbor szegi.
A tűz-isten haragja lökte ki.
Még néma villanás lobbantja meg,
de sors feszül mögötte: fergeteg.

Együtt velük

Száguldva jöttek, büszke, széles ívben,
fekete szárnyuk lengett komoran.
Feldobtam és veled rohant a szívem,
te gyönyörű, szilaj felhő-roham!

MADARAK ZENÉJE

Pirók

Itt ül a nyírfán, de már messze gondol,
egy-két meleg nap s már feljebb vonul.
Nem látom késő őszig. Kár. Napomból
az a gyönyörű piros szín kihull.

Jynx torquilla

Megjött. Dalol már diadalmasan
színt színnel rejtő lappangó helyén.
A hangnak oly sugárzó színe van,
hogy kertünkben körül megnő a fény.

Koncert

Még nem vonult fel magas erdejébe,
itt fuvolázzgat még a halk pirók,
szól az ökörszem cserregő zenéje,
rajban cincognak még az őszapók.

De szaggatott emelkedésre készen
pacsirta szól; küllők rikoltanak,
s rigó-torokból frissen és merészen
kibuggyan már s nő-nő a dal-patak.

A forrásnál pár fürge cinke perget
becéző szót: Kicsi ér! Kicsi ér!
Nagy tarkaharkály járja fenn a kertet
és néha kasztanyettával kísér.

Madarak zenéje

Kertünk ma hangos tengelic-tanya,
az erdőn pintyszó cseng és cinkeszó,
csetteg, de már nótát indítana
a barkás fűzön egy hevült rigó.
A mandulafán víg szajkó rikolt.
A zöld harkály ívelve látogatja
fáink törzsét, de még egyet se szólt.
Vajon milyen rémségre tartogatja
az örült tavaszi sikolyt?

Hajnalszürkület

A fellegek sűrűn szőtt fátyolán
hideg, szemérmes fényt szítál kelet.
Egy csillag reszket még a hegy felett.
A pusztuló, öreg cseresznyefán,
melyről tegnap kakukkszó zengve szállt,
most ritkuló szavú bagoly kiált
anyja,
a menekülve tűnő éj után.

Zöld harkály

1

Sikoltó hangod csendem áthatítja
s lüktet tovább a friss hegyoldalon.
Hím-fejeden a frígiai sipka
tavaszt lobbantó láz: forradalom.

2

Klü-klü-klü-klü! - Hogy ujjong és nyerít,
hogy átnylall a fényen és ködön.
Így járja majd a várhegy völgyeit,
ha én már benne nem gyönyörködöm.

3

Klü-klü! Sikolts és verd a torha fát,
verd meg a világ véres homlokát,
vallassa ki a csattogó verő,
mit öröl benn az örült agyvelő.

Szajkók

Leszállnak lelkem vén fájára ringva.
Így szálltak régi erdőszéleken.
Belesuhogtak gyermekálmaimba
s Azúr-országgá tették életem.

Halász-sas

A nagy folyó felett kószál, szítál,
majd az öreg fűz csúcs-ágára száll.
Összecsukódnak fényes tollai
s magasra tartja büszke, szép fejét.
Ilyen merészen nézett szerteszét
hódolt ország felett a római.

Három madár

Istenem, milyen gyönyörű trió:
a fülemile mámoros - figyelve,
alttal kísér egy halkuló rigó -
s néha bele-belebúg a gerle.

Fekete rigó

Hogy megmelegszik minden alkonyat
és mennyi vágy kel, s mennyi vízió,
ha hallom drága, régi hangodat,
múltam madara, fekete rigó.

Gyurgyalagok

Ékes tollú szivárvány-madarak,
fuvola-füttyel, ringva szállanak.

A Maros-parton volt egy fűzberek,
abban lakott egy gyurgyalag-sereg.

Titkos utakra madarat ki hajt?
Ki küldte hozzám ezt a drága rajt?

Házam körül köröz. Varázs-körök?
A Maros a lelkemben hömpölyög.

Költöző madár

Ázott mezőkről száll az őszi szag.
Hol jársz te már, gyönyörű gyurgyalag?
Lobogva kéklő déli ég alatt
arany sugár villantja tolladat.

A hűségeselek

Szajkó, rigó, vörösbegy nem hagy el,
nem mond búcsút a nyár felhőivel.
Ha hóviharral ránkszakad telünk,
a völgyben itt borzonganak velünk.

Cinkék

Az ablakomra jár a völgy fölött
eledelért a vígan surranó raj.
A repülésük százszor összeköt
túl minden tavaszt szomjazó bokorral.

Ködben

Jeges köd. Nincs egy lámpavillanás.
Öreg véremben nő a zsibbadás.
Tél jön s nincsen sem otthon, sem haza.
Olykor hang vág a ködbe: vadkacsa -
A szárnya-füttye messze hangzik el.
Olyankor lelkem rezzen és figyel.
1944

Motacilla alba

Lengésed könnyű, mint a lehelet,
a mi lelkünk a súlyt nem bírja már.
Lebegj, lebegj a véres föld felett,
pehely-madárka, leánykamadár!

Májusi reggel

Cseresznyevirág bomlik a hegyen,
tenger szírom, ideleng jószaguk.
Az egyik ág ring: rajta részegen
s rekedten szól egy bókoló kakukk.

Ölyv

1

Egyet lobbant a szárnya s már elért.
Gúnyolni jött bukott ember-fölényem?
Szívósan és félelmesen kísért,
réz-sárga karma villogott a fényben.

2

Lengett, ringott, nyilallva felcsapott,
szitált s két szárnyát zárva, visszahullt.
Vad mámorában mit gondolhatott,
míg így kísért, nem azt, hogy: Nyomorult?

Rigó

A zápor gyér esővé csendesül,
mélykék az égbolt, mint az indigó.
A barkás fűzön ázott tollal ül
egy hallgató rigó.
A fény a fellegen most rést talál,
páráll a csapzott völgy a sugarakban.
A rigó rebben s a facsúcsra száll,
vizes szárnytolla kőszén-feketén
ragyog a napban.

Vale

Vadlúdak. Sűrűn érkező hadak,
egyik tűnik, de már új integet.
Szomorúan Vale-t rikoltanak
s teleírják V-vel a kék eget.

Tél

Mínusz 6 fok. Orozva jött s korán.
A tarajosra cifrázott sarat
megedzi a fások keréknyomán.
Deres-fehér a puszta hangyaboly.
A völgy ezer hangjából egy maradt:
az ú,
a sziklafalban fenn van egy odú,
abból kiált egy társtalan bagoly.
Okarina-hang, mély és szomorú.

GYILKOS APOLLÓ

Aszály

Aki megárasztottad itt a vért
s záporral küldtél átkot és halált,
miért fukarkodsz felhőddel, miért
túród, Nagyúr, a pusztító aszályt?

A mennynek mondom

Nem égi bolt vagy: szikkadt sivatag,
sugaraid halálos sugarak.
Ha karaván haladna rajtad át,
forró szeleddel most megfojtanád.

A szörnyeteg

Elnyúlt a magtalan kalászon,
az arca Gorgo-arccal volt rokon.
Ki vagy? Mozdult a sárga, szörnyü száj
s belőle hő csapott ki: - „Az aszály.”

Gyilkos Apolló

A nap ma is felhőtlen kékbe hág,
az ég öldöklő, fényes pusztaság.
Fodor-gyapjas, szép, szőke fellegek,
görög varázslat, merre tűntetek?

Feloldás

Nyomorult volt a lelkem és beteg,
nyomás kínozza s kórságos zavar.
De te megjöttél, edző fergeteg,
te zápor-oldó hősi zivatar.

Zápor

Most felleg gyúl, szél jár, villám fakad,
szürkébe fül Visegrád omladéka.
Esik. Tán szíve is belészakad,
oly lelkendezve szól lomb közt a béka.

BETEGSZOBA

Testem

Míg vizsgálgatják, méregethem:
milyen középkor-képű, satnya test.
Ha most egy botot adnának nekem,
indulhatnék az égbe egyenest.

Betegszoba

Itt megpihensz. A környezet kiszolgál,
az ápolónak gondja van reád.
Mintha régi, beteg fiúcska volnál.
De - vén gyermek - mondd, hol maradt anyád?

Műtét

Rembrandt. Fekszem a műtő-asztalon,
mélyül a perc, mintha sűrítve élném.
Az orvos megnő, sorsos hatalom,
s életem ott remeg a kése élén.

Ennyi maradt

Az élet sebbe költözött, sajog.
Világom: tükör egy fehér falon.
A négyszögben szelíd felleg-rajok
vonulnak át szökén, fiatalon.

Esik

Csepergés indult, őszi dallamú,
a tükrömben sötét maradt az ég,
a hajnalban sem volt fény, csak hamu,
s künn sírt, egész nap sírt a szürkesség.

Keselyű

Mit ér a jaj, mely torkomon kitör?
Szemem az éjbe hasztalan meresztem.
Az ősi kín, mint vad keselyü-csőr,
estétől hajnalig szaggatta testem.

Hajnalodik

A kakas künn a hajnalszót kiáltja,
lassan derengni kezd a kórterem.
A láznak véreből fakadt virágja
- bíbor virág - bezárul testemen.

DÍSZTELENÜL

Havazódó fiatal lány

Hó volt a csúcson, másutt már vonult,
mert a tavasz már ragyogott felettünk.
Havazódtunk. A hó keblébe hullt.
Sikoltott és nevetett és nevtünk.

A kiránduló társ emléke

Ha kiértünk a szép, szabad mezőre,
nagyot kurjantott, mint a pásztorok.
Most a hegyen néma bazalt az őre
s szabad hegyekre néző sír-sorok.

Sebezhetetlenül

Támadhatsz - a töröd méreggel se hat,
megöltem a sárkányt: hiúságomat.
Mennyi vére elfolyt, amíg vége lett -
megfürdettem benne kényes lelkemet.

Epigramma

Nyűgösek voltunk. Aki szeretett,
nem élt mellettünk könnyű életet.
Kövünkre is ilyen írás való:
Idege rossz volt, de a lelke jó.

Vénség

Zord vagy, zordságod sok derút megöl,
sokat nyögsz, mint a megroskadt malom.
Úgy kell neked: a rút vénség elől
miért nem szöktél meg fiatalon?

Naplemente, II

Az Olympos hegyén zengett a tor.
Ganymedesre ránézett Zeus,
korsója rezzent s kiloccsant a bor.
Nézz a folyóra: hullámozó bibor.

Az apa

Hallgatott s némán birkóztál vele.
Most már simulnál, mint a régi gyermek.
Lázadásodnak nincs ellenfele,
s tudod már: holt apák jobban nevelnek.

Világítás

A nyír-csoport. A dér megeste fáit,
s a hús kristálybolt új deret jelez.
Azt hinnéd, éj van és a hold világít,
pedig a nyír-lomb szőkesége ez.

Az utolsó találkozás

Hideg eső. Benn gyászposztós falak,
ravatal, tele szalaggal s virággal.
A koszorúk felett megláttalak.
Láttam: találkoztál a szabadsággal.

Eső

Hús permeteggel hangoló idő,
poéta-kedvet dalra lendítő.
Hogy nőne most a vers, a szűz virág,
ha lüktetnél még bennem, ifjuság.

Az illanó szín

A derű színe. Eljátszik velem,
finom kék csíkot húz a lelkemen,
múlót, amilyent szajkó szárnya von
völgyünk felett, borongó, hús napon.

Isten veled

Szivárványos látásom hova lett?
A szent öröm, mely ittasulva költ?
A gyöngyházfényt káprázó képzelet?
Erosszal elmegy. Megfakul a föld.

S ha megfakult...

S ha megfakult már földem és egem,
s a szivárványt magával vitte Eros,
mutasd meg fényes földedet nekem,
ragyogtasd ősi színedet, Homeros!

Az utolsó körben

Elhull, elillan minden kedvesünk,
akit hozzánk köt sorsa drága szállal,
amíg sötét körben ketten leszünk
az altatódalt dúdoló halállal.

Fáradtság

Kifárasztott a rettentő malom,
fejem már zúg és csendességre vár.
Ne szállj lelkemre, életunalom,
te halkan vijjogó, sötét madár.

Csüggedés

Nem sikerült. Szomorú este vár,
mert elcsüggedsz és elveszted magad.
Mint egy szárnyon lőtt, nagy, sötét madár,
vonszolgatod megbénult szárnyadat.

Díztelenül, I

Nem versenyeztem s nem nyertem soha,
hagytam, hogy a dízt más futók keressék.
Síromnak is elég a föld moha.
Az én díszem a teljes díztelenség.

FORRÁSVIZEK

Parajd, 1897

Rózsikáéknál mindig cseng az üllő.
A titokzatos, néma temető
játszóhelyem.
Rengetegekből suhog a Küküllő.
A rengeteg titkát is ismerem,
van egy kilences flóbert-fegyverem
s jaj a madárnak, mely élém kerül.
S estefelé,
ha tízesztendős testem kimerül
s a lámpafénytől bágyad már szemem,
kék szajkók úsznak át a lelkemen.

Parajdi források

Én Istenem, milyen gyönyörűek -
A szám mindegyik húsét megkívánja.
Én vagyok itt a friss források
hűtlenkedő, havasi Don Juanja.

Málnászó öregasszony

Jön át a pallón. Mély kosár kezében.
Hatvanhat éves s még málnászni ment.
- Nem félt? - Magamat az Istenre bízom,
ha megreccsent az erdő odabent.

- Gyermek nincs? - Öt fiam a kaszálón.
- S unoka? - Sok. De mind otthon maradt. -
Keze anyámé. Kiveszem belőle
s viszem a súlyos málnás-kosarat.

Bolond Zsuzsika

Cigányleány volt. Szoborszép, erős.
Mezítlen mellel kószált szerteszét.
Üres karját rengette s eszelős,
magas dallal altatta gyermekét,
akinek már rég sírt adott a rét.

Ének a Küküllőhöz

Újra hallgatlak, gyönyörű Küküllő,
gyermekéveim suhogó zenéje.
Meg ne lásd árnyékom, a bús kísértőt:
ötvenöt évem.

Láss heves lázban lobogó gyereknek,
telhetetlen kedvű kalandozónak,
mint mikor zsenyégen remegett a habban
kisfiu-képem.

Szűz mezőid hús magasába hangod
hívta lábam s vad zuhogók csodái,
ingolát lestem s hab alá merülő
vízirigókat.

Hányszor elcsalt gondba merült anyámtól
sok sűgöd s lengéd csodaszép lakója:
pettyezett pisztráng, halaid remekje,
víz leopárdja.

Tenger árját túlsuhogó morajjal
városokból vissza, vízem, te hívtál,
zsibbadó lelkembe te záporoztad:
fuss Budapesttől.

Múltba bámul s könnyre fakad barátom,
illanó volt, mint a hab, ifjuságunk,
s részegítő, mint gyökeres martodnak
angalitája.

Engem ígéz, mint fiatal szerelmem,
lűktető sok kebled emelkedése,
s úgy sűgom, hogy billegető se hallja:
Drága Küküllőm...

Halkul itt a háboru szörnyü gondja.
Víziváram véd a beteg világtól,
két erős karral fogod átölelve
jó kicsi kunyhóm.

Aki megbántott, idejőjön, áldom,
s békeszóval várom az érkezését,
Krisztus int a murvaszagú mezőkről
s szőke, szelíd nyáj.

Isten is jobban szeret itt. A hangja
dobban olykor egyet a mély vizekben.
Azt dobbantja, szebb nekem itt az élet
s szebb a halál is.

A régi házban

Rózsikának

Akkor többtitkú volt az erdő,
több csillagot vetett az ég.
Üllőre sújtó kalapácstól
harangozott a faluvég.
Az édesapja műhelyéből
csengett ki az a mély zene.
Én most is hallom. Mintha messze,
a végtelenből csengene.

Előbb csak a kiskalapács szólt,
a mester indított vele,
kondult a középső s utána
a nagy verő zúgott bele.
Künn nyugtalan lovak nyihogtak
a patkoló-fedél alatt,
a perzselt lókörom szagával
a szél a szomszédig szaladt.

S emlékszik a nagy tűzre? Akkor
minden kalapács hallgatott,
sikoltó nép rohant az utcán
s félrevert harang jajgatott.
Minket a temetőbe vittek,
ott őriztük a holmikat,
s bámultuk a szelekben ingó,
fellelegig érő lánghidat.

Szomszédunk volt a temetőkert,
bizalmasunk s játszóhelyünk,
de akkor rettentett a csendje
s a borzongás játszott velünk,
hullatta sűrűn ránk a kormot
egy láthatatlan nagy szita,
s én így biztattam gyermekésszel:
Ne féljünk, Rózsika.

Emlék dalol a régi házban,
a szívem csorduló kehely.
Nem szól a nagy üllő alattunk,
rég hallgat a kovácműhely.
Alszik az eres karu mester
s alszik a fiatal segéd,
csak pár öreg szerszám beszél
a zengő múlt történetét.

Ülünk a temető tövében,
kong a harang, zúg a világ,
korom kering a levegőben,
s a lobogás szemünkbe vág.
Köröskörül a bíbor égalj
egy óriás tűz-karika.
Az áradó világ-zúgáson
keresztül cseng-e biztatásom
a régi vészből, Rózsika?

Halálpatak

Mártának

Parajd felett van egy patak,
a Küküllő-ágba szakad,
vele összeölelkezik,
Halál-patak, így nevezik.
Egyszer hegy lakói voltunk,
vizek mellett kóboroltunk,
megpihentünk öreg fánál,
kicsi Halál-patakánál.
Megpihentünk, málnát ettünk,
fényes volt az ég felettünk.

Azt a völgyet megszerettem,
mellé kunyhót építettem,
városoktól megfutottam,
ott a lelkem gyógyítottam.

Jött a balsors, jött a hadnép,
pusztaság lett tán a telke,
hadak árja elseperte.
Jött a balsors, jött a hadnép,
reszketett a föld alatta.
Párodát is elragadta,
vitte, vitte napkeletre,
napkeleti földbe tette.

Nem vagyunk már hegy lakói,
messze kellett vándorolni.
Én Istenem, mit nem adnék,
ha egy reggel ott virradnék,
s ha még egyszer velem állnál
kicsi Halál-patakánál,
végzetünkből mit se sejtőn,
Parajd felett, fenn az erdőn.

Tavaszi viharok

Ó, hogy szeretem a viharokat,
mikor heves tavasszal erre járnak,
a mennydörgésük nyáját riogat,
vizük üdvösség a szikkadt határnak.

Lelkem meglebben nyughatatlanul,
ha zúg a zápor szél a sűrű fákon,
s a villámban piros fényben kigyúl
s visszalobog kiégett ifjuságom.

Menta

Magját valaki Krózus
kezével szórta szét:
menta-kert a patak-part,
menta-mező a rét.

A nyáj, ha inni jó le,
mentás gyepet tapos,
a forrásnál az árnyék
mentától illatos.

Ahol leülsz, ruhádnak
vadmenta-szagja lesz,
s amerre jársz, a fátyla
utánad lengedez.

Ha levelét kezdeddel
összemorzsolgatod,
Párizs parfümjé helyett
ez lesz az illatod.

S éjjel, ha még nem alszol,
s felém nyújtod kezéd,
álmomban menta-réten
vándorolok veled.

Juhászkutya

A bükkön nyugtalan szajkó rikolt,
a martokon vereslik az eper.
Az út mellett, az eperes fű között,
egy fehér bundás nyájörző hever.

Autó jött s benne meglobbant a vér,
a vad, szemfog-villantó akarat:
mit keres ez a rém a havason?
A harc rövid volt. Holtan ott maradt.

Kakukkszó száll a vizzúgáson át,
idekongat egy kolompos tehén,
liheg a gyík egy napfoltos kövön,
arany légy jár a holt állat szemén.

A legelőn a turma messze jár,
árnyékot nőtet már a délután.
Szenes ember jó, ránéz, megy tovább,
ki tűnődnek egy elnémult kutyán?

De mikor minden juh kosárba tér
s rémrejtő éjjé nő az esthomály,
s hallgat a mindig-éber strázsa-szó,
összébb húzódva megborzong a nyáj.

A tűz kialszik

Ezt én az erdőn-alvóktól tudom
- sokszor gondolok irigykedve rájuk,
reggel fenyőtű van a hajukon
és füstszagú a tűztől a ruhájuk -:

Későn, mikor a láng már nem harap
s a fáradt szemre is lehull a fátyol,
megsuhog a levegő és lecsap
a nagy fülesbagoly az éjszakából.

Megtámadja a szunnyadók tüzét,
tusázni kezd a lobbanó parázssal,
s élőszenét csattogva veri szét
vihárosan suhogó szárnycsapással.

Pár villanásig tart a fergeteg,
a szikrazáport hamuvá zilálja.
S a dúlt tűz felett győztesen lebeg
az éjjel fénytől ingerült királya.

Eltűnt. A szétszórt tűz kihamvadott.
Egyik se szól, a lelkükben varázs van.
S mintha egy istent láttak volna ott,
utána néznek, némán, babonásan.

Viharfelhők

Mint most, ilyen napküllős lesz az égaj,
vihart jelentő bíborral szegett.
S felkomorul egy kormos ormu felhő
a pázsitos Mezőhavas felett.

Szél bontogatja nyugtalan sörényét,
s míg komorul és feketedve nő,
a viharvirág vad bürökszagától
megnehezül a hűlő levegő.

Fáradt apám is így indult az útra,
tüzet küldött az ég s záporszelet,
nagy, csattogó zivatarok csatáztak
a nyárba kábult kisváros felett.

Villámsugárban megharsant az Őrhegy,
beleremegtek az ablaksorok.
(De nap sütött, mikor hatan kivitték
barátaim, komoly professzorok.)

S mint akkor, sűrű fellegek zajából
majd messzehívó, titkos szó kiált:
égzengéssel küld békeszót az Isten,
s vár- mint apámat s Oedipus királyt.

Vadlúd

Felettük az acélos fényü kék,
alattuk a bükkerdők bíbora.
Acélos rend a nyílhegyek sora,
az ég.
De nem a rendjük érdekel. Ma nem,
az a legelső fogta meg szemem:
az él.
Miben lehet különb a többinél?
A szárnya gyors? Iramvonala szebb?
Viharérző szimatja élesebb?
Az ösztönből sugárzó céltudat?
Mindegy. Élen jár és irányt mutat.
Jaj volna, hogyha célt tévesztene,
ha szédítné a roppant égi tér
s ha nem fékezné ritmus-ösztöne.
De nem szédül. Az ég is tudja jól,
s ha élhelyéről néha visszaszól,
a népe bízó hangon válaszol,
egy szálíg tudja mind, hogy célhoz ér.
Az Úr előtte nem lobogtatott
sem fényes felhőt, sem tűzoszlopot,

de ismerőse földi s égi jel:
a hajnalfényben úszó földszagok,
a fároszként szikrázó csillagok,
városmorajt és tengerzajt figyel.
Még látom: bátran és gyönyörűen
hasítva húz a kristály-derűben,
és felkiáltok és megszólítom:
Vadlúd, ki szállsz most rom-hazám felett,
melyet remegtet még a rémület
s görcsökbe torzít még a vériszony -
vadlúd, akit a menny már fénybe szőtt
a messzeségben -, utánad vetem
borzalmaktól sötét tekintetem,
s rendet jelentő bölcs erőd előtt,
amelynek útján nincs se harc, se vér,
Vadlúd, te Mózes-lelkekkel rokon,
meghajtom sújtott ember-homlokod.

Új hős

Köszöntöm őt, elszánt unoka-sarjam,
kit nem riasztott tűz, rom és cserép:
felénk indult a meglobbant viharban
s most szűz lábbal feldúlt földünkre lép.

Picike hős, patyolat pajzsa, vértje,
nem élt romunkban, mely lassan kiég.
Szent a keze, mert embervér nem érte,
s mert megváltó lesz minden szűziség.

Természet, I

Csudáltalak ezer szemmel,
ezerszemű szerelemmel.
Édesanyám kék szemével
ezelőtt jó ötven évvel.
Hogy az arcod jobban lássam,
táltos-fiam lett a társam,
s nézlek most egy kicsi lánnyal,
szomjas szemű unokámmal.
Jártam benned - gyalogszerrel -
sok diákkal, vagy ezerrel,
látomásom* frissítették,
fiatalra derítették.

* Az Ábel füstje két kiadásában *látásomat*, A kor falára című kötetben, melynek Áprily Lajos még - fáradt szemének nagyítóval segítve - végigbetűzte a korrektúráját, *látomásom* olvasható. Jékely Zoltán a felmerült szövegproblémák tisztázásakor, gyönyörű magyarázattal, az utóbbi változatra szavazott; felesége viszont, a nem kevésbé versértő Jancsó Adrienne, akit még Áprily emlékezetes szövegmondása is megerősít véleményében, vitathatatlan sajtóhibának tekinti a *látomásom*-at. (A Szerk.)

Szépségedből örök lázban
ezer szemmel lakomáztam.
De te mind az ezer szemnek
megmaradtál rejtelemnek.
Titkok között barangoltam
s én is csak egy titkod voltam.
Oldásodra már megértem.
Hol a halál? Jöhet értem.

ANNÁNAK HÍVTÁK

1

Komor napoknak fényessége volt,
hangjában tündér csengettyűje szólt.
Annának hívták. Jött egy Anna-bál,
s táncába vitte a sebes halál.

2

A virágteste tölgy alatt pihen,
nagy puszta-város erdős széliben.
A tölgyfán tengelicek szólanak,
s homok-halmára hulldogál a makk.

3

Mikor az erdőt számum-szél kaszálja
s tölgyfák zuhannak át a völgyeken,
lelkem, felelj: egy kis virág halála,
jégvert szírom - hogy fájhat úgy nekem?

4

Rom volt a földünk. Elzuhant királyok
az örömök. De ő játszott velem.
Zuhog a fény, s kifosztott szívvel állok
a némán szikrázó játszóhelyen.

5

Mi azt hittük: mienk bűbája, fénye.
Mienk - lihegte s megjelent a rém.
Vagy tengerparti apja nyúlt feléje
a szomjazó kar nagy jussán: Enyém - ?

6

Érni fog a galagonya,
nem szedek már vele soha.

Galagonyát, csipkebogyót,
makktálacsát, ért mogyorót.

Árván jár most messzi réten,
kicsi kosár a kezében.

Keresi a réti csodát,
friss csiperkét, galagonyát.

Különös rét, furcsa tájék,
nincsen rajta fény, csak árnyék.

Félemlíti, szorongatja -
s nem jön, nem jön a nagyapja.

7

Vagy el se ment. Itt él a kert felett,
a Szentgyörgypusztá kistündére lett.

Ott jár a madárfészkes fák alatt,
ahol boldog volt, éber és szabad.

Ha arra járunk, ott leelkedik,
de leshelyét sötét lombok fedik.

Mégis sokszor tudom, hogy merre jár,
elhalkul ott a szép „szentgyörgymadár”.

Ismer minden virágot névszerint,
övé a rétek vadvirága mind.

Lépcsőnkön olykor ott a drága jel:
virág. Kisanna hullathatta el,

hajnalban jött a terraszunkon át,
a friss homokban hagyta lábnyomát.

Jár hangtalan. Törvénye hallgatás,
parancsoló, tiltó tündérvadász.

Lát és figyel láthatatlanul. Miénk.
Csak nem jöhet, jaj, nem jöhet közénk.

8

Bölcs szív, egyensúly - gondoltam kevélyen -,
meghozta végre vérem és korom.
Kisanna nincs. Ez volna bölcseségem,
ez a siralmas, furcsa, néma rom?

9

S most menj a város-zajba vissza, menj.
Keressz a zsibbadást, mit munkagondod ad.
Ha ismerősöd rádköszön, köszönj.

Ha búskomor szemével néz az est,
ha tudsz, pihenj. -
Vagy zúzott lélekkel vallasd magad:
vén szem, honnan van benned annyi könny?

10

Meghalt. De vajjon élsz te s élek én?

Gyermekkoromban gyakran láttam ezt:
dorongjával egy-egy szilaj legény
a legelőn kígyót ütött. A test
zúzott fejjel feküdt a fű között.
De mozgott még és fel-felütközött,
tekeredő, torz hurkokat vetett
s vonaglott, rángatózott, reszketett,
míg elhervadt a fény a fák fején.

Meghalt. De vajjon élsz te s élek én?

11

Völgy, drága völgy, fogadj úgy, hogy ne fájjon,
legyen vadmákok bódító szagú.
Némán lengjen, mint alvilági tájon,
virágaid felett a mélabú.

12

Csillagtalan éj feketül,
farkas jár az aklunk körül.

Strázsa nincs, hogy elijessze,
kutyáinkat kivégezte.

Vad cselekkel virradatra
bárányunkat elragadta.

Ott a gypja töviseken,
keresgélem, szedegetem.

Ott a vére kövön, mohán,
könnyem hull a vére nyomán.

Csillagtalan éj feketül,
jár a rém az akol körül.

Friss prédát les éjszakára -
Hé! Fiaim!
Fejszenyélre! Vasvillára!

13

Gyerekszem. Némán kérdez és figyel:
„Játszott velünk.
Hol vesztettétek el?”
Megrézzenünk,
s a néma szemnek néma szem felel.

14

Ez halk szüret volt. Senki sem dalolt,
a tréfaszó is elcsitult korán.
A szedett tőkék megzilált során
mögöttünk árnyék járt: a drága holt.

15

A forrásból a bodzás patak-útban
kicsi kulaccsal ő hozott vizet.
Buzogj, buzogj, csorgó fekete kútam,
apadhatatlan kút: emlékezet!

16

Paszuly. Még együtt ültettem vele.
Most már nem együtt fogjuk szedni le.
Nem együtt fogjuk megszemelni sem.
Két apró, fürge kéz. Seb a szívem.

17

A portuláka magja hull s kikel,
a tulipán a földbe bú s kihajt.
Mag, drága mag. Most őt vetettük el.
Örök bú bokra, nőj ki, nőj ki majd.

18

Ágyásba lépett. Feddő szó, harag:
az ásott földbe lépni nem szabad.
Ó, ha az a rendbontó, drága nyom
még megjelenék ágyásaimon -

19

A fényes május, áldott szép idő,
a pitypang-bóbitától szőke rét.
Nem én fúvom már, nőtt a kis tüdő
s olyan boldog, hogy ő fúhatja szét.

Jaj, villámot a rétre ki vetett?
Viharok sorsos mélyéig ki lát?
Ki küldte rá a zord lehelletet,
mely úgy elfújta, mint egy bóbitát?

20

Pirók-hang. Úgy szól, mintha lelke lenne,
bujdosva, halkán mindenütt követ.
Mintha Annácska búja sírna benne,
mert tavaszunkba vissza nem jöhet.

21

Láttam a rózsélángok lüktetését,
a pinty torkát, mikor fényben remegve szólt,
láttam a forrás boldog szívverését.
Az élet legszebb lüktetése Anna volt.

22

Kicsi virágnak hívtalak,
s most csak árnyék vagy, kicsi árnyék.
Hívogatók a sugarak
s állok, mintha kezedre várnék.

Talán úgy volna jobb nekem,
ha én is halványabbra válnék,
s együtt járnánk a réteken:
te is árnyék s én is csak árnyék.

23

A nyírfarügy még zártan és keményen
ringatta karcsú, kis testét a fényben,
fenn kosborokról álmodott a rét;
a hólé kristálytóba gyűlt az aljban,
cinkék érkeztek lengő, fúrge rajban,
a fára nézett s lüktetett a lelke
s értő mosolygás fényével figyelte,
hogyan skandálják kisgyerek-nevét.

Most jó a hó és jó a csend. Tavasszal,
mikor a föld kifent ásómra vár,
tömjétek be a két fülem viasszal,
ha szólni kezd a mámoros madár.

24

A furcsa nyár, a sík, a sorsfalu.
 Hegyek nevelték s itt halmot se lát.
 A forró fény, az omló sugaru,
 fakóra szívja sűrűlő haját.
 Halk és magányos játék, zárt kapu,
 kis társakért szaladni nincs hova,
 az udvar is milyen más illatu,
 milyen mást kondít a harang szava.
 Előtte kép kel: magas rét, bokor,
 melyen mosolygó vadgyümölcs terem,
 kristályos, hívó, szabad nap, mikor
 Visegrád ormán együtt járt velem.
 A lelke vágyakozva fut felém,
 halkán felujjong: értem jó a héten.
 A kerítés felett les rá a rém,
 könyöklő pózban, konokul, sötéten.

25

Ó, hogy futott velük a nyári éjbe
 a teher-autó - hogy zúgott, zihált.
 Várost rejtett a néma puszta mélye
 s el kellett érni azt az Anna-bált.
 Mellettük fák futottak hosszú sorban,
 fehér fényben lobbant a levelük,
 kutyák csaholtak villanó majorban
 és a halál együtt rohant velük.

26

Mikor elindult, május tiszta kékje
 ölelte még. A fénye itt maradt.
 Távolodó, élő gyönyörűsége
 csak sugarat hagyott, csak sugarat.

S így láttam újra: édesanyja gyászban
 mellettem áll a hűvös hullaházban,
 csend és pap és virág. Álmodja tán?
 Várunk reá. Örök perc. Véget érhet?
 S a felvonón
 megjelenik; mint kisgyermek-kisértet
 komor shakespeare-i játék színpadán.

27

Talitha -: hajnalt hirdető madár,
 Jairuséknak hajnalt hirdetett:
 holt szívbe hullt a keltető sugár
 s halál lányából élet lánya lett.

...Mikor a rommá torzított remek
árván feküdt a gyermek-klinikán,
jaj, mért nem szólaltál felette meg:
Kumi talitha! Kelj fel, kicsi lány!

28

A tücskeink. A víg tavasz-hozók,
porló rögök között ugrándo-zók.
Mikor virágszagot lehelt a kert,
s a jószagokba füstszagot kevert
az égő gaz - hogy eljátszott velük.
Ismerte földbe fűrt buvóhelyük,
s örvendezett, mikor kibújt serény
lábán egy csápos kis cigánylegény.
Egyszer figyelte édesanyja két
szembogarát, két kedves íriszét -
Tücsök - mondotta és víg kedve volt.

Mikor felette zsoltár hangja szólt
s a föld zuhogva omlott rajta szét,
tücsök szökött hozzá a mélybe le,
vitte a fényes föld üdvözetét,
s mint egy kis hős, halálba ment vele.

29

Ó, mennyi titkot, mennyi szót, nevet
tanult meg tőlem. Most már mesterem:
Szépség Halálhoz mily közel lehet,
csak pusztulása óta ismerem.

30

A sík föld, melynek ő ad majd hamut,
Hadház felé a végtelenbe fut.

Hadház körül virágos már a nyár,
s a pusztán régi ember lelke jár.

Füvek barátja és poéta volt,
álmok s virágok rétjén kóborolt.

S most elgondolni jólesik nekem,
hoggy találkoznak éber éveken.

Barangolásra hívja majd a rét
a természet két édes gyermekét,

és „doktor Földivel” meglátogat
nem ismert tájakat s virágokat.

S amit tőlem meg nem tanulhatott,
azt doktor Földi megtanítja ott.

Meséimnél majd szebbeket mesél
s szelíden kézenfogja, hogyha fél.

Útjukra néma csillagfény figyel,
úgy járnak ketten doktor Földivel.

31

Ó, szomjúság s szabadság gyermeke!
Ezen a fényel búcsúzó napon
itt ülne most velünk a csónakon,
míg szól az őszi ünnep éneke.
A hegy felől vadlúdszó hallik át,
rezzenti lenn a sok szelíd libát
s felszállnak fényes angyalszárnyakon.
Lelkén örömhullámmal futna széjjel
a dús szeptember fény-kísérete,
s lúdszóval, dallal, vízzel, déli széllel
együtt lüktetne drága élete.

32

Kristályos ég, hűl már a sugara.
Most itt állnánk a híd-romnál vele,
nyárbarnított, kemény orcáira
rózsát hímezne október szele.
Néznők, hogy ring a fényes hab felett
a szélben hintázó sirály-balet.
Állok s a pillanat szépsége fáj.
Jaj, elszállt, mint egy kis fehér sirály.

33

Havas eső hull. A nagyapa-szék
meleg sarok-homályba hívogat.
Most mondókák jönnének és mesék,
tündért idéznénk és királyokat,
járnánk az alvó kastély udvarán,
farkastól féltető a kicsi kecskét.
Mohó, meleg szempár ragyogna rám
s két boldog térdem fogná drága testét.

34

Jössz, jó idők futára, március.
 Pendül a nyírfán már a daktilus.
 Nem a tavasz kedvét szikrázza szét:
 a völgy holt lányát hívja: „Bincikét”.

35

Vén szív, vidulj, ma vesd le vérted,
 az új tavaszt megint megérted.
 Mondd: aki él, ma mind örüljön,
 a fény rá záporozva düljön,
 zsendüljenek csírák a síron,
 s jaj, a halottja fel ne sírjon!

36

Kinyújtod a tavaszba két kezed,
 még nem hiszed, hogy nincs, még keresed.
 Pedig tudod jól, elhervadt tövig,
 szem benne többé nem gyönyörködik.

Elszáradt rég a tápláló gyökér,
 a vére vissza többé sose tér,
 de te még mindig azt hiszed, hogy él,
 s úgy érzed: hozza jószagát a szél.

Mondd és ne sírj: mi várna rá, ha élne?
 A kínból sok s az álmokból kevés.
 Egy vérpazarló, vad kor szenvedélye,
 otthontalanság, gyász és rettegés.

Mondd és ne sírj: most mély homok takarja.
 Makkját szelíd tölgy hullatgatja rá.
 És nincs Istennek, ördögnek viharja,
 mely békességét felriasztaná.

37

Ma rejti még a lelked mély homálya,
 szépséges arca hervadt és sötét,
 vonásait a végső kép kuszálja,
 idegenítő, bús halálpecsét.

De jönni fog egy nap: felkel s megindul,
 kitárja könnyen azt a ködkaput,
 s a búskomorság sűrű fátylain túl
 a felderengő hajnalfénybe jut.

S úgy él veled, sugárba, színbe szöve,
tündér-testén is fénylő lesz a seb,
s ahogy kísér az újuló időbe,
csak fényesebb lesz, egyre fényesebb.

38

Látod, milyen ragyogva jön,
sugár ver át a köntösön.

A haja szálán fény eredt,
arccödre fény-kutacska lett.

Ilyen tündöklés nem terem
szikrázó, déli tengeren.

Igy nem sugárzott égi fény
az üdvözült Beatricén.

A lelkem issza s inna még,
s szólítaná: Gyönyörűség...

De csak remegve nyúl felé,
attól tart, elrebbentené.

Ötesztendős ma. Istenem.
Behúnyom káprázó szemem.

39

Jön új világ, hatalmasabb a kornál,
mely börtönében elvéreztetett.
Rengéssel és viharral újraformál
patakot, kertet, rétet, völgyeket.

De ha tavasz lesz s lesznek csipkerózsák
s méhektől zsong a sokvirágu rét,
hirdesse itt az örökkévalóság:
itt járt, itt élte boldog életét.

40

Menj, karmos év. Menj, balsorsot hozó.
Mélyre zuhanj az elmúlás ködében.
Utánad nézek sújtottan, sötéten
s búcsúm egyetlen szó: Ragadozó!

AZ ÖREGSÉG ÁRNYÉKÁBAN

Laokoon

Sötét időkben árnyékát idézted,
s most benned lüktet vér és test szerint.
Arcod görcsébe írja már a végzet
a Laokoon-vonású férfi-kínt.

Téli út

Erdőszél. Porhó indult virradóra.
Zizegve száll, mint a futóhomok.
Friss fátylakat borít a régi óra.
Erre valaki járt már. Friss nyomok.

Kétféle nyom. Itt küzdhetek a széllel -
vagy egymással? Sok a tiprás jele.
Itt a halál vitt valakit az éjjel.
Nem akart menni, birkózott vele.

Az öregség árnyékában

Deresedem s apad a testem,
fogy a szó, szerelem, harag.
Egy titkos véső egy szilánknyit
belőlem mindennap farag.

Vonásaim, mint régi rézkarc
szigorú rajza, élesek.
Sokszor úgy érzem, szállni tudnék,
olyan karcsú s könnyü leszek.

Valaki nyílnak szánt. Kivárja,
míg még könnyebbre szikkadok.
Messze repít a nagy, komor kéz,
ha majd sötét íjába fog.

Új tavasz

Állsz s visszanézel szűkülő körödből:
Maholnap hatvan. Több is lesz talán?
Nagy érc-ököllel új idő dörömböl
egyéniséged sziklavár-falán.

Emlékeid? Riadt nyáj, szerteszéled.
Aki barátod volt, meghalt. Család?
Miatta volt és érte volt az élet -
ma terhe vagy, ha töprenkedni lát.

Borzalmakat, vért, csenedből kivéve,
többet láttál, mint őseid sora.
Irtóztál még a vértől s vén szivedre
lesújtott a sors ólmos ostora.

Nézd, a mezőkön friss vizek fakadnak,
puhul a föld az irtó tél után.
Jó sűrű fák közt áss odút magadnak
és tűnj el innen, zordon puritán.

Narcissus

Megláttam a tükörben testemet,
s elgondoltam: Istenem, hova lett
a füleslabda-lendítő izom
karjaimon,
s a férfimell, a domborúra feszült,
amelyre mindig büszke volt, ki szült -
Poharamban sincs már egy cseppnyi bor,
mellyel mámorba szédítném magam -
Pedig
közeledik
a döntő, sűrű pillanat, mikor
birkózni kell, vén test, birkózni kell.

Rossz éjszakák

Zsinatoló éjjeli had:
sok csúf, keselyű-csőrű álom -
fogaimat
jöttükre minden éjjel összezárom.
Csőr csőr után -
csattogó szárnyu gondok
csapnak reám,
s úzásra ajzott izmokkal szorongok.
Milyen jó lesz, ha ernyedt, könnyü állal
ölelkezem a görcs-oldó halállal.

Tavaszelői szél

Harsogva zúdul szerteszét
barbár erőd, szelek királya.
A tenger vad lélegzetét
belezúgod a rom-világba.

Rohamodtól kőszál reped,
súlyod lereng a mély gyökérhez,
vén testem, míg remegteted,
az ifjú nedvre visszaérez.

Új sarjamat vagy vesztemet
hozod, Hatalmas? Ha akarnád,
tél-nyütte, torha testemet
egy öleléssel kicsavarnád.

Völgyek vándora

Sokat jártam hegyélen, hegytetőkön,
már csak a völgyben-járókhöz szegődöm.
Szívem kihagy, figyelem rossz zenéjét -
„Elvesztettem a magasság reményét...”

Nulla dies sine linea

Csak egy vonal, mondod, csak egy vonás,
a holnapról egy percnyi látomás.

Csak egy jelecske, könnyű és finom,
mint homokos parton a lile-nyom.

Csak egy rovás, amelyet karcsu kés
egy kékes-szürke bükk kérgébe vés.

Egyetlenegy sor egy üres lapon,
mely túlfut majd az elbukó napon.

Csak egy vonal - rettent a pusztaság -
Ó, hiúság, hiúság, hiúság!

Marasztanád magad, boldogtalan,
s csillagok hullnak-tűnnek nyomtalan.

Fellegek játéka

Esendő voltam és beteg,
és szálltak fenn a fellegek.

Vándoroltak a kék uton,
gondolkoztam játéukon,

s szóltam: Ha én itt elveszek,
felhők között felleg leszek.

Gyöngyház- és rózsaszín hajó,
magas szelekben suhanó.

Megszólítasz: Ne szállj - maradj -
súlyos voltál, most könnyű vagy...

De én nem szállok már alább,
csak lebegek némán tovább.

Oszladozom, foszladozom,
haloványabbra változom.

Árnyékolom a kék eget
és te csak nézel engemet,

s én meg foglak tanítani,
hogyan kell szertefoszlani.

Nem lehet

Villámok jártak s erdőromboló,
sújtó szelek.
Viharfogó fekete szárnyaimmal,
egy-fészekaljon megbújt magzatok,
gyermekeim, hogy védelmeztelek,
hogyan szélörvényben szét ne hulljatok.

Új fergetegben szétszóródtatok.

Rikoltva sírnék, mint a vadmadár,
amelynek fészken átcsapott az ár,
sikoltva szállanék utánatok.
Sűríténém a szerteszórt delejt,
mit sejtjeim titkos homálya rejt,
hogyan mágnessé bővíljem testemet
s fészek-közelbe visszarántsalak:
gyermeket, árva asszonyt, unokát...

Jaj, nem lehet:
öreg testem már nem tesz több csodát.

Felelet

- Szemed szelíd volt, s most sötéten ég.

- Mert benne dorbézolt a szörnyűség.
Mert rettentő tűz lobbantotta meg,

s még sisteregve fáj a gyúlt ideg.
Mert láttam harcok vad felségjogát,
lányom fegyverrel sújtott homlokát,
s mikor sorsos, sötét út arra vitt,
láttam Budán a harc halottait
és kérdeztem: torzult törzs, véres agy,
nem szép fiannak roncsolt teste vagy?
S hullák vonultak jégzajlás után
a karmos szélben borzongó Dunán...
Kimúlt szemem szelíd borúja rég -
most kékje mélyén egy világrom ég.

Trauma

Irtóztató volt. Mélyre ásd,
hogyan rém-arcát ne lásd, ne lásd,
vess rá gyepet s döngöld le jól,
gyűjts rá fatörzset és követ,
vagy ültess vadbokor-tövet,
ne törhessen fel föld alól.

S ha rossz sugallat arra küld,
azt a helyet kerüld, kerüld.
S ha látod, bokra megremeg,
mondd: madárszárny ütötte meg,
s ha tájékán a föld dobog,
mondd: nem, nem ő - vakondokok.
S nehogy pokol kínjára juss,
takard el arcod s messze fuss.

A félkegyelmű

Koldusszegény volt. Torzonborz. Hülye.
Ő volt a falu félkegyelműje.
Kis, kusza lélek és nagyizmu test.
Sohase kért.
Ha erdőn jártában hozzánk betért,
be-behabzsolt egy jó tányér levest.

Egyetlen réme volt: a hó, a tél,
sokszor nem örölt benne más, csak az.
S jött egy tavasz,
félelmesebb s vadabb a többinél.
A Duna nőtt,
jeges szelekkel jött az áradás,
s levágta őt
sötét vackán egy tüdőgyulladás.

Temették. Ott volt már a sír közel,
de felüvöltött a sziréna-jel
s egy hang sikoltott:
Bombatámadás!
És megrémült a nép és szétszaladt
s ő ott maradt
a rettentően zúgó ég alatt.
Északi szélben jajgattak a fák,
vadul csaholtak a rémült kutyák,
s aki tudott,
harangozó szívvel hazafutott,
szájában az imádság reszketett
és halált várt és végítéletet.

Séta Debrecenben

Őszi piac, falu-népe tolong a hideg por-esőben,
hangosan alkuszik és árul a cívis-utód,
báránnyőr-süvegek keverednek a nagykalapokkal,
rég szavakban a sík táj muzsikája zenél,
bajszos, erős arcok, bundák szekeren, taligákon -
ódon a kép: nem a múlt századi Debrecené?
Itt járt-kelt, tréfált, ezer arcra figyelt a poéta,
bár betegen heregett, hervadozott a tüdő,
vagy mulatók mellé települt zajos eszmecszerére,
így ejtette az *é-t í-be* futó magasan.
Szürke „lugubris” tónusu táj, temetője Vitéznek,
bő sugarával a hírt sírja ragyogja reád.
Rímeitől meleg áramlást kap a hús idegenség,
pusztai városa így fogja meg érzületem.
Verseit ejtegetem s fényükben meg-megidézem,
embereken kutatom szelleme drága nyomát,
látom a révült bandukolót a vak utca sarában,
s látom „az emberiség kertje” felé sietőt.
Gondolom: itt ez a vén kapu-bolt még látta alakját,
s látta diák-mosolyát künn a nagyerdei tölgy. -
Arra is elkószált, hol a végzet a leggyönyörűbbet:
árva leányunokám sírba taposta korán.
Bölcsőjéhez a fát a szülőföld erdeje adta,
sűrű, sok-erdejü föld - Debrecen adta a sírt.
Rettenetes látások közt vezetett el az útja,
míg hervadva-hajolt fejvel a csendig elért.
Mélyen a tölgyek alatt porlik, „hamuhodva” a vérem,
csendes a búcsuszavam: drága nagyerdei föld...

Falusi postuló

Láttam szegényt az utca mély sarában,
ahogy húz s rángat egy nehéz kocsit,
s az állomásról visszatér magában
a ködben, mely borzongat s álmosít.

Csüdön felül merül az út-mocsárban,
szemébe híg levet fröccsent a sár.
Ha álmodik: porozva jár a nyárban
szegény agyon-nyútt állat-proletár.

Sújthat szitok vagy ostorvég feléje,
sorsát lebillent fejjel hordja rég.
És néha zúg a puszta-szél zenéje
s szabad mezőkkel int a messzeség.

Egy útja van: postától állomásig,
és más irányba térni nem szabad.
Új hámot kap, ha elvászott a másik,
és küzd a sárral, míg meg nem szakad.

Rád gondolok most száraz otthonomból,
míg búgnak künn a bőjti vad szelek,
s havas-esős napok haragja tombol, -
s bús és hős postuló - köszöntelek!

Odysseus végső kalandra indul

Jött a tavasz s Ithakán a vizek ki-kicsaptak a rétre,
s nyugtalan érzések lepték meg a rég hazatértet.
Langyos eső suhogott faragott fedelű palotáján,
s hívta a felleg, a szél meg a távoli tengeri zajlás.
Gondod van? - kérdezte naponta a bús Penelópe.
Semmi - felelt -, csak időváltást jósolgat a testem.
S nem volt megmaradása, de nem jószágai vonták:
vállra vetett íjjal kőszált el a rengetegekből,
ám tegezébe se nyúlt, csak járt-kelt szórakozottan.
Felküzdötte magát a szeles, napverte tetőkre,
s nézte, kutatta sokáig a fénybe-vesző horizontot,
némán ült a kövön s ezt dobantotta a szíve:
Nincs, mi kötözze a bolygásban siratott Ithakához,
szíveszakadt anyját, ki halálig várta hiába,
látta a halk árnyékok közt, rég, Persephonénál,
Laertes rég hallgat a mély, magaásta gödörben,
dajkáját a halál ringatja szelíden a karján,
mint ahogy ő rengette urát, amikor csecsemő volt;
már elerőtlenedett csordása, a vén Eumaios,
gyermekesen játszott kavicsokkal a parti homokban,

s új pásztor, fiatal, hajtotta ki reggel a csordát.
Egy-fia: férfi, ki várja, mikor száll rá az örökség,
népe? fejet hajt majd a megért eszü Telemachosnak;
s olykor megfenyegette a rém: az idő, az öregség -
s húrja viharra feszült, villámsugaras szerelemre.
S míg odalenn lüktetve morajlik a tengeri térség,
sűrű sziget, sziklás, ligetes, lobban fel a fényben
s jön közelebb révülten-tágult, szőke szeméhez:
cédrusokon különös, ragyogó madarak csivitelnek,
szikla tövébe titokzatosan csalogatja a barlang,
fűszeres illatu rőzse lobogva világít a falra,
lombheverőn elomolva világít az isteni nympa,
kábit jószaga, mint kikeletkor a ritka boroszlán,
nyers tenyerébe feszülve simul bele két csudamelle,
trópusi csókjai részegítőbbek a pramnosi bornál.
Elfut a kép s jön az új: szigeten szól s duzzad az ének,
emberi fül káprázva se fog soha vérkavaróbbat,
Pán-fuvolán szerelemre csalóbb dallam sose buggyant,
szívben a sors húrján hang így soha nem remegett még.
S már a kezére tekint: meglátja-e még a seb-árkát
annak a húsba-maró vad-rostu vitorlakötélnek?
S jönnek az újszagu tájak, az új aromáju gyümölcsök,
jönnek a szörnyetegek, viharok, szilaj ín-feszülések,
kedv-emelő próbái a bátor férfierőnek,
itt szelid, édes táj, ott fátlan, zord sziget orma,
hol haragos Cyclops kőszirtet zúgat utána -
Ó, csupa szín, csupa hang, csupa kínban is új gyönyörűség!
S szólt hívének, a tengereket járt Andrapodonnak:
- Húsz fiatait toborozz, siető evezésre valókat!
Hajnal előtt felvette viseltes, régi ruháját
(egykor Nausikaa halovány-szép lánykeze szőtte),
s hajnalodott, amikor kifutott jó felszereléssel.
Magsuhogott s szilaj ívbe feszült meg a szürke vitorla,
állt a hajón az izom-duzzasztó múlt erejében,
szívta lihegve a sós tenger vad-erős levegőjét,
asszonya hosszu, fehér leplét lengette utána...
Ám a nagy ellenség megpillantotta hajóját,
rettenetes erejű hullámmal megrohmozta,
bősz viadal végén az erőt lesodorta a mélybe
(fátyol hullt a figyelmed elé, te sugárszemű Pallas?)
s ott pusztult a vad, árboc-roppantó zivatarban.

Nő már a nap

Ember, ne félj: nő már a nap!
A jégfogú szél nem harap.

A koldus is dúdolván jár,
ragyog rongyán a napsugár.

A gond sem él mindig, ne hidd,
ragadd meg és a hóra vidd.

A hóval szétfoszlik hamar:
elmossa egy langyos vihar.

A déli szél kürtjébe fú,
léggömbbel játszik egy fiú.

Most elszakadt a gömb-zsineg
s a gömbje boldogan lebeg.

Ringatja a tavasz szele -
szállj fel, kedvem, szállj fel velem!

A februári hó dalol

Fehér testem fagyban feszül,
hajnal körül jegesre hűl.

A róka-talp, a nyúl-köröm
megcsúszik sima bőrömön.

De dermedt testem érzi már,
hogyan egyszer eljön egy sugár.

Ezer sugár jön, millió,
s dalolni kezdek én, a hó!

Ma még erecskét csörgetek,
de holnap rönköt görgetek.

A vízmosáson, szirtközön
lerontok, mint zúgó özön.

Reszkess, te part, hőkkenj, te gát,
száguldok már a síkon át.

Tengerré nő folyó, patak,
s a vészharangok konganak!

Tavaszi vizek

Zsong a szigetcsúcs barna berke,
a harkály részegen nevet.
Az ifjú nap: Dávid, levverte
a lomha Góliát-telet.

Állok a vadvizes tavaszban,
bódít a szagja, mint a bor,
kedvemben egy füttyös kamasz van,
aki voltam valamikor.

Vizek futnak, jegek ropognak,
dudorászom, kurjongatok -
Lelkemben patakok zuhognak,
patakok, patakok, patakok.

Kakukk

Szól. Elhallgat s figyel. Megszólal újra.
A lombot édes láz borzolja meg.
Mintha Pán-fuvolából szabadulna,
hangpárja hívó, buggyanó, meleg.

Ha ez a vágytól duzzadó zene
egyszer lelüktet majd egy szikla-szájon
s ujjongva száll a néma mélybe le,
ahol komor király az én királyom,
rezzent a hang, s te, sugaras világ,
a mély ködön túl megjelenysz előttem:
forrásvizek, rétek, hegyéli fák,
sok hű arc, melyet életembe szőttem,
holdfény játéka házunk terraszán,
május habos felhője langyos égen -
s felzokogok: válts vissza, föld, hazám,
áldott bölcsőm, gyötrő gyönyörűségem!

Fűzfa-zsongás

Hogy zsong, zenél a barkás fűzberek!
Aranyzöldjét ragyogva tükrözik
a kecskebékás tócsák, víz-erek.
A zsenge lomb bodor barkáiban
tengernyi méh tolong, toroz vigan,
zsákmányol, sárga lábbal elrepül
s helyére frissek zengő ezre gyűl,
s a fényben zsong tovább a bacchanál.
Az ölyv, mely szelte fenn a kék eget,
ezt hallja tán, hogy most szítálva áll...

Ha fűz lehetnél, barkás fűz-liget,
lelkem, hogy zsonganál. Hogy zsonganál.

Csorgó

Az ér fűzfáin hogy virít a zöld szín!
Esett, de már egy kis folton derül.
Eső-gyöngyös, finom, fehér kökörcsin
s tüdőfű leng a forrásom körül.

Egy nyáron csákányozva felkutattam,
hogy merre nő s tágul az ér-torok,
és csöbe fogva kő közé rakattam
s a víz azóta kő-szájon csorog.

Én felszívódom földben és időben,
a versemből egy rím-szó sem marad,
de él az ösvény s csorgóm ontja bőven
a völgy felé a kristály-sugarat.

S mint most, derűs napokban arra csalja
a meg-meglankadt szőlőművelőt,
vagy gyúlt arccal leánya száll az aljba
és ő iszik csorgómból új erőt.

A drága húst sokáig érzi szája,
testében is forrásom frisse van,
s fenn megendül szőlőnyitó kapája:
új sorba vág dalolva és vigan.

A somvirágos oldal

Elment a gond a hóval,
felhőn is fény nevet.
A somvirágos oldal
arannyal integet.

Ha utas jön hajóval,
a hegyre feltekint:
- Ní, somvirágos oldal...
És issza azt a színt.

Itt ősz szó járta s ó dal,
a Zách-lány is dalolt,
a somvirágos oldal
sütkérezője volt.

A somvirágos oldal
lejtőjén túl, alul,
kő- és keresztfa-sorral
kis temető lapul.

Beszélgess ott a holttal,
tavasszal érzi még:
- A somvirágos oldal,
az volt gyönyörűség.

Szelíd, egyszerű szóval
kérem: míg élhetünk,
szép somvirágos oldal,
adj jó tavaszt nekünk.

Hivogató vers

Ha ritkul fenn a Csóványos hava
és kertekben a mandulafa
felvette rózsaszínü köntösét,
forsythiátok csupa sárga láng,
langyos széllel köszönt a nap reánk
és jószag száll a völgyben szerteszét,
lenn gurguláz a megduzzadt patak
s rigóink szívfájdítva szólanak:
várlak, Jenő. Induljunk, szólanék,
a hegy kökörösinektől lilakék,
a bükkökön már zsenge rügy fakadt,
jőjj, lássunk régi ízű tájakat.
Diákrétfákat mondanék neked,
dalolgatnánk, szavalnánk verseket,
fiatalságunk fűtené a szót,
mint mikor együtt mondtuk Cyranót,
ha elkószáltunk mámoros-vigan
Kolozsvár édes éjszakáiban.

S ha hűs párákat fú a Duna-táj,
szigorúbban néz át a vén Naszály,
a hűlő gyepek kikericsstől lila,
felettük leng október fátyola,
de fényben állnak fenn a sárga fák
és fényben húznak fenn a vadlibák:
várlak, Jenő. Járnánk a réteken
s a finom színt magaráznád nekem,
a Börzsönyét, mely ködlik messziről.
Nagybányáról szólnál s Ferenczyről,
s ahol hajlásban csendesül a szél,
kicsi székedre ülnél s festenél,
s egy-egy oromról, mely kéken kinő,
nagyobb hegyekre gondolnánk, Jenő.

Ahol pihensz, a sík homoksziget
nem Téged őriz, csak részeidet,
versemre nem figyelsz, nem festegetsz -
és nem jöhetsz, Jenő. Jaj, nem jöhetsz.

Visegrádi vadászat

Bronzos a bükkerdő, köd-kígyó kúszik az aljban,
gyenge novemberi fény játszik a rom-falakon.
Hallgat a sűrű - de hirtelenül hang csattan az ormon:
nyomra talált odafenn s őzeket űz a kopó.
Cseng a szilaj csaholás, nyiffantva csapódik a völgybe,
megkettőzve zaját, csendül a katlanos öl.
S - álom-e? -: megzendül az egész hegy az őszi Dunáig,
mély hangon s magasan vad kutyafalka csahol.
Izgatnak, hajráznak, uszítanak a vári pecérek,
kürtnek üzenget a kürt: rettenetes zenekar.
Néma rigó rebben, csataráz, menekülnek az őzek,
csörtet a vaddisznó, róka buvik ravaszul,
nagy, busa, barna fejét felkapja a távoli dombon
s fűva, riadva fülel társai közt a bölény.
Szarvas iramlik a hajsza elől ki a bükk-ciheresbe,
botlik a holt rönkben s tétova lesz az iram.
Jaj, ha elébe kerül a kopó, mielőtt szabadulna!
Kürtszó bűg a tetőn - hallali, hallali szól?
Már ritkulnak a fák s tisztássá tágul az erdő,
s újra feszül a futás. Most! A szügyében a nyíl.
Felszökken magasan s rogyadozva a gyepre ledobban,
súlyos agancsa a dér-verte harasztra ledől.
Már odalobban a cserje közül társával az íjas,
arca hevült, csupa láz, villog a tűz a szemén,
ifju alak, de hatalmas az íj a kemény-inu kézben,
holló képe ragyog szíj-öve érclemezésén.
Zúdul a bős kutya-had, rátörne a vadra dühében,
nyalja a fűben a vért, teste körül szimatol,
ám odaérnek a szélre a füрге királyi pecérek,
van szitok, éles a fütty s szíjra kerül a kopó.
Majd az a hollós int, jelt adva a megpihenésre,
ő meg elindul a völgy: Szentgyörgypusztá felé,
óva, figyelve kíséri a sűrű bozótban a jáger,
ajzottan, hevesen száll le a telkemen át,
szép szattyán csizmáit a sár beborítja bokáig -
- Hol van a víz? - Felség, itt fut az aljban az ér. -
Díszes, aranyveretes tülkét a vizembe meríti,
felszegi büszke fejét s issza lihegve, mohón,
csurran a víz, karján hidegen leszivárogo a cseppje,
s csurran a bő veríték homloka bátor ivén.
Nyakra borult haja barnavörös színt villog a fényben,
s fénylik a bükkerdő bronz-koszorúja, körül.

Hová lettek?

Vajon hová szökdöstek csókjaink?
A vér-erdő pajkos tündérei,
kik ott bujkáltak sűrűsége közt,
hol trópus-hő fűtötte kedvüket
s erős virágszagok kábítanak,
félig bürök-szag, félig rózsa-szag,
s ha kirajzottak zsongó sűrüből,
ajkunk dombjára jöttek játszani
s játékuk pajzán volt és mámoros.

Hová szökdöstek, hol maradtak el?
Egy nap finom szimatjuk felfigyelt,
megéreztek a hervadás szagát,
a szellőt, mely hűs áramlást hozott
a megritkuló sűrűség felé,
és elsurrantak rejtve, nesztelen
új vér-erdők s virág-szagok felé,
ahol még ifjan zsong a sűrűség,
a fülledt hóból szomjúság fakad,
s friss ajkakon pajkos játékukat
új mámorokban folytatják tovább...

Maion

Tydeus győzött. Lábánál heverték
tág szemmel, mint a megkéselt kosok,
kik életének hurkot vetni mertek:
az Eteocles-küldte harcosok.

Komor szemét múlton hordozva, távol,
ott állt a végsőnek hagyott vezér.
Arcán vörös csík. Bajtársak nyakából
szökő sugárral freccsent rá a vér.

- Meghalsz. - Tudom. Jó békesség a holté.
- Ki vagy? - Oedipus-sarj. Haimon fia.
- Oldjátok el. Nem az enyém. A sorsé.
Fuss, végzet-vonzó. Fuss, Labdakida!

Anonymus

Amerre jártak Róma légiói
s a fénylő sas népet hódoltatott,
sokszor betűztem ősi dák vidéken
kőlapra vésett sírfeliratot.

Kutatgattam, mit mond a tábla titka,
mit rejt az írás mély, tömör sora.
Ki vagy, halott? Had ifjan hullt vitéze?
Igázott népek büszke praetora?

Verssé futott a textus lüktetése?
S ha vers, a rom-sor pentaméter-e?
De egy kérdés sosem jutott eszembe:
Ki volt a kőlap míves-mestere?

A kéz, mely elmúlástól elragadta
az artifex lányát s a harc fiát,
s évezred-álló kőbe rótt betűket,
ha Iuliuszt vésett, ha Iuliát.

Világosság a holtak homlokára
ma is míves-tudásából derül,
s úgy hullt fürkészhetetlen éjszakába
némán, szerényen, ismeretlenül.

Most már tudom: az ó s nemes betűkben
nem Róma hőse él: ő van jelen.
Köszöntelek, finom vésőjü mester,
szétfoszlott, réges-régi névtelen!

Párversek

1

Itt van az őszi roham, gomolyogva sereglik a felleg,
bokrok alá menekül, sír a csicsörke-sereg.
Még a merész ölyv fenn birkózik s billen a szélben,
fergeteg-árba kerül s bukva, legyőzve levág.
Örvénylőn kavargog s fut a széllel a tarka levélraj,
minden szálfá ma húr: zeneti túl a vihar.
Kőkunyhónk borzongva lapul a hideg zivatarban:
hallja az őszi zenét: szinte beethoveni már.

2

Sír a csicsörke-sereg, menekül a jeges rohamokban
s lenn a harasztlevelen fázva, zilálva megül.
Hangjuk a bokrok alul ki-kijajdul a szélsuhogásban
s átüt a záporosón élesen és remegőn.
Ó, milyen ősi a gyász, mely elárad a sűrű jajokban,
szívreható, monoton, fény-sírató zenekar:
Hol van a lomb, hol a fészekadó cserjék koszorúja?
Alszik a ködben a fény, rothad a földön a nyár.
(Jajdul az éber seb, melyet altatgatna a lelkem:

Hol van az én gyönyörűm? Hol van az én unokám?)
Estefelé szelidül a vihar, boru ködlik az ormon,
s éjjel a föld sebeit elfedi csendben a hó.
Hallgatag erdőkből levonulnak a méla pirókok,
s megnemesíti finom, mély fuvolájuk a gyászt.

3

Rablót rejt ez a köd-takaró, bujtatja az ölyvet,
nem látod meg, amíg zúgva, suhogva lecsap.
Itt leskel, fenyeget, ragadoz, zsákmányol a völgyben,
mint a szabad tenger ködje mögül a kalóz.
Búvik a puszta kökénybokor-ölbe a fűрге ökörszem,
elrejtőzik a pinty, sűrűbe száll a rigó,
tyúkunk rémulten menekülne a bodza tövébe:
karma között a halált hozza reájuk a rém.
(„Háj!” - visitott a veszélyt űző szó rég a falunkban,
- hogyha rabolt az „ülű” - végig az utcasoron.
Még most is, ha levág a gonosz, borzongat a láza,
végzetet érezek és gyermeki rémületet.)
Barna csibénk nem tudta elérni a gally-menedéket,
s rázúdúl a cudar élesen és szilajan;
lebben, lassan emelkedik, élő súlyt visz a szárnya,
karma között a szegény, cseppen a gyepre a vér.
Fenn a patak-szakadékba leszáll s széttépdési csőrrel,
menteni futsz, odaérsz: már csak a tolla maradt.
Lám, az a vadliba-raj mily bátran húz el a ködben
távoli célja felé, azt nem ijeszti veszély.
Ám a nap izgalmát idegében éjjel is érzi,
rezzen s félrebeszél éber-eszű unokám.

4

Rózsika - mélyül az őszi homály, hószag csap a ködbe,
tördeli gallyaimat s bűg a novemberi szél,
foszlik már a fakult fű közt a lilás guzsalyüllő,
dér-puhította bogyót csipdes a szürkerigó.
Emlékszik, hogy szálltak alá panaszos csapatokban
s jött a nyomukban a hó, rég, a Parajd-patakán? -
S jött az öröm s csengett, nevetett a komor temetőkert,
pára-fuvó kicsi nép, hóba-futó kicsi szán
verte jegesre az útja havát - fagyban, kicsi szánon,
hamvas-eperpirosan, Rózsika, szállt-e velem?
Játék mámore, gyermeki láz, üde, szűzi feszültség!
(Ért öröm, ért szerelem, Rózsika, volt-e telibb?)
Átüt a völgyjáró ködökön szemem: ott az öreg ház,
rég nem nyelt ki a zár néma kovácsmühelyén.
Hol van a gyermekraj, hol a zaj, hol a víg elevenség?
Szétszórták az idők - csak maga, csak maga van.
Köt? Foltoz? Takarít? Öreg albumokat levelezget?

Vagy csak a ködbe tekint: Új havazás - jaj, a tél!
Lenn rönkfás szekerek döccennek az utcakövekben,
s háza mögött komorul fenn a magas temető.
Vénen is elmennék egy kései látogatásra,
látni a hóba-borult völgyben a téli falut,
emlék-sugarak oszlatnák el a néma szorongást
s megfognám szeliden régi leányka-kezét.

5

Elmúlsz - csendesedő viharod belezsongat a télbe,
hatvanharmadik ősz, bíboros ősz, gyönyörű!
Régi s örök szépség ragyogott remegő szineidben,
egyszer láttam ilyen klasszikus őszt Enyeden:
hóhullásig igézte szemünk a hegyek lobogása,
lassan hamvadozó tűz-öv a völgye körül.
Ősz-nábob, csak azért pazarolsz lilaszínt, arany éket,
hogy köszönő szememet dédelgesd vele még?
Indulok és aki megy, nem sejtheti, merre visz útja,
lombok az emberek is - int a homéroszi szó.
Lükteti még idegem viharos szeleid robogását,
lelkem ölében a vers ős ütemekre feszül,
érzi halott-hamvasztó tűz lohadó lobogását,
s hősi-halotti zenét perget a gyászdobokon.

Szorongás

Komor bozót, nincs benne hó,
nyom nélkül jár a vadfogó.

Megjárja titkos útjait,
bogozza gyilkos hurkait.

Én szürkületben indulok,
s lappangva vár a sok hurok.

Lábamnál láthatatlanul
haraszt alól kikondorul.

S ha léptem más csapást keres,
a lomb közül új drótja les.

Bozótba vágok, szűz uton,
de ott is, ott is felbukom.

Tisztásra rémulten futok:
a fű közt is hurok, hurok.

Jaj, hurkok őse, szörnyeteg,
mely Oedipust hurkolta meg!

Hol itt a megmentő orom?
Hörög a hang a torkomon.

Ködös évszak előtt

Most gyűjtsd a fényt. Magas hegyekre menj,
ahol kékebb és ragyogóbb a menny.

A lelkedet csűr-szélességre tárd
és kéve-számra szedd a napsugárt.

Azt is, amit a nap búcsúzva ont,
ha arany küllöt vet a horizont,

s ott is, hol késő délutánokon
még megragyog fémsárga lombokon.

Sietni kell. Egy nap leszáll a köd
és szűkre fogja szemhatár-köröd.

S egy éj is jön, mely csillagfényt sem ad,
s évmillióig nem lesz sugarad.

Északi rózsák

Nem álmodtam: szín, illat volt, valóság,
bár észak adta, nem csodás kelet.
Már őszutó volt s nyíltak még a rózsák
Saint-Andrewsnál, a tengerpart felett.

A Golf - mondotta egy tudós kísérő -,
az itt a skót parthoz közel vonul.
A pázsitunk is attól frissen-élő,
a rózsánk is Golf-klímában virul...

Ha most, mikor betegség, baj megintett,
s a lelkünk nagy, komor fagytól remeg,
mint azt a partot, úgy becézne minket
egy hervadástól védő Golf-meleg.

Hogy egy-egy színt lobbantsunk, elmulóban,
s virággal várjunk zúzmarát, telet,
pompázva - mint a rózsák őszutóban
Saint-Andrewsnál, a tengerpart felett.

Őszi rigódal

Megeste már a dér a bokros oldalt,
fenn vadlúd-ék húz vadlúd-ék után.
Ragyog az ősz. És dalt hallok, rigódalt,
egy ritka lombú vadcseresznye fán. -
Ilyenkor cinke cserreg és ökörszem,
rég hallgat búbosbanka- s gerleszó.
Ha pártaian s nem várja fészek-öl sem,
miért szól még a megtévedt rigó?
Tán június sugár-illúziója
remegett át a bíbor lomb felett,
s attól dalol a völgy révült rigója
ilyen évszak-tévesztő éneket.
Nem is téved: halkán szól, mintha félne,
köd ül a hangok túlfinom során,
mintha húnyt szemmel, álmában zenélne,
egy álom-őszben, álom-fuvolán.
A hangja nem fog mámorral kitelni,
nagy líra nincs. S mégis, így volna jó:
amíg a hófelhő jön, énekelni,
mint az a révült, holdkóros rigó.

Hypertonia

1

Milyen fülledt, halálos ízű éjjel:
ernyedte karokkal állnak künn a fák -
a hold a kertet most itatja fénnel,
hogyan issza két sor óriási mák!

Csábít a fény s az ajtómon kilépek,
s meglátok benn a kertben valakit.
Asszony. Különös, mint a régi képek.
A mák fölé hajlik s egyet szakít.

- Ki vagy? Mért jársz az éj fényes ködében?
Lélek vagy? Lopsz? A mák a páromé.
Mi a neved? - S ő búsan és sötéten
egyetlenegy szót mond: - Persephoné.

2

Riadt szívem nagyot rebben, mikor
ilyen szót mond az éj komor leánya.
S szólok: - Mért kell a vérvörös csokor,
ha visszatérsz a holdtalan világba?

Hallgatva áll, a mák között kutat,
látom, hajában is nagy mákvirág van.
Felel: - Hogy elfeledjék múltjukat
a lelkek lenn a fénytelen világban.

3

Azóta minden éjjel látogat,
ott áll a hold alatt a furcsa vendég,
szedi a dúsporzójú mákokat,
s én nézem, mintha megbűvöltje lennék.

Arcába látok: most nem is komor
- ilyen ködös-bús lélek is derülhet? -
Talán örül, hogy nő a mákcsokor -
vagy női kedvvel engemet kerülget?

A csokra kész. Már indul is vele,
ösvényt lel ott, hol túl a bokros ér van,
lebegteti haját az éj szele,
s még visszanéz rám - hívón és kacéran.

4

Persephoné, ma még ne - Hű szemek
néznek reám és azt kérik, hogy éljek,
s ha lábam indul, visszaintenek.
Ők kötnek és nem földi szenvedélyek.

Pedig egy drága lélek hívogat,
ki fényem volt irtóztató sötétben.
Virágokat szed, liliomokat
a nap-nem-látta, köd-megülte réten.

Alattvalód, királyi asszonyom,
mióta egy komor szél elragadta.
Azóta mindig látni szomjazom,
ó, hozd fel őt - egyetlen pillanatra!

5

Már csorba holddal jött az éjszaka,
s megint leszállt a sziklásmedrű éren.
A kerti útra tért. Nem egymaga:
kislány kísérte vértelen-fehéren.

- Annácska - szóltam hozzá -, itt a kert,
itt futkostál, itt szedtél gyöngyvirágot...
De válaszolni még halkán se mert,
mákot szedett, kisebb virágu mákot.

Ily szótalán, míg élt nem volt soha,
őt is bűvölte tán a furcsa éjjel?
Nem ismert rám: királyi asszonya
megitathatta sűrű máklevével.

Karom mohón kinyúlt, hogy fogjam át,
de rám pillantott lopva és ijedten,
szepegve kézenfogta Asszonyát,
s az ér felé eltűntek mind a ketten.

Jöjj vissza! - szóltam. Titkos hang felelt:
Holtat ne hívj! A holtak elfelednek.
Amíg még fenn a fényben jársz, öleld
meleg testét az élő kedveseknek.

6

Hatvanhat év: egy élet - perc alatt -,
megindult szemmel nézek rajta végig,
látom, honnan jött és meddig szaladt:
Rapsonné asszonytól Persephonéig.

Falum felett ma is rom integet,
meséltek róla ordas, nagy telekben,
Rapsonné asszony dúdolt éneket
s ütött tanyát a zsongó képzeletben.

Varázs-szelekben zengtek ott a fák,
arany madárraj szállt a fényes égen,
csorgóvizek zenéltek, hegy-csodák
ragyogtak kéken intő messzeségben.

Sok erdön túl, a gyermekkor fölött
ma is Rapsonné asszony napja lángol.
De Persephoné most kertembe jött
egy naptalan, felejtető világból.

Holnap talán ő dúdol dalt nekem,
gonosz kínért jó csendet ad cserébe.
Az életem kezét elengedem
s fejem lehajtom hűvös nő-ölébe.

JELENTÉS A VÖLGYBŐL

ÁMULNI MÉG...

Jelentés

1

Jelentem a völgyemből, emberek:
a mogyoró-barkáról por pereg,
a vakondok férget nyomozva túr
s útszéleken zöld már a pipehúr.
Ha volna kislibám vagy kiscsibém,
napfény ragyogna minden kis pihén,
látnák a zöldet, mely bátran kibújt,
s csipegetnék a zsenge pipehúrt.

2

Jelentem a völgyemből, emberek:
szítál ködből a hűvös permeteg,
remeg a szirma-hulló rózsasor,
borzong a nyír s a mogyoró-bokor.
Halkul a megmaradt madár-világ,
de hangoskodnak fenn a vadlibák,
s ahol szőlőt nevelt a napsugár,
éjjel falánk vaddisznó-csorda jár.

3

Október. Itt a nagy halotti tor,
a völgy, mint ossziáni táj, komor.
A szemfedőt terítgeti a nyír,
a kőbányában árva vércse sír.
A Nagy-Villám ködrésen ideint,
az útja csupa sár. Láttam Kaint:
iszalagot vitt s kereste a fát,
melyre felkösse bújában magát.

4

Ezek itt nem az „őszi hegedük”,
ezek októbervégi orgonák.
Orkános ős-idő üzen velük,
földig hajolva hallgatják a fák.
Jaj-kórus is bűg, óriási kar:

apokaliptikus zarándokok?
Milyen felséges zene-zivatar!
Akit szíven fog, nem sír: felzokog.

5

Jelentem a völgyemből, emberek:
az erdő fáiból bűgő hangszerek.
Pár napja fújja egy erős tüdő:
a viharosan hűlő őszi-ídő.
Tudom, valakit várnak fenn a fák,
azért harsognak, mint a harsonák.
Jön - látja már egy ormos messzi táj -:
a jegesmedve-bundás Tél-király.

Ámulni még...

To thaïmadzein...

Ámulni még, ameddig még lehet,
amíg a szíved jó ütemre dobban,
megőrizni a táguló szemet,
mellyel csodálkoztál gyerekkorodban.

Elálmélni megszokottakon:
az andezitre plántált ősi váron,
virágokon, felhőkön, patakon,
az azúrban kerengő vadmadáron,

a csillagon, ha végtelen terek
hajítják át a késő-nyári égen.
S ámulva szólni: Most voltam gyerek.
S vén volnék már - s itt volna már a végem?

Szarvasok

Szombat-naponként, este-tájt
hegyről lejött a csordapásztor.
- Látott-e szarvast odafenn?
S ő lelkesen felelte: „Százszor!”

Flóbertes, lázas kisfiú,
eres, magas mezőkre hágtam,
jártam patakos réteken,
de szarvast, szarvast sose láttam.

(Csak sok év múlva, havason
volt egy csodaszépségű órák:
agancsost láttam, gyönyörűt,
az erdőörnél Irisórák.)

Most itt élek patak felett,
erdőkbe nyúló hegy tövében.
Tán szarvaslábakon futott
az elmúlásba hetven évem?

S itt szarvasok járnak körül
s az örömmnek nincsen ára.
Csodálatos agancsosak
szállnak le inni a Dunára.

S ha fenn találkozom velük,
meg nem riadnak, el se tűnnek.
Mínthogyha kelletnék maguk:
Nézz, mi vagyunk a gyönyörűek...

Máskor hegyélen állanak
s nézik magános völgyi házam,
agancsuk ágas égi dísz -

De hova lett a régi lázam?

Amerre Dante járt

Már nem jutok zengő Itáliába,
nem ismerem meg ősi kincseit.
S ha volna is utazni mód, hiába:
öregségem maradni kényszerít.

Pedig szerénység korlátozta vágyam:
a tájon, melyet toszkán nap fűrészt,
elindulni tűnődte magányban
s jární Firenze és Ravenna közt.

Hordozni, mint ő hordta képzeletben
az éjet, mely tüzes pernyét hajít,
míg bíbor fény tetézte fellegekben
a város guelf-gyújtotta lángjait.

Itt - mondtam volna - hágót ért kifúlva,
itt vándorlása újra megeredt.
De akkor még a soha-vissza búja
nem vert szívébe sajtó gyökeret.

Csak ennyi volt a vágyam: vándorolni,
amerre ment a száműzött, a dúlt.
Egy ősi csorgó ívéhez hajolni,
amelyből égő láza csillapult.

Assisi, jöjj...

Vadjárta út ez, vadcsapás,
moha-szegélye zúzmarás.

Halkul a léptem. De a vad,
az őz s a szarvas megszalad.

Pedig kezem fegyvertelen.
Assisi, hívlak. Jöjj velem.

Nagyobb erőd van, több hited,
a szarvast megszelídited.

A farkashoz is volt szavad:
megállt a gubbiói vad,

mert csodát tett keresztjeled...
Az erdön hadd járjak veled.

Assisi, szólj. Én hallgatok.
Úzött és nyugtalan vagyok.

Assisi, mellettem haladj.
Lelkemnek békességet adj.

Agadir

Dalol a rettentő szó: Agadin...
Tegnap verőfényes város. Ma sír.

A Leviathán koronként kironk,
és Messinát pusztít vagy Lissabont.

És Agadirt... A hó nap romra tűz,
s alóla fojtón száll a hullabűz.

A világ szíve megdöbbenve ver:
ütközet sem volt s elhullt tízezer.

De azok szíve döbben-é, akik
az embert új rémmel rettentgetik?

Még kényes láncra kötve szendereg
az emberagy-vajúdta szörnyeteg.

De ha beváltják azt a szörnyü szót,
ki sirat el majd annyi milliót?

Az erősebbek

A számuk napról napra nő.
Hatalmasabbak, mint az élők.
Az élők: hűtlen elhagyók,
szeretemben megfáradók,
a holtak mindig hű kísérők.
Kényeztető anyák, a jók,
kik fiok rossz őrzői voltak,
túl az elillant életen
szédítő örvényszéleken
visszarántják - mert több erő
van két karukban, hogyha holtak.

Felhőt szerettem nézni

Felhőt szerettem nézni, mint a pásztor,
ki tekintetét fenn legelteti,
míg nyáját rablótól, farkas-marástól
éber kutyája lenn őrizgeti.

Örült, hogy égi formákat figyelhet,
kék réteken vonuló nyájakat,
havas hegyet, hullámot, női mellet,
s vihart, ha jött a felleg-áradat.

De egyszer vert sereg zúdult a tájra,
s az úzó harc az esztenáig ért.
Azóta nem csábítja ég csodája:
vért lát a csapzott fűben, csupa vért.

Prometheus

Elszállt a sas... Bilincs-kapcsos kövére
szédülve hullt a meggyötört Titán.
Combján sötéten végigfolyt a vére
s tovább csorgott a satnya szirti fán.

De már felállt. Győzött a szenvedésen.
Szilaj dacosság árad benne szét.
Már újra érzi: meglonná merészen
másodszor is a Gőgösek tüzét.

Zendül az ég. Viharral jó az éjjel
s a záporverte, lázas seb lehül.
A zivatar fényes villám-szemével
megnézi kínját és tovább repül.

Hó jön. Veszélye kő-bontó fagyoknak,
mezítlén testén tombol majd a tél.
De tudja, hogy magas tüzek lobognak
a barlang-bolt alatt, hol ember él.

S új kínra készül csőr-szaggatta teste,
melyet másoknak égő tűz hevít...
De jött egy nap, s a völgyi szél jelezte
Herakles földet-rázó lépteit.

Felicián leánya

Leánykőkörcsines tavasszal
magas mezőkön járt veled.
Ma is virágszedő leánynak,
lelkendezőnek képzeled.

Egy nap szeme riadra tágul,
elkezd rejtőzni, mint a vad,
szedett virág kihull kezéből,
magas mezőktől elmarad.

Láttad vidámnak s szégyenében -
De láttad a hóhér lovát,
mely vitte csonka arcu testét
városon át, falukon át?

Bomlott haját fa megcibálta,
s lengette zászlóként a szél.
Fehér mellébe belevágott
a kegyetlen kenderkötél.

Viskók elől borzadva nézték
jobbágy-leányok és anyák.
Azóta itt a Duna-tájon
pirosabban virít a mák.

Ahol vonultatták, a teste
hullatta cseppenként a vért...
Visegrádi kedves leányok,
könyörögjétek lelkiért.

Pataki bor

Nézd azt a kéklő, kúpos hegykaréjt:
itt ősi korban tűz formált talajt.
A városvégre hajló dombokon
a venyigében vulkán lelke hajt.

Baráti szívek közt, a hegy tövéén
ízlelgetem borát, a csodáját.
Varázsa múltat kápráztat felém,
borozgató nagyokról víziót.

Ifjú Balassa Bálint itt mulat,
sűrűn koccan s kondul az ón-pohár,
kemény táncos lábak dobbantanak
s szilaj daloktól cseng a régi vár.

Diák-kvartélyá füstfelhőiben,
az éjben alvó scholához közel,
víg társak közt Csokonai Vitéz
szikrázó kedve mulattat s tüzel.

Petőfi lelke hősökért hevül,
nem a jelent, a múltat látja itt.
Nem te idézted meg, pataki bor,
a szent szabadság oroszlánjait?

S amott, hol csend-strázsálva állanak
a hallgató temető-széli fák,
alszik, s az álmuk mély és végtelen,
néhány korán megfáradott diák.

Míg élők voltak, nóta-kedvüket,
tudom, te ajzottad fel, tűz-ital,
itt mindig belőled forrásozott
a pajzán tréfa és a drága dal.

Aranycseppeddal felköszöntelek,
s mert kedvem néha csüggedt és komor,
adj, kérlek, pezsdítő kortyot nekem
s felejtető mámort, pataki bor!

Kis ballada

A csúnya lányt az anyja nem szerette,
szebbik lányától megkülönböztette,
mindennap szidta, átokkal verette.

A csúnya lányt legények sem szerették,
csúfolkodtak szegénnyel és nevték,
csókos játékaikból kifelelték.

Pedig titokban szomjazott a csókra,
becézésekre, lányoknak valókra,
melegítő, szerelmes ízű szókra.

Egyszer, mezőn, vihar zendült felette.
Vén bükk alatt egy villám észrevette
s a jégvert pázsiton agyonszerette.

Lidi fogadósne

Mintha havasi szél
fújdogálna szembe -
Lidi fogadósne
jutott ma eszembe.

Nagyág vize mellett
állt a fogadója,
telke tövét mosta
habos suhogója.

Zsenge pityókáját
szarvas kikaparta.
Marháját a medve
sokszor megzavarta.

Udvarán kutyái
furesán vonítottak,
s néha farkasúzó
nagy tüzek lobogtak.

Csíki borvizesek,
hogya jött az éjjel,
befordultak hozzá
kóberes szekérrel.

Vadászok betértek
esti lesre várva.
Urak odajártak
pisztráng-vacsorára.

Hallom dicséretét:
- Fáintos menyecske!
Ragyogó a szeme,
parazsas a teste!

Bort nem mérték sehol
tüzesebbet, mint ott,
Lidinél - nevére
apám is kacsintott...

Negyvenöt év múlva
arra vitt a lelkem.
Magas csalán-bozót
nőtt a puszta telken.

Lenn a falu felett,
a hegy oldalában,
temető-rögöket
taposott a lábam.

Ott reátaláltam
a sírja kövére...
Hogy csendesedett el
ennyire a vére!

Farkaskutya

Zárt kert nevelte fel. Futkoshatott.
De nem ismert erdő- és vadszagot.

Mióta nálunk - nappal láncon - él,
szimatolgatja: mit repít a szél.

Az erdő éle itt van túl, közel,
s ha rezzenést hall, élesen figyel.

S ha fenn kibukkanó őz ütne neszt,
a lánc csörren s orgonálni kezd.

Ijesztően zenél s egyhanguan.
Hallottam ilyent téli faluban,

ahol hegyháton, juhra-éhesen
feleselgettek ordasok lesen.

Tudom: torkából farkas-ős üvölt,
aki szarvast vágott le s őzet ölt.

Kérés az öregséghez

Öregség, bölcs fegyelmezője vérnek,
taníts meg, hogy Csendemhez csendben érjek.

Ne ingerelj panaszra vagy haragra,
hangoskodóból halkíts hallgatagra.

Ne legyek csacska fecskéhez hasonló,
ritkán hallassam hangom, mint a holló.

A közlékenység kútját tömd be bennem,
karthauzi legyek a cella-csendben.

Csak bukdácsoló patakok csevegnek,
folyók a torkolatnál csendesednek.

Ments meg zuhatag-szájú emberektől,
könyvekbe plántált szó-rengetegektől.

Csak gyökeres szót adj. S közel a véghez
egy pátosztalan, kurta szó elég lesz,

a túlsó partot látó révülésben
a „Készen vagy?”-ra ezt felelni: - Készen.

Megtisztulás

Közletről les már rám a vég.
De mielőtt
a nagy Hurok megfogja lábam,
szeretnék megfürödni még
egy nyári éjjel harmatában.

Szárnyával verdeső rigó
kristály-eren
nem tudna tisztálkodni szebben,
mint én az égi, tisztító,
finom hullású permetegben.

Eltűnne gond, foszolna bú,
zsibbadna kín,
lelkemről minden heg leválna -
s mint sérületlen kisfiú
indulhatnék a jó halálba.

Egy nap

Egy nap nem ébredsz fel. Kutyád,
hogy láncra kösd, hiába várja.
Nem érdekel többé a völgy,
sem meteorológiája.

Nem hallod többé, mit jelez
a szajkó-raj, sok éber őrszem.
Nem élvezed a drága dalt,
melyet füttyül a csepp ökörszem.

S mást borzongat sejtő ebed,
ha ég felé furcsán üvöltöz...
S az őz s a szarvas pár napig
nem jön közel az árva völgyhöz.

Három nő

Klotho:

Éber szemem jövőbe lát.
Amikor a neved kimondtam,
sorsod elindult fonalát
keményre és sötétre fontam.

Lachesis:

Míg szálad ujjamig haladt,
kis öröm, nagy kín volt a részed.
Nyújtogatom a fonalat:
hosszabbítom a szenvedésed.

Atropos:

Itt véget ér a jó s a rossz.
Nem indítás: végzés a rendem.
Vagyok szigorú Atropos.
Állok s várom a fonalad,
mit testvérem kezembe ad.
Köszörült olló van kezemben.

Nem mondhatom már

Nem mondhatom már, hogy „ne még, ne még”!
Nem eszmetűz már roskadó tüzem.
Tudom: tirannus törvény itt a vég.
S mégis kételkedve meg-megkérdzem:
Hová lesznek a ritmusok, zenék?

A lüktetés, mely még ma is kísér
rövidülő sétáimon a csendbe,
vajon tovább rezegni visszatér,
rom-testem kötöttségéből kilengve,
ahonnan jött, a zsongó végtelenbe?

Talán egy messzi sarj, aki utánam
száz esztendővel vagy több százzal él,
ajzott napon vagy furcsa éjszakában
egy titkos rezdülést érez magában,
s csodálva kérdi: Bennem mi zenél?

Kézszorítás

A súly: hetvenöt év. Őrlődve vásom.
Itt nem segít rutophyllin s niton.
De azt mondják: kemény a kézfogásom,
a szorító kezét megszorítom.

Szeretném, hogyha végig elkísérne
ez az erő s nem morzsolódna szét,
hogy majd a végső pillanathoz érve
még megszorítsam a halál kezét.

Még élek

„Még élek és még mindig dalolok” -
írta vén kort sem ért hű lelki társam.
Ősz vitte el, s ha rá-rágondolok,
eljön, hogy lélek-arcát újra lássam.

S amíg maholnap én is indulok
nagy sűrűségű ködbe és titokba,
„Még élek és még mindig dalolok” -
kiáltom fel hozzá a csillagokba.

Apámra gondolok

Kövön ülök az esti hűsre várva,
a nyúló árnyékot figyelgetem.
Visszagondolok rég-halott apámra,
kinek korához már közeledem.

Így ült, talán az árnyékot figyelve,
a városvégen, korhadó padon.
Megcsillapodva, sorssal nem perelve
el-eltűnődött múlt, holtakon.

Csodálkozott - mert nyolcvan volt az éve -
az aggastyánná öszült gyermekem.
És néha úgy nézett a messzeségbe,
mint aki túlnéz már az életen.

Költő

„Költő vagy” - szól s komolyan néz reám
hatéves szemmel - leányunokám.
„Láttam: vers volt a gépeden ma. Nem?”
Eltűnődöm minősítésemem.

Költő? Poéta?... Költő Dante volt,
Petőfi és egy sor jövő-herold,
kik jártak fenn az embercsúcsokon,
s lelkük titánokéval volt rokon.

S eszembe jut egy régi ismerős,
borzolt-hajú, ifjú vidéki hős,
ki, ha kimondta hangzatos nevét,
még hozzátette németül: Poet.

Az öntudattal csengő szó hatott:
mosolyogtatott és mulattatott...
A titulusa nem nekem való.
Ember voltam, remegő, daloló.

Faust és a Gond

Arcod csupa komorság és redő.
Ki vagy, te vézna, sápadtarcu nő?
- A Gond. -
 A Gond? És mit akarsz velem?
- A leheletemet rádlehelem. -
Miért?
 - Azért, hogy megvakítsalak. -
Pusztulj innen, te boszorkány-alak!
- Csend! Magas parancsot teljesitek. -
Nem engedelmeskedem senkinek!
Ki küld? Ne rejtélyeskedj, mondj nevet!
- Vég-hirdető vagyok: halál-követ. -
Halál cseléde? Végezz hát velem,
de ne vakítsd meg két látó szemem!
Ne tedd, ha van szívedben irgalom.
Én a halált is látni akarom!
Látni, ahogy láttam az életet,
patakot, forrást, erdőt, réteket,
a várat, mely a csúcsról messze lát,
tavaszok fényét, ősök fátyolát,
eget, villámot, formát és arányt,
és Margitot, a drága, szúzi lányt...
A végső óra mit érhet nekem,
ha nem búcsúzhatik tekintetem,
s a föld szépségét szemmel nem fogom?
Végezz ki inkább!
 - Nincs hozzá jogom.

(Arcára lehel. Faust megvakul.)

„Ó, idő, futós idő”

Futottál, mint az őz, ha valahol
mögötte erdőn vad kopó csahol.

Aztán átvettetted szarvas iramát,
kinek farkasok szaglásszák nyomát.

S most, hogy koromból annyi év lejárt,
száguldasz, mint a síkon a gepárd.

Jöjj, négysoros

Jöjj, négysoros, jöjj. Versed nem szaval,
ódává nem növesztheted magad.
De napomon ez a négy sor vonal,
életjel, mit lelkem lelkemnek ad.

Vád

Én, mindig én! A vádat hallgatod.
De a te panaszod-e panaszod?
Nem a kor sújt-e, hogy szenvedve vallj?
Millióké a laokooni jaj.

Üstökös

Nézlek, titokzatos „sugár ecset”.
Milyen vést hirdetsz ősi hit szerint?
Az égre jósjelt vetsz, félelmeset,
megborzongatsz s fénykődbe tűnsz megint.

Szirti sas

Sérült sas volt. Rabúl ül ketrecében.
Eltűnt a szikla és a kék magasság.
Azóta örli vadmadár-eszében:
Most megtanultam, hogy mi vagy, szabadság.

Mi a neved?

Érzem: nem vagy már tőlem messze, Rém,
de ravaszul, rangrejtve jössz felém.
Mi a neved? Kérem, találgatom.
Meningitis? Villámcsapás? Atom?

Hol itt a rév?

Ragyogj, tető. Másnak ragyogj. Hiába:
tarisznyám nagy súly húzza: hetven év.
Hív a folyó. S a néma éjszakába
belekiáltom: Hej, hol itt a rév?

Fényképemre

Ide húzódott vissza életem,
itt a tetők és vágyak nem merészek.
Szemem szelíd erdőn legeltetem,
de lehet, hogy az erdőn túlra nézek.

Ravennai strófa

Lelkem már bontogatja szárnyait,
testem lehull a ravennai rögre.
De jobb korod, Firenzém, megtanít,
hogy hű maradtam hozzád mindörökre.

Nézz fel!

Fáradt vagy? Úntat már a földi bolygás?
Mélységbe hulltnak érezed magad?
Nézz fel: hegyformáló fehér gomolygás
Himalája-magasba felragad.

A sárkány

A Szentgyörgy-pusztánk néha megremeg
s rémek közül kiront a szörnyeteg.
Kék lángokat vet s irtóztatva néz.
Hívlak: segíts meg, jó dárdás vitéz!

A változás

A visegrádi hegységben lakom.
S ha itt halok meg, az mi változást hoz?
Ó, nem sokat, csak ennyit: egy napon
szorosabban ölel a hegy magához.

Az öregség barlangjában

Öregség - rangja Vénség is lehet -
szíjas, szikár kézzel csuklón fogott,
s barlangba vitt. Riadtan nézem ott
a roham-jelre váró szörnyeket.

Ha vén vagy már

Ha vén vagy már s hazulról távozol,
csókkal búcsúzz s legyen szavad szelíd.
Lehet, hogy komor tájat érsz, ahol
nem lesz számodra visszatérni híd.

Non omnis moriar

Non omnis moriar. Nem. Véremet
tovább viszik gyermekek s unokák.
Nem egészen temet, aki temet.
Mű halhatatlansága: délibáb.

Fecske

Tatóka -: fecske! Nézd, megérkezett!
Kettő! Nem látod most se? Most se? - Nem. -
Nézem a fecske-mutató kezét...
Hiába... Hova lett sólyom-szemem?

Az irigyem

Makkegészséges - mondja. Ráhagyom.
Diagnózis: szenilis hetykeség.
Pedig hát rossz a mája, rossz nagyon.
Csodálom, hogy nincs sárgasága még.

Száguldó autósnek

Suhansz, országutak modern királya,
én talpalok, amíg szívvel birom.
Gyalogszerrel megyek majd a halálba,
de te, lehet, hogy - automobilon.

Társtalanul

Állok, öreg bükk, irtásos tetőn,
néha elszántan, néha remegőn.
Társaimat lezúzta a vihar.
Engem kímél még. Velem mit akar?

Öregasszony arca

Valamikor más volt, inkább komoly.
Most egyre sűrűbb rajta a mosoly.
S mintha ezt mondanák a mosolyok:
Ó, bocsássátok meg, hogy meghalok.

Szív

Ez is virágozott valamikor.
Sziromtalan lett és gyümölcstelen.
Köd hullt reá egy téli éjjelen,
s olyan most, mint egy zúzmarás bokor.

Véendiákok

A lelkük ott barangol néha távol,
Enyed körül diákos érzelemmel.
Őszülnek s halnak is. De a halálból
még visszanéznek nagyhűségű szemmel.

Fényképet néztem

Borús vagyok, valami szomorít.
Megláttam egy fakult fényképemet,
egy zsenge arcot, a gyermekkorit -
s utána tükörben vénségemet.

Szobor

A portrém. Drága kéz mintázta meg,
a melege a bronzban is remeg.
Kivetí majd egy bedűlt régi bolt,
s találgatják: kinek a feje volt?

ÉVSZAKOK ZENÉJE

Rímjáték havasesőben

Hull, hull a bús havaseső,
hideg fátlyat zizegve sző.

Ég és torony ködbevesző.
Hull, hull a bús havaseső.

Kedvem miért oly eleső?
Hull, hull a bús havaseső.

Várj, várj, szívem, tavasz-leső -
Hullj, hullj, hideg havaseső.

Új cinkeszó

1

Köd és mínusz tíz. Február.
De az a „kicsicsűr”-madár
nagyvígán fittyet hány neki
s pici gitárját pengeti.
Nem lát eget, nem lát napot,
nem érez olvadás-szagot,
köd gomolyog, köd tornyosul,
tollára permetegje hull,
de ő csak szól, csak zöngicsél.
Ki bátorítja, mire vár?
Alusznak még a vak csirák.
Azt várja tán, hogy egy bohó,
kíváncsi és hamarkodó
avar-takarta hóvirág
csukott szemét kinyissa?
Kicsi madár,
te drága, drága optimista!

2

Tudom, megnő s megárad majd a fény,
pacsirtát röppent ég felé a rét,
dalok fakadnak zöld ágak hegyén
s hallom völgyünk wartburgi versenyét.
Aranymálinkó, nyaktekeres, rigó,
kakukk, pintyőke, gerle versenyez:

a növekedő fényben ragyogó
új forradalom ujjongása ez.
Olyankor hallgatsz, éber cinkeszó,
s ha szólsz, a hang a nagy koncertbe vesz. -
De te voltál az első hírhozó,
te zengted itt,
hogymúltnak tirannusok, telek.
S míg a világgöd foszlását lesem,
kicsi madárkám, így köszöntelek:
bátorítóm, poétám, váteszem!

Megcsordul az eresz

Hallom: mozdul a drága nesz:
csordul, csordul a házeresz.

A foszló köd napfénybe vesz,
csorog, csorog a házeresz.

Csorogj, csorogj, csorogj, eresz,
szívünknek újra fénye lesz.

Hív a verőfény

Felhőkön átlopódzott egy sugár
s itt megtalált a ködben: „Itt vagy? Itt?
A hegyoldalad verőfénye vár.”
S indultam megkeresni társait.

Mennék eléd

Mennék eléd, mert itt vagy már közel.
A déli oldalon leselkedel.
Gyökerek hallják könnyű léptedet,
átküldesz egy-egy halk lehetet,
mely szűzies még és illattalan,
de sejtető, jó langyossága van.
Csak arcom érzi még, nem sejtí más,
varázs van benne, keltető varázs.
Ahol jársz, néma éberség fogad,
keresed a rügyes sombokrokat,
hogymagyosságoddal rájuk lehelj
s kipattanjon a sárga kis kehely.
Feljössz az élre, melyet hó erez,
íj válladon, a hátadon tegez,
benne az arany nyílakat hozod,
melyekkel a telet megnyilazod.
Mennék eléd, s mint fényváró anyám,

még utoljára elkiáltanám
nevedet, melyből napfény sugaraz:
Tavaszz, tavasz! Tavasz, tavasz, tavasz!

Március 1

A távoli hegyélek havasok,
de cinke szól már és ez jó időjel.
Hallod? Pici lakatos-inasok
reszelnek finom acél-reszelővel.

Patakom

Ezerből egy kis ér maradt csupán,
de ha megduzzad hófutás után
s szilaj zúgását éjjel hallgatom:
benne zuhog, zúg ezer patakom.

Zsenge március

Ragyogva jön. Fut már a völgy homálya.
Egy hang flótáz a völgyben valahol.
Azt hiszed, hogy a tavasz fuvolája?
Csak egy pityókos szajkó galagyl.

Szökül a fűz

Még barna bokrok közt bujkál a tél.
A szélben hangos varju varjut üz.
Vörösbegyünk még koldulgatva él.
De lám: szökül a patakparti fűz.

Kórságot s kint hozott a február
s beteg testnek még jó a kályhatűz.
Sok volt a köd, kevés a napsugár.
S mégis szökül a patakparti fűz.

A fán bolyongtatom tekintetem
s a futó fény is éppen arra tűz.
Te szőke folt, adj gyógyulást nekem,
te sárga-szőke patakparti fűz.

Régi poéta

*„Írtam egy sombokorban...”
Ilosvai Selymes Péter*

Füstös házból kiment a sombokorba
s tönk-asztalánál kispadjára ült.
Áradt a fény. A lomha és mogorva,
rabtartó tél havasra menekült.

Odahangzott a patak suhogója,
sok sárga méh cikázott szerteszét,
s ő folytatta, öreg papírra róva
Ptolomeus király történetét.

És nőtt strófákban verse s nőtt a kedve,
a bokra szellős, szép poéta-vár.
S ha néha deklamált, a versezetbe
belefütytyentett egy merész madár.

S ha olykor szellő libbent át a fáján,
tollára szirmot pergetett az ág.
S túl sárgafényű sombokor-tanyáján
sötét világ volt: zord török világ.

Szerztem ezt sombokros hegyre hágva,
míg régi verssel kísértett a múlt.
Kinéztem a viharborús világba
s egy-egy szírom a kalapomra hullt.

Jössz, ifju zöld...

Jössz, ifju zöld,
hogy öreg szemem újra üdvözöld.

Duzzadsz, patak,
hogy - völgy zenéje - hallgathassalak.

Jössz, langyos est,
hogy fáradt testem ágyamhoz vezesd.

Jössz, régi gond,
hogy únt litániád fülembé zsongd.

Jössz, éber éj,
hogy rég elmúlt kedvesekről beszélj,

kiket a zöld
sírjaikon sarjadva üdvözölt.

A somfa-csonk

A somfát fenn a bükkcserjés alatt
télen kivágták, csak a csonk maradt.

Aki fejszét fogott rá, bárki volt,
tavaszi aranyamtól megrabolt.

A nap szeme keletről odalát,
keresi a sárgavirágu fát.

Nagy messzeségből egy madár suhan
s nézi: tavalyi fája merre van?

Néhány kört ír a puszta csonk körül
s a hangja sír, mikor továbbrepül...

Az a kegyetlen téli fejsze ölt:
Egy aranyfolttal szegényebb a föld.

Tavaszt hozok

Városködből jövök s csodálkozom.
Azt mondjátok, hogy a tavaszt hozom.
Azt mondjátok: szemem kék, mint az ég, -
s lelkendezve szólnak a cinegék.

Szajkó

Meglátott és átszállt a völgy felett.
Nyír-ágra ült s ott csúfolkodva vár:
„Kibírtam itt a nagy, nehéz telet -
de te mi lettél? Költözőmadár!”

Napkelte Visegrádon

A hegy hajnal fátyolba öltözött.
Most minden olyan ódon, olyan ős.
De emeli fejét a Vár mögött
a Nap: daliás, régi, szőke hős.

Visegrád, II

...S reggel tetők ragyognak s ablakok,
mert éjjel tornyuk nőtt a rom-falaknak.
Ilyenkor megbecsült nagyúr vagyok:
királyok és királynék látogatnak.

Hazug tavasz

A rigó füttyel adta már a jelt,
azt hitte: itt a fény, az áhitott.
De jött a fagy s a fénnel harcra kelt,
vad Góliát legyőzte Dávidot.

Didergés a tavaszban

Tél-ízű nap. Ködös, hideg, komor.
Didereg a fehér kökénybokor.
Zsugorodnak a patakparti fák.
Dideregsz, ember. Dideregsz, világ.

Torz március

1

Jaj - láttam régi szép leányt sokat:
az arcukon ránczá hervadt a báj.
De rajtad látni torzulásokat,
te örök fényhozó, sajogva fáj.

2

Egykor verőfényed heroldja voltam
s növelted kiránduló-virtusom.
S akiről ős evoéval daloltam,
megcsalsz - te is megcsalsz, márciusom?

3

Torzulsz. Hova lett fényed, hófokod?
Ha így hullt volna régen is havad,
Brutus tán nem ölt volna zsarnokot
s nem hoztál volna forradalmakat.

És mégis jössz

Rezeg a tölgy tavalyi levele,
de már a cinke torkát kinyitod.
Déli szeled a völgybe csap s vele
öreg szívemet meg-megkonditod.

Fácános erdón

Nincs fegyverem. De hogyha volna is,
így állnék itt tavaszi „vadlesen”.
Figyelgetném: a kakas már hamis,
a tyúkok sétálnak szemérmesen.

Sárga színek

A kerítés mellett forsythiák,
a pázsiton ezer kákicsvirág,
kákicsvirág közt pelyhes kislibák.
Ó, aranysárga, sugaras világ!

Induló rigódal

Ahogy végezte őszi szürkületben,
alj-ágon most oly halkan intonál.
S bár még a szélben dér fuvalma lebben,
minden reggel magasabb ágra száll.

S eljő a nap: csúcs-ágra száll a fáján,
nem félemlítik lappangó fagyok,
ragyog a nap fekete toll-ruháján
s a szívszédítő ének is ragyog.

Fácán-hang

Kikandikál a barna lomb alól
s nagyokat rikkant kőkunyhónk felé.
Olyan a hangja, mint a korhelyé,
ki hajnalig dorbézolt valahol.

Leánykökörösín

Az est becsuk s egy fényes kéz kinyit,
mikor a nap felhőtlen égre hág.
Becézem kelyhed érző bolyhait,
s tűnődve kérdem: Lélek vagy, virág?

Borúra fényt várj

1

Mogorva vénség, morcos tél-hava.
Olykor komor gondokban sincs hiány.
Borúra fényt várj. Mi lenne, ha ma
belebbenne egy víg tavaszi lány?

Ki küldené? Egy déli part vidéke?
 S milyen lesz? Botticelli lány-alak?
 Rám sugarazna tündér szókesége,
 s én egy szót mondanék csak: Vártalak.

Déli szél

Már langyosan fú dél szele,
 az út tócsákkal van tele
 s a cinke toroka hangol.
 Indul a kedvem messzire
 s messzire elbarangol.

A kedvem újra gyermekes,
 járnám a hófoltos mezőt,
 hogy azt a fényes érkezőt
 elsőnek üdvözöljem:
 „Siess, tavasz, siess, siess,
 nemcsak sok éber énekes:
 öreg szív vár a völgyben.”

Győzelem

Az ér megáradt. Hol jársz már, öreg tél?
 A hab játéka: diadalmi tánc.
 S a nyírfáink tövében új sereg kél:
 zöld dárdás, bátor gyöngyvirág-phalanx.

Fűmagot vetettem

A vád:
 Hogy elhenyélted ezt a szép napot!

A védelem:
 Nem teljesen: vetettem fűmagot,
 pár szép nap és a sűrű mag kikel,
 eső belőle pázsitot nevel,
 árnyékot vetnek rá a kerti fák,
 jönnek hűsét kívánó unokák,
 terítenek a gyepre szőnyeget,
 elfekszenek a szőnyegen hanyatt,
 foszolva-lengő felhőcskék alatt,
 s nézik a mesemondó, mély eget.

Új fény

A csúcsról búcsút int a hó,
a gazda tisztit, éget.
Vén fűz alá a vontató
kihozta már a stéget.

A kékség jó időt üzen,
a fűzrügyek bomolnak.
Pár nap még - s duzzadó vizen
zászlós hajók dalolnak.

Vén ember, új fény hull reád,
fakadhatsz-é panaszra?
Hallod? kurjant az unokád
s kirent a vad tavaszba.

Könyörgés a tavaszhoz

Rügpattantó, szilaj forradalom:
heves tavasz - lassíts az iramon.
Virágaim, lassabban nyíljatok:
vén szem legel búcsúzva rajtatok.

Április bora

Hogy ittalak, pezsgő tavaszi bor,
mikor szomjaztatott az ifjúkor!

Hol hagytam ej azt a szilaj legényt?
Ma kortyolgtalak öreg Benceként.

Hiába minden absztinenciám:
ereszkedik a mámor fátyla rám.

Nem látok már csak rózsaszín ködöt -
s kábulva fekszem ibolyák között.

Tavaszi pillanat

Új rügy s új fű, és újra mondhatom
és örvendezve mondhatom, hogy élek.
Kékes vihar-fekete alapon
a cseresznyefa-gömbök habfehérek.

Ébredező mythologia

1

Még visszacsapna egy kifúlt hideg.
De délről langyos szellő árad át.
Már faun járt fenn az erdőn. Érzitek
nehéz, orrfintorító vadszagát?

2

Itt-ott az erdőnek hófoltja van,
homály borítja túl a tar Naszályt.
A táj nimfátlan és virágtalan,
s az ingerült faun érdeset kiált.

3

Pár izgatott pinty ágról-ágra rebben,
a fényben nő a lomb szemlátomást.
Nimfák futnak a faun elől seregben
halljátok a szilaj sikoltozást?

Eros

A lomb csiklandó szellőtől morajlik,
nászindulót zeng egy hevült rigó.
Felhők közül egy felhőkar lehajlik:
kutatja, merre járhat most Io.

Felhők alatt

Viharos ég. Lenn énekszó vonul:
a völgyben tarka gyermekraj halad.
Nem így járunk - dallal, daltalanul -
a nagy, sötét Végzet-felhő alatt?

Hogy hívtalak

Hogy hívtalak, sugarak, sugarak!
Nyilaitok most sűrűn hullanak.
Kérlek, kímélve ostromoljatok,
a nagy téltől nyútt s érzékeny vagyok,
megöregedett szívem is hibás,
nagy örömeiktől fél, arythmiás.
De titeket, tavaszi viharok,
várlak. Harsogjatok, csattogjatok!

Örülj, szívem

Most már örülj, szívem. Édes levét
vágott sebből cseppenti már a nyírfa,
s a völgy felett, a magas rét egét
tele zengi pár mámoros pacsirta!

Új bor

Hetven hegyél kifáradt vándora,
igyál, pezsdül az új tavasz bora.
Virágszemű tündér lebeg feléd -
ürítsd ki csordultig telt serlegét.

Langyos eső

Zsongását hajnal óta hallgatom.
A szomjas lomb is zsongással felel.
Ha van még szikkadt lelkemben magom,
most az is kikel. Most az is kikel.

Rügyeknek és madaraknak

Vad március volt. Ölte éjszakái.
Dideregtetek és borzongtatok.
Most dül a fény s jönnek csodák csodái -
madarak és rügyek, ragyogjatok!

Dunántól kérdem

Havasaidon most hóolvadás van,
tükröd feszül, hullámod zúg s dagad.
Mondd, érzed-é tavaszi áradásban
hatalmas, ősi ifjúságodat?

Az első égi szó

Távol meglobbant egy sötét orom.
Dörrent. Végigzengett a hegysoron.
Köszöntöttem: Tavaszi riadó,
hallgatlak, mint egy ős barlanglakó.

Áprilisi hangulat

Egyszerre szólaltak meg, egy napon
(- ó, április csodája, nagy duett -):
A fülemüleszó az ágakon
s a mennydörgés virágzó fák felett.

Ti-ti-ti!

Párás a reggel. Szól a nyaktekerecs.
Milyen egyszerű, édes kicsi vers:
Ti-ti-ti-ti-ti! S mindig ugyanaz.
De benne lobog az egész tavasz.

Altató

Jól alszom. Nem kell barbiletta, bróm.
Finom esőzsongás az altatóm,
s a halk zsongáson átütő, csodás
fülemüleszó-bugyborékolás.

Esőcseppek

Vártunk, tavaszi langyos permeteg.
Várt a cseresznyebimbó-rengeteg.
Vártak növésre szomjazó füvek,
cserjék is, szikkadó gyökerűek.
Vártak a kankalinos oldalak.
S ti drága cseppek, én is vártalak,
hogy tegyetek csodát, ha még lehet:
zsendítsétek meg pusztá lelkemet.

Szeret az erdő

Engem az erdő véd s szeret,
utaimon erdők kísérték:
bükkök, gyertyánok, égerek,
tölgyek. Fenyők is. Égig értek.

Most is, hogy visszagondolok
hajdani erdeim sorára,
a hegy felől gyönyörűen
zúg bükkös erdőnk orgonája.

S ha majd mélyebbre költözöm,
éztelen rommá omoltan,
egy hang közletről súgja még:
Én is az erdő fája voltam.

Tavaszi ég

Frissítsd meg ernyedő szemem,
szél-indította égi bolygás.
Megúntalak, rög. Játssz velem,
fényes-fehér felhő-gomolygás.

Így is jöhetne

Így is hozhatná jószors, irgalom:
búcsúzva szólna nagy zenénk, az éji,
túl az akácvirágos oldalon harsognának
a völgy fülemüléi.

Telehold

Ha rossz szíved hiába altatod,
s a halál árnyékot vet rád, sötétet,
a teleholdra nyisd ki ablakod
s hallgasd a zokogó fülemüléket.

Május muzsikája

1

Langyos eső suhog a lombokon.
A vadgerlék szavaló-kórusa
átbúg a suhogáson. Figyelem:
milyen meleg és milyen monoton.
Öreg vagyok, s csúfokodnak velem.
Azt búgják: Tavasz, tavasz, szerelem.

2

Ragyog a reggel. Délre már borul.
Szél bókoltatja nyírfáim sorát.
Estére rojtos felhő komorul
s dörögve ontja sűrű záporát.
Villám villantja túl a hegytarajt
s lelkembe mámort lobbant, késeit.
Hallgatom ezt a gyönyörű morajt,
május felséges mennydörgéseit.

Heves májusi napon

Esőmagtalan ég. Nem szeretem.
Nyugati szél, hozz felleget nekem.
Ne vihartól feszülő tarajost:
fehér felhőket vágyom látni most.
Kúposak és csipkések legyenek,
és fényesek, mint a havas hegyek,
hogy míg megnőnek látókörömön
s én fényességükben gyönyörködöm,
érezzem: sík felett, nagymersze, túl
a fogarasi oromsor vonul.

Májusi strófa

Ó, milyen robbanó fiatalok
ezek a májusi zivatarok!
Mily dúsan vág le felhőkből a fény...
S villámtalan vénségem mily szegény.

Marasztanálak, májusom

Azúr szemed, látom, már messze néz,
sziromhavas lábad indulni kész.

Völgyünk csodája, tündér lányalak,
év gyönyörűje, hogy marasszalak?

Mi tudna késleltetve hatni rád?
Iszalagokkal kötném meg bokád.

A fáknak szólnék: sűrűsödjének,
útrekesztő bozóttá nőjenek.

Szövetkezném a völgy rigóival,
legyen daluk kötő varázsu dal.

Szarvasokat vennék rá, hogy csapat
állja el agancsokkal útatad.

Tél-nyütte testemet vetném eléd,
hogy lefogjam lábad lendületét.

Marasztanálak, mert nem tudhatom:
találkozunk még, tündér hónapom?

Nem maradt tovább

Marasztottam, de nem maradt velem.
Elszaggatta iszalag-kötelem.
Rigó dala szívére nem hatott,
bármily bűvösen fuvolázhatott.
Bozót között a karcsú test kifért,
az agancs-zár elől csellel kitért.
Kérő szememnek azt felelte: nem.
És átszökkent gátnak szánt testemen.

Júniusi éjszakák

Az égalj mindenütt viharsarok,
magas pusztákra fellelgesorda vágat,
szívrezzentő, komor zivatarok
villámmal cifrázzák az éjszakákat.

Hallgatom a hatalmas égi szót:
most ott dördül Visegrád orma táján.
Ilyen kirobbanó fortissimót
a nagy Süket sem vert ki zongoráján.

Ó, lesznek még vihartermő nyarak,
fölöttem villámok vágnak keresztül,
zengő mennydörgések szólítanak,
s elcsöndesült szívem egyet se rezdül.

Égzengés, II

Június mennyi égzengést hozott!
S elhozta sűrűn rég-halott anyám:
Ha villám csattant, félt s imádkozott -
Remegő hangját mintha hallanám...

Hallgató kakukkszó

Július fényverése nyers,
kaszákon ég a munka.
Kakukk, kakukk, már nem felelsz
szólítgató szavunkra.

Szótlan madár, mondd, hogy lehet,
hogy megrezzenti lelkemet
ez a finom kis őszbe-hajlás?
S már Merlin-füllel hallgatom:
jön-jön viharvert szárnyakon
a nagy, komor erdőmorajlás...

Csiga-nyom

Néhány nap óta beton-terraszom
lapján ezüstös ábrákat lelek.
Esős idő járt. Nézem: csiga-nyom,
kacsaringózó, különös jelek.
Ezüstjük sokszor estig megmarad.
Mi biztatgatja ezt a hű csigát,
mely minden éjjel házunkig halad
s betonra írja ákombákomát?
A rajz: íves vonal, másutt hurok,
s a hurkot többször ismétlgeti.
Én csiga-ábécéről nem tudok,
de azt kell gondolnom, hogy van neki.
S ha holnap is rámnéz a furcsa jel?
Csoda-hívó vagy babonás legyek?
Mi lesz a terraszon: *Mene tekel?*
Vagy sorsomat jelentő más jegyek?

Vihar előtt

Most menj magas kis tornácodra. Fenn
a földi harcnál van különb tusa.
Villám villámba vágat fényesen
s zendül a felhők hősi kórusa.

Növekedés

Az éj lidérce hált veled,
hogy kedved elvesztette merszét?
Hibát ütsz írógépeden,
sután fogsz a kezedbe fejszét.

A verset is lazán szövöd,
a csorba-ríműt összetéped.
S egész nap némán hordozod
a nyári hőben törpeséged.

De este hús fűvése jön
egy távoli jeges toroknak.
S az erdőn túl, köröskörül
morcos felhő-medvék morognak.

Vihar! Tüzet lobbantanak
a hegy homályba fúlt tetői.
Lomb-zúgató zápor szakad
s elkezdesz benne nőni, nőni.

A nagy zenében összecsap
zápor s patakvíz áradása,
rapszódiait hallgatod
s ujjongva nős meg óriásra.

Szárnyad ha volna, szállnál
a zengő, száguldó csapatban.
Fejed már felhő-rojtig ér,
hajadból villámszikra pattan.

Éjjeli zene, II

Nagyszerű volt ez az éji vihar. Hörgő morajával
küldte előre szilaj, húst-lehelő követét.
Majd a hegyek koszorújából lerohant a Dunáig
s csattogtatta tüzes mennyei ostorait.
Alvó kis falukat vert fel riadó robajával,
ablakon át láttam: lángol a szénakazal,
ott a sötétség félkaraját beragyogja világa,
rémképpé magasít egy lobogó jegenyét.
Ám a vad égzengést zúgás váltotta: özönvíz,
s a kialudt tűznek egy ura lett: a sötét.
Fulladozott a csatorna a bő zápor rohamától,
India fellege ont ily zuhogással esőt.
Kurjongattak a fák, ujjongtak a bokrok, a rétek
szikkasztó heteink gyilkos aszálya után,
szívta, védelte a föld a vizet, mint szeszt az a korhely,
akinek ínye soká várta a drága italt.
Éreztem: ha fa volnék most magas erdei ormon,
élvezném, hogy a víz hogy fut alá tövemig,
s harsognám a cikázó fényben a záporosőbe:
Fürdöss meg, gyönyörű, éjjeli, dús zivatar!

Akácerdő, viharban

Hogy verdes, csapkod minden lombos ág,
ha orkán kezd a fákkal játszani!
Olyan ez a vad összevisszaság,
mint egy bomlott agy eszme-táncái.

Csendesülő vihar

Földrengető volt. Most már csillapul,
már decrescendóját figyelgetem,
ahogy gördül végső dörgése túl,
a párolgó erdő-gerinceken.

Ott égi s földi pára egyesül,
a felhő már alig villant ki fényt.
Egyet morajlik még s elcsendesül
egy múló élet vég-akkordjaként.

Látogatás

Vártak meleg, megtáruult, drága lelkek,
láttam bús és hanyatló sorsokat.
S láttam a hegyeket, kik felneveltek:
zord, de jólelkű óriásokat.

Ott vándoroltál

Falumban járt Ádikámnak

Ott vándoroltál, drágaság,
az elvesztett paradicsomban,
zúgott neked Kis-ág, Nagy-ág -
(Mért kellett elszakadnom onnan?)

Jártál ott, hol mint kisfiú,
szamóca-érlelő időben,
vígán játsztam a szomorú,
vadvirágszagú temetőben.

Jártál, hol a várrom felett
sasok kerengtek őszi égen,
s én sast bámultam s felleget -
s fürödtél a Juhod vizében.

Láttál kristály-forrásokat,
s kunyhót, mely jöttöm várja némán.
S láttál bükk-óriásokat,
melyek még emlékeznek énrám.

Szavadban múlt zenéje szólt,
s hívogatott a falu-ölbe.
Arcodra, mondd, a fényt s mosolyt
nem Rapsonné asszony büvölte?

Közeledő vihar

Vonít kutyánk, szüköl s szorongva nyög.
A szelek minden mérgüket kiadják,
a háztetőnkön egymást fojtogatják,
az egyik már a kéményben hörög.

Villámok

Itt robbannak felettem, kormos égen.
Most keresnek, mikor völgyben lakom?
Mért nem leltek rám ormos hegyvidéken,
villám-kihívó, vad magaslaton?

Varjak

Fejem felett a nedves szürkességben
szélüzte, néma varjak vágnak át.
Nézem cikázó röptük vonalát:
fekete villám zápor-terhes égen.

Erdőszéli tölgy

Nagy árnyékot vet gyepre és bokorra,
a lombos oldal csendjét védi fönt.
Kortárs. De még csak most jut férfikorba,
s engem maholnap egy kis szél kidönt.

Pázsiton

Ragyognak fenn az erdők élei,
itt lenn smaragdszín pázsit integet.
Ledülök. Faust erős tündérei,
fiatalítsátok meg lelkemet!

Kánikula

Tikkasztó hőség, meddő fellegek,
gyötör megint a néma nyári rém.
Ti irgalmatlan, szikkadó egek,
csak egy mennydörgést küldjete felém!

Jöjj, hús eső

Únlak már, vers-csírát meddősítő,
füperzselő kánikula-idő,
únlak, vadgerleszó, vadgerlecsókok.
Jöjj, szikkadt gyökereket kereső,
húsen suhogó permeteg-eső,
jöjjetek halk és csóktalan pirókok.

Nyárvégi játék

Már nem jutok sem Svájcba, sem Tirolba.
De itt a tornyos felhők fényesek.
S mintha minden felhőnek bérce volna,
fel-felragyognak, mint az Alpések.

Játékot űz az ég nyárvégi kedve,
hó-fényességéből látomás terem:
Ifjú vagyok s a gyorsvonat lihegve
hívó Párizs felé rohan velem.

Szeptemberi ég

Ó, szilvát s szőlőfürtöt érlelő,
gyönyörúséges fényes őszelő,
eged vén szívből is kedvet csihol!
Már napok óta nem láttam sehol
egy cigaretta-füstnyi felleget,
csak ezt a makulátlan csudakéket.
Rengetegek legszebb szajkóiból
valaki minden kéktollat kitépett
s bekárpitozta velük az eget.

Biztatás fiatal fenyőknek

Szemközt a bokros oldalon
hetekig szólt a hangos ének:
falusi leányok s legények
dalolva ástak gödröket
sokezer fenyő-csemetének.

Járok a zöld foltok között
s szólok: „Sietve nőjetez föl,
tövetekre záporokat
kérek a sűrű fellegektől.
Ó, adjatok káprázatot
rege-termő rengetegekről!

Mert nem gyönyörködik szemem
tibennetek nagykorotokban,
ha fűrge cinkeraj kutat
magrejtő, barna tobozokban
s növekedő tű-avaron
szaladó szarvas lába dobban.

Szelektől is edződjetek
hóviharok szilaj csatáin.
Fenyvessé sűrűsödjetek,
jövő-rügyes, kicsike fáim.
S ontsatok gyantás jószagot,
ha ott járnak közöttetek
emberré érett unokáim.”

Néma kőbánya

Vén sziklafal. De itt-ott már bozót:
vadrózsa, repkény, borbolya s szeder.
Félkatlanában hangot és echót
nagynéha mállott kő esése ver.

Ma szélkerülte enyhely, csendsziget.
Rég volt, hogy zúgott itt a munkazaj
és lenn a szürkés-kék andezitet
hajók várták, ringó dereglye-raj.

Bolyongó lelket jól rejt itt a hely,
magánya csendjén szélvihar se győz,
síkja fűvén lapuló nyúl legel,
fácánkakas sétál vagy éber őz.

De hogyha ősz jön s köd jön, áradó,
hang száll a ködből, hang, mely már zene.
Mintha egy rég eltűnt kőfaragó
finom fejtő csákánya csengene.

Őszelő, II

Üdvözlégy, hús esőkkel ölelő,
idegzsongító, kedves őszelő.

Vized minden hasadt gyepet kitölt,
habzsol s beszí az égett, szomju föld.

A lángokat, miket a nyár hagyott,
záporaiddal eloltogatod.

Csókodtól meggyógyul a nyári seb -
a halálé sem lehet hűvösebb.

Kopogtatás

Micsoda csattogó zakata ez? -
kiáltottam ki: - zeng a házeresz!
Kis cinke-ács volt. Mégis meghatott:
csőrével már az ősz kopogtatott.

Fényfolt

Felleg borítja erdők ormait.
De Phoibos most fegyvertárába nyit,
aranydárdája fényt villantva vet
és átdöfi a lomha felleget.

Deres a fű

És újra ősz. És újra hívsz, pirók.
És hívnának vidám kirándulók.
De beteg szív magasban mit keres?
Deres a fű s a hajam is deres.

Az őszre várj

Nyáron ne járj az erdön. Őszre várj,
mikor fel nem verik turista-szók,
arany ruhába öltözik a táj
s a magasból megjő a halk pirók.

Szél jár feletted, hosszú sóhajú,
bágyadt sugár becézi vén szived,
s a bronz erdő, a Tizian-hajú,
füledbe súgja: Most vagyok tied.

Ladik

Új ősz. Nem is tudod már, hányadik.
De érzed: vágy bűg benne, mély zene.
És érzed: menni, menni kellene.
A Duna-gyepnél ring egy vén ladik,
ha ott jársz, hívogatva néz reád,
s az evező-pár és kormány-lapát
nagyon kínálja markodnak magát.
Ladikjukat orvul eloldanád,
elindulhatnál s vinne messzire.
És nem gondolnál vissza semmire.

Vadlúd voltam

Valamikor vadlúd voltam,
vadludakkal vándoroltam.

Nagy tavakért lelkesültem,
tengeren is átrepültem.

Őszi fényben és homályban
fel-feltámad régi vágyam:

társaimmal útrakelni,
fényt és felhőt úszva szelni.

Majd ha végem itt elérem,
vadlúd-formám visszakérem.

Jóbarátok, ismerősök,
hogyha jönnek bíbor ősök,

nézzetek fel majd az égre,
égen úszó vadlúd-ékre,

s ezt mondjátok eltűnődve:
újra vadlúd lett belőle,

s most ott száll a V-seregben,
hangja szól a fellegekben.

Ragyogó hervadás

Ragyogsz, ragyogsz, októbervégi ég,
megtündökölsz, lomb-hullató vidék.
Völgyem, tombold ki végső örömed,
mielőtt szürke gyászba rejt a köd.

Carpe diem...

Most értelek meg, réges-régi szó.
Más így nem érthet, csak a búcsuzó,
ki kedves arcokat lát s nyugtalan,
mert tudja, hogy már nem sok napja van.
Carpe diem... Jöjj, drága napsugár.
Legyen minden napom aranypohár,
aranypohárban aszabor legyen,
mely fenn termett a hervadó hegyen,
olyan bor, melynek alján nincs salak,
olyan bor, melytől pezsdül az öröm,

hogy mondhassam, ha csendes óra jön
s napomnak esti számadása vár:
öregség kincse, szép arany pohár,
ma végső cseppedig kiittalak.

Király az őszben

Már intenek ködök, fagyok,
megjön talán a tél korábban.
De addig itt király vagyok
az ampelopszisz bíborában.

Gesztenyelomb

Terítve fekszik, szökén, szerteséjjel.
Tévedt sugár sárgítja színeit.
Egy huncut szél, kis garabonciás,
beront s szőnyegre szőnyeget terít.
Nézem. Pedig megtréfál majd az éjjel:
azt álmodom, hogy egy faóriás
betemet sűrűn szőkeszín levéllel.

Lomb-halmok

A bokrosnak lehullt a lombja
s mi összeraktuk nagy halomba.

Egymásnak gáncsokat vetettünk,
a lomb-rakásban henteregtünk.

Olykor a szilaj vigalomban
el is tűntünk a tarka lombban.

Zizegett a halom felettem,
fanyar szagát ma sem feledtem...

Vetköznek bükkök, szőke hársak.
Meghaltak mind a fiu-társak.

A lombot szélfiúk sodorják,
itt-ott halomba összehordják.

Jó volna most eltűnni mélyen
a legsűrűbb rakás levélben.

Fácánkakasom

A hullt lomb bokraid tövére gyűl,
eltűnt rejtő tanyáid zöldje rég...
Hótlan tájat borít a fátylas ég,
a barna színnel szürke szín vegyül.

A szomszédomban lappangsz egyedül,
s ha kísétálsz, sokszín-gyönyörűség,
megélénkül a nagybeteg vidék
s a fák tavaszra gondolnak körül.

Miért húzódtál házunkhoz, titok.
De jó éreznem: lélek van közel.
Rekedt kamasz-hangon jelentkezel,
ha reggel ajtót, ablakot nyitok.

A nyár, mely mély haraszt alatt pihen,
völgyünkre testált drága ékszerül.
S a nap, ha néha fátylat bont, örül,
hogyan megragyoghat még színeiden.

Süvöltő

Füttyent, hogy néma házam üdvözölje,
a füttye: egyhang, nem melódia.
De ha megjön, vele leszáll a völgybe
a novemberi melancholia.

Csak menj

Sokat szenvedtél perzselő napon,
a kábító kánikulai hőben.
Most már lehúlhatsz: indulj s kóborolj
a fákat fosztó, vége-nincs esőben.

Csak menj, odáig, hol legtöbb avart
gyűjtött az ér kanyargó sziklamedre.
Keress, kutass: talán reátalálsz
az elsodort évekre: életedre.

Hinta

Diófa-ágon hinta leng,
picike lány hintája volt,
akit szeptember elrabolt.
S a künt felejtett hinta leng.

Nagy tata áll s nyarán mereng:
a hintát kisláb lengeti,
picike lány dalol neki,
ezüstcsengetyű-hangja cseng,
a hinta ritmusára cseng,
s a hinta leng, a hinta leng.

Az ág diója földre hullt,
levele vad szélben kereng.
A csengetyű-hang merre cseng?
Patakon túl rigó se zeng,
az élet ködbe komorult.
S az árva hinta-deszka leng.

November, II

1

Még fény ölel, remegő sugarak.
De szél jár és levelek hullanak.
El ne seperje innen senkise:
A teraszunk őszi poézise.

2

Hív a pirók. Egyhangú, bús a dal.
November hangja. Vajon hova csal?
Egy mélabús meseországba tán,
ahol ezer pirók süvölt a fán.

3

Hosszúra nyúlt az út, anyám,
sok volt a seb, s a béke késett.
S ma mégis, mégis köszönöm
világra szülő szenvedésed.

Őszvégi kicsi dal

Kenyelfutó lett a nyár,
mint a fecske, messze jár.
Hűlő erdőn sír az őz,
búskomorra nő az ősz,
fénye, színe ködbe hal...
Mért kísérgetsz, kicsi dal?

Öregember, jön a tél,
meneküljön, aki fél.
Öregember, fuss, ha tudsz,
tudod-e, hogy merre futsz?
Meg ne várd a vad fagyot,
hagyd el érdes északot.
Dél felé futó hajó,
zöld olasz part volna jó...

Húló erdön sír az őz,
búskomorrá nő az ősz,
fénye, színe ködbe hal,
s csak kísérgetsz, kicsi dal:

Öregember, jön a tél,
meneküljön, aki fél.
Menekülj, míg megtudod:
sohasem lesz otthonod...

Lesnek reám

Hogy bújnam ezt az őszi vak homályt,
ha szarvas volnék vagy másféle vad,
amely csak akkor rezzen és riad,
ha egy-egy éber szajkó rákiált.

Jó rejtek itt ez, vadnak otthonosság,
amelybe nem lát üző, kandi szem,
a biztos csend, amelyben megpihen
az ajzott gond s az örökös okosság.

Ó, drága, régi védettség-tudat,
mikor biztos fedél borult reám,
nem láttam rémeket s hatalmukat,
s mögöttem állt erős apám s anyám.

Engem nem bujtatsz, vatta-szürke köd,
hiába visznek rejtekedbe séták:
lesnek - ködsapkád hasztalan szövőd -
röntgen-szemű, irtóztató rakéták.

Nyílvessző

Sétára csalt a patak-út
s november tarajos sarában
egy eltévedt, útfélre hullt
kis nyílvesszőhöz ért a lábam.
Még rajta volt a bodza-vég.

Hogy ragyogott a nyári ég,
mikor egy kis kéz húrta tette,
a magasságba repítette
s a bodza-vég magát befúrta
a makulátlan menny-azúrba,
fiú-szemek csillogva lesték
s hurrázva várták visszaestét...

Most nincs hurrá. Megnőtt a csend,
mint ott, ahol gyász és halott van...
Mért vettelek fel, árva nyíl,
gyűrűsfavessző, meghatottan?

Intérieur, I

Lucskos november. Ablakunk
zápor-cseppek suhogva mossák.
Lobog a tűz. Ó, jóleső,
gyermekkor-ízű otthonosság...

Árnyékok, fények inganak,
halott csodák életre kelnek.
Künn fellegek, benn jó meleg,
s anyám mesél. Mint Åse Peernek.

Az ősök érezhettek így
hideg viharban, este-tájban,
a rém-űző lángok körül
a bujtató barlang-homályban.

Tuskót a tűzre! Úzzük el
hidegét ősz komor havának.
S adjunk hálát, kis unokám,
a tüzet rabló, hős titánnak.

Csend, II

Gyertyán és bükk. Alattok
őz járt: az érre ment.
Egy titkos fejsze csattog
az erdőn, messze, bent.

Megálltam és figyeltem:
megállt és megpihent.
Csupa csend volt a lelkem,
s az erdő csupa csend.

Hóhullásban

Porka havak hulladoznak - ó zengésü ének,
verse régi regőlőknek, muzsikája télnek.

Porka havak... Hatvan éve, vagy hatvanöt is tán,
a temető jeges útján hogy repült a kis szán.

Porka havak... Kollégium kiskamasz-diákja,
hogy rohantál sereg-élen hangos hó-csatákba...

Porka havak... Hogy suhantál ifjú, könnyü szívvel
hó-szelekben a hegyoldalt szalagozó sível.

Porka havak... Messze kísért hó-dala a múltnak.
Fehéredő fejedre is porka havak hulltak?

Lassan lép már fürge lábad, óvakodva, félve:
egyet lépsz és bezuhansz az örök-álmu télbe...

Rabló

Fehér virág a fákon: zúzmara.
S gyermekkorom azúrkék madara
a fehérségből sűrűn látogat:
viszi a száradt szilvaroncsokat.
Nesztelenül száll, alattomosan,
s ha csent, visszavitorláz okosan.
Most szajkó úrral nincsen is vitám
- hadd tisztogassa alvó kerti fám -,
de ősszel volt. Mert vitte a diót
s fumigált minden kérő szót, szidót.
Azután lopni kezdte gesztenyém
s hiába érveltem: „Hohó: enyém!”
Ha nappal üztem, hajnalban rabolt
és mindennap mohóbb étvágya volt.
„Ez mégis sok! - gondoltam - meglesem,
estefelé, mikor a nap hanyatló.”
Jött, meglapult. És én erélyesen
így feddtem meg: „Te gyönyörű rabló!”

Hófúvás

Szilaj fehér ménes: vihar
robog völgyünk felett, az élen.
Szorongsz? Gyengül a szív s a kar.
Lesz-e erőd birokra télen?

A hó utat, nyomot temet
s a szél hajnalra új fagyot hoz.
De nézd a csepp ökörszemet:
milyen hetykén jön ablakodhoz.

Illeg-billeg, magot keres,
s a hóba bátran visszarebben.
Nem csügged a félelmetes,
viharos téli rengetegben.

Kunyhó

Egy kunyhó vár, távol, falum felett.
Most mást is vár: a páncélos telet.

Öleli két oldalról két patak.
Telkén favágó jár s szelíd vadak.

De néha szélfűt, hullámos havon
ijesztő utat ír a medvenyom.

Lakója nincs, ott áll magányosan,
s úgy érzem néha: Solveig-lelke van.

Hisz bennem s nem türelmetlenkedik.
Ó, hogy tud várni oly sok ideig!

Tizenhét éve vár hűségesen
egy Peer Gyntöt, ki nem jön el sosem.

Regösök húrján

Nyúlnak, rókák játszadoznak, de hó reme róma.
Míntha fenn a havas erdő tündértanya volna.

Hegyes szárnyú ragadozó nyilall át a kéken,
olyanok a színek, mint egy régi Brueghel-képen.

Érhez űzi szomjúsága a ciheres őzét,
kisoroszi szegényasszony cipeli a rőzsét.

Jön a jáger, lehelete bajsát zúzmarázza,
szél indul s az erdő cukrát kalapjára rázza.

Már borul is. Viharszelek új havakat hoznak.
S - de hó reme róma - nyúlnak, rókák játszadoznak.

Mit rejt a köd?

Itt hömpölyög a bokros dombon át,
sűrűn teríti nyirkos fátyolát.
Már öleléssel házunkig kinyúlt,
az erdő útja is homályba fült
s eltűnt facsúcs és hó-takart halom.
Milyen csodálatos birodalom!
Mit rejt a köd? Kísértetképű fát,
odvakból leskelődő rém-pofát,
agancsában nagyobbodó vadat,
melyet növeszt a szürke áradat.
Mi mozdul ott? A szélkavart haraszt?
Fácán, mely felriadva megriaszt.
Gubbaszkodó vadmacska les reád?
Fagyöngy polipja szívja fenn a fát.
Hol a homály-határ? A völgy-perem?
Az élen túl új köd-tenger terem.
S miről azt hitted: völgy-záró köröd,
világokat sötétbe fojt a köd.
Mit rejt? Kórusban bűg feléd a szó.
(Nem egy ember vallatja: millió!)
A diadallal áttörő napot,
melyet homállyal elzsibbaszthatott?
Egy tavaszodó, szebb világ hitét?
Az „emberüdvöt”, Vörösmartyét?
Vagy kataklizmát, véres karnevált?
Az ember poklát? Háborút? Halált?

Fázom

Fázom. Miért tagadjam, emberek?
A szívem is gyökérig didereg.
A tél sötét árnyéka ráterül
s egy hang borzongat néha: Egyedül...
És néha megrettent egy látomás,
makacs kísérom lesz, lidércnyomás:
komor hajón állok s mint furcsa rém,
úszó jégóriás rohan felém.

Téli panasz

Miért örüljek, tél, neked?
Nem hív havad, nem hív jeged.

Valamikor, fagyok, havak,
hogy vártalak, szomjaztalak.

Minden csicsonkát délcegen
kihúztam utca-széleken.

Íveltem pengő korcsolyán,
és társam volt egy régi lány.

Kezét meleg muff-oduban
fogtam, szorítva boldogan...

Hol a fiú, a víg s vitéz?
Hol az a jég? Hol az a kéz?

- Vigyázz, kerülj a sík jeget -
mondják. Örüljek, tél, neked?

Védő ködben

A Nagyvillámról erdeinkre dől.
Jó köd: vadat rejt puskacső elől.
Itt omlik már a telkünk oldalán.
Elér- úzótt szarvasnak vél talán?

Kerget a tél

Hó-zivatar feszül a fellegekben,
szele száguldoz már fejem felett.
Rég volt, mikor tavaszi fergetegben
én üztem a menekülő telet.

Ne keressetek

A völgyünket köd ülte meg tömötten,
belőle hűvös pára-por perreg.
Ne is keressetek már, emberek,
köddé foszoltam itt a téli ködben.

Téli könnyek

Úzöl s loholtatsz, zsarnok-arcu tél,
ködben, havasesőben, hóözönben.
Mihelyt kilépek, kicsavargatod
megöregedett szememből a könnyem.

Hülést, toroklobot küldesz reám,
rabságra vetsz, sokféleképp sanyargatsz.
Csak azt szeretném tudni, zsarnok úr,
a könnyeimmel vajon mit akarhatsz.

Tudom már: sűrűn omló cseppjeit
fagyos szelekkel gyöngyökké fagyasztod,
s ha kristálypalotád báljára megy,
frigidus lányod nyakába akasztod.

Madárszó a ködben

Köd dül, hogy a vidéket elmerítse.
Pipiskét rejt a hömpölygő özön.
Füttyent. Dalom, légy bátor kis pipiske:
szólj, füttyents át a bús világgödben.

Erdei út

Itt szarvas járt. Kis unokám,
menjünk utána friss nyomán.

Figyeld csak, milyen tiszta nyom:
puha földön járt, nem havon.

Itt mint szétnyílt kagyló, olyan.
Itt repedt szív formája van.

A lépte mindenütt nyugodt,
nem űzte senki, nem futott.

Nézd, itt megállt, mohot kapart,
itt meg kőris-kéregbe mart.

Szép halkán rakd a lábadat,
ne roppants száraz ágakat.

Most fényességbe tér utunk,
zúzmarás tisztáshoz jutunk.

Odanézz: ott áll a csodás -
s körül ragyogás, ragyogás...

Búcsú a hótól

Maholnap eltűnsz, kedves hó-alap,
mely - hogyha nem kúszott a köd reád -
beintettél hozzám az ablakon,
mihelyt széthúztam könnyű függönyét.
Mutattad a víg szajkó mese-kék
s a bús pirókok vér-szín tollait,
a megriadt nyúl szökkenéseit,

őzek futását, büszke szarvasét,
s ha jártam süppedős ösvényeden,
a csodaszarvú muflon lábnyomát.
Elúztél gondot, téli mélabút
s ajándékdától vissza-visszatért
az életemtől elfutott öröm.

Eltűnsz s fényes fehérséged helyén
csak bokros, barna domboldal marad,
mely rejti majd az illanó vadat
s meg nem mutatja járásuk nyomát
mohos gyeppel benőtt ösvényeden.

S szegényedem. Megint szegényedem.

Zúzmará

Rezeg a bükkfa barna levele.
De fenn fehér az erdő. Arra hó van?
Köd szórta fehér porával tele
a hideg szél borzolta régióban.

Ne állj a szürke ég alatt sokat:
mély ködhullám jöhet, húzódj a házba,
előnti szélfogó nyírfásodat
s öreg szíved fagyosra zúzmarázza.

Téli tanács magamnak

A tél múlását mért sietteted?
Amúgy is gyorsfutó az életed.
A zord fagyot, ha kínoz is, maraszd,
s ne bánd, ha később érsz - ha érsz - tavaszt.

Fa vagyok

Ködöt lehel a virradat
s január széljárása zordon.
A szélben hetven ágamat,
koronám hajladozva hordom.

Csúcsaimon ragadozók
települnek le: karmos ölyvek.
Körülöttem nagy köd-folyók
hömpölyögnek alá a völgynek.

Roppantanak szelek, fagyok.
De ha a fény győz, hetven ágam
a sugaraktól megragyog
ködremekelte zúzmarában.

Intés kutyámnak

Fekete vagy s itt állsz fehérén
a februári fagy derében,
hű őrizőm.
Reánk van gondod, semmi másra,
nem csábulsz el csatangolásra
tarlón-mezőn.

Jelezd a völgybe érkezőket,
kirándulókat, gallyszeredőket,
erdei neszt.
De a fécánkakast, a szépet
s az érre szomjas őzikéket
el ne ijeszd.

Ha vaddisznót érzel közelben
vagy róka jár a rőt ciherben,
riaszd, csahold.
(S azt sem bánom: üvölts, ha éjjel
rézsárga óriás szemével
rád néz a hold.)

Ha támad szomszédunk kutyája
s nagy szemfogát húsodba vágja,
ne hagyd magad.
S ha rabló törne ránk merészen,
fogadd farkasugrásra készen
s torkon ragadd.

Ha rossz Halál sunnyogna erre
s telkünkre is bejönni merne,
el ne inalj.
Kerüld meg némán és orozva,
rohanj a nesztelen gonoszra
s csontjába marj.

De ha a jó Halál megállna
s behívó intésemre várna
kapunk előtt,
nehogy reá mordulj, ha látod,
illőn fogadd, mint jó barátot
s bocsásd be őt.

Kutyám halálára

Jöhettek nyúlak, őzek: nem csahol,
leszállhatsz már, morzsát leső rigója.
Viszi a Duna árja valahol,
nyírfák alatt üres a házikója.

Egy csepp se buggyant véréből, mikor
a műút szörnyetegje elütötte.
Az ár, több napja már, jeget sodor,
zengő jégtáblák zsonganak fölötte.

S ki a folyótól rémulten szaladt,
ha biztatták, ugorják hús vizébe,
békésen úszik most a jég alatt,
halakat csal lengő feketesége.

Tán foszlására vár a halsereg.
Hol foszlik el: homokon, parti hóban?
Kő-szobrát senki sem formálja meg,
mint Scott kutyájáét Edinboroughban.

Hadd állítsak hát emléket neki:
már látom őt titokzatos homályban,
amint barátaimat követi
a holt húségesek komor sorában.

EPITÁFIUM

Tavaszi reggel

Megszédít május illat-fergetegje,
ha kinyitom a táblát, ablakot.
Állok s beszívom jószagát lihegve -
De ki kevert bele halálszagot?

Epitáfium

1

Erdő-koszorúból jött. Messze vitt
a Házsongárd alól a hosszú út.
Erdélye helyett megtalálta itt
a visegrádi erdő-koszorút.

2

Hegyes hazája, hol világra jött,
így üdvözölte: Ave, újszülött.
Visegrád völgye így: Ave, halott -
s megszenvedett testének sírt adott.

Majd ringatod...

Tudom, nem dédelgettem eleget
romló szívét, a törtet, beteget.
Arythmiás kín, többé nem rabod.
Még nyárban ég a koszorú-virág,

de a Dunáról majd egy szél bevág,
s köd jön, hogy hűvös fátylával belengje.
Visegrád sűrű malomvölgyi csendje,
majd ringatod szívét, majd ringatod.

Patak - !

Hány testvéredhez elvezettem őt,
valamikor, sok évvel ezelőtt.
Nem tudhattam: egyszer te altatod,
te zsongod itt az örök dallamot.

Tarkul a völgy

A nyár heves volt. Ilyenkor korán
farkul a fák és bokrok zöld világa.
Sárga s piros. A kőbányák során
foltokban int egy bokros fal lilája.

De kinek hozzak lomb-csokrot, kinek?
Hadd jöjjön viharszél, amely lerázza.
Pusztuljanak a tarka szép színek.
Heves nyár volt. Eltört a karcsu váza.

Szomszédok

Kő mondja: *Anna Nadler* sírja ez.
Hier ruht... betűzöm. Nem tudom, ki volt.
Visegrád lánya. Itt sírt, itt dalolt.
Tudom: hűségesebb tőszomszédja lesz.

Kín és vágy

Gorgo mered rám s Erynnis követ.
Most tragikus görög lettem valóban.
Ó, hogyha megfürdetném lelkemet
egy feledtető Léthe-zuhogóban!

Jöjj, zöld madár

Milyen halálos ízű, furcsa nyár -
A harkály-szóban mennyi izgalom van.
Tapadj szívemre, karmos, zöld madár,
s a kínok férgét csőrrel irtsd ki onnan!

Ütés

Egy kéz érintett - ó, nem szeliden:
ütését most is érzi még szívem.
A sors ütése volt tán? Meglehet.
De hogy lelt rajta sebtelen helyet?

Borogató kéz

Mikor fejedre sűrű sorcsapás hull
és testedben kín árad szertesztét,
anyád eljön s hideg borogatásul
szívedre nyomja rég kihűlt kezét.

Új szó

Próbál a Sors, a zordon-arcu Fenség,
hidegen osztja vak parancsait,
öreg szívemnek érdes szót tanít,
szigorút és újat: Tűzhelytelenség.

Majd az idő...

Majd az idő - mondjátok részvevőn,
mióta így maradtam itt magamra.
Csodálkozom: nem néztek ősz hajamra?
S nem gondoljátok, hogy nincs már időm?

Késsel beszélek

Vigyáznom kell, hogy meg ne vágd kezem,
öreg kézen seb lassan forrad össze.
S ha magamat veled megvérezem,
nincs már, aki a sebet bekötözze.

Csodát!

Lelkem, zuhant madár, még szállni vágyol?
Növő nap, fény, föld, tégy csodát velem,
természet, ments ki mélyből és homályból,
első öröm s utolsó szerelem!

Jöjj, Múza...

Hogy megnőttél, sorsom magányossága,
hogy sötétülsz, hanyatló életem.
Múza, remete-költők ősi társa,
most kellenél, most kellenél nekem.

Négysoros a négysoroshoz

Nem Dionysos ihlet, négysoros,
inkább borongó vagy, mint mámoros.
Bizonyosan nem is vagy műremek -
Egyet tudok: mélyedben könny remeg.

Gyász

Felettem tömötten szótt köd-palást,
az erdő-homlokig se láthatok.
Derengve lengő csóka-csapatok
rikoltva-sírva hordják szét a gyászt.

Most őszi-ídő jön

Most őszi-ídő jön, ón-esős, konok,
a fellegek kéményemig leszállnak.
És jönnek a süvöltő rokonok:
Egyedül vagy? - kérdik s kondoleálnak.

Novemberi esőben

Ez volt világra-szülő hónapom.
Míg ballagok, esője hűvösen ver.
Flagelláns lettem, hogy így biztatom:
Zuhogtasd sújtó záporod, november?

Vadlúd-vonulás

1

Hajnalszürkület óta egyre jönnek,
köd rejti útjukat, homály-özön.
Csak hangjuk sír át vattáján a ködnek -
Miért fájóbban, mint más őszyön?

2

Ezen az őszyön sűrűbben vonultak.
Üzengetésük hányszor meghatott!
Mi szól belőle? Mélabúja múltnak?
Vagy új sírás? - tán tudják, hogy halott?

Ablakhoz szálló cinkera

A párkányához cinkera repül,
hideg ködön kendermagot keres,
kezét kutatva ablakán beles -
s elszáll csalódottan s értetlenül...

Nagy őszi csend

Körülöttem nagy őszi hallgatás van.
Egy-egy szajkó ha néha megtöri.
Ha volna erre egy remete-társam,
Így köszönhetnék: Memento mori.

Rigó riaszt fel

Tűnődve hordom súlyos hátizsákom,
az új kint és a régi sors-panaszt.
De a rigó, figyelmes jóbarátom,
avart zörrentve olykor felriaszt.

Csóka-hangok

Most már csak a csókák maradtak,
száguldozó szabadcsapat.
Hallom zaját a nagy zsinatnak
ragyogó őszi ég alatt.

Most csak a csóka-raj rikácsol.
Lenn némán áll az árva ház.
Valaki elment a szobákból
s bennük sötéten jár a gyász.

Kiszáradt nyírfa

Hervadtan áll. Mi pusztíthatta el?
Lombos nyírtársain cinkék zenélnek.
Nem bírta tán konok fagyát a télnek?
Hadd álljon itt. Maradjon arra jel:
itt holtak s élők test-közelben élnek.

Romok

A várrom homlokán komor köd ül,
alatta élek, fészkeimből kiverten.
Melyik a komorabb két rom közül:
a téli vár ott fenn vagy itt a lelkem?

Kinek mondjam?

Kinek jelentsem, hogy nő már a nap,
eresz-csurrantó szél a völgybe csap.
Kinek mondjam: hallod a drága neszt?
A cinke nyírfánkon pengetni kezd...

Téli jelentés

Jelentem a völgyemből, emberek:
alusznak jég alatt a víz-erek.
Az árva ház ma Senki otthona,
elment a fák és rózsák Asszonya,
sötét ünneplőjébe öltözött
s a túlsó hegyoldalba költözött.
A nyírfán sír az őszapó-sereg.
Sírjon. Ne úzd el, téli fergeteg.

Indulnak már

Indulnak már a csörgő víz-erek,
megcsillannak kristályos kicsi tócsák.
Néznéd velem. De hol keresselek?
Elnyelt a fény: az örökkévalóság.

RÓMAI ÓRVONALON

Káprázatok, I

Endre fiamnak

Ez itt a völgy. Itt szíved csendesül,
frissülsz, ha szőlőtőidet kapárod.
De földfeletti telkeden kívül
van még egy földbe rejtett ős világod.

Ha alszol álom-termő éjszakán,
vagy fekszel, nyugtalan szemed behúnyva,
egy rég eltűnt nőt látsz, ki szép nyakán
félholdas díszet hord, hogy szeresse Luna.

És túl, hová a csillag sem ragyog,
a parti hullám verte esti zajban
te úgy hallod: jazyg csónak-rajok
lappanganak a sűrű fűzes-aljban.

Ha éji zivatar villámai
oromsorunk felett végignyilallnak,
te azt hiszed: riasztó lángjai
a támadásra váró őr-vonalnak.

Máskor, ha villámtalanul, vakon
a folyópart mögött felhők hörögnek,
neked úgy rémlik: hajóhidakon
súlyos, komor légiók dübörögnek.

Amphitheatrum

Itt néma most a kő, szikkadt a rög.
De hogyha csendet érzéklő füled
megejtí a káprázó révület:
nép zúg, vad bög, gladiátor hörög.

Aelia Sabina

„...sed cito rapta silet...”

A kő beszél: Aelia volt neved,
daloltál és huszonöt évet éltél.
Szépségek haltak meg együtt veled,
gyönyörködtetted, lanton is zenéltél.

Körülölelt a hódolat s a fény,
lelkendeztek rajongó, ifju lelkek,
ujjongott istenítő költemény,
s amerre lábad lépett, ünnepeltek.

Ó, érzem én: itt is, hol házam áll,
szemed legelt a dunaparti tájon,
míg le nem fogta hirtelen halál,
hogy érted ezrek és ezrek szíve fájjon.

De én még néha hallom éneked,
s a hangod hozzám úgy szól, mintha hína.
Daloljon régi daloló neved
most verssoromban, Aelia Sabina.

Lunula

Milyen lehetettél, régen-régi nő,
ki ezt a sarló-forma díszet viselted?
Rabsorsú voltál vagy előkelő?
S milyen világot tükrözött a lelked?

S a Luna-dísz, melyet hab őrizett
s vetett a törmelékes part-karéjra,
mi volt nyakadban? Ékszer? Amulett?
S te? Szende szűz vagy féktelen hetéra?

Nézted: a Hold mily ezüst-fényesen
lesz halk úrnőjévé az éjszakának?
S mondtál-e titkos szót szemérmesen
az égbolt szüzi istenasszonyának?

Vagy megvártad, míg a Naszály felett
kitelve, ködben vérpirosra lobban,
s úgy küldtél hozzá más üzenetet
éjekre szomjas asszonymámorodban?

Szentendrei vízió

Zuhog a fény a ház-sorok falára,
megtündököltet minden ablakot.
A római Castra Ulcisiára
valamikor itt így ragyoghatott.
Lábak dobbantak, had vonult kevélyen,
belerezzent minden útmenti ház,
íjak villantak, s ragyogott a fényben
ezer feketebőrű szír ijász...

Aquincumi strófa

A tavasz Romvárosba visszatért,
fülemüle dalol zokogva, ríva.
Nem a te dalod sír az életért,
fiatalon halt Aelia Sabina?

A gladiátor

„...moriturus te salutat.”

Oroszlán támad benn a vadbikára,
tombol s üvölt a vér-látó tömeg.
Künn gladiátor áll, sorára várva,
s a búcsúszó így szólal benne meg:

Ave, távoli Caesar, megy halálba
igázott ország rabbá tett fia.
Ott nap volt fürdetője, fája pálma,
s zord északon meg kell ma halnia.

A jel hív. Indulok, de nem hevülten,
s igaz szót mondok végemhez közel:
én légióidért nem lelkesültem,
mégis más sors: csatában esni el.

Csak rab voltam, dicsőség számüzötte
s ma végzetem cirkusz-homokra vet.
S az oroszlán, forró hazám szülötte,
mohón lenyalja csorgó véretem.

Gaia Valeria Nonia

Vésett betűk jelentik, asszonyom,
a cirkuszban te bérelt helyen ültél,
a legelőkelőbb látóson,
s gladiátorok harcáért hevültél.

Egy könnyed sem hullt emberért, vadért,
asszony voltál, de férfi volt a lelked.
A vért szeretted látni ott, a vért,
s vonagló testek görcseit figyelted.

Ha üvöltött körül a férfi-had,
belesüvöltöttél szilaj zajába:
A meghalástól félsz? Szégyelled magad!
Így kell kimúlni cirkuszban, te gyáva?

Kegyetlen szíved akkor is dobolt,
mikor porondról vitték már a holtat.
S én azt hiszem: szeretődöt, ha volt,
azon az éjjel forróbban karoltad.

Marcus Aurelius

A parton állt, füves, fa-védte halmon,
a szélben őszi lomb rezgett a fán.
Tünődött sorson, életen, hatalmon
s nézett az illanó hullám után.

De most, a két szárnyát ölesre tárva,
halász-sas szállt az Ister-ár fölött.
Megrezzent és bámult a vadmadárra,
Gyönyörű vagy - szólt, és gyönyörködött.

Figyelte, büszkén hogy ring lengve le s föl,
lecsapni sodró hullámig mer-é?
S egyszerre túlról, sűrű, vén füzesből
kvád nyíl suhant a lengő sas felé.

Billent s zuhant már. Elkísérte szemmel,
amíg a loccsanó habokba hullt.
Lelke megtelt szokatlan sejtelemmel,
s a bölcs és büszke homlok elborult.

Az őrszem

Hegyormon állt, kék őszi ég alatt
s a völgyben vándorolt tekintetével.
Feje felett magasan - ősi V-vel -
rikoltozó vadlúdcsapat haladt.

Ott lenn ringó fatörzsek úsztak el
a fényesen hullámzó Ister-árban.
Vadkan fetrengett egy apadt mocsárban
a túlsó part bozótjához közel.

Kedvvel figyelte. Ámde hirtelen
kiugrott a mocsárból megriadtan
s a sűrűség felé rohant a vadkan,
hangot fogott fülével messze, lenn.

Az őr felejtett vadludat, vadat,
növekvő foltra nézett izgatottan:
a nagy folyóra nyíló völgytorokban
feltűnt az első hun lovascsapat.

AKARSZ-E FÉNYT? ŐSZI TÜKÖR

Apámnak

„Mit ér a sírkövet
szagokkal önteni:
a hitvány föld elissza -
míg élek, engemet
frissíts inkább velük:
rózsát köss homlokomra.”

Anakreon

Egy napra most megállott
az őszi hervadás:
a sok fehér virágot
kihordta rá a gyász.
Önáltató ajándék,
mulandóság-csaló,
virágos őszi játék
nekünk be nem való.

Tövisként hordozom ma
a késő bánatot,
hogy *rózsát homlokodra*
sorsom nem adhatott:
Vállára fenn a tájnak
ha őszi bíbort terít,
az édes muskotálynak
rozsdálló fürteit.
S ha emlékek zavartak
vagy sejtelem-sötét,
egy illatos szivarnak
kibomló kék ködét;
a barna kapucíner
bizalmas illatát,
vagy szőke szalmaszínnel
egy citromos teát;
mikor tavasz csiholgat
és ritka kedv hevít,
kristályos régi bornak
aranyló csöppjeit;
s ha már az ifju nyárnak
nem tudtál adni mást,
azúr-ködös vasárnap
kocsis kirándulást.
S hol enyhe, illatos szél
ölel nagyodvu fát,
kék füst alatt a rostély
rozsdásra sült husát.

Még jó, hogy durva sorsod
megszánt a sír előtt,
s adott nehéz koporsót
és könnyű szemfedőt.
Ó mert a szörnyü dátum,
amely alatt pihensz,
jaj, egyezerkilencszáz
fölött tizenkilenc.

*

A méhikék kiszállnak,
zsongatja már a fény,
a munka újratámad
a kaptár rejtekén.

A méhikék bebongnak
sok ismerős helyet,
tövén a régi lombnak
keresve ősz fejed:

Ha majd virít a jázmin
s az ákác is kihajt,
a lomb alól vigyázni
ki fogja majd a rajt?

S ki annyiszor becézett
lelankadt méheket,
az ízes őszi mézet
miért nem várta meg? -

Nagyálmú, tűzrajongó
kis nép hamar elég,
s jön új lázban tolongó,
bolyongó nemzedék.

De soksugáru nyárnak
nem áldoztak veled
s bután donogva szállnak
nagyálmú sír felett.

Be jó a méhikéknek:
telük ha véget ért,
milyen lobogva égnek
a drága holnapért.

Műhelyben és tusákon
ha néha hullt akad,
kihordják könnyü szárnyon
a könnyü holtakat.

Be más kaptár a lelkem:
a holt itt él velem,
arcát hiába rejtem,
hiába földelem.

Kisér, mint álom-orzó
emlék-kisértetek,
hiába verskoporsó
és hosszú rímszegek...

Be jó a méhikéknek:
telük ha véget ért,
milyen lobogva égnek
a drága holnapért.

Nagyenyed

Kritika

Egyhangúak, tudom, nagyon:
anyjára ütne mindenik,
s az édesanyja: fájdalom.
Kösöntyű nem jutott nekik,
mint únt bilincset árva rab,
a jámbuszt sírva csörgetik.

Sötét hajók. Egynémelyik
lendülne már, sodorba kap,
de zátonyos Halálfokon
tátongó sebbel állanak
s rést ütve kék hullámokon
a tengermélybe szállanak.

1920. március

Vizimalom

Térkép, iránytű, ócskaság
S turista-fénykép, egy halom,
Közülük egy szívembe vág:
Vizimalom, vizimalom.

Szabad fiúk, szabad habon,
Szabadvadász víg cimborák,
Három diák a csolnokon
És messze, messze iskolák.

Napfényes, álmos messzeség,
Hullámtalan olomfolyó,
Fejük felett tüzes nap ég:
Aranygolyó, aranygolyó.

A vizsla felfigyelve ül,
A levegőben páraszag -
S egem vízen körös-körül
Élet kacag, élet kacag.

...Hol vannak most a boldogok?
Elesett néma cimborák.
Az Ares-szekér robog tovább,
Aranygolyó tovább lobog,
Vizimalom csobog tovább.

Fekete lány, II

1

Lendül a hab, s a part falán
ezüstsarkantyús lába dobban;
nézd, fürdik a fekete lány,
fekete lány fehér habokban.

Elszenderült a bú szemén,
hullámba hull ma teste, lelke,
hullámos hajú vőlegény
milyen erősen átölelte.

De nézd: sötét erdők között
nagy, ordas fellegek szakadnak,
s jön árja záporöntözött
görgeteges hegyi pataknak.

Haragos, szennyes áradat,
a medrét örvény-karmok ássák.
Kérd meg a hökkent gátakat,
gáncsolják a vizek futását.

Ne essék folt fényes haján,
iszapos ár hozzá ne érjen:
fekete lány talán, talán
utolszor fürdik - hófehéren.

Fekete lány, nem hallja?... távol
 két fűzfatorony között zsong a gát.
 Teste ragyog a napsugártól
 s fiatalon látom magát.
 Reám lehelt a tiszta bája,
 féltettem, hab-locsolta lány,
 ne érje árvizek vad árja
 s ne essék folt fényes haján.
 Jaj, jöttek áradásos évek,
 irtózatot, halált hozók,
 virág-irtók - viharsötétek,
 földrengetők, vérszomjazók.
 Láttam kedves főök sűrű vesztét
 ragadozó évek során.
 Melyik barlang bújtatta testét,
 hogy megmaradt, fekete lány?

Ismét viharban

Az út, amelyen itt oromra értem,
 nem pázsit volt, csak vulkán-lökte kő.
 A szirt, mely durván megsebezte térdem,
 nem nyugtató hely: villámos tető.

Most is vihar jön. Ködben áll a lábam,
 suhognak lenn a vén fenyő-sorok.
 Hallom, heregnek Isten pitvarában
 a lázadó felhő-komondorok.

Lelkem kibontom a szabad rohamnak,
 szél tépi össze kurjantó szavam.
 A ködben nagy, szabad szárnyak suhannak,
 s a szélnek is szabadság-szagja van.

Hegyet, vihart, villámot fogva szemmel,
 itt állok, mint egy régi bujdosó,
 s lihegve érzem táguló szívemmel:
 mily szent a szent Petőfi-ízű szó!

Hadd zúgjon már a fellegek csapatja,
 sziklák echója zengje rá a tust:
 a hegy zenéje még egyszer fogadja
 a búcsuzó, szilaj romantikust.

Leszállni? Messze lenn, amerre jöttem,
 egy foltra még az Isten fénye süt.
 Állok, míg megzúdul a menny fölöttem
 s arany dárdával egy villám leüt!

Kolozsvár, 1929

Rábamenti alkonyat

Szeretem ezt a fáradt férfi-sort,
mely síp jelére és sziréna-szóra
megindul tarlón s hűlő réteken
a városvégen surranó folyóra.

Lihegve jönnek, izzadt-kormosan,
az izmuk reszket még a kalapácstól,
fülükben bűg a lendítő kerék,
reszelő sír, és vasfűrész rikácsol.

Ez asztagtól jön s tarlókon csap át,
kiszikkadt testét szúrja még a polyva.
A cséplőgépek forró kórusát
a vére most is zúgja, zakatolja.

Vetkőznek. Barnák. Vízbe rontanak.
De egyikük fehér, akár a testem.
Van szíjas testü és torzul sovány,
mint Krisztus teste falusi kereszten.

De most erősek. Hősök, hangosak:
kurjantanak s atléta-nagyra nőnek.
Az örömtől felriadt vízen
lapos kavicsal, versenyezve, *szőnek*.

Letisztul róluk füst és munka-szenny,
hancúroznak habosra szappanozva.
Aztán tombolnak s szomju bőrüket
a felcsapó víz végigzáporozza.

A parti gyepről int a zubbonyuk.
Áldott-meleg a kormos ing. A Rába
sugártalan. Egy csodakék madár:
szalakóta repül az éjszakába.

Éhesek, frissek. Tiszták, pajkosak.
Sötét hajukról vízcseppek peregnek.
Lelkükben tündér jár: a kedvesük,
s a hús gyepen füttyösen dideregnek.

Pápa, 1932

Megtorpan hajrázó futásod...

Változat

Megtorpan változó futásod
s halálba hullásod felett
mint győztes angyal áll a csend
s én nem hallom a hallgatásod.

1933 tavaszán

Kirándulás

Fogod mesélni, erre volt,
fogom mesélni, így esett:
az ellenség, úzó Idő,
a rengetegben elveszett.

A patakparti pázsiton
elaludtam, s jött egy manó,
könnyű patával dobbanó,
őzbakszökéssel illanó.

Órák zenélve tiktakolt,
meglelte s megszökött vele.
Feléreztem s az életem
csudálatossal lett tele.

A szárnyamról a súly lehullt,
elhallgatott a gond kusza
zenekara, némulva állt
az aggodalmak ritmusa.

Kortalan lett a kővidék,
határtalan mező a nyár,
időtlen ízű: szél, patak,
szürke falon hajnalmadár.

Zengő időtelenbe nőtt
a költő, aki járt velem,
s a dalban is, mely elkisért,
hegedűn sírt a végtelen.

Tán fausti volt a pillanat,
mikor az idő így megállt.
Szirttartomány fogott körül,
zord és magányos Intregáld.

...Kincstartó, titkos rés ölen
az óra rég elhallgatott.
Kölyök manó hajlik fölé:
ébresztené a tiktakot.

Intregáld, 1936

Párizs ajándéka

Költő fiamnak

Párizst kerestem húszéves koromban,
s szívem Baudelaire-re és Verlaine-re vert,
a te zenéd más ritmusokra dobban,
Párizs mást küld neked: Apollinaire-t.

Maholnap őszi ködben

Maholnap őszi ködben áll a házunk
s körül a fák is mindmegannyian.
S huszonöt ős után a pesti őszben
csendben megindul s megy-megy a fiam.*

1912. október-1938. október

Hoztalak...

Hoztalak

háborún át
forradalmakon át
Erdély szenvedésein át
betegségen át
nyomorúságon át
családi gondon át
a hivatal idegőrlő malmain át.

Sokszor azt hittem, elveszítelek.
Nem alkudtam és nem csorbitottalak.
Elrejtettelek és elhallgattattalak.
De hoztalak. Éreltelek. Életem értelme vagy.
Ötvenen felül most szabad vagyok és
felszabadítalak.

Szólj meg, ember!

Két ácsfiú

* Ez a négysoros pendant-szerű változata a fia világra érkezését váró Áprily Lajos Hómezőkön is túl című verse első szakaszának. Kéziratán Jékely Zoltán következő mondatai olvashatók: „Apuka írta, a »megindul« diszkrét célzás a házasságkötésre (okt. 8.). - 1912 októberében költöztek anyukával az engedi városvégi villába.” (*A szerk.*)

A szomszéd ács ma koporsót szabott,
az ágyán ott feküdt a kis halott.
Úgy hívták azt is, hogy „az ács fia”,
egyéves volt, s meg kellett halnia.
Nem tudta még, mi a rabsors, robot,
s tán tejről álmodott, ha álmodott.

A régi ácsé harminchármat élt,
csúcsokra nézett és hegyen beszélt,
és arról voltak boldog álmai,
hogyan tudná az embert váltani.

Ómagyar Mária-siralom

Átírás

Voltam sírás-tudatlan
s most sírva szenvedek.
Epesztő fájdalomtól
testem, lelkem beteg.

Fiam volt szép világom,
sugaras, mint a nap,
s én édes örömemtől
zsidók megfosztanak.

Én édes fejedelmem,
egyetlen magzatom,
tekints síró anyádra
és könnyebbítsd bajom.

Szemem csak könnyel árad,
szívem csak búval él.
Hullt véred harmatától
a lelkem elalél.

Ó, virágok virága,
fényességes világ,
kínok-gyötörte tested
vasszeggel verik át.

Ó, jaj nekem, fiam, jaj!
A méz megkeserül,
szegényül ékességed,
véred csobogva dül.

Hulló könnyem mutatja
s szünetlen sóhajom,
hogyan meggyötör sebével
a belső fájdalom.

Halál, szakassz le engem,
csak hagyd meg gyermekem.
Maradjon meg királynak
és úrnak lelkemen.

Négysoros

A költő úgy egész, ha *ember*.
Sajnálkozásomat fogadd:
egész emberré nem faragta
s költővé túloztad magad.

1939. január

Az én csodám

Szeretnék Krisztus lenni egy napig.
Ha nem egy napig, egy pillanatig.

Csak ennyit, míg a kezem ennyit int:
Kelj fel a mélyből, hegyre menj megint.

Levenném melledről a sziklasúlyt,
mely vad korunkból rád zuhogva hullt.

Fáradt pilládat megérinteném,
s gyötört szemedből megszöknék a rém.

Takarodnának gondok és romok,
menekülnének régi démonok.

Megölelném a kín-örvény felett
maga-mélyébe szédült lelkedet.

Csodatevésem sűrű delejét
pazarló kézzel önteném feléd.

S ha kelnél s néznél álmélkodva rám,
fejed a Nap felé fordítanám,

fényes szemeddel csúcs ragyogna szembe -
S én visszahullnék ember-életembe.

1939. február

A fák

Pusztán futunk. Néztél-e hátra,
messze-maradó kerti fákra?

Sokat ültettünk és szerettünk,
gyümölcséből egynek sem ettünk.

Álmodtunk róla csodaszépet,
dédelgettük a csemetéket.

Álltunk viráguk dísze mellett -
dobbantott a sors: menni kellett.

A Maros mellől útrakeltünk,
hegy alatt elmaradt a kertünk.

Kolozsvárt elmaradt a Hója,
másnak hull majd anyám diója.

A besztercei szilva kékje
más asztalának lesz az éke,

másé vajkörte, pónyik-alma,
mienk a sors gyümölcs-tilalma.

Nem tudom én, sok fánk kié lesz,
de legyen a termése édes.

Cukor-ize és ért zamatja
áldását mindig dúsan adja.

Ragyogó őszökön nevetve
hívja új népét új szüretre.

Míg mi futunk és úgy tűnünk el
gyümölcse-vesztett életünkkel.

1939. február

Két város

Kolozsvár, Enyed

Egyiknek eget vert a kedve,
harangozott, tombolt, dalolt.
A másik ült a nagy homályban,
és a harangja néma volt.

Egyiknek forró még a szíve,
ontja felém a sugarat.
A másik hangtalan mutatja:
az apád sírja itt maradt.

Üzenetük öröm s panasz-szó,
és mind a kettő egy velem.
Megölelem a nevetőket
s a sírókat megölelem.

Szivárványos, különös égbolt:
felhőborús fénytámadás.
Elrendelés a zokogásuk
s elrendelés a kacagás.

1940

Virág helyett

Elváltotál - mint aki hegyre ment,
s nem hallja már a völgyek bús neszét.
Sirassalak? Sugaras csenedet
mért árnyékolja búcsuzó beszéd?
A hősi gyásszal hogy köszöntselek
én, élni induló: Ave, Halott -
mikor lelkemben még a szörnyü súly:
csendet parancsoló ravatalod.

Viszlek magammal, mindig, mindenütt.
Viszem a szenvedést s viszem a dalt,
a tornyosuló virágok szagát,
s a koszorúkba fulladt ravatalt.
Viszem a reggelt, melyen néztelek...

1941

Város...!

*A halott barátnak**

Város - mely itt lüktetsz az ősz ködében,
bástyáid előtt megállok az uton,
megtörülöm verejték-marta képem
és belépek páncélos kapudon.

* Reményik Sándornak (*A szerk.*)

Város, amelyben forró ifjúságom
tüzijátékot játszott kék egen,
Város, amelyben megpihenni vágyom,
túl minden derűn s minden tüzezen.

Város, amelynek lelke volt barátom,
s város, amely már sírt adott neki,
nevét ködödben félve elkiáltom
s a hószagú szél meglengeti.

Házak, tornyok, rokonok, régi társak,
felétek nyújtom szomjas két kezem,
ne várjátok, hogy jelszókat kiáltsak,
nagy békesség vágyával érkezem.

Már este van s nagyon fáradt a testem,
mindenkivel békében élhetek:
ott künn a harcban zsákmányt nem szereztem
s koszorúm sincs, hogy irigyeljete.

Napjaiban a viharok s a vérnek,
mikor a föld a pokollal rokon,
a bujdosásból hozzád visszatérek
s Város - meghajtom néma homlokom.

Enyedi diákok

Aludtak a lányok,
ébredtek a kertek,
hajnali szél lengedezett,
mikor útrakeltek.

Korán útrakeltek,
arany napot leltek,
fény zsongott a szívükben is,
attól énekeltek.

Hat napjuk a gondé,
hetedik: vasárnap,
akkor dallal nekivágtak
a szabad határnak.

Erdők elrejtették,
völgyek befogadták,
érces fiatal dalukat
Érchegek zúgatták.

Szárnya volt a hangnak,
ahogy szállt mögöttem,
szárnya volt a kedvemnek is,
bennük gyönyörködtem.

Sokan elmaradtak,
sokan búcsút vettek,
de helyükre régi dallal
mindig újak jöttek.

Virágszedni jártak
csuda pázsitokra,
illatozott a kezükben
a vadnárcisz csokra...

Hívó hegyek útját
most egyedül járom.
Elmaradtak a fiaim,
kicsi lányom, párom.

Néma völgy előttem
s nagy, komor hegy-élek.
S ahogy megyek, hátam mögött
megzúdul az ének.

Ezerhangú kórus
nyomomon jó lassan,
aztán felszáll s tovább szól a
sugaras magasban.

Zengetik a sziklák,
zsongatják a rétek.
Régi, kedves, hú csapatok,
tudom, ti kísértetek.

Kisértek a zúgó
világ-zivatarban,
lélektelen vad időkben
lélek van a dalban.

Halljátok-e hangom,
mikor elkiáltom:
Daloljatok csak, sok ezer
enyedi diákom!

Szentgyörgypusztá, 1942-43

A legyőzöttek strófája

Multunk gonosz volt, életünk pogány,
rabsors ma sorsunk s mégsem átkozom:
jó, hogy nem ültem győztes-lakomán
s hogy egy legázolt néphez tartozom.

Szóltam a szélhez

Nőj óriásra, szél. Viharod árja
száguldjon el az izzó Szaharára,
minden homokszemét felénk sodord,
fejünk felett Montblanc-magasra hordd,
s temesd, temesd a mélybe ezt a kort!

Csak egy virág

Megállították: van jelvény a mellin?
Csak egy virág - mást nem mutathatok.
Reátámadtak: guelf-e vagy ghibellin?
Bátran felelte: - Én költő vagyok.

Dante

Ravenna, 1321

Kifáradtam. Ravenna pajzsa fed,
de nyűtt lelkemben gondsereg bitangol.
Firenze, áldott-átkozott neved
multamból úgy kondul, mint vészharangból.
Jaj, százszor is jaj annak, akinek
hazája nincsen, más földön barangol.
Fakuljatok, pusztító pártszinek,
elég a vérontó testvér rohamból!
Jön a halál. Addig, ghibellinek,
magam csinállok pártot önmagamból.

Itélet napja

Ó, Szentgyörgypusztá, rádszakadt a vész!
Tüzes pokollá lett a hűvös ég,
trónján üvöltözött a szörnyűség,
a magasságból öldöklésre kész
ragadozók érc-szárnya csattogott
s hozott pusztulást és irtózatot.
A völgyeket vajúdás rázta meg,
és kirozott a torkos szörnyeteg
s tűzhányó-kráter volt minden torok.

A legelőkre tűzgolyó esett,
futottak, bújtak fenn a pásztorok
és szétzüllött az örült kecskenyáj.
De a démontól vemhes völgyhomály
új rémet szült, vadabbat, éheset,
villogtak már a rettentő fogak,
s a küzdelemre pusztá volt a kéz,
s nem jött felénk egy megváltó vitéz -

Jaj, hol maradtál, jó Szent György lovag?

Nietzsche ellen

Te azt hirdetted, jós: veszélyben élj!
Nézd, most a földön nincs más, csak veszély.
Többet már el se bír a kerge gömb,
a kerge szív. De lettem-e különb?

Nyugtalan égbolt

Hideg szél kürtje, búgd: „A fény halott!”
Mi lett Sugárországból? Fellegország.
A megtelt Isten-szív kiáradott,
s most dől belőle, dől a búskomorság.

Búcsú a kortól

Vén testemnek pár rongyot meghagyott,
botomra tűzöm, melyhez vér tapadt,
s meglengetem: Az én korom halott.
Köszöntelek, te szörnyü virradat.

Legyen már vége!

Zúduljatok meg, ősi záporok,
a világ tornyos lángokkal lobog.
Fullasszátok özönbe vad tüzét,
legyen békesség és legyen sötét.

Az elveszett hang

Korom, te véres-karmu szörnyeteg,
ne markold már a torkomat tovább.
Ereszd ki hangom, hogy torz és beteg
hörgésemet hallhassam legalább!

Ki hallja meg?

Kiáltanék, de nincs kinek. Az égnek?
Az eljövendő, kongó semmiségnek?
Kínok rabszóján, pusztulásra érten,
ezerkilencszáznegyvenötben *éltem!*

Messiás nélkül

Most ős-idő van: átok, háború,
itt az ótestamentum szele fű.
De lelkünkben nem ég próféta-jel -
Elpusztulunk. És Krisztus nem jön el.

Lelkem felel

S mi lesz, lelkem, ha nem jön virradat,
mely életmagvakat vet itt a romba?
S a lelkem szólt: Jó lesz a föld alatt,
nyíl ki, néma, komor vár, katakombá.

Haza

Egy életben kétszer vesztettem el.
Nincs, nincs. Bús sorsot értem és kietlent.
Hová vezetsz utam? Egy hang felel:
Keress magadnak elveszíthetetlent.

Báránfelhők

A szűz magasban szűzek voltatok,
nem ért a harcok füstje és pora.
Ha meglobbant, lesiklott rólatok
az ágyutűz ijesztő bíbora.

Légy hős

Harcok, bukások - unt Klió-klisék.
Sorsvállalás - nincs benne semmi fenség.
Légy néma hős. - Ez volna hősiség,
ez a sorvasztó, bús kenyértelenség?

A rabló

Ki volt, milyen volt és milyen korú:
mindegy. Mohón s kegyetlenül rabolt.
Az éjszakában ördög-arca volt,
s szeme gonosz volt, mint a háború.

Miatyánk

Imádkozom, halkan, szomoruan.
A szó megtorpan, mire odaér:
A mi mindennapi... Rég nincs, Uram,
az asztalunkon egy falat kenyér.

Verőfény

Öleljetek meg, drága, sугaras napok,
Még néha most is megdidergek s borzadok
Míg tél szakad rám s hófuvással eltemet,
Dédelgessétek sajnó emberségemet.

Nagy tél után

Mikor a hegynek kékül már az orma
s a fát a fagy már nem roppantja meg,
nagy tél után, foszolva, szerteszórva,
sok elhullt szarvast rejt a rengeteg.

S találkozik sok élő társ a társsal,
testükben érzik még a vad telet,
s egymásra néznek szent csodálkozással
az elzuhant agancsu társ felett.

Pedig még vész lapul a sűrűségben,
üvöltő hang szól messze: ordasok,
és éhes orvvadász figyel sötétben -

Egymásra nézünk, mint a szarvasok.

1945

Köd, I

Az ősz ködöt fú. Bódít, álmosít
a támadását rejtő cselfogás.
Riad az ór: a csenden áthatít
az ölyv-utánzó szajkó-vijjogás.

Omlik a fal

Lazul a kő az udvar kőfalán.
Alszol-e kőfaragó nagyapám?
Kelj fel, Ziegler Mihály, a Cenk alatt,
s kemény kezeddal rakj egy új falat.

A harc végén

Én láttam a vad harc halottait
tiporva, torzan. Mit akarsz velem,
vén testemet miért hagytad meg itt,
te férfitér-ivó történelem?

Taganrog

1

Taganrog... ó, komor súlyt hordozó,
zord kondulása, sűrű, furcsa szó.
Az árva megnő s megtanulja jól:
Taganrog. Benne balsorsunk dalol.

2

Kelet felől, amerre őse járt,
tágult szemével új világra várt.
Meótisz sorsos útján jött a hír:
Taganrog. Tenger. Tengerparti sír.

3

Duzzadt a lelke, mint a telt kalász,
szemében eszme lángja volt a láz.
Keze szellem szerszáma volt. Nem ölt.
Ringasd szelíden, taganrogi föld.

4

Mi volt a láz, mely üzte: gyorsan élj -?
A nép szerelme, munkaszennvedély.
S szabad lelkére rabság várt s robot,
s mire elérte bús Taganrogot,
a végzet verte már a gyászdobot.

5

A lelkeimmel, ha néha messze lát,
meglátom szertezüllött otthonát.
Család, barátok, boldog munka-hely -
Taganrog. Számumszél sodorta el.

6

Sokszor látom, ha csend jön és sötét,
éber szabadság-hős tekintetét.
Erőltetem, hogy lássam mint rabot -
De láttatok
rab súgarat, bilincses csillagot?

7

A hang, a hangja vissza-visszajár,
mint rom-fészekre bársonyos madár.
Simogatnád s marasztva szólanál,
de rebben s a sötétbe visszaszáll.

8

Tengerhomokból keskeny földdarab,
csak pár arasz.
Leányom párja fekszik ott, a rab.
A tenger ráborítja ón-ködét.
Ha lesz tavasz,
lesz-e virágod taganrogi rét?

9

Mondják, hatalmas császár halt meg ott.
Te tán csak pusztá szám voltál, halott.
S mégis, te vagy Taganrog holtja, rab,
te minden császároknál rangosabb.

10

Jaj, milyen rengés morzsolhatta szét
átok szirtjére szédült nemzetét,
hogy aki megmaradt is, élni fél?
Zúgd el felette, taganrogi szél.

11

A gyermek. Szól s ragyogva néz reám:
Az országúton jön édesapám!
Én steppét látok, búsat, végtelent.
Ment, ment, égő testével arra ment.

12

Az az országút itt van csak, közel.
Menjünk eléje -! És nem enged el.
Küldtél halált, Uram, most küldj szívet,
mely összetörje ezt a nagy hitet.

13

Hároméves. Kérdése néha tör.
Bal arcocskáján, amikor nevet,
megjelenik egy ismerős gödör.
Serény: segít már főzni, sepreget,
fát hoz, fűvet hoz, nyulacskát etet,
verőfényes homokban kertet ás.
Mögötte jár az árnyék-óriás.

14

A párja. Gyászát nem hordozza szét,
sötét sebére zárta két kezét.
A lelkében magas ravatalon
fekszik a holt örök-fiatalon.

15

Özvegy. Rég tudja, hogy nem jön haza.
Özvegységének nincsen páthosza,
fájdalmában nincs átok és vihar.
Csak sír, a sírok millióival.

16

Özvegy? Alig volt asszony még. A gyász
sötéten egy leányfőt glóriáz.
Éjjel nem alszik, nappal nem pihen.
Sors, egy virágot ütöttél szíven.

17

A rövid út. Milyen gyönyörű volt.
Miért nem átkoz, lázad és sikolt?
Gyásztüze, mint a bányalámpa-láng,
a mélybe szállt. Mosoly alatt is ég.
S az a mosoly nem bája: hősiség.

18

Hogy várta azt a sosem-jött napot.
Imádkozott és imádkoztatott.
De lesujtott reá a szörnyű kéz,
s *Ananké*,
most riadtan érc-arcodba néz.

19

Hervadt anyák és ifju nők, ti jók,
ti zúzott lelkü, síró milliók,
ó, martir-kórus, mely eget betölt:
Megtisztulsz tőle, véresarcu föld?

20

S te millió és millió halott,
ne irigyeld,
hogya a rettentő végzet meghagyott.
Vallattam én is: mit akar velem?
a milliók közé miért nem vetett?
Most már tudom:
reám bízott két drága életet.
Taganrog titka volt az értelem.

Ketten

Ketten maradtunk. Vénség les reánk,
tekintetünkben múltak lelke él.
Jaj, messze van két kicsi unokánk,
s házunk körül tombolva zúg a tél.

1945-46 telén

A fáklya éneke

Meggyújtottak s azóta égek
tüzijátékul? Őr-jelül? -
Félelmetes feketeségek
tolongtak tűz-övem körül.

Farkasszemeknek rém a fényem,
bolyongóknak bíbor remény.
A vándor megállott az éjben
és szólt: Nem félek, ott a fény...

Indul a tűz-király, üzenve
testem hajnalszél rázza meg.
Ő sujtott így fogyó tüzembe,
hogyan annyi mámorral liheg?

Már-már alig több vézna testem,
mint egy arany fenyőszurok.
S cikázó láng ropogja vesztet,
mohón lobogva pusztulok.

De míg a test üszökre válna,
míg még lihegve éghetek,
a lassan foszló éj-homályba
sustorgó lángokat vetek.

1950. október

Forrás!

Én nem tudtam, kié a kert,
mikor a bokrok közt betörtem.
Vérem feszült, ínyem tüzelt,
s hökkenten álltam és büvöltem.

Forrás! - ujjongtam fel vadul,
berontva egy cédrusfa-körbe,
mert láttam: kútfő habja hull
egy szőke márványszikla-ölbe.

S mihelyt mohó szám rátapad,
égzengéssel riaszt a távol,
s egy óriás kéz megragad:
Földönfutó, hordd el magad
rabolsz az istenek borából?

Debrecen, 1950, december

Híradás

Hírt adjak-é a korról, melyben éltem?
Leírjam ezt az őrlő rém-időt?
Az igazság törpén lapult a mélyben
s a hazugság Mont Blanc-magasra nőtt.

Silet Musa

Gonosz kor ez, az arcán torz vonás.
Csukott szájjal jár, bűn a vallomás.
Az igazság? Bitang szó, párt-cseléd.
Ma hallgatás a hű s nemes beszéd.

A dezentor

Te menekülsz, hogy lelked meg ne kössék
Tudod, hogy minden zord koreszme: rabság.
A kórus azt kiáltja, hogy: Közösség!
S te azt kiáltod vissza, hogy: Szabadság!

Nyírfa voltam

Azt álmodtam, hogy nyír vagyok
s ezüst kéreg borítja testem,
töveknél forrás-ér gagyog,
levelem a fényben feresztem.

Csúcs-ágamon rigó fütyül,
erőm feszül a mély gyökérben,
s finomlombos gallyamba gyűl -
s kergem alatt zsong-zsong a vérem.

Egy karcsu kéz hajlik felém
s a kérget késsel megcsapolja
s forrást buggyant a kés helyén,
minthogyha bor kútfője volna.

Sebemből friss öröm fogan:
szép, szomjas száj csókolja nedvem.
S éjjel suhogok boldogan
egy vad tavaszi fergetegben.

Kivánság

Uram, ha ólmos füllel aluszom,
varácsolj hallóvá, ha teheted,
egy pillanatra minden tavaszon:
hadd halljam első mennydörgésedet.

A ragyogó madár

Kerested erdőn, bérceken,
fiatalságtól részegen.
Álmodtad és tudtad, hogy él,
különb madár a többinél:
elorzott minden drága színt,
smaragdot, türkizt és rubint,
szikrázóbb, mint a gyurgyalag,
begytollán bíboros szalag,
a kékcsókánál kékje szebb,
a jégmadárnál ékeesebb.
Véredben él, álmodban ég,
egyetlenegy gyönyörűség.
S míg mohón üzte két szemed,
futott, futott az életed...

S mikor fejedre hó szítál
s szemed téveszti már a színt
s a fényt nem bírja már
s a szép már nem dédelgeti:
egy suhogó hang meglegyint,
s tapogató kezedre száll
s káprázó tollát kellei
a ragyogó madár!

Köd, II

Ömlik a tél fehér folyója.
Itt élünk majd a mély köd-ölben.
A köd: vadak bátorítója -
Ne félj: magunkra nem leszünk
a didergető, néma völgyben.

Sárréti zongoraszó

Ólmos eső szaporít pocsolyákat az utca sarában,
búskomor arcu lapályt fátylaz a téli homály.
Őszi mocsári sarak lázadnak a híg televényben,
Dante-bugyorba való szörnyeteg itt ez a sár.
Nézed a posta lovát, hogy cuppog a mély latyakosban,
mintha tünődne szegény: mért vezekeltetik így?
Elvesznél, a sivár tájnak leterítne a bújja,
hogya nem intve feléd otthonos arcu sziget.
Otthoni ejtés csendül a fűszeres illatu szóban,
s könnyü borocska után esteli zongoraszó.
Kedves a kéz, mely a billentyű-sorokon szaladozva
meg-megidézi a rég szunnyadozó muzsikát,

s kedves a hang, a finom s remegő, mely a pusztai csendben
távoli multba merült, drága dalokra feszül.

Látod-e: rajzol a hang - ez az otthon, a vár meg a város,
zöld koszorús hegy alatt árad a barna Maros.
Megy le a nap, csupa bíbor a templom, a terraszos Őrhegy,
s bíbor fényt kap a név porladozó köveken.
Tornaterünk fővenyén még olykor dobban a labda
s átüt a csenden, a mély lecke-szilenciumon;
benn a teremben erős prepa-hang vontatja a zsoltárt,
s künn a tanári soron buggyan a zongora-szó.
Hívogató kristály-napokat hoz az északi szellő,
kék derüből a Pilis csúcsa s a Csáklya köszön.

Indul kis csapatunk a mezőszagu hajnali széllel,
ünnepet áhit a szív, friss ütemet ver a láb.
Zordul a táj, szeleburdi echo feleselget a dallal,
sűrű tenorral az alt lelkesen összesimul.
Vadnácisz szaga lebben a lepkés, hús levegőben,
lábad alatt csevegő csermely iramlík alá;
pettyegetett pisztránggal csábit a vad patak árja,
hab-mosogatta kövön billeg a vízirigó.
Sziklafalak közei barlang-üregek csalogatnak
s int a magasban a szűz, csillagos arcu gyopár.
Bágyad a test, jön a nyáj, s jön a nyájjal a harmatos este,
széna-odorban a fű jószagu vánkosa vár,
bróm nélkül is elaltat a sűrű kakukkfűves illat,
s alva, szelíd juhokat látsz csuda pázsitokon,
zúg a patak s egy-egy remegő kis csillag az éjből
ócska gerenda közén kandin a színbe tekint.

Drága napok: derüs ormok az élet sorsvonalában!
Ritka örömszigetek, tiszta, szabad horizont!
Boldog izomjáték, dallal fakadó fiatalság!
mámoros ünnepeink - csak zene, csak zene már.
Lankad a kedves kéz, haloványul a kép, jön az éjfél
(függönyös ablakokon túl csupa sár, csupa sár),
csillagot olt a homály - s a varázs szigetén, a sötétben
csendesül, elfinomul s elhal a zongoraszó.

Szeghalom-Budapest

Negyvenéves fiamnak

Enyed. Ott most szirmok havaznak,
s reád gondol holt nagyapád.
Nem érzed a csodás tavasznak,
mely megszült, sűrű illatát?

1953-ban írtam, április 24-re

Bevezető strófa

Ezek törött szavak. Nem „öszikék”.
Eldaloltam a dalt, amerre jöttem.
De idegét a líra érzi még,
s dadogva szól, bénultan, szélütötten.

Fájdalom

Fojtanám, de panasz-szóval,
nehéz jajjal meg-megszólal.
Isten zúzómalma forgat,
kerékfoga megcsikorgat.

Hívogatás

Jöjjetek már, felhők, jöjjetek,
zápor-fellegekké nőjetek,
sűrű zápor-függönyt szőjetek.
Jöjjetek már, felhők, jöjjetek,
és ha van még villám bennetek,
meg ne haljak úgy, mint nagybeteg:
öljete meg tűzzel, öljete!

Jó vagy, Ravenna...

Jó vagy, Ravenna. Városom szavánál,
Fiorenzánál érdesebb neved,
de úgy nézel szemembe, mintha szánnál
s megvéd podestád és becsületed.

A poklot járva mécs világa mellett
még bűnös főkre sujt az ostorom.
De ha tengerről jó a sós lehellet,
a végtelenséggel társalkodom.

Már enyhülök. Futó időm siettet,
s mindennap egy átkot felejt a szám.
Békességed sebemre írt csepegtet.
Jó vagy, Ravenna... Jaj, nem vagy hazám.

Hitető játék

Az éjben mennyi csalfa kép terem!
Álmomban kis bűvész-dzsinek hitetnek:
Régi patak zsongását hallgatom,
szajkótollas az ócska kalapom,
a vállamon van jó winchesterem,
s nekivágok a hívó rengetegnek...

Akarsz-e fényt?

Homály. A bimbós sombokor
ködpermetegben ázik.
Hozok egy ágat, vízbe tedd,
vázádban kivirágzik.

Pár nap s kibontja szirmait,
mintha kénlánggal égne.
S a verandán szétsugaraz
a tavasz szőkesége.

1959. március

Védekezés

Próbálgatom, tanulgatom,
hogyan ne szeresselek nagyon.

Félelmesek a viharok,
s én romló törzsű fa vagyok.

S minden nagy érzés új gyökér,
mely földbe köt, ha mélyet ér.

Magam hullásra készítem,
gyökereimet gyengítem:

Ha a viharban dőlni kell,
fogódzás nélkül dőljek el.

Mulandóság

Az örök szél hajad
fehér porral befújja.
Lelkedben mi marad?
Vénséged mélabúja.

Vándor

A nyugtajan patak lelkét szeretted,
suhogó völgyek útjait követted.

Gyönyörködtél gátnál, zuhatagoknál,
de mindig új szépség után futottál.

Mi lenne, hogyha egyszer nem sietnél
s megállnál egy tónál: Genezáretnél?

Indulj

Fecseg a város. Ronda baj, ragad.
Te is fecsegsz, fitogtatod magad.
Pedig hazád a hallgató határ.
Ennyit se mondj. Menj: Szentgyörgypusztá vár.

A hegy bibor...

Versvázlat

A hegy bibor, a vadludak
felette fényes kékbe tűnnek.
Felséges őszöm, soha még
nem láttalak ily gyönyörűnek.

Szegélyezed fogyó futásom,
lobogó bükköd és hegyed
bibor csokor az elmuláson.

letenni végérvényesen
a sziklasúlyu hátizsákot,

helyet keresni csendes aljban
s vackot kaparni, mint a vad,
a növekvő bükkavarban

s álmodni, hogy gyönyörű vagy
fiam lányának és fiának.

Oidipusz leánya

Én is téged szerettelek
„élet előtti életemben.”
Élők között kerestelek:
sors-hordozó, nagy, barna szemben,

nemes szabásu homlokon,
tömör csengésű női altban.
Bolyongva szépség-ormokon
szavaidat sokszor szavaltam.

Találtam egy-egy sugarat,
de szétoztottam, szerteszórtam.
Teljességed tied maradt
s rám ragyogott a régi holtban.

Te adtál ember-ideált,
míg jártam útam számkivetve.
Kreón ma is halált kiált
gyűlölni nem tudó szivekre.

Már estifény játszik velem,
meredek lejtőn áll a lábam.
Tudom, hogy lelked meglelem
Persephoné bús udvarában.

1959

Szélvihar

Jancsó Adrienne-nek

Hajrá, ez a vad fellegrohanás!
Hallod: valami kurjant fenn a szélben.
Nézd: az eszelős garabonciás
száguld egy fekete felhő-szegélyen.

Hátán puffadra nő a köpenyeg,
ló-biztató üvöltés tör ki torkán.
De fellege leveti most s lebeg,
ölyvet ragad s hintáztat így az orkán.

Új lóra kap fel s hallik: hujja-haj!
Hol a villám, mely fényével beérje?
A fergeteg-sodorta varju-raj
vadul cikázva vág előtte félre.

Köpenyegét egy izmos marku szél
a válláról rohammal elragadja,
peregve száll, mint óriás levél,
melyet cibál november forгатagja.

Utána pillant, s hihí-hihí! vad
és torz öröm hangján ujjong a vesztén.
S a suhogó lebernyeg fennakad
egy falusi templomtorony keresztjén.

A pap kinyitja rácsos ablakát,
de megborzong és hirtelen bevágja:
meglátta fenn a sátán magzatát,
s fülében cseng rettentő hahotája.

1959. március 11.

A szenvedő

Sebet hordott a testén, sok sebet,
félíg-hegedtek voltak és sötétek.
Ti azt mondtátok róla: rejteget,
mert nem mutatta, emberek, felétek.

S ha néma lesz, sajjástalan tetem,
gyógyító csendességben elpihenten,
a sötét sebek túl az életen
megragyognak, mint régi-régi szenten.

1960. január 11.

Ada-Kalé

Diákok voltunk. Vitt hajónk
Turn' Severin felé.
Tavaszi napban ragyogott
Tündér Ada-Kalé.

Egy lány is jött velünk: Teréz,
báj s jókedv jött vele.
S tizenhétesztendős szívem
sugárral volt tele.

Fény a vizen s fedélzeten,
s az arcnak fénye volt.
Lelkendező diák-szemek
itták a lánymosolyt.

Most más táj hangja hívogat:
komor, nagy tengeré.
S mögöttünk messze megragyog
az a mosoly s az Al-Duna,
s mint ifjuság szimbóluma:
tündér Ada-Kalé.

1960. március 25.

Karácsony-est

Angyal zenéje, gyertyafény -
kincses kezem hogy lett szegény?

Nem adhattam ma semmi mást,
csak jó, meleg simogatást.

Mi győzött érdességemen?
Mitől csókolhat úgy kezem?

Simogatást mitől tanult?
Erembe Krisztus vére hullt?

Szemembe Krisztus-könny szökött? -
kinyúló kézzel kérdezem.

Áldott vagy a kezek között,
karácsonyi koldus-kezem.

Budapest, 1960. december

Ámokfutó

Fut, fut s elfogja azt, akit lehet.
Engem csepül: munkám hibás, hamis.
Farizeus-szót is használ: „szeret”, -
pedig dühödt-irigyen marna is.

Irigyemnek

Vénülsz s meg tudtál ádáznak maradni,
mikor a kórtól minden fog kihull.
El-eltünődöm: hogy tudsz még harapni
(ínnyel? protézissel?) - fogatlanul?

Akkord haláltáncból

Most nemsokára én következem.
Jön a Nagyúr és gúnyjal rámköszön.
Az élet rongyait levetkezem
és a halál ingébe öltözöm...

A halál himnuszából

Naptól elbúcsuzom, mély ködökbe veszek
és az elmúltakhoz hasonlatos leszek,
erdei haraszthoz, hullt rigómadárhoz,
hasonlatos leszek Mikecs Annácskához.

De profundis

Töredék

Fülledt, fukar nyár. Hallgatás
forrástalan nyugalma bennem.
Ki küldi ezt a furcsa dalt,
mely most keresztüldong a csenden?

Itt mi vagyunk. Jelentkezünk.
Sokan vagyunk. Hajolj a mélybe.
Az éjszakából érkezünk.
A mi zenénk a köd zenéje.

Foszló koporsó-csontig ásunk.
Mély kút a mi titok-tudásunk.

Voltunk homályos kar-kiséret,
s amikor azt mondtad: halál -
azt mondtuk: földalatti élet.

s ha útrakelsz a búcsudallal,
rimeid felett átcsapunk
crescendós alvilági karral.

Még hallgatóztam. Vége volt.
Szél jajongott künn. Régi lelkek,
százéves sorsok, bánatok,
a gyökereim énekeltek.

Imádság

Adj, Istenem, bölcsességet,
vágyaimnak csendességet,
illedelmes öregséget
s könnyű véget, könnyű véget.

Nagy pesti télben

Kemény a tél, de még kibírja testem,
s nap nap után sirályszárnyon suhan.
Azt hiszitek, itt élek Budapesten?
Nem itt: távoli székely faluban.

Minusz húsz fok, hóhullás, szénhiány...
Csupa panaszos szó, már-már unom.
Engem megedzett régi pátriám
s fagy és hóhullás: elementumom.

Azt hiszitek, az ős Tél szállt a földre?
Fény és virág örökre elveszett?
Nem. Tavasz-lányáról - alvásra dőlve -
az öreg Isten megfeledkezett.

1963. február 3.

Bartimeus

Szép volt, anyám, mikor a két szelíd kéz
megérintette fénytől szűz szemem,
világgá lett a bús világtalanság,
s öröm borzongott át a lelkemen.

Koldus-kövem felett, a tér derengett,
arcom felé egy arc világított,
s káprázva néztem hívó, mély szemébe
Annak, ki jött, megállt, meggyógyított.

Szép volt, anyám, szememmel símogatni
virág selymét, gyümölcsök bársonyát,
vagy messze-húzó út ívét követni
a dús vetésű Jordán-tájon át.

Ma is csodám a csillagsűrűs éjjel,
a nyári éj, mely csóvákat hajít,
a virradat, mely kútvízhez kicsalja
a város nőit és galambjait.

Jerikó minden színe birtokom lett.
Egész világ. De meddig lesz enyém?
Ha börtönömbé holnap visszahullnék,
tán elhullatnám s elfelejteném.

A pálma zöldjét, esti domb liláját,
barna leányrajt, bíbor rózsatőt.
De lelkem mélyén hordozom halálig,
hogyan láttam Őt, anyám, hogy láttam Őt!

Útravaló

A lélek,
mikor búcsúzva bontja szárnyait,
visz magával a földről valamit.

Eszmét, melyet világra ő hozott,
virágot, melyet ő virágoztatott.

Én Istenem, én mit vigyek neked?
Nem vihetek én mást, csak verseket.

Kiválasztok pár útamra valót,
a többenél tisztábban dalolót.

S ahol ösvénnyel vár az égi rét,
zenét hallok majd, felséges zenét.

Barátom, aki már előre ment,
azt a zenét rég hallja odafent.

S ahogy azt a muzsikát hallgatom,
azt a keveset rendre hullatom.

Az a zene csak vallatja velem:
Süket sor... nem merem... ezt sem merem.

S amikor, Uram, hozzád érkezem,
könnyű kezem miatt szégyenkezem.

A választottakból csak egy maradt,
az, melyben elfogtam egy sugarad.

Az, amelyikben elmondtam neked,
hogyan szerettem drága földedet.

S szólok: Csak ennyit hoztam. Ó, Uram,
ne ítélj meg nagyon szigorúan.

Szép elmúlás

Megérzem: Ő jön, s szemem kinyitom:
rezzennek künn a dűsvirágu fák.
Ágyamhoz áll. Nincs könny. A pázsiton
fényben hancúroznak az unokák.

Varjú a hóban

A hídláb porhavas jegén
egy habfehér sirályraj kikötött.
Magános varju áll köztük közében,
figyelő fejfel, némán, feketén.
Nem így álltal az emberek között:
idegen arccal, furcsán és sötéten?

Őszi tükör

A bükkösnek már rozsdafoltja van,
rozsdállik már a fű a réteken.
Nézem az őszi tükörben magam:
jaj, csupa rozsdafolt az életem.

Üzen az ősz, I

Dúsabban jön s korábban
az erdőszélek éke:
fagyallomb bíborában
iszalag szökesége.

Vágy

Elindulok s odamegyek tavasszal,
ahol a Juhod megnő a Szilassal,
s patakösvény lesz a vezetőm,
Rapsonné asszony lesz a szeretőm.

Olvasó nő

*„Sans !a petite Antigone...”
Anouilh*

Egy könyvet küld hozzá a végzet,
s döbbenve látja meg magát.
Ezt mondja könyve: Szív, nem érzed
a Sors nehéz halálszagát?

Vadrózsafa

Lomb és szírom takarta karmodat,
csupa virágzás voltál, bűvölet.
Novemberre bájadból mi maradt?
Csupa tövis vagy, karmos gyűlölet.

Vers-bírálat

Csupa muzsika. Kissé halk s hideg.
Műgonddal formálsz, mint a régiek.

De mit ér dallam és zengő bilincs,
ha énekednek új értelme nincs?

Borvív

Hogy buzogott, milyen ereje volt!
Itták mohón, s láttad, hogy jól fizet.
Azóta az édesvíz belefolyt,
s árulod azt is, mint a borvizet.

Templom

Szóltam: Uram, az én imám merész,
a templom-ívük keskeny és nyomott.
És szólt az Úr: Fiam, légy építész,
magadnak építs bátor templomot.

A túlsó partról

Visszajár-e, néma testvér, még a régi élvezet:
tüzet raktunk éjszakára künn az erdón, nagy tüzet.
Izmainkban élet égett, bátor lángu, szent öröm,
tudtuk, hogy az éj sötétje nem tör át a fénykörön.
Most bolyongunk és didergünk, néma testvér, s fájva fáj:
Nincsen tűz az alvilági rengetegben, csak homály,
múlt-emésztő vértelenség, vak homály.

Töredék

Nyugtalan vagyok, mint a vad,
kit az erdőtűz megriasztott

mint lélek, ha szűkölve sír
és barangol az Acheronnál.

Nyugtalan vagyok, mint a hal,
kit a zuhanó part ijesztget,
mint jégesőben a gyerek,
aki bujkálva vet keresztet.

Visegrád

Áprilisi mennydörgés

Hallom, hallom komor zengésedet,
megrenget és megráz egy féleget.
Hogy tudatok lelkemben zengeni,
ó, ifjúságom mennydörgései!

1963. április

Elkésett villám

Őszi napon - villámsugár.
Dörgése végigzeng az égen.
Tán búcsút villantott a nyár
ebben a késő, ritka fényben?

Utána zápor szél ered,
a hullt lombot vadul kavarja.
Emeld fel megfáradt fejed,
s indulj az utolsó viharba.

1963

Zsémbes kis vers

A zseniális zagyvaság ma hat,
sőt úgy látom, hogy sokféle divat.
Költők, csodálom halandzsáitok,
de nem értem. S másoknak is titok.

1964. április

Kirándulók

Ó, természet, hozzád jövünk,
kebeleden gyönyörködünk.
Hallgass, kakukk, hallgass, rigó,
harsogjon táska-rádió!

1964. június

Részvét kísér

Egynek teríték. Árva lett ebédem.
Részvét kísérget, meg nem tilthatom.
Sajnáljanak. Az volna gyengeségem,
ha magam sajnálkoznám magamon.

Vesztőhelyen

Sebes kordén a vesztőhelyre értem.
Lázás szememmel múltam keresem.
Idő-bakó megrokkantotta térdem,
s emeli pallosát félelmesen.

Mámortalanul

Nem zsong a lelkem. Nincsen mámore.
(Ó, ifjuság arany virágpóra!)
Tavaszt zenélő zsongás hogy legyen,
hol lomb alig hajt egy-egy ághegyen?

Hiába hull reá kövér eső,
ha revesedni kezdett lenn a tő.
Hiába jó kristályos éjszaka,
meg nem frissíti hulló harmata.

A hervadt ágon éji lepke ül,
s a nagy halálfejes surrog körül.

Ha már az utat nem folytathatom...

Ha már az utat nem folytathatom,
mint régi harcos mellé fegyverét,
tegyétek mellém a halászbótom.

Sok jó kiránduláson volt velem.
Ahol szűkül és zúgni kezd a völgy,
pázsitra ülök és felszerelem.

Tudom, hogy ott is vannak patakok
és ösvényt rejtő óriás lapuk,
horgászhatok és vándorolhatok.

A vízbe néz a felhők havasa.
Szivárvány ég a zuhogók felett
és szivárványos minden hal hasa.

Málna terem a völgy két oldalán
- aromás emlék édes illatuk -
én ott a málna között nincs csalán.

A hegyoldal hajnalmadár-piros,
az örök hajnal színe festi meg,
vagy epilobiumtól bíboros?

Virágos rétek között fut az út
s a sok virág közt megtalálom ott
barátomat, a sokszor-szomorút.

Én nem csodálkozom, hogy ott lelem
s természetes, hogy én is ott vagyok,
s a patakparton megindul velem.

S ha megállok, leül a víz felett
s ahányszor horgom egy halat kivet,
a kék szemével boldogan nevet.

Úgy jár az enciános réteken,
friss szívvel, mint a Nagykőhavason
s vízmorajos Radnaborberekén.

Ne ejtsetek majd szót ágyam körül...

1. Ne ejtsetek majd szót ágyam körül,
zavarna már a szó,
zeneszót adjatok kíséretül,
úgy lesz a búcsú jó.
2. A zene bűvöl, csittít, nyugtot ad,
eloldoz és emel,
ringassátok zenébe kínomat,
a szót hagyjátok el.

3. Fáraszt a szó, minden fáraszt, ami
 álságot rejteget; álságot rejt*
 muzsika kell, azt nem kell érteni,
 érzéssel is megejt.

Ne ejtsetek majd szót ágyam körül,
 zavarna már a szó,
 muzsikát adjatok kíséretül,
 így lesz a búcsú jó.

Egy dalt, amelyben lelkem mélyre száll,
 s mely zsongva tesz csodát:
 lázból álomba, álomból halál
 karjába ringat át.**

* A vers formailag befejezetlenül maradt fenn. (A szerk.)

** Az utolsó versszak töredék-változata:

Egy dalt, amelyben lelkem mélyre száll,
 mely lázamból álomba, alva meg
 halálba ringat át.

NAPFOGYATKOZÁS

Oedipustól kérdezem

Te bölcs voltál, s szemednek fénye tiszta,
családod és Thébád volt mindened.
Mondd, nem kívántad néha-néha vissza
magad-kivájta fényes két szemed?

Bolyongva arcod szörnyü két sebével
botlasztó, ismeretlen útakon,
többet vallott a virradatlan éjjel,
többet láttál a végzetből vakon?

S ha voltak éber álmu vízióid,
láttad-e a Kithairon homlokát,
hajnalban fénylő felhők lobogóit
s megragyogó királyi palotád?

Vagy csak a belső rémeket figyelted,
míg tántorogva jártál szerteszét?
S ha tőlük olykor borzongott a lelked,
szorítottad Antigoné kezét?

1965

Megraboltan

Hogy megraboltatok, gonosz dzsinek!
Nem lesznek többé szép, erős színek.

Nem látom többé késő délután
napest aranyhídját a Kis-Dunán.

A kora nyári égbolt türkiszét,
az unokáim drága szemszínét.

Naszály felett a hajnal pirosát,
a hegyoldal zöldülő bokrosát.

Patakomban csillanó ezüst erét,
a zöld harkály kárminpiros fejét.

A márciusi kökörös-mezőt,
a hegysort, mit az est lilába szőtt.

És szürkék lesznek fényes fellegek,
s színtelenek a szőke reggelek.

S ősszel fakók a bíborszínű fák...
Olyan leszel, föld, mint az alvilág.

1965. február

Pilinkézz, porka hó

Pilinkézz, porka hó, szitálj,
fehéredjék a barna táj.

Tüntess el minden föld-sebet,
boríts fázó vetéseket.

A lombtalan fát cicomázd,
derítsd a bút, enyhítsd a gyászt.

Pilinkézz, porka hó, szitálj,
ragyogtass, idealizálj.

Csillagformájú kis pihe,
lebbenj pillám közé, ide!

Ma légy cseppentő gyógyszerem,
gyógyítgasd gyengülő szemem,

Hogy zúzmarák, derek, havak,
még lássalak. Még lássalak.

1965. február 2.

Mint Shelley...

Ha már nem vadként, süppedő avarban,
túnhessek el tengerverő viharban.

Két búcsuzó, lankadt karral evezzek,
s egy ölelő hullámba belevesszek.

Titokzatos legyen az elmulásom,
hogy szemem síró unokát ne lászon.

S mintha vénülten csak sorsot cserélnék,
úgy maradjak meg bennük, mintha élnek,

s mondják bölcsen: régi szerelem adta,
s az elemek hatalma elragadta.

1965

Törött pohár

Metszett üveg volt, karcsu és finom.
Meglöktem: csillámló kis romhalom.

A páros útkezdés emléke volt,
csendülésében múlt idő dalolt.

A pohárszék polcán kecsesen állt,
de névnapon aranynektárt kínált,

a Marosmente pompás óborát,
volt benne rizling és szürkebarát,

s amit adott a dús szőlőjü táj:
leányka, furmint, csuda-muskotály.

Itták vidám kedvű professzorok,
zendült is egy-egy érzékeny torok,

s szürcsölt ebből, ha volt édes borom,
fiatal ajku s kedvü asszonyom.

S ivott belőle jó Kuncz Aladár...
Meghatva nézlek, tört borospohár.

1965

Halk suhogás

Csendes, langyos eső suttog az ablakon,
lengő ághegyeken penget a cinke már,
túlról hótalanul néz le a hosszú hát
s jég nem zajlik a Kis-Dunán.

Hívj, hívj, halk suhogás. Vártalak, indulok.
Kedves permeteged mossa meg arcomat.
Hetvenhét tavaszom lelke lebeg körül,
hogyha hűsödöt érzem.

Nemcsak réti gyepek sejtik, amit hozol,
s ázottan neszelő tágszemű szarvasok:
vén szívvel magam is értem a suttogást:
- Szép tavaszt hozok. Ember, élj!

1965. február

Koratavasz

A völgy páráit szellők lengetik,
látom fűzfáim szőkülő haját.
Ködből a tavasz kiemelkedik,
mint tengerhabból egy hűvös najád.

1965. március

Fénylik a hegy

Tegnap még csak mosolygott. Most nevet.
Ha felmennék, fény záporozna rám.
Tenyerembe kitenném szívemet
s a nap felé magasra tartanám.

1965. március 21.

Újra itt vagy

S most újra itt vagy, s újra egyedül.
A remete-bút miért játszanád?
Ölelő, kedves fák vesznek körül
s a természet hú hozzád, mint anyád.

1965. április 7.

Ibolya

Már nem látlak meg kerti fű között,
kék kelyhedet bárhogy kínálhatod.
Fáradt szememre fátyol költözött.
Dúsan, dúsabban add az illatod!

1965 tavaszán

Szállj, Ábel füstje

Szállj, Ábel füstje, terjedezve szállj,
mindenfelé, ahol szívet találsz.
Szűnjék harag, gyűlölség és viszály,
a béke lelkét vidd, amerre szállsz.

1965. május

Országút és ösvény

Rohantok széles országútakon.
Én a hegyek ösvényeit szerettem.
Szépségek mellett futtok el vakon,
de ormok fényesedtek meg felettem.

1965. május

Szemem siettet

Szemem siettet: látni, látni még,
amíg felettem beborul az ég,
amíg a sűrű fátyol rámborul,
és minden szép szín ködbe komorul.

1965

Májusi vihar

Evoé, első májusi vihar!
Hatalmas hangod sűrűn zengeted.
Te óriási, ifju zenekar,
a vén földet hogy megremegteted!

1965. május

Mostoha május

Hideg eső kísért, viharszelek,
Dunánk pusztító árvizet hozott.
Tavaly még tündérnek neveztelek,
s a tündér boszorkánnyá változott.

1965. május

Árvíz

„Nagy ellenség”, félelmetes folyó,
nősz, mintha őserő duzzasztana.
Mi lettél, partot, házat romboló?
Diluvium tengere? Ős-Duna?

1965. június

Kevélykedőnek

Az élet szenvedést nem mért reád,
szájas maradtál és kevélykedő.
Nem gondolod: egy nap befogja szád
s a földben rothaszt a barbár idő?

1965. június

Fülemleszó

Már június van, halkul nemsokára,
s jön már a nap, amikor csendbe hal.
Miért gondolsz a hallgató madárra?
Élvezd, amíg csattog a drága dal.

1965. június

Tanács

Ha csacskaszáju ember tör reád
s vég nélkül váltaná a szót veled,
hagyd, hogy kerepeljen, kiméld a szád,
elég, ha közben elzsibbad füled.

1965. július

A sebek fájtak

A harcot megküzdöttem emberül,
sajgó sebet kaptam bőségesen.
Akkor leszek vén menthetetlenül,
ha már a lelkem nem tud fájni sem.

1965. július

Albert Schweitzer

Én láttam őt, az egyszerűt, nagyot,
s hallottam bölcs szavát is messze, rég.
Hadd kérdezzem meg most, hogy itt hagyott:
Megérdemelted őt, emberiség?

1965 nyarán

A magas nyárfa

Ülök szemben vele a fapadon
levélrezzentő szellős esteken.
Mi neveltük magasra. Hallgatom:
suhog, suhog - s úgy *mond*, úgy *mond* nekem.

1965. augusztus 7.

Atra cura

Fakultok, zöld nyarak, fehér telek,
sötétséggé fogsz nőni, szürke rém.
Fényes világom, elveszítelek,
s nem lesz kézenfogó Antigoném.

1965. augusztus 9.

Vonaton

Telt fülke. Nyolcan ülünk magyarok.
Mindenki hallgat, én is hallgatok.
Figyelgetem: szemükben mi lakik.
De nincs szavunk. Miskolctól Patakig.

1965. augusztus 26.

Zempléni táj

Juhok, tócsák és zöld, zöld - mennyi rét!
Túl hullámos, kúpos hegyek kísérnek.
S az álom éjjel zsongást hoz, zenét:
a ritmikus vulkán-csúcsok zenélnek.

1965. augusztus 28.

Vércseppem sorsa

Egy cingár szúnyog arcomhoz tapadt,
megtelt és elszállt, véremtől kövéren.
De pókhálósálak közé akadt,
s az éhes pók elszívta tőle vérem.

1965

Relativitás

Ma rettentő a hőség,
némán bujkál az ének.
De szól a gyík: Dicsőség
a hőség istenének!

1965. október

Tél integet

Hajnalban deret hint az égi kék.
Eltűntetek már, mókusok, pelék?

Befogadott-e régi odvatok?
Dióimtól szörnyen meghízttatok.

Vajjon szigorú lesz-e teletek?
Szeretnék elaludni veletek.

Csak lelnék barlangot, mely befogad,
hogy zsibbadásba öljem gondomat.

Sziklás, védő odut, hol alhatom,
hol nem tudom: van háború s atom.

Aludnám, míg indul a hó-zene,
éber patakszó felébresztene,

a betömött odut kibontanám,
kilépnék és új nap ragyogna rám.

1965. október

Intérieur, II

Ősz könnyezik az ablak üvegén.
Ketten vagyunk: a kályhatűz meg én.
Alig pislákol bennem már a dal,
de a tűz dala milyen fiatal!
Ülök s öregesen bóbiskolok -
a bükkfatűz hogy dalol és lobog!

1965. november

Milton

Azt álmodtam, találkoztam veled
s orcádon foltot láttam: könny-nyomot.
Mit siratott világtalan szemed?
Az elveszített paradicsomot?

1966. február

A negyedik emeleten

A mennyezet lábaktól dübörög,
ajtó csapódik, rossz tüdő köhög.
Bosszúságom csak az enyhíti meg,
ha néha fenn egy kisgyerek tipeg.

1966. február

Nagyvárosi ködben

Jobb volna most az erdőn kóborolni,
hol titokzatos csend vár és varázs,
halkan füttyentő hangra válaszolni,
amelyet küld az ág, a zúzmarás.

Ha szellő indul, ékszer hull a fáról,
mélyébe hív a dermedt hegyvidék,
s akkor rezzennél, ha a fátyolából
egy néma őz utadba ugranék...

De itt a nyüzsgő nagyváros ködében,
híd döng s agyat zsibbasztva nő a zaj
s a távolból átdong a félsötétben
a túlról érkező városmoraj.

Az átkelőknél, mint a styxi tájon,
tömeg tolong, s a jelzőfény se véd,
autók száguldnak át a vak homályon
s csörömpölő vas-szörny rohan feléd...

1966. február

Csókolj, verőfény

Tavaszkodást káprázó február.
A fény előmlik téli szívemen.
Lehúnyom fátyolos, beteg szemem,
csókolgasd, februári napsugár.

1966. február

Ritka madár

Köd, köd, konok köd, fákon zúzmara.
De szín ütötte át a vak homályt:
az öröm pirostollu madara,
a ritka szép madár a fánkra szállt.

1966. február

És újra nő a nap

Nő, mint fakadni vágyó rügy a fán,
nő, mint a zsálya jó eső után,
nő, mint kökörcsin, mely napfényt keres -
aztán úgy nő, mint egy kis Herkules.

1966. február

Zsófia

Kis unokám, mintázz, rajzolj sokat,
pianinónál költs és énekelj,
írj még ilyen zenélő sorokat:
„Ma úgy aludtam, mint a hópehely.”

1966. február

Valahol indulsz

Valahol indulsz... Érzi már a gally,
mely fenn langyos szelekben bólogat.
Új gyönyörűséget hozol. De jaj:
hozod, hozod mulandóságodat.

1966. február

A tavasz felel

Kérsz: hagyjam el mulandóságomat.
Csak kérdő szóval válaszolhatok:
lelkedben nem fogant-e gondolat:
azért vagyok szép, mert muló vagyok?

1966

Az első villám

Tavasz heroldja, evoé! Tüzed
ott lobbant túl, komor hegyoldalon.
Fellobbanásod új forradalom,
„mellyel vén földünk ifjává teszed”.

1966. február 22.

Emlékezet

Memóriám, mi lettél? Karcsu híd,
mely megmaradt magas évszámu korban,
hogyan rajta néha sűrű, hosszú sorban
átjöjjenek, mint élők, holtjaid.

1966. február 24.

Senilia

Ó, nem, nem őszikékkal rokonok.
Itt már késő november lelke szól,
s decemberé tán. Zuzmók és mohok,
melyek kilátszanak a hó alól.

1966. február

Fátyol mögött

Úgy szomjazom szellődre, jó idődre,
melyben nincs fagy, s nem ernyeszt hóje sem.
De még hűvös ködöt küldesz előre,
s mögötte jössz fátylas-szemérmesen.
Jössz, jössz az erdőn sűrű boruban,
lábadon könnyü görög saru van.
Hullt lomb közt halkán járod útadat,
nehogy rezzentsd a rejtőző vadat.

1966. március 1.

A növekedő fényhez

Ó, győzni fogsz! Fagy árthat, úzhet, ölhet:
te fény vagy, és a fénynek győzni kell.
Naponta érzem pezsdülő erődöt,
varázsától tágul a téli mell.

Menekülnek a vert had lobogói,
fagy-bujtató jégvárak rengenek.
Bokrok facsúcsra rebbenő rigói
szilaj győzelmi karral zengenek.

Nőj és ragyogj. Pihenve vár a völgyem,
pazarló kedvvel szórd a sugarat,
s én is várlak, hogy jöttöd üdvözljem:
tündér tavaszt hozz és arany nyarat.

Mert egy napon új köd borul a tájra,
időnk sötét napok felé siet,
s a forrásnál megöl az ősz homálya,
mint Hågen orvul szöke Siegfriedet.

1966. március

Fogyó idő

Valamikor így mértem: évek, évek,
egy idő óta így: napok, napok.
S tán nemsokára napokkal se mérek,
azt mondom: percek és pillanatok.

1966. március 7.

Gondtalan madarak

Ujjong a gondtalan madársereg,
morajló felhő sem rettent meg.
Borús emberlélekkel hallgatom.
Nem ismerik a gyilkos szót: atom.

1966. március

Talajvizek

A sík mezőkön fényes fátylon át
talajvizek csillognak messze körben.
Hiú örömmel tükrözi magát
a nap ezernyi villogó tükörben.

1966. március

Mit érsz, tavasz...

Visegrád utcáján megyek,
s köszöntenek az emberek.

S ahogy az évek száma nő,
egyre több lesz a köszönő.

Rám néznek, s külső tisztelet
tüntet ki borzas, ősz fejet.

Autóbuszon egy lány feláll,
s ülőhelyével megkinál.

Maradjon csak - szabadkozom -,
hiszen nem messze utazom.

A szót virtuskodva vetem,
öreg legény, legénykedem.

S ha most völgyembe költözöm,
jön a tavasz, s az is köszön.

Gúnyol? Szeret? Mit mondhatok?
- Mit érsz, tavasz, ha vén vagyok...

1966

Gyermekkori emlék, I

Olyankor már aludtak
a hótakart mezők,
mikor próbálni kezdtek
a víg műkedvelők.

Volt köztük mesterember,
hentes, timár, szabó,
jó tájejtéssel áradt
a szájukból a szó.

És volt a „társulatban”
- így mondták - egynehány
jótorku, szép beszédű
és jó formájú lány.

Az egyik dikciózott,
a másik énekelt.
De Dávidházy Vilma
legjobban érdekelt.

Amint ott leskelődtem,
szép Vilma arra jött,
és megcsókolta arcom
a színpalák mögött.

A játékszíni láztól
arcom mindig pirult,
de ettől akkor este
parázs-pirosra gyúlt.

Már hetven éve. Arcom
a csóktól rég nem ég...
Szép Dávidházy Vilma,
feleljen: él-e még?

Budapest, 1966 tavaszán

Veszteség

Az életemből elszállt egy sugár,
léleksugár volt és dédelgető.
Rosszkor hagy el a fénye, hője: vár
a didergető, zimankós idő.

Ünnep előtt

Jött húsvét vagy karácsony,
mindig volt jó kalácsom.
Örültem a diósnak,
s a mákost is szerettem.
Hogy elmaradt! A sorsnak
kalácstalanja lettem.

Almahéj

Az almahéjat tedd a kályhalapra,
s ha perzselődik, szívd be illatát:
képet idéz, a gyermekkort mutatja,
amelyből visszanez anyád s apád.

Turgenyev

Már nagybeteg volt. Kín gyötörte, láz.
Hallgatta egy révült rigó dalát,
s tudta, hogy ez a hang így fuvoláz,
ha ő nem lesz, ezer tavaszon át.

Ami kibírhatatlan

Izmunk lazult, fogyatkozunk erőben,
s közélről int a vég fenyegetően.
Mégis: az a szörnyen kibírhatatlan,
hogy annyi kedves fő a föld alatt van.

Díztelenül, II

Gratuláns nem jön, lap nem üdvözöl.
De még nagyobb csend vár a völgy-homályban.
Dalért óbort nem kértem senkitől
sem egyszerű, sem színarany pohárban.

1966. április

Biztatás

Hagyd ott a várost. Csend-övembe jöjj,
hagyd ott az ingerült és hetyke szókat.
Itt fákat, felhőt, forrást üdvözölj,
s hallgasd a zengő, mámoros rigókat.

1966. április 4.

Hangolnak már

Szólnak, de hangjuk itt-ott még fukar,
még a rigó prímhangja is szerény.
Szólnak - halkan hangoló zenekar -,
minden madár a maga hangszerén.

1966. április 5.

Rügy-rengeteg

A zsenge erdőn túl rügy-rengeteg,
azzá bűvölte március varázsa.
Minden rügyecske boldogan remeg -
Hogy is gondolna most a hervadásra?

1966. április 6.

Vezeklés

Hívtak s én néha társaságba mentem,
s örültem is, hogy társaloghatok.
Most itt az ölelő remete-csendben
vezeklek érte: mélyen hallgatok.

1966. április 13.

Annácska

Esős idő lesz - hangzik jóslatunk,
ha halottainkról álmodhatunk.
Annácska más, mint ők: olyan madár,
aki ha elszállt, vissza sose jár.

1966. április

Magányos éjjelek

Nem hallom alvó társ lélegzetét,
gyerek se sír fel: Jaj, mért van sötét?
Ór nincs, lakatlan künn a kutyaól.
Bagoly huhog a bányaszirt alól.

1966. április

Áprilisi strófa

A szomszéd fán a pinty strófája szól,
tavaszi hangja hogy csattog, remeg!
Kutatnám az ágat, melyen dalol,
de virág rejt: szírom-rengeteg.

1966. április 18.

Éjjeli nesz

Patak suhog? Eső suhog?
Szélben virágos ág remeg?
Halottaimra gondolok.
Ők járnak-é künn, szellemek?

1966. április 19.

Álmatlan órák

Ha fekszel éjjel éber-szenvedőn,
el-elfutnál sok régi arc elől.
Minduntalan holtakba ütközöl,
mint test-borított nagy Mohács-mezőn.

1966. április 22.

A nyírfa sírt

A szélben sírt a nyírfa, a törzse meghajolt,
beszédes volt sirása, panaszolt, panaszolt.
Hallgattam: néha felnyög vagy halkán felsikolt.
Vajon nem elvarázsolt királylány hangja szólt?

1966. április 23.

Dalol a pinty

Tavaszi! - harsogja diadalmasan.
Versenyre hív? Vetélkedőt keres?
Fülemilét? Csak egy strófája van,
de az az egy zengő, tökéletes.

1966. április 28.

Menedék, II

Megnőtt a fény. Nyírsátorodba ülj,
nyír vesszővel kergesd a bút s derülj.
Zenére szomjaztál? Most idd a dalt:
pinty füttye szoprán, rigó füttye alt.

1966. április 30.

Autóút temető mellett

Autók búgnak, motorszörnyek hörögnek,
a hangok fülbántóan élesek.
Az élők itt milyen nagyon nyüzsögnek,
és a halottak milyen csendesek.

1966. május

Sír a nyírfa

A nyír csoport egy fája sír a szélben,
magas gyermeksírás a hang. Beteg?
Zölden ragyog. Mi járhat nyír-eszében?
A ragadozó őszi fergeteg?

1966. május 2.

Gyönyörű napok

Májusi reggelek. Sugár-özön,
a friss szellőt is átítatja fénnel.
A fácán minden reggel átköszön:
„Gyönyörű nap. Hogy aludtál az éjjel?”

1966. május 3.

Ragyogó nap

Az ég hajnaltól estig csudakék,
hegyek, szivek, temetők ragyogók.
Mámorosuljatok, fülemilék,
részegüljetekek, fekete-rigók!

1966. május 4.

Oriolus galbula

Ma új hang szólt a mámoros zenébe,
furulyáló hang, érzelmes, csodás:
hajnal körül a völgy orchesterébe
megérkezett az arany fuvolás.

1966. május 4.

Unokám kirándulásra ment

Csak fátylon át nézek lomb-újulásra,
a teljes Szépet nem csodálhatom.
De unokám elment kirándulásra,
s szeme tükrén ragyog a Balaton.

1966. május 5.

Értem a szót

Én értem itt a madarak szavát,
ha jöttükről beszél a hangos ének,
ha sírják őszi búcsu bánatát -
S ha még dalolnék, ők is értenének.

1966. május 7.

Vendég-fogadás

(Van köztük író s olvasó is.) „Erre,
úri szalonnal nem szolgálhatok.
De ide üljetek, kérlek, plein-airbe,
a nyír-szalomba - parancsoljatok.”

1966. május 8.

Szemérmertes pinty

A bokrosból leszállt a hűvös érre.
Meglátott. Lomb mögé vontam magam.
Lebbent s átszállt a víz lapos kövére.
Ivott. S fürödni kezdett boldogan.

1966, május 9.

Sugártalan nap

Ilyen nap is van: nincs egy sугarad,
s olyankor árvának érzed magad.
Jonny sem él, megmérgezett kutyád.
Ha élne, hűséggel vigyázna rád.

1966, május 10.

A völgyünk csendje

Jó Csönd herceg? Nem herceg itt a csend,
nem vízió, mely balsorsot jelent.
Patakparton ülő tündérleány,
ki némán, szemlesütve vár reám.

1966. május 10.

Erdei jelenet

A zápor sűrű cseppekben szakadt,
fácán futott az odvas bükk alatt.
A mókus nézte félig álmosan
s szólt: Boldog itt, akinek odva van.

1966. május 11.

Sötétedik

Esti rigók jóéjszakát kívánnak,
mutál az édes hang: mély és magas.
De a dalukba diszharmóniának
belerikkant egy hős fácánkakas.

1966, május 12.

Az öregember és a halál

A roskadt vén az erdőben megállt,
fáját letette s hívta a halált.
- Hívtál. Hogy felsegítsem terhedet?
„Tévedsz. Azért, hogy vígy el engemet.”

1966. május 12.

Kiáltás

Fenyegető szók. Atombomba, vég...
Ó, meddig tűröd ezt, emberiség?
Hördüljön tiltó, óriási kar:
„Az ember él, s kiveszni nem akar!”

1966. május 13.

Május halottja

Karácsonyt már - mondták - nem éri meg,
de jött a tél s karácsony élni hagyta.
Húsvétot is látott a nagybeteg -
Jött május, megszerette s elragadta.

1966. május 25.

Nagy fehér felhő

A hegy mögül szállt fel havas-fehére,
lengett lebegve és hullámosan.
De szél jött és felszáguldott az égre,
nem komoran, de heroikusan.

1966. május

Apa, fiú

Egymás mellett nagyon sokáig éltek.
Szavuk ma fogy, bár egyik sem süket.
Mintha feledték volna nyelvüket,
amelyen - rég - bizalmasan beszéltek.

1966. május

Napfogyatkozás

Milyen különös most az ég homálya!
Attól jön-é a lelki változás?
Mintha belül valami fájva fájna -
Ó, mélabú, te napfogyatkozás!

Felelet egy ismertetőnek

Hogy Ábel lelke költözött belém?
Lehet. Sosem lihegtem bosszuért.
Kain-lelkektől jött a földre rém,
Kain-lelkek ontották itt a vért.

1966. május 26.

Glaukoma

Inog az ormokat járt régi láb,
homályosan fog színt és fényt szemem.
Holnap talán sötétbe érkezem -
de te, világ, ragyogj, ragyogj tovább!

1966. május

Ábel és a rengeteg

Már jött a vég a szívben és erekben,
de a lélekben még egy vágy maradt:
Otthon pihenni, vén fenyők alatt,
a visszahívó, régi rengetegben.

1966. május 29.

Temetés után

Testvéreim, ma eltemettük őt,
látogatjátok majd a temetőt,
s mondjátok: sírba fektettük, halott.
Nem kételkedtek: vajjon ő az ott?

1966. május

Fiatal nő

A kályhájánál elmerülve ül,
magában van, de mégsincs egyedül.

Testében titkot sejt: életcsirát. -
Lehunyt szemével is jövőbe lát.

Ha majd tavasz is, nyár is elköszön,
akit ma sejt, egy nap világra jön.

Most is ha nem hoz álmot éjjele,
nem bánja, nem fél, beszélget veled.

1966

Seregély-had

Így szólnak itt a vad rikácsolók:
Dal-kedvelők, figyeljetek reánk.
Hallgassatok, fülemülék, rigók,
rikácsolás az ars poeticánk!

1966. május 31.

Mi vár reánk?

Rövid tavasz, gyorslábú nyár,
oly lázasan hová rohantok?
Ha így száguld időnk, mi vár?
A hantok várnak ránk, a hantok.

1966. május

Kis fehér felhők

Kis fehér felhők, kis cumulusok
lengnek szelíden és fiatalon.
Olyanok, mint a fehér lótoszok
csudakétségű, óriás tavon.

1966. június 2.

Félvers

Félvers maradt, mert nem lelhetted meg
a teljességet ígérő zenét.
De visszatért az elmerült szöveg,
s kikövetelte második felét.

1966. június 2.

Kolonoszi kép

Kézenfogó kislány jön örömmel,
olykor már így lát itt a Duna-táj.
Ha így látnának Kolonosz körül,
azt mondanák: itt jár a vak király.

1966. június 17.

A benyújtott kéz

Az ablak nyitva van. Völgy csendje véd,
de meddő gondba nem temetkezem.
Benyújtja a világ hozzám kezét
s én lázas pulzusán tartom kezem.

1966. június

Férfi vagy-e?

Nézlek s kételkedve gondolok reád
és férfi-voltodat latolgatom.
Akarat-é concupiscentiád?
Hímnek hím vagy. De férfi? Tagadom.

1966. június 17.

A zene fogy

Tavaszi még az égi kék,
de némák a fülemilék.
Halkulni kezd a völgyi táj.
Fogy a tavasz zenéje. Fáj.

1966. június 19.

Ketten figyelünk

Rigódal szól felettem. Figyelem.
A fuvolás le-letekint a lombból.

Kedves cirmoscicánk itt ül velem.
Ő is figyel. De ő zsákmányra gondol.

1966. június 22.

A halál rokona

„Sora morte”
Assisi

Ady... Ő volna a rokon csupán?
Eltűnődöm rég ismert sorokon.
Közember és borús költő-titán
halállal mind, mind testvér és rokon.

1966. június 24.

Ha megkérdeznéd...

Ha megkérdeznéd tőlem, jó hivem,
hogy mit adott e vigasságtalan lét,
mindössze ezt felelném röviden:
ismertem Krisztust s ismertem Anankét.

1966. június 26.

Június 21.

1

Az esztendő ma átbillent az ormán,
lejtője várja: nyári s őszi rét,
és lenn, az őszi táj alatt, mogorván
komor vidék: a téli vaksötét.

1966. június 21.

2

De láttad-é, ha fogy homálya,
s újból emelkedőre hág?
Március és május csodája
s csodákon túl új csúcsa várja,
s tágul élet, tágul világ.

1966. július 1.

Ludak

1

Felkelnek hűhós, zagyva gágogással,
azt hinnéd: messze készülő hadak.
De nemsokára lankadt szárnyalással
a víztükörre visszahullanak.

De láttál-e szigoru, hosszú ékben
a cél felé nyilalló vadlibát?
Láttad, ékük hűlő kékségü égen
a végtelent hogyan hasítja át?

1966. július

Természet, II

Csudáltalak ezer szemmel,
ezer szemű szerelemmel.
Két szemmel most alig látlak,
már csak emlékként csudállak.

1966. július 2.

Ó, júniusok

Ó, júniusok és júliusok,
hetek, mikor a nap ragyogva kel!
Nem voltatok hozzám irgalmasok:
a legtöbb kedvest ti vittétek el.

1966. július 10.

Csendes pillanat

Ülök a nyírfalombok hűvösében,
völgyünk is nyári csendbe szenderül.
Báránnyfelhőcske int felém az égen,
s a béke lelke pillangóz körül.

1966. július 15.

Ember!

Így látlak olykor: forró, pusztá téren
rohansz lihegve, mentenéd magad.
S a Sors is száguld, hogy nyomodba érjen:
alattomos, kegyetlen képü vad.

Köszönet

Közeledik felém a nagy Titok.
Halkul a dal, ritkul a Múzsza-csók.
Lehet, hogy holnap már elhallgatok.
Köszönöm a figyelmet, olvasók.

1966. július 19.

Látogatók

A ház, a cella érdekes nekik,
tudakolják: min és hogy dolgozom.
Miért nem az erdőt fényképezik,
az erdőt, melyből versemet hozom?

1966. július 26.

Hang hívogat

Öreg leszek, vénebb a téli napnál -
írtam, s az a jövő ma már jelen.
Hang hívogat: Tovább miért maradnál?
Vár a magasság, vár a végtelen.

1966. július 30.

Felismerés

- Ismersz? - Van rajtad ismerős vonás;
felismerlek, csak egy-két percet adj.
Mert hát van arcodon valami más:
rúzs és puder borítja... Á, te vagy?

1966. július

Vállald a szót

Humanisták - mondják. Vállald a szót,
s ha téged illet, csak kiáltsd oda:
A bigottság embert ölt, milliót,
az emberiség nem ölt soha!

1966. július

Élni akarok

Még nem szabad meghalni. Nem.
Teremj agyam, lüktess, szívem.
Érhess időt, amely derít,
békességes kort, emberit.

1966. augusztus 25.

Azúros ég

Augusztus. „Rapsonné-idő”.
Hívott a vár, az ősi kő.
Azúr volt ott a kedv, az ég,
és minden perc gyönyörűség.

1966. augusztus 25.

Tájszólás

Mult-ízű, kedves dallamos szavak -
öröm szívemnek újra hallani.
Mik csengenek bennük, mik szólnak?
Falumnak rég-hallott harangjai?

1966. augusztus 26.

Nyüzsgő bolyok

Kis boly, mi izgathatja hangyanéped
vihár előtt? A pusztulás, a vég?

S oly lázasan mi nyüzsgöttet ma téged,
nagy, nyugtalan bolyunk, emberiség?

1966. augusztus

Gyermekkori emlék, II

Eső suhog az ampelopszison.
Gyermekkori emlék játszik velem:
Brassói nyár. Padláson aluszom,
eső suhog a zsendelyfedelen.

1966. augusztus 17.

Unokák

A város visszavárja,
indulnak nemsokára,
s te itt maradsz magadra.
Gondolsz a tűnt nyarakra,
mint elszállt madarakra
s a tűnő, kurta nyárra.

1966. augusztus 29.

Üzen az ősz, II

Minden hegyet felhő takar,
hideg záportól hűl a föld.
A mennydörgéstelen vihar
völgyünk felett végigsüvölt.

1966. augusztus 31.

Mélységes csend

Zúgjon, zszibongjon most a messzi város -
Itt egy levélke sem rezdül a fán.
Oly mély a csend, hogy szinte már halálos.
Meg is lehetne benne halni tán.

1966. szeptember 1.

Az álomhoz

Varázsolj friss, üdítő tájakat,
a búskomor színt nem szivelhetem.
Varázsolj ifju arcokat nekem,
ritkábban rajzolj régi holtakat.

1966. szeptember 14.

Az öregség ellen

Öregséget kívánsz? Nagy ára van:
nem mindig egy csapással sújt a vég.
Ki éltél megtöretlenül, vigan,
mi akarsz lenni: vak vagy nyomorék?

1966. szeptember 17.

Lemezen a hangom

Küldöm a hangomat, messzire, hozzátok,
akiket szeretek, rokonok, barátok.
Hangomat, amelyen annyiszor daloltam,
mikor hegyeitek között vándoroltam.
Küldöm a hangommal szívem is hozzátok:
szívem dobogását benne hallgassátok.

1966. szeptember 24.

Október, I

Villám - de fénye már erőtelen,
elillant nyárból visszalátogat.
Olyan, mint az utolsó szerelem,
mely alig villant már villámokat.

1966, október 3.

A vízi szörnyeteg

Kígyó-szemét hogy meresztette rám,
s hogy védtem tőle két kis gyermekem!
Ma vad szemét megint retteghetem -
Most mit üvöltsek: Jaj, az unokám?

1966. október 5.

Öregek az őszi parkban

Nem hűvös még szeptemberünk szele,
sütkérezhetnek padjukon nyugodtan.
Bot van kezükben. Némelykor vele
a homokot túrják szórakozottan.

1966. október 6.

Régi lány

Familiád öregje lettél,
a száguldó időn csodálkozz.
De régi lánnyal, kit szerettél,
ne találkozz, jaj, ne találkozz!

1966. október 8.

Ázott galyon síró madárka szól...

Ázott galyon síró madárka szól,
egy kurta nyártól újra búcsuzol,
tünődő lelked holtaknál időz,
s fejed felett a szélben zúg az ősz.

1966. október 10.

Őszi csoda

Szemem maholnap őszi színt se lát,
sem tarkaságot fenn a hegy fokán.
De láthattam egy őszi szép csodát:
láttam októberi dédunokám.

1966. október

Kályhatűz

Kurtul a nap s mindig zordabbra hül,
kályhámba már komoly tüzet rakok.
Beszél a láng: Nem vagy te egyedül,
mert én is lélek, lüktetés vagyok.

1966. október 19.

Falevelek

Hogy zsongtatok, suttoztatok,
ha enyhe szél fuvallt reátok!
De most, hogy tiprok rajtatok,
fáj zörgő disszonanciátok.

1966. október 23.

Október, II

Gyönyörűséges őszi dő,
szőlőlevelet szökitő!
Szellőben leng a szőke raj
- a hold talán kénport szitált? -,
olyan, mint mai női haj,
mely kénsárgára oxidált.

1966. október 30.

Dédunoka

Keze: kezem kis mása. Megható.
Gyengült szememmel meg-megcsókolom.
Csecsemő-teste időmutató,
méri növekvő aggastyán-korom.

1966. november

Könnyek

Hogy hullanak... nem tartóztathatom,
a fagy s a köd beteg szememre hat.
Úgy ömlenek, hogy megsirathatom
velük minden, minden halottamat.

1966. november 19.

Magamnak

Nyolcvan felé... Dédapaság a rangod.
Talán apád életkoráig érsz?
Ha majd utolsót kondít szívharangod,
már csak ködös emlékezetben élsz.

1966. december

Az önistenítő

Önhitt szülötte megbomlott korának,
remekmű mind, amit zeng hangszerén.
Szobrot emelne- többet is - magának
városa minden díszesebb terén.

1966. december

December végén

Havas hegyek ködökben elmerülnek.
Az ég felé egyetlen csúcs se lát.
De köd mögött idő-tündérek ülnek
s nyújtják a téli nappal fonalát.

1966. december

Mámoros verselő

Iszik s versel, s megint iszik sokat,
ritmus, rím, értelem torzul, lazul.
Nem gondolja: a lektor józanul
szokott bírálni bárgyuságokat?

1967. január

Ritka csókok

Minálunk otthon ritka volt a csók,
csókoltak érkezők s elutazók.
Anyám álmomba visszajár. Miért?
Az elmaradt fiúi csókokért?

1967. január

Ne zúgolódj

Láttál-e vándort téli utakon
küszködni hófuvással, félvakon?
Ne zúgolódj, ne szidd a vad telet.
Örülj: fedél van vén fejed felett.

1967. február

Adonis vernalis

A Lomb-i fényes réteken
szedtem ezelőtt sok-sok évvel.
Most a tavasz küldött nekem
kedves fiam kedves kezével.

1967. április 1.

A RÉGI FORRÁS

Fiatalkori versek

Álmodozva

Be szép álmom volt az éjjel!
Szülőföldemen valék!
Az az erdő, az a kunyhó,
Melyet régtől ösmerék.

Azon hegyek, azon völgyek
Voltak szemeim előtt,
Melyeket én mind otthagytam
Két bús évvel ezelőtt.

Az a tüzes hegyi patak
Kristálytisza vizével,
Szürke színű porondjával,
Kanyargós, szűk medrével.

Mindezt néztem, mindezt láttam
És gyönyörködtem benne
S mindez úgy volt, mintha igaz,
Mintha mind való lenne.

Bár az volna, bár ott volnék
A magas bércek között...
De hisz álom! nem valóság!
Képzelet, csak képzelet!!

1900. november 7.

Iduska

Emlékszik még a korhadt kerti padra
S a kútra, mely a fák tövében fakad?
Ugy emlékszem, sétáltunk ott, mikor még
Virág nyílt a lombos fák alatt.

Virágos volt a vadmirtuszbokor még.
- Tövébe most lesárgult lomb zizeg -
Talán én is kissé vidámabb voltam
S kegyed se volt ily szótalán, hideg.

Most néha-néha elvetődöm arra,
S míg más vidáman, gondtalan mulat,
Egy százszor visszasírt álomvilágba
Vezet a borús, őszi hangulat.

Ha majd megint tavasz derül a tájra,
Tudom, kicsalja önt a vadvirág.
Ha arra jár, jusson eszébe néha
Egy összetört, elhervadt mirtuszág.

1905. október

Czi!

Künn erjed, zeng és zsong az élet,
Langyos párázat permetez,
Az olvadás ömlő vizétől
Dalol csatorna, házeresz.

Dalos Iduska ablakából
Rajongva nézi a tavaszt
S az erjedés - miért, miért nem -
Ajkán czi-czi hangot fakaszt.

Honnan tanulta? Tengelictől,
Bohó kis cinkétől talán?
Én nem tudom, de egyre zendül,
Zendül, kicsendül ajakán.

Találó gyermektettetéssel
Fülembe csengi szüntelen,
Hajlongó, lágy mozdulatokkal,
Kacaghatom, nevetetem.

Ó, ifjuság, virágos álmok
Dalos, szerelmes ihlete!
Benned a természet dalol most,
Az őstavaszköltészete!

Ad astra!

Meguntad földi társaságom,
Új kell, eszményibb, szebb világ.
S most nézed hosszú éjszakákon
Lyrát és Cassiopeiát.

Átszellemülve, néma kéjjel
Szívod be a menny sugarát:
Sejtelmes, túlvilági éjjel -
Ó, Lyrák, Cassiopeiák!...

Ha elfáradsz e boldogságban,
Rám gondolsz s elfog földi vágy:
Csókold meg túlvilági lázban
Lyrát és Cassiopeiát. -

1907. október 21.

Szonett

Ez még nem ősz. A táncoló sugárban,
Mely e mosolygó hervadáson reszket
Bearanyozva sírhantot, keresztet,
Ó, annyi élet, annyi ifjuság van.

Úgy érzi lelkem: lüktet itt a nyár még
E fénypompától tündöklő színekben,
Csak haldokolva, egyre csöndesebben -
És én is mintha még csókokra várnék.

És holnap, holnap minden ködbe vész el,
A nyárvarázs, mely itt él még a tájon,
Mint ijedt nymphák, rebben szerte-széjjel.

Szívemre száll a csöndes őszi álom,
S az ősz esője néma könnyezéssel
Siratja el szerelmem, ifjuságom.

1907. október 22.

A régi húr

Ez a te szép ábrándországod...
Nem hallod-é a mult dalát?
Körül a régi ismerősök,
ágas-bogas nagy almafák.

Ez a te szép ábrándországod.
Itt sírtad első könnyeid',
szíved szerelmes szavaimra
ó, hányszor reszketett meg itt!

Ez a te szép ábrándországod,
az út az almafák alatt,
ahol vérgyújtó júliusban
először átkaroltalak.

Ez a te szép ábrándországod.
Szellő, sugár arról mesél:
az első forró csók emléke
meg nem halhat, örökkön él!

Ez a *mi* szép ábrándországunk.
Nem hallod a jövő dalát?
Nem érzed még jövőendő nászunk
fejgyújtó, nyári sugarát?

1908

Március, II

Álltam tavaszugáron ég alatt,
Kelő vetések zöldje tarkította
Az új életre ébredő vidéket;
Fejem fölött egyhangú károgással
Gyors szárnyalású varjúhad repült
Észak felé.

Az erdő hallgatott.

A természetnek nem volt bája még,
De már a mennybolt fényes tükörében
Halvány mosollyal nézdelé magát,
Mint rózsatestét a gyermekleány.

Álltam tavaszugáron ég alatt.
A szívem mélyén halk zsongás fakadt
- mint nyári éjen nyárfalomb között -,
A hosszú téli éjszakák ködétől
Fakult lelkeimmel átéreztem újra
A megváltó, dicső megújítást.
S már-már kinyílt az ajkam, hogy kiáltsam
Ujjongó szívből: Üdvözlégy tavasz!

Ekkor az ifjú, zöldelő vetésből
Pacsirta szállt a fényes ég felé.
Dalolt, dalolt. S amint emelkedett,
Szemmel követtem versenytársamat.
És nem lehettem féltékeny reá:
Úgy éreztem, szivemből száll a dal,
Hálát rebegni a kelő tavasznak,
Amely az alvó nagy természetet
Szíven csókolta s új életre hívta.

És megcsókolta fáradt lelkemet,
Hogy érezzem parányiságomat,
És rügyben, szellőben, sugárban
Rajongva újra megcsodálhatom
Az istenség örök, dicső hatalmát.

Az út mellett szántóvető paraszt
Hajtotta, verte fáradt ökreit
S vadúl káromkodott.

1908

Emberek

Közöttünk járnak - jól ismerheted -
büszkén, fennköltén, mint az istenek,
kikkel különben gyakran értekeznek;
téged, köszönd meg, hogyha észrevesznek.
De ezt nekik meg kell bocsátanod,
mást szomjaznak, a fényontó napot;
szemük kibírja nem káprázva, bátran -
és lenn csúszkálnak itt a föld porában.

S közöttünk járnak - hátha ismered? -
szelíd, csöndben merengő emberek.
Lehajtott fejjel, búsan, szenvedőn
a porba néznek önfeledt-merőn.
A hangjuk halk, a léptük ingatag,
megannyi félszeg, álmodó alak,
szemük csak rejtve, néha-néha lobban -
s ott jár a lelkük fenn a csillagokban.

Kolozsvár, 1908

Vihar után, II

Elállt a fergeteg. Fán és virágon
a szélben millió kis csöpp remeg.
Füstölve fekszik lenn a völgy. Ilyenkor
születnek itt a záporfellegek.

Szállnak, lebegnek lomha szárnyalással
föl a kösziklás fenyves oldalán -
szeszélyesen gomolygó ködszalagjuk
a tündér-fáta csipkefátyla tán.

A csúcs fölött, a végtelen honában
vágyó kebellet várja már az ég,
s magába zárja nagy felhőkarokkal
a szomjazó, a testvér szürkeség.

Amint felettem némán elsuhanak
távol honom, szép napkelet felé,
úgy érzem, hogy bús feketeségük,
sorsuk - tulajdon síró lelkemé...

...Ha rózsáid között jársz andalogva
s megejt egy bús, merengő hangulat,
s ők rád borulnak könnyezően, sötétén:
megérted-é a némaságukat?

Galbina, 1908

Zúg a patak

Ős fenyvesek közt zúg a völgy patakja,
ezüst tajték csillámlik habjain;
amint a szirteken tovább iramlík,
futása gyors. - Így múlnak napjaim.

Nem fáj, hogy elszáll sápadt ifjuságom
örökre visszahozhatatlanul:
fenyő, örökzöld lenni nem kívántam,
elmúlt a nyár, virágom szirma hull.

Csupán csak egy fáj, fojtó vasmarokkal
egy gondolat szorítja szívemet:
hogy könnyen elfecsérelt ifjuságom
meglátogat majd egyszer engemet.

Ősszel talán, haldokló alkonyatban
emlékké váltan hozzám visszatér
és számonkéri vértelen szivemtől
mindazt, mit egykor eljátszott a vér.

Majd föltámad zsibongó méherajként
a múltamból sok fájó pillanat,
az álom, melyért dőre könnyüséggel
feláldozám a boldogságomat.

És jönni fog az emlékek sorában
sötét hajad és ábrándos szemed,
s vagy megnyugszik szívem, hogy érted éltem,
vagy gyötrő megbánástól megreped.

Galbina, 1908

Káprázatok, II

Jean Béraud képe

Csöndes falucska. Felhős nyári este
terült el suttogó akácokon.
Zúgó meleg szél szárnyán rózsailat
lengett be hozzám a nyílt ablakon.

A vén, beszédes ajkú házigazda
bejött sötét szobámba csöndesen,
ernyőtlen lámpát tett az asztalomra
s az ifjúságáról mesélt nekem.

A lámpa sápadt fénye szétsugárzott
a dísztelen koromsötét falon.
S a félhomályból egy kép tűnt szemembe,
mely föltámasztó holt gyermekkorom.

„Káprázatok”. Egy vén vadász szobája
- hogy emlékszem rá! - volt a környezet.
Átjártam hozzá néha, úgy szerettem
az érdekes vadásztörténetet.

És annyiszor elnéztem azt a képet
agancsok, kürtök, fegyverek között.
„Káprázatok”. - A címét meg sem értém,
szerettem mégis mindenkifölött.

Egyszer megkérdezém a vén vadásztól
- gyerek voltam, kandi, naiv gyerek -,
ki az a parton nyugvó ifju férfi
s mért leng felé az a nagy lányserég?

Azt mondta: ő az. És a nők? Felállott,
vállamra tette jóságos kezét:
te még gyerek vagy. És hiába kértem,
nem mondott aznap több „vadászmesét”.

... „Káprázatok”. Az évek elrepültek,
a vén vadász is rég a sírba ment.
De azt a képet nem tudtam feledni,
most már tudom, „káprázat” mit jelent.

- A házigazda harcait mesélte.
Hogy s mint volt Königsgrätznél egykoron.
Én addig azt a régi képet néztem,
siratva elszállt szép gyermekkorom.

Rabúl ejtett egy röpke, szép csalódás,
hogy még az önfeledt gyerek vagyok...
Aztán riadva fölajdult a lelkem:
káprázatok! káprázatok!...

Petrosz-Nagyvárad, 1908

Lemondás

Már én tudom, hogy így halok meg.
Ily józanul s álomtalan.
Elemző, gyilkos öntudattal
gyötröm halálra önmagam.

Míg más a percnek él vidáman
és önfeledt-szerelmesen,
én gyűlölt holdas éjszakákon
a csókjaimat meglesem.

Szerelmesem naiv világát,
eszményeim poézisét,
az élet fátyolos varázsát
lelkem kacagva tépi szét.

Ha néha lázas éjszakákon
vad alkotási vágy hat át,
hideg, fakó színekre bontom
az ihlet fényes sugarát.

A gúny és öntudat nagy átka
kísér kietlen utamon -
Szegény Mephisto-vérbe oltott
öngyilkos Hamlet-epigon.

Kolozsvár, 1908

Chopin-albumra

S amikor már lehullt a nyári rózsza
és őszi fényben áll a zongorád,
bágyadt kezekkel szólaltasd meg néha
a mély borongás méla dalnokát.

Ezekben a fájdalmas dallamokban
holt álmokon merengő siralom van.
S ahol leghalkabban sír a zene,
fölötte leng a George Sand szelleme.

Kolozsvár 1908

Örökség

Fehér virágok, könnyes álmok
dalos leánya volt anyám.
Tavaszi napfényért rajongott
s megsiratta a hulló lombot
késő szeptember alkonyán.
Meleg sugár, vonuló felhő
szívébe mind nyomot hagyott,
könnyeket csalt vagy dalt fakasztott -
Apám kacagott, kacagott.

Anyám rajongó lelke hitte,
hogyan vannak bűbajos csodák,
hitt babonában, szellemekben,
Istenben és álmokképekben
és hitte, hogy van túlvilág.
Ha egy-egy rejtelmes jelenség
lelkére aggasztón hatott,
ajkán imával, úgy aludt el -
Apám kacagott, kacagott.

Bolyongok búsan a világban
kettőjük béna fia, én,
itt-ott magát szívembe lopja
a dalvarázs, az őszi fény.
Az élet véres ostorától
imám már szinte fölfakad,
anyám dala, anyám imája -
s apám kacag, kacag.

Kolozsvár

Ave Galbina!

Miért dacolsz? Utam csúcsodra törve
Mért állja el makacs hóviharod?
Nem ismeresz rám? Te zord fenség hazája,
Nagy tetszhalott! Én testvéred vagyok!
Egy őserő teremtett engem véled:
A nagy, szeszélyes Disharmonia,
S te rám sem ismeresz és ellenszegülve
Most visszaversz, fenséges Galbina!?

Magadban állasz, büszke, szent magányban,
Alig ismernek még az emberek,
Ködülte csúcsod gögös büszkeséggel
A viharfelhős ég felé mered.
Magasságod nem sejti még a völgynek
Elrejtett csúcsod kémlelő fia,
De ránk süt majd a nap ködűző fénye
S ámulni fognak, ugye, Galbina?

Csak végtelenbe nyúló hómezőket
S havas fenyőt lát rajtad most a szem.
De volt nyarad, dalos, virágos korszak,
Én láttam azt, én még emlékezem.
Elhangzott rég a furulya s madárdal,
Robogva gördül most a lavina -
Szivem mennydörgő, gyilkos szenvedélye -
Nem ismersz rám még most se, Galbina?

Ismerj reám! Kifárasztott az élet,
A láz tüzelve ég az arcomon.
Rokkant erőmmel hozzád visszatérek,
Hideg kezeddal fogd le homlokom.
Fölzaklatott, hozzád óhajtó lelkem
Hagyd hómeződön megnyugodnia,
Rejts el, hogy gyűlölt emberszem ne lásson,
Engedj magadhoz, testvér - Galbina!

1908

Lakótársam

Addig nem élt. Az asztallap porában
állt, amint illik, holtan, hidegen.
Nagy ritkaság, ha néha rávetődött,
véletlenül, futó tekintetem.
Tavaszi szél zúgatta künn a fákat,
minden dalolt a fényes ég alatt,
nem volt szívembe más, csak életérzés
s az agyvelőmben életgondolat.

Amíg egy este... Halk eső szitálva
hullott reám s a szél borzongatott,
és jött a múlt s együtt lelkembe loptak
egy sejtelmes halálhangulatot.
Amíg egy este... Hogy szobámhoz értem,
olyan furcsán nyöszörgött, sírt a zár,
nyöszörgött, sírt az ajtó s benn sötét ült,
mint egy feketeszárnyú nagy madár.

Zúgott a csend. És reszkető kezemben
a gyújtó is oly furcsán sercegett
s az első, halvány fényfellobbanásra
a koponya ijesztően ráammeredt.
Nagy szembarlangja nézett mélysötéten
s reámvigyorgott csontfehér foga.
S azóta él, azóta lakótársam
e mozdulatlan, barna koponya.

Mikor benn ódon bútorok ropognak
és vadul járja künn a szélgalopp,
elnézzük egymást hosszú éjszakákon:
egy halott élő s egy élő halott.

Kolozsvár

Valamikor

Valamikor tavasznapon
Anyám dalolt egy éneket,
Mikor a márciusi sejtés
Hunyó szívébe reszketett.

Messze kicsengő gyermekhangon,
Könnyes szemmel kísértem én,
Úgy álltunk egymást átölelve,
Szívünkbe' dal, szívünkbe' fény.

Érzelmes ó-német románc volt,
Dalolta már a nagyanyám
Szekfűk között, hársak tövében,
Tán örökségül szállt reám.

A hősét hányszor megsirattam,
El-elmerengve a dalon -
Ez volt az első szívborongás,
A szent legelső fájdalom.

És aztán jött a nagy tavasz rám
A káprázat tűszekerén,
Robogva, zengve jött az élet
S forrongást korbácsolt belém.

Véremre törtek, átöleltek
A lázító nagy éjszakák,
S hallottam lázban ingadozva
Az örvény csábító szavát...

Ilyenkor - álom volt? valóság?
Zsongó agyam káprázata? -
Megcsendült halkan, hárfahangon
Anyám ó-német dallama.

...Messze kicsengő gyermekhangon
Könnyes szemmel kísérem én.
Úgy állunk egymást átölelve,
Szivünkbe' dal, szivünkbe' fény.

Átszellemítő áhítattal
Szívom a hársak illatát...
- Gőgös arccal, dacos kudarc
Rohannak el az éjszakák. -

1909. február

L'heure exquise

Az ég redőtlen, kék vizében
a halvány hold némán evez.
A földön ingó fák nagy árnya,
az árnyak éjszakája ez.

Emlékezés harangja kondul
s te megjelenesz mint silhouette,
mit múltam halvány holdvilága
lelkem fényes tavára vet.

Kolozsvár

A túlsó part felé

Bús ciprusok fekete árnya
hintáz a csobbanó habon.
Bús ciprusok fekete árnyát
halkan hasítja csolnakom.

Egy-két hullámcsapás csupán még
s a túlsó partra érkezem
s az evezőt lassan, szelíden
kijti lankadó kezem.

Kolozsvár

Falusi nyár

Vízpart, öreg diófa,
füllat, alkonyóra,
egy hullám sincs szívembe:
hanyatt a fűbe fekszem
és szűnyoggal verekszem.
Ó, dolce far niente!

A múltam, vérem hallgat,
habok zúgása altat:
fáradt szív, tente-tente!
Meghalt a szürke holnap,
csak a jelen dalolgat:
ó, dolce far niente!

Lord Byront elfeledtem,
egy-egy német szonetten
andalgok reggelente.
Könnyes német poéták
és bájos esti séták:
ó, dolce far niente!

A nap még egyet lobban
s vérszínű sugarakban
hull rám a naplemente.
Az alkonyfény is elhagy:
ó, most milyen közel vagy,
nagy dolce far niente!

Petrosz

Memento

Ne lássam ezt a haldokló vidéket,
Rózsás tenyérrel fogd le két szemem,
Hadd higgyem, hogy van ifjuság, van élet,
Míg ősz pusztít a nagy természetben.
Ne lássam, hogy a haldokló virágon
A nap megtört sugára mint ragyog,
Míg lábaimhoz a hervadt falombok
Zizegve hullnak: meghalsz, meghalok.

Így édes, így. Milyen csodás világ ez,
Hajnal dereng a rózsás ujjakon:
Kis házunk, kertünk, a fehér virágok,
Ketten járunk a keskeny utakon.
A vágyak, álmok mind beteljesülve,
Enyém vagy és én a tied vagyok...

- Nem hallottad?... Egy vadszőlő-levél volt...
Zizegve súgta: meghalsz, meghalok.

1909

A Chopin-gyászinduló egy versszaka

...Bohém csavargó, vén komédiás,
hányszor kimondta: füst a lét, mi más?
S haláláig rá jól emlékezett:
egy forró estén játszta Hamletet.
Pár év... Hallod az idő szárnyait?
A sírásó kidobja csontjait
S a lét és nemlét nagy gondolatán
egy új Hamlet töpreng felette tán.

Kolozsvár

Sírrablás

Az álmomat szeszélyes
fantómok látogatják:
egy éjjel összezúztam
a múlt aranylakatját.

Dohos, nagy kriptasírban
sok régi, bús halottam
sejtelmes őszi órán,
éjjel meglátogattam.

Üvegkoporsó alján,
sok szétfoszló virágon
aludt bebalzsamozva
szerelmes ifjuságom.

A csipkerózsa-álmot
virágok közt a mélyen
aludta évek óta
sok régi költeményem.

Sejtelmes őszi órán
remegve, nagy titokban
sok régi tetszhalottam
koporsóból kiloptam.

S a kriptaport lerázva
most új életre kelnek,
mint feltámadt szonettje
Rosetti Gabrielnek.

Nagyenyed, 1912

Merész dolog ma stanzában dalolni...

Töredék

1

Merész dolog ma stanzában dalolni
a nagy, világfájdalmas lord után,
mikor a hős nem *hős*, mindössze holmi
apró Quijote s nem Harold, Juán,
kit szörnyü spleen sarkantyúz kóborolni,
ki nőt csábít s szeretkezik buján -
Ez nem globetrotter, Ámornál pedig
szegény Istókkal sem mérkőzhetik.

2

A „hősöm” - Hamlet késő epigonja -
sosem ragadta üstökén a percet.
Regényes álmok lázbeteg bolondja,
akárcsak a szegény reichstadti herceg.
Lelkét egy szó is mélabúba vonja -
Most is, míg tollam gyors iramba' serceg,
a múltból rámnéz ártatlan-fehéren,
mint őse a Lawrence-festette képen.

3

Mosolya: könny, a gondolatja: álom...
Az én lelkemmel is szörnyen rokon:
egyszerre szállt el rózsaszínü szárnyon
gyermekkora s az én gyermekkorom.
Együtt haladtunk át az ifjuságon -
míg egy csudás, lázverte pillanatban
Párizsba ment, meghalt s én itt maradtam.

4

Első barátom és első halottam...
S én dédelgetve keltem most fel őt.
Emlék-fehér arcáról meghatottan
veszem le a felejtés-szemfedőt.
Mióta elváltunk, sokat futottam,
hadd állok meg hát most a múlt előtt.
A régi forrás újra felbuzog -
halkan peregetek csak, jámbuszok!

5

Ott jött világra Zsolt, szegény alatt,
unalmas kispolgári szürkeségben.
Anyja fölött a május elsuhant
s az apja is már túl az ötven éven.
Az ősz langyos szerelmében fogant
s nem ifju csókok villámos tüzében.
Habár lángész - Lombroso így tanít -
a fáradt csókból gyakran származik.

6

(Nem mondom ezzel, hogy Zsoltom genie,
ám bár volt benne néha ritka eszme,
fel-felgyúló sziporka, isteni -
csak el ne hányna vak homályba veszve! -
De nem tudta lánggá éleszteni
és megrogyott tompán kétségbeesve,
s túlfűtve izzott, mint a téli katlan
és híre helyett kínja halhatatlan.)

7

Az anyjától érzést kapott örökbe,
az apjától ölü iróniát.
S ha vágya támadt: dalos gyönyörökbe,
melódias világba szállni át,
fakó színekre törte meg röhögve
a gúny az ihlet fényes sugarát.
Lelkében egyre forrt a küzdelem:
apai gúny s anyai érzelem.

8

E szörnyűséges ellentét nevelte
s egy vadregényes, ritka környezet.
Ódon várost lát öntudatra kelve
és kék hegyet és újra kék hegyet
(a kék havas lesz majd első szerelme) -
lankás hegyoldal a város felett,
családi ház a vén hegyoldalon,
gyümölcsös, erdő, omló bástyárom.

9

Pompás helyek játékos kis seregnek,
de ő, szegényke, bús-testvértelen.
- Magány a sorsa egyetlen gyereknek!
Elnézi hosszan és keservesen:

hogyan labdáznak, lankán hemperegnek,
bujócskát játsznak bástya-réseken,
baglyot riasztva omladó eresznél...
Zsolt csak magányra és magára eszmél.

10

Az ösvenyen, amely a hegytetőre
a rozzant lépcsőig kigyózva jut,
apjára várni néha - jó előre -
az utcavégre boldogan lefut.
Csigát keres, leül az utcakőre,
elhallgat egy-egy füttyös kisfiut;
aztán ha jön fáradt lépésü apja,
komolykodó kérdésekkel fogadja.

11

...Így száll az élet nesztelen magányban.
Az évszakoknak fecskeszárnya van:
Tavaszkis arcát megsimítja lágyan,
a tarka nyár suhan virágosan;
az őszben annyi furcsa kis talány van
s a jégcsapos tél oly vigasztalan;
köd ad ruhát a meztelen vidéknek
s a kis szobába roskad minden élet.

12

A kis szobában, tűzfényes sarokba
vonulni téli este ó be jó,
ha benn magányos gyertya ég lobogva
s az ablakokra sűrűn hull a hó;
hallgatni anyja lágy ölébe fogva:
hogyan szenvedett, dalolt, sírt nagyanyó,
s a mámoros, könnyelmű éjszakák
hogyan vitték kora sírba nagyapát.

13

(Ó, nagyszülők - ti bánatos nagy árnyak -,
kiket nem láttunk test szerint soha;
nem láttuk sujtó öklét nagyapánknak,
s hogy milyen volt magánya mosolya.
S mégis, ti adtok csókjainkba lázat,
a ti szótok száll ajkunkról tova;
s mi azt mondjuk, meghaltatok, nem éltek:
s ti csókoltok, daloltok és beszéltek.

Zsolt is, szegény, gyötörve kúsza vágytól,
 döbbenve ismer majd reá: ez ő!
 Kit más hazába csábított a távol,
 a moldvaparti utcakövező;
 a szőke „mester” szép Bohémiából,
 a megbánó és újra vétkező.
 Kisértetes nagy árnya megjelen
 sok vergődéses, lázas éjjelen.)

Ismayer

Azt a telet a havason töltöttem. Különös, titokzatos világ, a rönktermelő telep regényes birodalma vett körül. A kis alpesi kunyhót, a telep élelmezési raktárát, hózivatarok ostromolták éjszakánként. Reggelre eltűntek a sugarasan odaszaladó kapaszkodó ösvények s pár óra múlva újak indultak a Lungsóráról, a Valeszákából, a Sura Popi oldalából s más barlangos, szakadékos sziklatatlanokból, ahol a barakktelepek álltak. Külön a rutének, külön az olaszok s külön a székelyek barakkjai.

A kis szobát izzó kemence fűtötte szakadatlanul. Ha derült az idő, ablakán beragyogott a kúpos Tataroi, a hegyomlásos Ruzsinasza gerince, a ház mögött pedig védelmezőn emelkedett a Piatra Galbini, mint egy meredt tenyér. A lejtők irányában, amerre a Galbina-patak zuhogott, félnapos távolságra, majdnem örökös ködben aludt a legközelebbi falu. Három oldalról pedig a végeérhetetlen, örök havasok dermedt hullámai öleltek körül.

Fent a hegyekben méteres volt a hó. Vasárnap a rutének őzet fogtak benne. Bizonyosan ezért állított be hozzám a sasábrázatú Pietro Pieronit teljes vadászfelszereléssel. Nehéz kirándulás volt. A térden is felül érő hóban pár perc alatt kifulladt az elül haladó, néhol két kézzel kellett kihúzni a lesüppedt lábat. A Tarnisóra fennsíkján felkeltek előttünk az őzek. Pietro lőtt, s ragadozómadár-szeme most is halálos biztonsággal talált a célba. Nyaka köré vette a véres oldalú, vedlett agancsú őzbakot, s indultunk is hazafelé.

Végre leértünk a lungsórai csúsztatóra. Nemrég letakarították az olaszok. Tartógerendái egy helyt leszakadtak, s pár nap óta nem vesz részt társainak éjszakai hangversenyében. A Balea barakkjánál vasmacskát kötöttünk, s vígan haladtunk a jeges csatornán lefelé. A fordulónál Pietro kívánságára leültünk. Pietro hirtelen figyelmesen nézni kezdi a havat. A patakmederben, pár lépés távolságra, egy kalap széle látszik a hóból. Valamivel távolabb, a hópúpos kövek között, az orgonaszerűen befagyott zuhogók környékén: kiemelkedő halom. Pietro a puskaagglyal szétveri rajta a havat: keményre fagyott, összezsugorodott emberi holttest.

Csaknem egyszerre kiáltunk fel: - Ismayer!

Havasi ember hogyan ismerte volna Ismayert? Kócos, szőke fejét, alacsony, bőszárú csizmáit, amilyeneket senki sem hordott az egész vidéken. Tegnapelőtt még ott mosolygott kancsal szemével tóparti őrházában a nála összegyűlt csíki székelyekre. Mi lelhetette szegényt? Bizonyosan elcsúszott s lezuhant a patakmederbe. A Galbina-zuhogók éles kövei ott elvégezték a többi. A Galbina gyilkos szikláit, azok zúzhatták össze olyan éktelenül.

Az olasz barakkban a munkások abbahagyták az énekszót meg a kártyázást, s szegény Ismayert kékre zúzott-fagyott arcával nemsokára viszontlátta a parti őrház. Mária, az asszonya, leitta magát bánatában, s egész nap jajveszékelt.

Új hófúvások jöttek. Ismayert nem lehetett leszállítani a faluba. Másnap eltemették a fenyők tövébe, s el is feledték nemsokára. Waldow, a főnök sem lehetett jelen a temetésén, pedig ő nagyon szerette Ismayert. Porosz hazájából hozta pár évvel ezelőtt magával, s az egész ipartelepen ő volt az egyetlen, akivel a megszokott dialektusban hazai dolgokról beszélhetett, ha a vadhavasok tövében álló fapalotájában elfogta néha a nosztalgia.

Porosz volt Ismayer, de nem volt rajta semmi marciális vonás. Törpe, zömök, gnómszerű emberke volt, kurta lábai x-ben verődtek össze a térdeinél. A szeme kancsal volt mind a kettő, elszedült volna tőlük az ember, ha egy összehasonlíthatatlan jámbor kékség meg nem szelídítette volna. Nem is vétett Ismayer a légynek sem. Mikor az úr egy hazalátogatás alkalmával magával hozta, először megijedt a Galbina szakadékos poklától, de később megszokta. Az úr kímélte, tudta, hogy nem tudná kezelni a fejszét meg a capint, ezért rábízta az alsó gát tőri hivatalát. Itt Ismayer nyugodtan pipázhatott. Kivetette a mellét a szemben álló sziklákról visszaverődő verőfénynek, s illendőképpen visszaköszönt az el-elhaladó munkásoknak. A legnagyobb feladatot akkor végezte, amikor kis tutajával bement a tóra, s körülhajókázva, a gáteresztés után megrekedt rönköket kiszabadította és összegyűjtötte.

Mikor a gát alatt a különböző csatornákon eregetett rönkök nagyon meggyűltek, akkor következett be a havasi munka legnagyobb szenzációja: a gáteresztés. Ismayer ezt a látványosságot soha nem mulasztotta el. Olyankor ott állt a kis hídon, izgatottan várta, mikor ütik már ki a gátcsapot, hogyan zúdul ki a felhúzott gát alól a tóban meggyűlt Galbina-víz. Mikor először látta, a dübörgés hallatára s a hatalmas erő láttára megremegtek az idegei. Amikor pedig a zuhogó víztömeg megmozgatta a felgyűlt ezernyi rönköt s lóbálni és dobálni kezdték a hullámok, Ismayer ugrált, tapsolt, ujjongott a hídon a gyönyörűségtől, mint egy egzaltált gyermek. „Mint a gyufaszálak! Mint a gyufaszálak!” - dobta bele a hullámokba kedvelt hasonlatát, s tombolt az elragadtatástól. A többiek nevettek rajta, de szerették.

Téli munkanapokon a Valeszáka fekete sziklaóriásai közé a kitaposott ösvényeken felmenni sem volt utolsó dolog. Ott volt a legjobban kiépített csúsztató. Két oldalt a természetes sziklaüregekben vöröslő tűzfény mellett, kormos boltozat alatt állottak az örök, emberkiáltással mérhető távolságra. A kiáltásnak túl kellett harsognia a rohanó fák félelmetes zúgását, mert a jelek értelmétől függött a munka megindulása és megszakadása. Tőle függött az emberélet is. Ismayer bámult, s néha azt hitte, hogy csak álmodik. Kényszerképzetek között gyakran megjelent egy irtózatoss kép: nyugodtan megy a jellel lezárt csatornán felfelé. Hirtelen felharsan az indító jelszó, s ő nem tud kiugrani, bárhogyan erőlködik. Ismayernek emiatt nagyon súlyos álmái voltak.

Furcsa kis ember volt ez a porosz törpe. Mikor ünnepnapokon a munkások pálinkára és nőre éhesen, vadul dalolva és kurjongatva szálltak le az alsó tó mellett kiemelkedő hegy oldalán a falu felé, Ismayer akkor is a havason maradt. Hiába csalogatták, ígérgettek neki pálinkát, miegymást, Ismayer zavartan mosolygott, de úgy megvetette a hátát a házikója falának, hogy nem egykönnyen tudták volna erővel sem elmozdítani onnan.

„Nagy gazember vagy, Ismayer, ilyenkor látogatsz el a pásztor-batrinához.”

A pásztor-batrina az egyetlen nőszemély volt sok kilométeres körzetben az egész havasi vidéken. Hülye, havasi vénasszony volt, juhokat őrzött a Brágul oldalában. Szénaboglyái mellett megmaradt a havason télen is, juhait látta el meleggel, táplálékkal, mindennel, amire ősprimitív életének szüksége volt. Téli bundájában olyan volt, mint egy nőstény majom, s nem volt még a havason az az elvetemült baráber, aki ne a megdöbbenő absztinencia képzetével gondolt volna rá.

Ismayer az ilyen tréfán hahotázva kacagott, de mihelyt elhallgattak és elhaladtak, komolyan nézett maga elé.

Karácsony estéjén ott látták a felső tó hatalmas sziklájába vájt kápolna előtt. Hazagondolt és imádkozott.

Hamarosan híre is ment, hogy a nő semmi szerepet nem játszik az életében. Ettől fogva még vastagabb tréfák piszkos nyílvezzői érték, de Ismayer a görög égboltozat mindig egyforma kékségével mindig csak mosolygott.

Rejtély lett Ismayer a famunkások szemében. Társai heteken át dolgoztak baromi erőfeszítéssel, keményen, de munkájuk legmagasabb ambíciója mindig egy szombat este volt mikor a havasalji falu kocsmájában megtalálták azt, amire napokon át szinte szakadatlanul gondoltak.

Derült nyári napokon megtörtént, hogy a Waldow-lányok büszke főtartású hátslovakon kirándultak a havasra. Ismayer mélységes, mosolygó hódolattal emelte meg zsíros kalapját előttük, a többiek faunéhes szemekkel tapadtak rájuk, s még köszönni is elfelejtettek.

Egy ősszel új munkáscsapatok érkeztek. A fatermelés nagyobb arányokban indult meg, több volt a fejszés kéz, több volt az éhes gyomor. A Szimion kis mokány lovai nem győzték kenyérral ellátni a telepet. Kenyérsütőre volt szükség, ügyes, dagasztó, női kezekre. Így került föl a havasra Mária. Valenyágrai nő volt. Leány-e vagy asszony? - senki se tudta volna megmondani. Pellagrás volt a színe, mikor odakerült, de a havasi kosztón és levegőn megpirosodott egy kicsit.

Mária lázba hozta a havasi férfivilágot. Eleinte verekedtek is érte, egy olasz beverte capinnal a társa fejét. Később elsimultak az ellentétek. Nagy volt a Mária munkabírása: naponta harminc kenyeret is megdagasztott. Estére eltűnt, de derengő hajnalban serényen kapaszkodott kunkorodott orrú bocskorával felfelé. Egyszer a lungsórai ösvényen látták, másnap a valeszákain, s máskor bizonyosan a Sura Popi felől sietett a kantin felé.

Könnyű volt neki a férfivilágban ekkora szerepet játszani: nem volt vetélytársa. Mindebben nem is volt talán a havasi ösztönök világánál tekintve semmi különös.

De az már különösebb volt, hogy Ismayer, a tóór, tavaszra egy kis tarka tehenet kapott ajándékba a gazdájától, s még különösebb volt, hogy alig telt bele pár hét s a Galbina-sziklák bocskoros Loreley-ja tehénfejés címén mindennapos látogatója lett a törpe remetének. A tejet szerette meg, vagy talán az csalta oda, hogy akkortájt Waldow megengedte hű porosának, hogy hébe-korba palackos sört áruljon a munkásoknak - amihez ugyan elég élheterlen volt -, nem lehet tudni. Mindez bizonyosan együtt hatott Máriára, aki a gyámoltalan Ismayer körül egy háztartás kialakulásának a lehetőségét megszimatotha.

Ismayer hálásan fogadta a havasok asszonyának közeledését, s Mária elég élelmes volt a helyzet kihasználására. Ha fent a kintin mellett elvégezte a dolgát, lent termett a tóparti őrházban, s nemsokára Ismayer helyett maga szolgálta ki az esti vendégeket. Éjszakára is kezdett ott maradozta - legalábbis addig, amíg Ismayer elaludt-, ezer alkalmat adva arra, hogy a kócosfejű kis embert célzások és tréfák özönével borítsák el a nála mind sűrűbben megforduló famunkások.

„Ej, ej! te Ismayer! Ki hitte volna rólad, még elütöd a kezünkről Máriát!”

A porosz mosolygott, s mosolyába a sohasem érzett férfibüszkeségnek egy árnyalata vegyült. Boldognak érezte magát. Végtelen passzivitása tán sohasem tette volna lehetővé, hogy asszony felé közeledjék, s íme - jó az Isten, akihez a sziklakápolnánál imádkozott! - az asszony maga jön el hozzá, megkímélve őt minden versengéstől, amire szilaj és durva társai között úgylis világéletében képtelen lett volna. Nem ismerte a Mária egyre sűrűbben ismétlődő éjjeli útjait, de ha ismerte volna is, talán még az sem irhatta volna ki a hálát együgyű szívéből. Nem tudott semmit. Vette észre, hogy a legfelső lungsórai gát őre, egy torzonborz, iszákos baráber, aki arról volt nevezetes, hogy pálinkás mámorában rendkívüli leleményességgel tudott rimes sorokat rögtönözni, sűrűbben járt a házához, mint a többi. Azt is észrevette, hogy ez az egy sohasem csúfolkodik vele, hanem komolyan veszi, de ezért inkább hálát érzett vele szemben. Párosan suttogó tervezgetések és gyűlölködő pillantások gonoszságáról nem volt a jámbornak semmi tudomása. A „mikor látogatsz meg már, Ismayer?” s más rokonértelmű kérdésekre nyugodt lélekkel válaszolta: „Az ünnepen... Az ünnepen elmegyek.” „Csak kösd fel jól a vasmacskát, nagyon síkos a lungsórai csatorna.” „Ne félj, nem fogom elfelejteni.”

A német származású erdőkezelő, aki az Ismayer sorsában faji sérelmet látott, a tó mellett ellovagolva, többször szóba állt Ismayerral: „Sie Ismayer, leben noch immer mit dieser... zusammen?”

Ismayer a megszokott kérdésre meghajló fejjel bólintotta az igent.

„Sie sind kein Ismayer, Sie sind ein Eselmayer!”

„Ja... ja...” - dadogta ilyenkor zavarodottan, de aztán vitte a gúny és erkölcsi prédikációk mártíriumát tovább.

Addig vitte, amíg a lungsórai fordulóban a Pietro sasszeme felfedezte a hó alatt. Felakadt szemeinek tompa kékségében, a hókristály-pelyhes szemszörök alatt egy káprázatosan szép téli nap Segantini-égboltja tükröződött.

A nyár visszacsalt a Galbinára. A Tataroi-on vakondtúrásszerű halmokban ért a vörös áfonya, a Magurán buja málnatermés csalogatta a medvéket, és lent a csúsztatók körül a közös emelésre biztató, ütemszerűen ismétlődő, elnyújtott indulatszók s az olasz munkások érzelmes dallamai beleolvadtak a Galbina-zuhogók és vízesések állandó zúgásába. A vízirigó fehér plasztronban billegette magát, a fekete harkály átható sikoltása messze hangzott, s a barlangok tájékán a baglyok százai feleltek egymásnak éjszakánként.

Knut Hamsun *Pán*-jának az olvasása ebben a hangulatban kimondhatatlan gyönyörűség volt. Pár perc: a felső tó mellett nekivágni a Lungsóranak, a száraz csatornán elérni a beomlott régi

akna környékét, letelepedni az ősfenyők örök árnyékában a csillagmoha szűz pamlagára s aztán olvasni az erdők s a magányosság csudálatos rapszódiaját:

„...Kunyhóm előtt egy kő állott, egy magas, sötét kő... Mindig úgy éreztem, hogy figyel és végigvizsgál, ha napi kirándulásomról hazatérek...”

„...Sírtam az örömtől és lényem szinte feloszlott a hálaadásban... Elfordultam és sírva neveztem nevükön a madarakat, a fákat, a köveket, a füveket, a hangyákat...”

Az erdő hangulata magával ragadta a fantáziámat.”

Néhány lépésre tőlem a Galbina zúgatta fehér mészköveken tajtékossá csapkodott hullámain. Ha letettem a könyvet, a környezetből tovább olvastam, s ha olvastam, úgy éreztem, havasi életem egy fejezetét élem át.

Locsogtak, csacsogtak a habok, világítottak a kövek s egyre nagyobb tolakodással igyekeztek lekötni figyelmemet. A kis zuhogók türelmetlen közlékenységgel jelentkeztek, fel-felvetették ptyolat-karjukat, hogy ezüst tenyérrel vízgyöngyöt szórjanak reám. Egy fantasztikus szikla alján haragosan zubogva keringett és tajtékzott a víz, mintha a megsértett önértet öblösen méltatlankodó hangjait dohogná.

A hang kivált a havasi hangversenyből, átcsapott a kíséret, át a Pán felett, s zuhogva kezdett áradni belőle a szó:

A ZUBOGÓ. Te megvádoltál, erdők vándora:
mi nem bántottuk Ismayert soha.

A CSACSOGÓ. Tanúnk a gát...

A PISZTRÁNGOS. a fák...

A CSENGŐ. a fák moha.

A ZUBOGÓ. Meleg napon ha útja erre vitt,
gyakran locsoltuk fáradt lábait.
S hűs gyöngyöt szórtunk csiklandozva rá,
mikor közénk fürödni szállt alá.
S ha ott pihent a parti fák alatt...

A PISZTRÁNGOS. Föl-fölvetettük a pajzán halat!

A ZUBOGÓ. Hogy el ne unja mellettünk magát,
míg elringatja altatón a gát.

A CSACSOGÓ. Altattam én is!

A TAJTÉKOS. Én is!

A CSENGŐ. Órákon át!...

A ZUBOGÓ. Az erdő jó...

A CSACSOGÓ. a fák...

A PISZTRÁNGOS. A kő szeret...

A ZUBOGÓ. Sziklák szeméből tiszta könny pereg. -
De rossz a fejsze...

A CSACSOGÓ. És az emberek.

A ZUBOGÓ. Akkor bilincset vert a jég reánk,
hözsebkendővel volt betömve szánk,
de most mellünk szabadságtól liheg:
beszélhetünk!

A CSENGŐ. Beszélj!

A CSACSOGÓ. Hadd tudja meg!

A ZUBOGÓ. Hideg, homályos reggel már a gát
hegyes capinnal látta Baleát.
Körül vasárnap csendje mindenütt.
A gát alatt egy régi rönk feküdt,
a csúsztatásból nemrég elmaradt
s lomhán pihent a párnás hó alatt.
A vasszerszám kemény munkába fog,
a jégzuzos, emelt rönk már inog,
s amikor már egészen meglazul,
capin-hegy csap rá irgalmatlanul,
mint a kegyetlen éhű kányacsőr,
ha nagy, de jámbor áldozatra tör.
Homlok megcsordul, kar zsibbad belé,
de indul már a csúsztató felé,
pár perc s a rönk - ellenkezik pedig -
a csúsztatóban elhelyezkedik.
Már azt hinnéd, mindjárt indulni fog,
ha meg nem fogná bölcsen szórt homok
s elül, a csúsztató nyílásain
leszúrva őrt nem állna a capin.
S most áll a lejtőn, áll...

A TAJTÉKOS. félelmesen...

A CSACSOGÓ. Halálra ajzott nyíl a vadlesen.

A ZUBOGÓ. A völgyből hírt hozott a jégmadár:
a kékszemű Ismayer arra jár.
Szöges botjával jött a hídon át,
meglátogatni készül Baleát.

Daloktól hangos az olasz barak,
beinvitálják s Ismayer marad...
Dal, tréfaszó. Kacaj. Idő telik.
Tornyos köd oszlik és emelkedik.
Amint az ajtón búcsuval kilép,
napfény rohanja meg szemét, szívét,
ezernyi sárkány torkából a nap
szikrázva ontja rá a sugarat
s sziporka-táncától csillog a barak.
Indul. A szellő rózsás-mámoros
arcára fákról zúzmarát poroz.
Szeszes szájából könnyű dal fakad,
rég eltanulta már madár, patak
- (könnyen nyílik rá az olasz torok,
mihelyt a raj közös munkába fog) -:
dalolva és a csúsztatóra fel...

A CSACSOGÓ. Dalold!

A PISZTRÁNGOS.

A CSENGŐ. Daloljuk el!

MIND. Daloljuk el!

*(A zuhogók dalba fognak. A hangszín márciusi csatornák bongására és a xylophon fa-kondu-
lására emlékeztetett. A csengő hangja kellemesen kivált, a zubogó alantjáró öblös hangokkal
kísérte az éneket:)*

Cian, cian, cian!
morotina bella, cian!
e prima de partire
un bacio ti voglio dare.
Cian, cian, cian!
morotina bella, cian!
e prima de partire
un bacio ti voglio dare.
Un bacio la mia mamma,
un altro mio papa,
cinquante la mia bella
cinquante la mia bella.
Un bacio la mia mamma
un altro mio papa,
cinquante la mia bella
e poi far il soldat!

A ZUBOGÓ. Nincs messze már. A fordulóhoz ér,
a homlokán eret feszít a vér;
a cél előtt nagyot liheg s leül
a csúsztató szélén ügyetlenül.

A rönk mögött rá leskelődve vár
a vad baráber reggel óta már.
Kaján mosoly dereng az ajkain
s a rönk elől kihúzza a capin.
Nehány lökés, nem fogja már a föld,
megindul, aztán zúgva felsüvölt.
Ismayer hallja és fülelni kezd,
ünnepezen furcsálja ezt a neszt,
mikor fülébe nem hallatszanak
se banf, se gerga bűvös jelszavak,
miből a munka indul s megszakad.
Ámulna még - de már rohan, zuhan,
a szörny kivágja irgalomtalan,
maga tovább zúg és deltán felül
kiugrik és a hó alá merül.

1912-19

Az éj kutyái

Olyan fakó a hold korongja,
mint egy rég elmúlt ifjuság.
Nagymessze künn az éjszakában
tompán csaholnak a kutyák.

A múlt ölén meg-megremegnek
a mélyreszállt hangulatok,
és egy a fénybe felvetődik,
mint egy hajótörött halott.

Álmatlan éj, komor szobácska,
az agyban lázas izgalom,
s egy töltött velodog-revolver
kacérkodik az asztalon.

Egy tiszta, mélézó gyerekre
fájó szívvel emlékezem,
s a fegyveren remegve babrál
bús tette hivatott kezem.

Ha most... Be elcsitulna minden.
Egy dörgelemes pillanat:
s az alvó utca sok kutyája
vadul csaholva felriad!

...Virágos, zongorás szobámon
egy borongó árnyék fut át,
s valahol gúnyosan csaholnak
az őszi éjben a kutyák.

Nagyenyed, 1912

Május virága...

Május virága hulldogál
és nemsokára száll a nyár is.
S jön őszirózsa, jégvirág -
ah, ah, milyen szentimentális!

Elmúlt gyermekkor, ifjúság,
illúzió és ideál is
s a múltért néha könnyezek -
ah, ah, milyen szentimentális!

A könny maholnap elmarad,
az élet józan és banális,
és kacagok és meghalok -
ah, ah, milyen szentimentális!

Nagyenyed

Őszi versek

1

Az éjjel vad, süvöltő szélvihar volt,
leverte mind az őszi levelet.
Gyorsszárnyalású, lilaszínű felhők
lebegnek át a holt erdők felett.

Az éjjel vad, süvöltő szélvihar volt.
Virágos álmok, merre tűntetek?
Felettem hollók károgása hallik,
felettem őszi ködfátyol lebeg.

Fáradt vagyok, a sírást elfeledtem:
közétek állok, testvér őszi fák,
most száll a nap, bágyadt fejét lehajtja
s előnti rajtunk rőt aranyhaját.

2

Az ablakhoz halk óneső csapódik,
úgy érzem, itt suhog szívem falán.
Ablakon át rótsárga, nagy falombok,
bús őszi lángok fénye hull reám.

A hangom halk, szeszélyes-bús a kedvem,
alkot, cserél borús fantáziám:
holtan fekszem egy búskomor szobában
s bús őszi lángok fénye hull reám.

3

VERLAINE-HANGULAT

Ónszínű ég borult a holt határra,
hull-hull az eső halkan, cseppre-csepp.
A cseppek bús, mult-ritmusos dalára
ilyenkor sajdul-fáj a régi seb.

Bús ködruhába öltözik a tarló,
ősz- és esőszag árad mindenütt.
Az alkonyatban áll egy ősz csavargó -
halkan sírnak az őszi hegedűk.

4

A HALÁL SZŐNYEGÉN

A sétatér hideg harmatban ázik,
lombtemetőn át érkezem hazáig.

Fáj látnom ezt a búskomor világot,
vén Homérosznak is szívébe vágott.

Ó, mennyi élet fekszik most a porba,
sáros cipőm részvétlenül tiporja:

a hárslevél, a röpke, halavány,
- bohó játék az élet hajnalán. -

A hársfalombok nyugtalan remegnek,
- izgalma, álma ifjú életemnek -

sóhajtó lombja szőke gesztenyének,
- le nem törült könny, régi könnyes ének -

sok őszi lángja rozsdarőt juharnak,
- kilobbant fénye vágynak és viharok -

lomhán szállongó illatos dió -
- ó, sárba hullt, fakó illúzió! -

Didergő lelkem őszi ködben ázik,
szép szőnyegen jutok el a halálig.

Nagyenyed, 1912

Táncrendre

Én csak a haláltáncot ismerem,
egész világ a haláltáncsterem.
Halálritmusra vígan lejtnek
szeszélyesen kerengő emberek.
Elül groteszkül hajbókolva száll
és muzsikál a kacagó halál.
Lihegés, láz, vacogó fogsorok -
a vad tömeg azért forog... forog...

Állok, mint Dante hajdanába lent
s nézem a zúgó bált, a végtelent,
Chopin-valcer bűg fel - egy pillanat:
és elkap engem is a forgatag.

Nagyenyed, 1912

Régi emlék

Emlékszem, néha nyári délután
árnyékos oldalán a kertnek,
vagy házunk árnyékos, fehér falán
- kis agyvelőmnek rejtelmes talány -
egy kis tükörfényfolt jelent meg.
Picinyke öklömnél alig nagyobb,
villogva lengett a fehér falon,
s mihelyt megláttam, békét nem hagyott,
úgy élt bennem, mint kedves izgalom.
A fürgeségét sokszor megcsodáltam,
vadásztam rája, vártam, lesbe álltam,
s ha megjelent, alkalmas pillanatban
nagy gaudium között utána kaptam,
s mikor már azt hittem, markomban van,
egyet villant s én szégyelltem magam.
Ha megjelent a rozzant kerítésen,
elkezdtem üzni dacosan, merészen,
a málna megszúrt, kőbe megbotoltam,
de lankadatlan a nyomába' voltam,
s ha néha fáradtan tövisbe estem,
felkeltem sírva és tovább kerestem,
hogy merre szállt tündérlepkém, a fény...

A szomszédban, napfényes műhelyében,
zsebtükröt tartva kérges tenyerében,
kacagott túl az asztaloslegény,
amíg a fényt üldöztem mindhiába -

Ó, életem bús allegóriája!

Nagyenyed

Dal az iskoláról

Ma láttam őt az őszi alkonyatban.

Mint sápadt nő, kit mélabú apaszt el,
mint szomorú, halk színhatású pasztell,
körülettünk az őszi kert olyan volt.
Ott volt a szőke nyár halottas ágya
és bűgött, sírt az ősznek tibiája.
A gesztenyésben száraz lomb csatangolt.

Mióta vártam és mennyit kerestem:
sűrű hópelyhes, lármás téli esten,
ha az ívlámpa sziporkázva szórta
ragyogó fényét a tapadó óra
s a kúrián üvöltő kis diákhad
kigyulladt arccal vívott hócsatákat;
napfényes erdőn, ibolyás tavaszban
dacos, dalos kiránduló csapatban,
a tornatéren, júniusi réten
hancúrozó, labdás fiúk körében;
szilenciumkor nagy, komoly szobában,
mikor mindenki leckét mond magában,
míg halk eső az ablaktáblát éri
s a mormolást egyhangúan kíséri,
s borzongva gondol rá a nebulóhad,
hogy holnap - istenem - már újra holnap!
S a vizsga árnya ott lapul a lesben.

Mióta vártam és mennyit kerestem
s aggódtam érte: hátha nem is jő meg
új embere a dübörgő jövőnek,
a holnapok rajongó álmodója,
ki új lelkét majd új betűkbe rója
s legyűrve minket, kiskorú apáit,
az óvilágból egy napon kiválik
és omló romjainkat megtagadva,
beléveti magát a forgatagba
s továbbragadja új idők zenéje
az új arcok és új eszmék tüzébe!

Mennyit kerestem és mióta vártam,
s az őszi alkonyatban megtaláltam.
Hol legnagyobb az ősz, mélyén a kertnek
- ahol kipattant gesztenyék hevernek -,
amíg szilaj, vidám lármájú társak
vadgesztenyével vívtak vad csatákat:
ott állott künn az őszi hervadásban

s én láttam, arcán egy borús vonás van.
Lelkét a kétség még föl nem kavarta,
csak sejtőn néz a zörrenő avarba,
nem tudja még, hogy ez a sápadt este,
a sápadt ősz magának eljegyezte,
s holnap zokogva, rettentő magányban
megáll majd künn az őszi éjszakában. -

Nagyenyed

Lámpafény

A házunk - mint a lelkünk -
bús városvégi ház.
Körüle téli éjben
havas szél harsonáz.

A lámpafény kilopja
az ablakon magát
s tüzes karddal hasítja
ketté az éjszakát.

Vonat vonul keresztül
a hallgató sikon:
halk óriás teremben
sor égő lampion.

Ott reszket néha fényünk
az utazó szemén,
s gondolja: újra város
és újra lámpafény.

Hunyorgó fároszunknál
némán iramlík át,
s nem sejtí senki lelke
bús városvégi házban
a nagy tragédiát.

Nagyenyed

Csend, III

Oly árva-árva most a lelkem:

egy régi-régi zongora -
kopottas, ócska házban,
ahol örökre gyász van,
ahol nem játszanak soha.

Csukott szájában alszik-alszik
egykor vakító fogsora.
Csengő idegje: húrja
álmodik meglazulva,
s halott, halott a zongora.

Felzsong kísértet-éjszakákon
a hangok alvó tábora
- felissza fátylas holdvilág -:
s könnycseppes, halk melódiát
gügyög a régi zongora,
ódon búbánattól betelten...

És néha-néha sír a lelkem.

Nagyenyed

Vakáció

A szomszédunkban, hol sok volt a menta,
a mályvarózsa és a dália,
a zárdából rövid vakációra
megérkezett a Klementin fia.
Vén körtefán a csuszka csőre ácsolt,
lugasban nyolcvanéves nénikéje
piacra virágot csokrozott.

Este verandánk lépcsőjén figyeltem:
csillagmezőkre fellegmén üget,
fiával kürt sétált Klementin asszony,
hallottam halk beszélgetésüket:
- Átlátogatsz a szent Kálváriához...
- Mezitláb... Túl a part homokja vár.
- Reggel velem fogsz zsoltárt énekelni.
- Anyám, van itt énekesmadár?
Amerre jöttem, cirkusz állt a téren,
a nap süttött, anyám, a banda szólt...
Hallottad már a cirkuszok zenéjét?
Gyönyörű volt! Anyám, gyönyörű volt.
- Te nem tudod, hogy lelkeddel mi történt!
Jaj, sátán gonosz verése ért!
A sátán sípja szólt a muzsikában!
Jaj, sírni tudnék üdvösségedért.
Fiacskám, térj a zárdarendbe vissza,
mondj lelkedért száz bűnbánó imát...

Éjjel vihar volt. Zúgtak künt a fák.
Reggel sírtak a mályvák, dáliák.
Lehajtott fejjel láttam visszamenni
- Klastrom felé - a Klementin fiát.

Olyan mindegy

A végtelenbe nem futok már
ködökbe tűnő síneken.
Állok morajló Styx-haboknál
s élet - halál mindegy nekem.

Mindegy, mi hull haló inyemre,
epés zamat vagy drága méz,
s milyen rögök hullnak szivemre:
az Órhegy vagy a Père-Lachaise.

Benn ősi titkok vetkeződnek,
s nem nézek át a kulcslyukon.
Olyan mindegy, hogyan bukom fel,
a földolog, hogy felbukom.

Nagyenyed

ÁLOM A VÁR ALATT

GYERMEKVERSEK

Rapsonné erdejében

*Ádikának, Zsolcikának, Bandikának, Gyurikának:
a négy unokámnak*

*Meredek sziklán három patak között épült
Rapsonné vára. Rapsonné asszony,
hogy várából kikocsikázhassék,
széles kőutat építtetett az ördöggel.
Két domb aranyban és egy völgy ezüstben
egyeztek meg az építés megkezdése előtt.
De mikor fizetésre került a sor,
Rapsonné asszony az ördögöt kijátszotta.
Az ördög erre társaival a sziklautat
szétrombolta.*

Székely rege

1

Csuda tájon, falum felett
az erdőn három ér eredt:
Szilas, Rakottyás és Juhod,
ha arra jársz, megláthatod.

Lebzelgettünk partjuk gyepén
kis pajtásom: Dénkó meg én,
kalandra vágó két kamasz,
én nyolc, Dénkó csak hét arasz.
Hevertünk éberem, hanyatt
nefelejcs-színű menny alatt,
elnéztük fenn a mély eget,
a szálló hőscincéreket,
a vércsét, mely szitálva sírt,
a sast, amely kört szárnyal írt.
S én szóltam: - Hej, Dénkó fiam!
Ha most itt volna jó nyilam! -
Hason feküdtünk más helyen,
s vízből nézett a végtelen.
Nagy ördögbordák álltak ott
(közöttük béka lakhatott)
meg óriás acsalapik.
- Dénkó, itt kígyó lakhatik! -
Mohos kövön, tajték felett
vízirigó ült s billegett.

Göbékben kristályfodron át
pisztrángot lestünk s ingolát,
vízcsurgató sziklák alatt
figyeltük a pettyes halat,
hogyan ugrik és hogyan penderül
s a habba vissza hogyan merül...
De merre tűnt a sasmadár?
Mögöttünk kőhegy állt: a vár,
nagyitkú hely, ősrégi rom,
alig van már belőle nyom.
A sasnak rajta fészke volt,
s ha kisbárányt, nyulat rabolt,
a várromra szállt vele,
fiainak ott tette le.

S ki vára volt a sziklavár?
A nép közt róla monda jár,
a vének szája így mesélt:
Ott fenn Rapsonné asszony élt...

Hevergettünk a vár alatt,
s Rapsonnén járt a gondolat.
S itt-ott úgy szólt a víz-zene,
mintha csengettyű csengene,
másutt meg egy-egy hang kivált,
a versenyben mélyebbre szállt,
loccsant a hab, gyöngyöt vetett:
három patak beszélgetett.

A Szilas szólt: - Testvéreim,
hallgassátok meg híreim.
Tegnap, mikor felbútt a hold,
s megfényesült a vártető,
a sűrűben reccsent az ág:
itt járt a vén Hurokvető.
Membújva ment, hol több a nyom,
a nyúl- és őzcsapásokon,
tett-vett, babrálgatott sokat:
kikötötte a hurkokat.
A parton nem volt még setét,
jól láttam szakállát, szemét,
övszóján cifra szilke volt,
szíjról levette, rám hajolt,
merített, itta friss habom:
no, eltikkadhatott nagyon.
Testvéreim, feljebb, ahol
vén bükkfa dőlt az árkon át,
megismertem hajnal körül
Rapsonné régi pásztorát.
Bocskorral lábalt át a fán,

s járkált, keresgélt mindenütt,
gombászott: kékhátút szedett,
kenyérgombát és keserút,
aztán eltűnt a sűrűben,
mert megpiroslott fenn a vár,
s jött egy juhász. Testvéreim,
Rapsonné népe erre jár...

- FigyeljeteK, testvéreim
kelt szó Rakottyás gyöngyein -,
éjféI felé a Kő mögött
egy szarvas rajtam átszökött.
Zaj verte fel, hang üzte meg:
fiatal, friss leánysereg.
Követ raktak, gyepes mohát,
vizemen úgy szökdöstek át,
s bár féltették a lábukat,
megpreckeltem bokájukat,
hogy gyöngyös lett a kis topán.
A rétre mentek azután,
volt ott liliom, tulipán,
vadszegfű és harangvirág -
pirosak, kékék és lilák.
Repdestek ott a rét felett,
s mindegyik nagy csokrot szedett.
Hová tűnhettek el velük?
Mit gondoltok, hol van helyük?
Higgyétek el beszédemet:
Rapsonné távol nem lehet...

És megszólalt a bölcs Juhod:
- Hallgassatok meg, társaim.
Én a Küküllőig futok,
s távol vannak forrásaim.
Sokat látok, figyelgetek,
mióta Isten napja süt,
de ma csudát láttam, csudát:
leányt, fiatal, gyönyörűt.
Ahol a nagy zúgó alatt
vizem széles teknőbe gyűl,
vadrózsa közt levetkezett
s jött a fővényen - egyedül.
Erdőnknek karcsúbb öze nincs,
bűbájosabb lány nem lehet,
hacsak nem egy: a kép, amit
a testéről vizem vetett.
Madár se járt az ég alatt,
szitakötő se leste meg,
de láttam én: a parti fű
a látására hogy remeg.

Míg mosta arcát és szemét,
a tükrös szintemig hajolt.
Ráismertem, testvéreim:
Rapsonné asszony lánya volt!...

Rakottyás szólt: - Öreg Juhod,
te mindent tudsz. Azt is tudod,
hogyan akik itt éltek közel,
egy éjjel merre tűntek el?
- Mióta Durmó s rém-hada
lerontott várat, vár-utat,
Rapsonné s népe bujdosik,
s új várhelyet keres-kutat.
Barlangban, odvakban lakik,
vén fát választ búvóhelyül,
de ha Rapsonné kürtje szól,
mindenfelől egy helyre gyűl...
- De hát Durmó manó-király
az utat mért rontotta le?
- Ő építette. S asszonyunk
huncut tréfát játszott vele.
Két domb arany, egy völgy ezüst,
ilyen kötést tett volt a Rút,
s gonosz népével érte jött,
mihelyest elkészült az út.
Rapsonné két mellére tett
két tallért, melle közibe
egy szép ezüstöt: - Itt a bér,
Durmó, vidd el, de ízibe:
két domb arany, egy völgy ezüst! -

Durmó olyant káromkodott,
s úgy megzúdultak társai,
a vár sziklája megrogyott.
Egyet rogyott, s roppant a fal,
kettőt, s a sok torony ledőlt,
hármát rogyott, s terítve volt
az út kövétől lent a föld.
Azóta népe bódorog,
s Rapsonné asszony hontalan.
De minden évben egy napon
megújító hatalma van.
Aranytéglákból újrakel
s csillagmezőkig nő a vár,
és hajnalig csillog-ragyog,
sárgábban, mint a holdsugár.
Pünkösds-másodnap éjjelén
ragyogást lát, ki arra jár,
s muzsikát hall, ha jól fülel:
Rapsonné tartja udvarát!

Akit manapság láttatok,
csapatostul vagy egyedül,
jó híve mind: a jelre vár,
s pünkösdkor udvarába gyűl...

Elcsendesült s elhalt a szó.
Csak patakvíz szól, suhogó,
csobogás, csengés elvegyül
fülemnek érthetetlenül.

- Dénkó! Hallottad? Aluszol?
- Én? Hallom: kecskebéka szól.

S locsogást hallok, patakot,
csuda, hogy el nem altatott.

- Szökjél, táncolj, Dénkó fiam!

Kurjongass, énekelj vigan!

Pünkösöd-másodnap éjjelén
csudát látunk! Eljössz?

- El én!

Mit tudsz?

- Ennyit mondok neked:

Rapsonnét is meglesheted...

- Aj! Rapsonnét!

S Dénkó dalolt,
ugrándozott, jókedvű volt.

A nap már ferde fényt vetett,
a réten sáska cserregett,
még zúgott egy-egy sárga méh,
s megindultunk hazafelé.

2

Pünkösöd másodnapján

gyönyörű a hajnal,
hangos pünkösödölők
indulnak a dallal:

„A pünkösdi rózsza
kihajlott az útra,
gyere bé, viloja,
szakassz egyet róla...”

Megindultunk mi is
frissen, kora reggel,
csilingelő szavú,
cifra gyermekekkel.
Százszor mondják a dalt,
soha el se vétik,
elkísértek vele
a falu végéig.

Bennem azon túl is
szólott a nótája:

„Hej, páva, hej páva,
császárné pávája...”

S ilyen szót is hozott
szívem muzsikája:
Rapsonné pávája,
Rapsonné leánya.

Mentünk, mendegéltünk
s nem is néztünk vissza,
vállamon nagy íj volt
s kenyeres tarisnya.

Túró s rozskenyérdúc
volt a tarisnyában,
s már a hegy ösvényét
rótta fürge lábam,
s néha hátraszóltam:

- Dénkó, szaporábban! -

Magas fatetőkön
nagy ülök figyeltek,
bokrokban a rigók
aj, hogy énekeltek!
Pintyek vetélkedtek,
vígán egy a mással,
szajkók repültek fel
nagy rikoltozással.

Közbe-közbe Dénkó
egy kicsit „szusszantott”,
de megeredt újra,
s nagyokat rikkantott.

Hosszú nyúl szökött fel
rikkantása miatt,
s én utána löttem
egy jó szeges nyilat
(szegét tűhegyesre
reszelő fente meg).

- Dénkó, itt a vacca,
lapogasd meg: meleg.

Nyerget értünk. Balra
bükkerdő homálya,
lenn patakos katlan,
úrnőnk „tartománya”.
S vára? Gyapjas felhő
lengett fenn a fényben,
s árnyékában állott
hidegen, keményen.

Én csudálva nézem,
titkokat keresve,
Úristen, gondolom,
milyen lesz ma este?!
S már az aljban járunk

suhogó Juhodnál.
- Dénkó, pár pizstrángot
jó volna, ha fognál. -
Felgyűri az ingét,
s puszta kézzel fogja,
s kő alól a gyepre
lábamhoz kidobja.
Én tüzet lobbantok,
s jó bükkfa-parázson
Dénkó pizstrángjait
megpirítjuk nyárson.
Húsukat rárajuk
hagymás rozskenyérré.
Ujját nyalja Dénkó:
- Fáin volt ebédre!
- Dénkó, csendesebben,
tudod, mire jöttünk.
Ki tudja, kik járnak
titkon körüöttünk.
Szemünket nyissuk ki
s ritkábban a szájunk...
- Jól van, jól. De estig,
mondd meg, mit csinálunk?
Itt hevet süt a nap,
lólégy is van bőven.
- Gyere, járjunk egyet
benn a bükkerdőben.
(Hányszor megjártalak,
titkok búvóhelye,
csudálatos világ:
Rapsonné erdeje!)
- Oda pillants: mókus! -
súgom a fülébe,
s Dénkó a kalapját
feldobja elébe.
- Fészek! - s mászik is már,
földön a kalapja,
a fiatal bükkfát
térdel szorongatja.
S mikor a fa bogja
lesúrolta bőrét,
öt szajkó-fióka
rátátotta csőrét!
- Pelyhesek! - s leszökött
egy dombos mohára.
- Ott odú van, Dénkó -
mutattam egy fára.
Bumm! már meg is csapta
környékét egy kövel,
azután elkezdte

szurkálni vesszővel.
De futott is mindjárt
onnan nyakra-főre:
vinnyogó bőregér
repült ki belőle...
Édesgyökereknek
gyökeriből ettünk,
forrásnak kéregből
csorgót készítettünk.
Árok volt az erdőn,
két lik a martjában,
fel is mászott oda
Dénkó hamarjában.
Beszolt: - Hu! - Egyszerre
nagy suhogás hallik,
s Dénkó pofon ütve
legurul az aljig.
Csudálkozik:ilyent
borzliktól ki várna?
Bagoly tanyája volt,
s jól megcsapta szárnya.
De ki se józanult
még az ijedtségből:
őzsuta lobbant ki
a lomb sűrűjéből.
- Nyilat neki! - Én csak
bámultam utána,
s ez járt az eszemben:
Rapsonné leánya...
Tisztáson kinéztünk:
még az ég világolt,
de a rengetegben
pára és homály volt.
S amikor kiértünk
a nagy sűrűségből,
falunk iránt a nap
lehajolt az égről.
Hívtak a virágok
esti fénybe szóttan,
kövér füvet termő
Kápolnásmezőben.
S mi, mint vad, ha szomjan
patakszagot érez,
törtettünk a fűben
Rapsonné hegyéhez.
Néha meg-megálltunk,
gyönyörűre várva,
s reácsudálkoztunk
nagy szemmel a várra.

Hirtelen egy furcsa széltől
 elzsibbadt a testünk,
 s ott egy mohos kőre dőlve
 bódulatba estünk.
 S mégis: mintha mentünk volna...
 Dénkó szólt ijedten:
 - Nézd csak, nézd csak, nő a szikla,
 nő a szürkületben. -
 „Valamikor megrogyott volt” -
 gondoltam szavára,
 s én is szívdobogva néztem
 a növekvő várra.
 De a szirtes elejének
 nem vághattunk vakon
 (csak a hajnalmadár kúszik
 meredek falakon).
 A Rakottyás felé tértünk,
 sűrű mogyorósban,
 kapaszkodó ösvényeken
 hágtunk csapantósan.
 S mikor fent a szarvastanyát
 utunk megkerülte,
 egyszerre csak búgni kezdett
 a Rapsonné kürtje.
 Lezúgott a hegytetőről
 a Küküllő-partig,
 elzengett a völgyek útján
 falunkig: Parajdig.
 Kisfenyőskő, Nagyfenyőskő
 túlról visszaverték,
 esti rigók, fülemilék
 ámultan figyelték.
 Megnyügözött lábbal álltunk
 fenn az erdőháton,
 mert a vár felől arany fény
 szitált át a fákon.
 S ahogy megnőtt körös-körül
 alulról az éjjel,
 úgy nőtt meg az a ragyogás
 kápráztató fénnel.
 S mikor a hold sugarai
 tündökölni kezdtek,
 az a fény s a hold világa
 együtt versenyeztek.
 De már pengetést is hallok
 ott a ragyogóban.
 - Dénkó! - józanítom. - Dénkó!

ott benn zeneszó van. -
S futok az iránt, amerre
benn a pengetés szólt,
falhoz tapadunk, s a falban
egy picinyke rés volt.
Látom: lányok csokra libeg
ékesen közepen,
pengető szép hangszerszám van
mindenik kezében.
- Dénkó - mondom (mondhatom, mert
nem mozdul a szája) -,
mondd meg, melyik a sok közül
Rapsonné leánya!? -
Meglobbantam: megkeresem!
Bükkfa állt mögöttem,
s én az alsó görcsös ágra
hirtelen felszöktem.
Villás ágakon s bogokon
csúcsig kapaszkodtam.
Dénkó is mászott utánam,
megbátorodottan.
Egy-két bőregér suhogott
odafenn felettünk,
egy nagy ág a várba hajlott,
ott leereszkedtünk.
Összebúttunk megriadva
túl a fal tövében,
a szemünket is behunytuk,
úgy sajgott a fényben.
De mikor a sajgó szemünk
újra látott végre,
én istenem, mire nyílt ki?
Száz gyönyörűségre!
Amerre lát, mindenfelé
valami csudás van -
Rapsonné ma ünnepet ül
a nagy ragyogásban.
Vén bükk alatt áll a trónja,
gyökéren a lába,
jobbja felől, balja felől
két gyönyörű páva.
Szél suhog a feje felett
a bükk-koronában,
ül, mint egy kevély királynő,
sötét tafotában.
Néha mintha szomorúság
szállna a szemére,
pedig a szél rózsaszirmot
lebegtet feléje.
Néha felnéz, felintetget:

őriző hiúza
ott sétálgat a bogokon
jobbra-balra kúszva.
Karéjosan telepedve
előtte a népe,
szól a zene, s ének is szól
a pengő zenébe.
Keresgetem, hogy hol ered
annak a nótája -
s lányt látok a páva mellett:
Rapsonné leánya!

Rapsonné int, s vége szakad
éneknek, zenének.
- Álljon ide hopmesterem,
s jöjjenek a vének! -
Mozgás támadt mindenfelől,
kürtök riadoztak,
s hopmester úr és a vének
ott felsorakoztak.
(Hú, de hosszú hopmesternek
a két lábaszára!)

- Jelentsd: készen van-e minden
a nagy lakomára?
- Készen, felséges asszonyom,
mihelyt Fürge bort hoz,
hozzálátunk, ha akarod,
az éjféli torhoz.
- Úgy látszik, a komissió,
hopmester úr, késett...
Krónikásom, jöjj közelébb:
mi a jelentésed?
- Durmóékkal összezsaptunk
tizenhárom ízben:
- A gazokkal! S volt sebesült?
- Megsérültek tízen.
- Meggyógyultak? - Van, aki még
kornyadoz sebével.
- Mért nem öntözgette sűrűn
árnyika levével?
Udvarbíró, találtál-e
vétkest vagy hibázót?
- Durmó-fival barátkozott
össze két leányzód.
- Ide jöjjetek, gonoszok!
Valljátok a vétket?
Hagyjátok el mindörökre
a Rapsonné-népet!
S más nem hágta át a törvényt?
- Filkó, a mihaszna,

vadászott, s egy hiúzodat
 minap megnyilazta...
 - Tudjátok: a hiúzokat
 törvényeim védik!
 Fosszátok meg a nyilától
 Filkót három évig! -
 Hopmester úr a fejével
 rábillentett: jól van!
 De még vének többen álltak
 innen s túl a sorban.
 Egyiknek bot a kezében,
 az lehet a pásztor,
 itt-ott zöld van a haja közt
 a mohán hálástól.
 Csak toportyán-üző lehet
 nagyszakállú társa,
 ahogy ott áll, csillagba szúr
 rettenetes nyársra.
 A harmadik: mintha fehér
 sapka volna rajta,
 bajsza is ősz - és bozontos,
 mint a pele farka.
 Ujjasa sem akármilyen:
 vidrabőrből varrta.
 Szurkozott fát tart az egyik,
 szigonyt másik marka.
 Túlfelől áll Hurokvető
 meg a vár ispánja,
 a legszélen meg Rapsonné
 óriás csobánja.

- Pásztorom, te következel:
 hogy telet a jószág?
 - Jó tele s jó tavasza volt,
 nem bántotta kórság.
 S panasz-szóra érdemes baj
 talán nem is lenne,
 ha a medve egyszer-másszor
 kárt nem tenne benne.
 Pedig hát ez a nagy nyársú
 öldöshette, ráért.
 Bizony, ha valaki felel,
 ő felel a kárért.
 A minap is, ahogy jöttem
 lefelé a vápán,
 fut a csorda s egy ökörnek
 medve ül a hátán!

Nyársas mordul: - Irtanám én
magját is a vadnak!
De egyedül irtogatom,
s fene sokan vannak!
- Ha sokan: gyűjtsd s eresszed rá
a Durmó-fiakra!
- Gyere, segíts! Hadd lássam meg,
hogyan tépnek cafatra! -
Így vetettek szót egymásnak,
de Rapsonné intett,
s elhallgattak, mint akiket
varázs-szél legyintett.

S szól az ősznek: - Vén halászsom,
hol hagytad a horgod?
Megköszönöm, hogy hűséggel
láttad el a dolgod.
Akármerre bujdokoltam
rengeteg erdőben,
pisztrángokkal, lepényhallal
elláttál te bőven.
Amit itt a tartományban
kis patakok adtak,
kifogtad - a gyönyörűket
vajon hol foghattad?
- Nem Juhodban, nem Szilasban,
sem a Rakottyásban,
messze innen: szakadékos,
szurdukos Békásban.
Ott tanyáznak mély göbékben,
ahol zuhogó van,
s nappal is felpenderülnek
a tajtékozókban.
Éjjel elől megy legényem
s fáklyával világít,
ott a pisztráng felvetődik,
mert a fénye ámít.
Én mindig mellette járok
evvel a szigonnyal,
s mihelyt a hal egyet szökik,
megdöföm azonnal.
A maiért messze jártam:
móduvai végen.
Felség, fogyaszd jóízűen
éjjeli ebéden...

Hurokvető, ispán, csobán
következtek szerre,
jelentették, mit végeztek,
ki arra, ki erre.

Vadászának megköszönte:
jól végezte dolgát,
várispánnak a húséget,
csobánnak az ordát.

- Jó híveim, míg valami
új otthont találunk,
védjétek és őrizzétek
drága tartományunk!

Intett egyet, és a vének
a helyükre mentek.

- Muzsikát! - s a hangszerszámok
új nótára pengtek.

- Jöjjön a tánc, hopmester úr,
van időnk éjfélig.

Vigadjanak, akik holnap
bús sorsukat élik! -

S apródfiúk, szép leányok
gyülekezni kezdtek,
s egy nagy tarka koszorúba
összeölelkeztek.

Látom: Rapsonné mellett is
megmozdul a páva,
s megmozdul a páva mellett
Rapsonné leánya.

S ahogy megy a koszorúba
táncolni középen -
jaj, megpillant a hopmester
ott a fal tövében.

- Dénkó! - Dénkó menekülne
kapaszkodva, kúszva,
de hát az a hosszúlábú
a bükkről lehúzta.

Aj, csődül a fiatalja!

Rettentő a lárma:

- Emberfiak! Idegenek!

Hogy jöttek a várba? -

Reszketett a horgasinunk,
féltünk mind a ketten.

De már vittek Rapsonnéhoz
a nagy csődületben.

Egyet intett, s körös-körül
iszonyatos csend lett,
öregje és fiatalja
félkörbe sereglett.

Vár úrnője ránk tekintett
szigorú szemével:
- Feleljetek: hogy kerültök
palotámba éjjel?
Te felelj, te kormosképű!
Durmó fia vagy tán? -
Nagy szipogva mondta Dénkó:
- Fel-mász-tunk a nagy fán...
- S hogy tudtátok, hogy összegyűl
pünkösdkor a népem? -
Szóltam: - A Juhod beszélte
túl a vár tövében.
- S kik vagytok? Te, amint látszik,
legény vagy a gáton.
- A gyári raktáros fia,
s Dénkó a barátom.
- S patakszóra elszöktetek,
vakmerők, mi végett?
- Hallottuk rég a híredet,
s látni jöttünk téged... -
De míg én ezt kimondottam,
jobbra-balra lestem,
szép leányok bokra között
leányát kerestem.
- Udvarbíró! - szólt Rapsonné
mi lesz az ítélet?
Szabd ki rájuk a büntetést,
ha lehet, keményet! -
S szólt a bíró: - Mind a kettő,
noha még gyerek, kém!
Vessük le a vári szikla
fogas meredekjén!
- Vessük! - S volt ott, aki reánk
vad szemet meresztett.
Nézem Dénkót, s hát azt látom:
veti a keresztet.
- Nem! Nem! - sikoltott egy leány
s ott leborult térdre,
csókolta az úrnő kezét
sűrűn, ahol érte.
- Vessük - kiáltott egy kardos -,
vagy miszlikbe vágom!
De megszeppent, mert a hiúz
megmozdult az ágon...
S szólt Rapsonné: - Szigorúak,
nem tetszik a szótok.
Két imposztor, fenn a bükkfán
van egy pártfogótok...
Ezt ítélem: lakomáig
foglyaimmá teszlek,

éjfélkor a teleholddal
szabadon eresztlek.
No, mi az, te Durmó-fia,
te vacogó, fázol?
Hopmester, a két fogolyra
éjfélig vigyázol.
De akkor sem engeded el
parancsoló szómig.
Aztán elkíséred őket
le a Farkallóig.
Addig is a mi fajtánkhoz
egyikük sem érhet,
mert különben szörnyűt látnak,
rettenetességet!

Kedveskedő lánya feje
ott van az ölében,
de reánk néz, s drága arca
ragyog örömében.
Szeme: mint a szajkó szeme;
vadrózsa a szája.
(Te fürödtél a Juhodban,
Rapsonné leánya?)

- Három a tánc! - int Rapsonné,
s járnak is lihegve.
Minket hopmester betaszít
egy kő-szegeletbe.
Járnak egyesben, csokorban,
párokká bomolva.
Egyszer felkel Rapsonné is,
bevegyül a bolyba.

Déli pizstrángsütés óta
bizony megéheztünk,
túró- s kenyérmaradékból
falatozni kezdtünk.
Strázsa-kövön pislogva ült
„imposztorok” őre:
bizonyosan megjött a bor,
s iddógált előre.
- Oda pillants - súgja Dénkó -,
kettőt már gyökintett.
- Horkol is már - felelem rá -,
nem strázsál ez minket.
Kásafúvó hopmesterre
dehogyis ügyeltünk:
fal mentiben szép leptiben
arrább eregettünk.

A közelben fiatalok
játszottak, futottak,
tarka leánykoszorúnak
közepébe fogtak.
Incelkedtek, hajladoztak,
szökdöstek, nevettek,
de - hogy megint befogjanak -
ki is eresztettek,
Dénkó futott, bújt, menekült,
azok meg utána...
Hát egyszer csak előttem állt
Rapsonné leánya.

- Gyere velem - hívogatott,
s megindult előre.
S kimentünk a ragyogásból
egy kő-könyöklőre.
Ott is sugárzott az arcunk,
úgy megfényesedtünk,
mert a telehold világa
tündökölt felettünk.
S olyan sűrű volt a csillag
pünkösdi éjjelében,
mint ha apám méhe rajzik
napsugaras égen.
- Mondd - kérdezte -, mi világít
ott... odalenn... messze?
- Pásztor tüze. Hogy a farkast
onnan elijessze.
- S látod, hogy lebeg a völgyben
az a hosszú fátyol?
- A víz köde. Pára száll fel
Juhod patakából. -
S most hirtelen szajkó szeme
fursán és merészen
felém fordult, s különös fény
csillant a szemében:
- Mondtad: tudtál róla, hogy ma
pünkösdi varázs van...
Miért jöttél mégis ide?
- Hogy a csudát lássam! -
S addig nézett, addig nézett,
s addig néztem rája:
fiú-számmal összecsattant
szép vadrózsa szája...

Jaj, abban a minutumban
iszonyú setét lett,
künn az égen, benn a várban
semmi fény sem égett.

Nagy, fekete szélvihar jött,
kő omlott, fa hajlott,
s lenn a vár alatt a szikla
zúgott és morajlott.
S odafenn a vár gerince
olyant roppant végig,
hogy megzúdultak az erdők
fel az Elemérig.
Egyetlenegy villám lobbant,
csattant is keményen,
s Durmó, rosszak fejedelme
megjelent a fényben...
Végigrengett Rapsonnénak
egész tartománya -
de hova lett a viharban
Rapsonné leánya?
Mikor az a nagy setéség
minden fényt kioltott,
a nagy villámcsapás után
egy lélek sem volt ott.

S mikor hajnalszétől fázva
felrezzentünk ketten,
láttam: füvek lengedeznek
fenn a szürkületben.
- Dénkó, minden gyönyörűség
kárba veszett - mondom.
- Sajog - nyögte -, mint apónak
esőkor, a csontom.
Mennykő csapjon a kövedbe,
ördög tartománya!
Kicsi híja, ki nem csikkant
a nyakam csigája... -
Rágondoltam a csillagos
magas könyöklőre,
s Dénkó mellett leborultam
egy fekete kőre.
Éreztem, hogy fáj a szívem,
olyan árva voltam,
még az íjat is elhagytam,
ahol barangoltam.

Virradt. Pünkösöd harmadnapja
a napot már hozta,
s a vizes fű a hajamat
összeharmatozta.
Láttuk: réten a virág is
pirosodik, kékül.
- Dénkó, induljunk meg haza.
- Minden csuda nélkül? -

Felkeltem a füvek közül,
ahol eddig ültem,
kabátujjal a könnyemet
titkon letörültem...
Az ösvény is harmatos volt,
a levegő tiszta.
Búsan lógott a hátunkon
két üres tarisnya...

4

Falu végén kecskéivel
szembejött a pásztor:
- Ugyan biza, merrefelé
csángáltok a háztól?
- Öreg, mit törődik avval,
hogymit csináltunk?
Máskülönben: az éjszaka
Rapsonnénál háltunk.
- Ugyan mit húz, mit csalogat
az a meredek vár?
Hiszen hogyha jól megnézlek,
nem is vagy gyerek már...
Sirüljetekek!...

Én megálltam
az öreggel szemben.
Nem vagyok már többé gyermek,
ez járt az eszemben.
Megfordultam s visszanéztem
arra, hol a vár van:
ragyogott már a vidéke
hajnali sugárban.
S azt éreztem, amíg a nap
felhágott az égre,
Rapsonnénak, a mesének
s gyermekkoruk vége!

1956

Pele-ütő Dénkó

1

Záporos tavasz volt,
termett széna bőven
párás és patakos
Kápolnásmezőben.
Juhod vize partján
itt-ott még kaszáltak,

de fenn már fiókok
s boglyasorok álltak.

Dénkó apja s anyja
kimentek szénáért.
Dénkó is velük ment -
szekerezni. Ráért.
Déli tűzrakáshoz
bükkágot kerített,
gereblyélt is néha,
mondjuk, hogy „segített”.
Anyja adogatta,
fenn az apja rakta,
s minden villavetés
az időt múlatta.

Mondja is az anyja:
- Menjünk a szekérrel.
Útba ne találjon
valahogy az éjjel. -
S akkor eszébe jut,
hogyan körültekintsen.
- Hé! Déneske! Dénkó!... -
De a fiú nincsen.
Keresi az apja
hangos kiáltással:
nem szól. - No, ne búsulj,
előre ment mással. -
S avval megindulnak
hazafelé ketten...
S hol maradt a fiú?
Sűrű rengetegben.

2

Fészkét fosztogatva,
madarat figyelve,
bebútt egy bozótos
mogyoró-ciherbe.
De onnan is tovább
viszi a szimatja.
Titok-hely az erdő,
beljebb csalogatja.

Egyszer nagyot kiált:
- Pele! Kövér pele! -
(Pedig még idéetlen
a mogyoró bele.)
Hú! Hogy fut a földön
az eleven féreg!

Nézhetné az ember
testes pocegérnek.
Guvadt szemű vadját
követi serényen,
jó erős parittyá
feszül a kezében.
(Reggel belegázolt
a Juhod patakba,
s kerek kavicsokkal
zsebét telerakta.)
Faodú! De Dénkó
kizavarja onnan.
S már a feje felett
hintázik a lombban.
Cirkuszba való már,
amit ott merészel:
más fára vetődik
mókus-repüléssel.
Most meg egy bog mögül
néz alá riadtan.
Dénkó ló - de köve
fáról visszacsattan.
Leszökik az állat,
s futásnak eredve,
eszét veszve iszkol
bé a rengetegbe.
Kavicsok repülnek
sűrűn a nyomába.
Vadásza is lohol,
ahogy bírja lába.
S mikor a hajtástól
már-már kimerülne,
meglátja „güzü”-jét
egy csutakon ülve.

De most mesterlövést
tesz a parittyája:
a lihegő „vadat”
nyakszirten találja.
Meleg még. De Dénkó
begyűri zsebébe.
Kifittyen belőle
lombos farka vége.
Meg-megtapogatja,
büszkeséget érez.
Hú! De már szaladni
kéne a szekérhez.
Merre? Nő az árnyék,
s nő a lomb homálya.

Azt a visszautat
sehogy sem találja.
Hol a nagy kaszáló?
- Hé! Hahó! - Hiába...
S valami puhában
megbotlik a lába.
Báránybőr. A gypja
bépreckelve vérrel.
Nézi megriadva:
farkas tépte széjjel.
Tudja pakulártól:
minden este tájban
kosarára törnek,
s kárt tesznek a nyájban.
Jézus! Már az égnek
sötétül a tükre:
S Dénkó ijedtében
felmászik egy bükkre.
Görcsös és magas fa,
az erdők „öregje”.
Ágast ér, s belül
egy jó „fanyeregbe”.

Bogra teszi lábát,
lika van a bognak,
ott harkályfiókák
nyüzsögnek, csipognak.
Nincs is más zenéje
most a rengetegnek.
S ha Dénkó se moccan,
ők is csendesednek.

Egyszer fényességet
lát a fa tetején:
kel a hold. Belőle
sugaraz ki a fény.
A földet is éri
egy-egy ritka résen,
s most a sárga réz-arc
reá néz merészen.
Majd az égboltozat
harmadáig érve,
fényes szigeteket
vet a fák közébe.
A madárfiókák
hallgatnak a fában.
De sok új nesz ébred
a nagy éjszakában.

A hús levegőben
 csúnya hang csikordul,
 s nemsokára furcsa
 perregésbe fordul.
 Kecskefejő madár
 esti perregése -
 szaporább lesz tőle
 Dénkó szívverése.
 De most feje felett
 nagyobb suhogást hall:
 bagoly közeledik
 lassú szárnyalással.
 Déneske a fejét
 lehúzza ijedten.
 (Lippernénél látott
 ilyent ketrecekben.)
 Le-lecsap a bagoly
 karmosan feléje.
 Tán csak nem azt érzi,
 hogy van egy peléje?
 Aztán felsuhogva
 elszáll messze tőle,
 alvó rigó riad
 s menekül előle...
 Most meg motozást hall
 lenn a fa tövében:
 sündisznó keresget
 valamit serényen.
 Figyeli, nem látja:
 béka-e, egér-e?
 Akármi, a tüskés
 gonoszul jár véle.
 Sűrűből az erdő
 veres szőrű vadja:
 róka lobban elő
 s a sünt megtámadja.
 Gombolyodik a sün,
 gurul gömböcformán,
 hozzákap a róka,
 s vér buggyan az orrán.
 Most a dühös ravasz
 csellel indul neki:
 megforgatja talppal,
 s talppal terelgeti,
 s ahol gombolyagja
 nem zárul egészen,
 orrát belényomja
 a szűk, puha részen,

ragadozófogát
a húsába vágja,
s a szegény tövisest
bőréből kirágja.
S jóllakva eltűnik,
sűrű lombba veszve...

Csend van. Csak a prücskök
muzsikálnak messze...

Egyszerre odalenn
újabb neszezés kel:
farkas jön szaladó,
szapora lépéssel.
Megáll a fa alatt,
éles a szimatja,
orrát emelgeti -
beste fenevadja!
Azt hiszi a dög: ma
embert vacsorázik?
S Dénkó három ággal
magasabbra mászik.
De az éhes ordas
más prédát is érez:
rökölés ütődik
nyugtalan füléhez.
Ózbak hívja párját,
annak szól a hangja.
Ugrik már a farkas,
fut, hogy megrohanja.
„Elment - mondja Dénkó. -
Most jöhet a medve!”
Lejjebb száll, s beléül
ismét a nyeregbe.

Fülét új zaj éri -
ámul Dénkó, s okkal:
nagy sötét koca jön
süldő malacokkal.
Kan csörtet utánuk
nagy szuszogva, fúva,
s Dénkó kamasz-szíve
nagyot rezzen újra.
Mocsárból kikelt kan,
sár szárad a farán,
meg-megvillan a hold
óriás agyarán.
Ereस्कére lelnek,
nedves, puha rögre,
s feltúrják a földet,

csendesen rőfögve.
Nagyot kiált: - Huj, te! -
s a falusi szóra
megijed, megered,
s messze fut a csorda.
Azután csend borul
bükkjére, szívére.
Felnéz: ott a hold is
némán hág az égre.
Fáradtsága, csendje
meghozza az álmát,
megölel egy bogot,
mint otthon egy párnát.

4

S míg őt ölelgeti
a rengeteg éje,
csudálatos képek
lebegnek feléje.
Szüzek szép serege,
tündéri leányok,
kék és rózsaszínű
fátyol a ruhájok.
Egyik csalogatja:
- Ereszkedj le onnan.
Fázol? Megmelegszel
itt a két karomban. -
Másik mondja neki
hízelkedő hangon:
- Kristálykövet adok,
gyere le, galambom. -
Harmadik merészen
közelébe lebben:
- Megmosom az arcod
csodakút-vizekben. -
A negyedik hangja
hívja szép zenével:
- Jöszte, megitatlak
angalita-lével. -
Az ötödik ilyen
örömmel kínálja:
- Szállj le, veled megyek
a hajnali bálra. -
Mások: - Megmutatom
vár alatt a pincét.
Benne megtalálod
a Rapsonné kincsét.
- Meghívlak magamhoz
finom pástétomra.

(Dénkónak álmában
megkondul a gyomra.)

- Ezüst rétre vislek,
kristálypalotához,
tilosban ragyogó
arany almafához.

- Meglátod az apám
táltos paripáját...

- Gyertyagyökerű fű
csudakék virágát...

Táncolnak, forognak,
vígán kergetőznek,
s nem is idegenek,
félíg ismerősek.

Az a hívogató
bokrétás hamiska
pontosan olyan, mint
Zsombori Juliska.

Az, aki ott sűrűn
integet feléje,
olyan, mint a Szőcsék
szőke Lidikéje.

S aki koszorút fon
friss cserefa-lombból,
arról Barabásék
Rebijére gondol.

S aki a csudakék
virággal kínálja,
az ott a kovácsék
barna Rózsikája.

Táncot jární, persze,
ezek tudnak szebben,
s testükön a szélben
fátyolruha lebben.

- Dénkó! Szállj le! Dénkó! -
hívják játszadoxva.

- Dénkó! - a nagy erdő
meg is sokszorozza.

S furcsa: ez a „Dénkó”
változik fülében.

Míntha vastagodnék -
(álmában, vagy ébren?)

Virrad. Felhőrajok
pirosodva szállnak,
a feketerigók
vígán furulyálnak.

S mint a madársereg,
a leányraj rebben
s eltűnik a titkos
bükkfa-rengetegben.

5

- Dénkó! - szól a mély hang.
Ráismerne bárhol.
- Itt vagyok! - kiáltja,
s lemászik a fáról.
Ez az apja hangja,
erre füle kényes...
Mogyoróvesszővel
jön az öreg Dénes.
Ág reccsen alatta,
haragos a kedve.
S hátul jön az anyja,
sírva, keseregve.

Dénkó beléizzad,
rágja szája szélét.
Aztán gondol egyet:
kihúzza peléjét.
- Hát te pelét üttél? -
- Pelét, parittyával. -
Értő tekintetet
vált a rossz fiával.
Melegséget érez
a szíve „sorkában”:
nagy pele-ütő volt
fiatal korában.
Egy-egy szót morog még,
de már nem ijesztőt,
s közben leereszti
a mogyoróvesszőt.

- Most indulj! Előre! -
szól szigorú szóval.
S mennek. Apja hátul
jár a suhogóval.
Dénkó nehezen lép,
nyögne is, ha merne:
hátul nagyon csúnyán
feltörte a „nyerge”.

Anyja érzi baját:
- Mid fáj? - súgja neki.
- Kapsz hazáig! - apja
szóval fenyegeti.

Faluvégi fáknál
gyermekraj fogadja:
- Né, most hozza Dénkót
erdőről az apja! -
De mikor mutatja
megmeredt peléjét,
igen megbecsülik
fiatal személyét.
Hát még mikor este
elmondja kalandját!
Hallgatnák a fiúk
reggelig a hangját.
A legényke-sereg
tiszteli, csudálja.
S a leányok szebben
mosolyognak rája...

1957

.oOo.